

Regeringens årsberättelse 2022

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

STATSRÅDETS PUBLIKATIONER 2023:42

vn.fi/sv

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Regeringens årsberättelse 2022

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Statsrådet

Statsrådets kansli

Upphovsrättslag (404/1961) 9 § Verk utan upphovsrättsskydd

ISBN pdf: 978-952-383-822-2

ISSN pdf: 2490-0966

ISBN painettu: 978-952-383-806-2

ISSN painettu: 2490-0613

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2023 Finland

Tryckeri: PunaMusta Oy, 2023

Regeringens årsberättelse 2022

Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter

Statsrådets publikationer 2023:42**Utgivare** Statsrådet**Utarbetad av** Statsrådets kansli**Språk** svenska**Sidantal**219

Referat

Enligt 46 § i grundlagen ska statsrådet lämna en berättelse till riksdagen om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988).

I 18 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå fastställs årsberättelsens innehåll i synnerhet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Regeringens årsberättelse för 2022 består av fem delar:

- Regeringens årsberättelse
- Bilaga 1 Ministeriernas resultatöversikter
- Bilaga 2 Bokslutskalkyler
- Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden
- Bilaga 4 Statens bolagsinnehav

Nyckelord

regeringens årsberättelser, riksdagen, tillgång till information, statsrådet, regeringens berättelser, bokslut, ägarstyrning

ISBN PDF 978-952-383-822-2**ISBN tryckt** 978-952-383-806-2**Ärendenummer** VN/23578/2022**ISSN PDF** 2490-0966**ISSN tryckt** 2490-0613**URN-adress** <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-822-2>

Hallituksen vuosikertomus 2022

Liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset

Valtioneuvoston julkaisu ja 2023:42

Julkaisija Valtioneuvosto

Yhteisötekijä Valtioneuvoston kanslia

Kieli ruotsi

Sivumäärä 219

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä.

Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädösten kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2022 muodostuu viidestä osasta:

- Hallituksen vuosikertomus
- liite 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset
- liite 2 Tilinpäätöslaskelmat
- liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
- liite 4 Valtion yhtiöomistus

Asiasanat hallituksen vuosikertomukset, eduskunta, tiedonsaanti, valtioneuvosto, hallituksen kertomukset, tilinpäätös, omistajaohjaus

ISBN PDF 978-952-383-822-2**ISBN painettu** 978-952-383-806-2**Asianumero** VN/23578/2022**ISSN PDF** 2490-0966**ISSN painettu** 2490-0613**Julkaisun osoite** <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-822-2>

Innehåll

1	Statsrådets kansli	9
1.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	10
1.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	11
1.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	12
2	Utrikesministeriet	19
2.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	20
2.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	21
2.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	22
3	Justitieministeriet	33
3.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	34
3.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	35
3.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	36
3.4	Sametingets berättelse för 2022	49
4	Inrikesministeriet	62
4.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	63
4.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	64
4.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	65
5	Försvarsministeriet	80
5.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	81
5.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	82
5.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	83
6	Finansministeriet	94
6.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	95
6.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat.....	96
6.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	97

7	Undervisnings- och kulturministeriet	107
7.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	108
7.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	109
7.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	110
8	Jord- och skogsbruksministeriet	124
8.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	125
8.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	126
8.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	127
9	Kommunikationsministeriet	138
9.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	139
9.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	140
9.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	141
10	Arbets- och näringsministeriet	149
10.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	150
10.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	151
10.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	152
11	Social- och hälsovårdsministeriet	163
11.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	164
11.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	165
11.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	166
12	Miljöministeriet	179
12.1	Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet	180
12.2	Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat	181
12.3	Förvaltningsområdets resultatutveckling	182

13 Statens affärsverk samt statliga fonder utanför budgeten	196
13.1 Statens affärsverk.....	196
Forststyrelsen.....	196
Senatfastigheter	199
Försvarsfastigheter	201
13.2 Statliga fonder utanför budgeten.....	203
Försörjningsberedskapsfonden.....	203
Interventionsfonden för jordbruket (Mira)	205
Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera)	206
Brandskyddsfonden.....	208
Stabilitetsfonden	209
Statens bostadsfond	211
Statens pensionsfond.....	212
Statens televisions- och radiofond	214
Statsgarantifonden	215
Kärnavfallshanteringsfonden.....	217
Oljeskyddsfonden	218

INLEDNING

Bilaga 1 till regeringens årsberättelse 2022

I denna bilaga till regeringens årsberättelse presenteras förvaltningsområdenas struktur och de viktigaste nyckeltalen. Anslagsuppgifterna i samband med nyckeltalen presenteras enligt den huvudgruppering som följer utgifternas art (konsumtions-, överförings-, investerings- och övriga utgifter) enligt moment. Anslagen under de utgiftsmoment som avviker från standardinnehållet (så kallade blandmoment) ingår i den huvudgrupp enligt utgifternas art under vilken sifferkod momentet i fråga har antecknats i budgeten. Någon heltäckande beskrivning har inte eftersträövats.

I bilagan finns också översikter över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet samt bedömningar av de största riskerna i omvärlden och på verksamhetsområdet. Resultatöversikterna innehåller ministeriernas bedömningar av hur effektmålen har uppfyllts och koncisa beskrivningar hur resultatet har utvecklats under berättelseåret. Ministerierna har använt följande skala för att bedöma hur målen har uppfyllts:

Utmärkt	Målet överskreds.
God	Målet uppnåddes.
Nöjaktig	Målet uppnåddes delvis.
Försvarlig	Målet uppnåddes inte.
Ikke påbörjad/svag	Inga åtgärder för att uppnå målet inleddes eller målet slopades efter övervägande.

Dessutom har det särskilt beskrivits hur målen för hållbar utveckling och jämställdhet har uppfyllts inom respektive förvaltningsområde. I justitieministeriets kapitel ingår också sametingets berättelse för 2022. I slutet av bilagan finns också centrala uppgifter om statens affärsverk och fonderna utanför statsbudgeten samlade.

1 Statsrådets kansli

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

- Statsrådets kansli andel **1 529 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 194 mn €
- Överföringsutgifter 38 mn €
- Investeringsutgifter 611 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

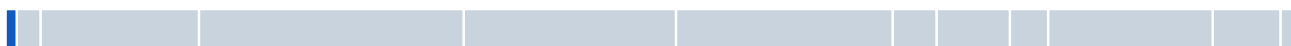
55 %

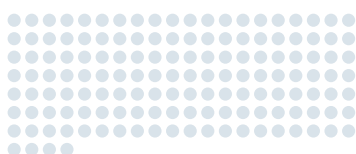
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

- Statsrådets kansli **666 årsverken**

Ämbetsverk 0 ST.

• Inga ämbetsverk

Fonder 0 ST.

• Inga fonder

Affärsverk 0 ST.

• Inga affärsverk

Bolag 30 ST.

STRATEGISKT OCH/ELLER FINANSINTRESSE

- Arctia Ab
- Boreal Växtförädling Ab
- Edita Group Oyj
- Finavia Abp
- Finnair Abp
- Fortum Abp
- Gasum Oy
- Kemijoki Oy
- Leijona Catering Oy
- Motiva Oy
- Neova Ab
- Neste Abp
- Patria Abp
- Posti Group Abp
- Finlands Färjetrafik Ab
- Myntverk i Finland Ab
- Finska Centralen för Utsädespotatis Ab
- SSAB
- Suomen Viljava Oy
- Tapio Ab
- VR-Group Ab

SPECIALUPPGIFTER

- Finnpiilot Pilotage Oy
- Gasonia Oy
- Governia Oy
- Kuntarahoitus Oyj
- Solidium Oy (innehav i 12 bolag)
- Suomen Erillisverkot Oy
- Suomen Ilmailuopisto Oy
- Suomen Malmijalostus Oy
- Veikkaus Ab

1.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Rysslands anfallskrig mot Ukraina, energikrisen, de stigande priserna och förberedelserna inför Natomedlemskapet påverkade regeringens och statsrådets verksamhet. Effekterna var särskilt tydliga i statsrådets interna EU-beredning, ägarstyrningen och beaktandet av säkerhetsfrågor och sanktioner inom de olika funktionerna vid statsrådets kansli.

Förberedelserna inför den nya regeringsperioden inleddes. I statsrådets framtidsredogörelse (SRR 16/202 rd) behandlas osäkerheten i omvärldsutvecklingen tväradministrativt. Den internationella situationen är politiskt och ekonomiskt instabil och vår säkerhetspolitiska omgivning genomgår en genomgripande förändring. Klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald identifieras globalt som de största hoten som försämrar de grundläggande livsförutsättningarna. Även de ekonomiska utsikterna och produktivitetsutvecklingen är förknippade med osäkerhet. Statsförvaltningens förmåga att snabbt hantera osäkerhet samt behovet av mer framsynt beslutsfattande har därmed accentuerats.

I rapporten [Möjligheter för Finland](#) har ministeriernas framtidsöversikter om och kanslichefernas tjänstemannasynt på nyckelfrågorna under de två kommande valperioderna sammanställts inför förhandlingarna om regeringsprogrammet.

Under berättelseåret uppdaterades [regeringens färdplan för hållbarhet](#). Den motsvarar nu de uppdrag som regeringen gav vid det föregående årets ram- och budgetförhandlingar vad gäller fortsatt beredning och genomförande av uppföljningen av färdplanen.

Informationspåverkan förekommer i allt högre grad. Detta har krävt en allt bättre förmåga av statsrådets kommunikationsavdelning att identifiera och bemöta hot.

Rysslands anfallskrig samt föregripandet och bevakningen av konsekvenserna av potentiella distributions- och prisstörningar på energimarknaden påverkade omvärlden inom ägarstyrningen. Den exceptionella situationen i omvärlden förutsatte åtgärder i energibolagen, i synnerhet i Fortum Abp, och i transport- och logistikbolagen.

1.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Verksamheten i statsrådet går inte att samordna och en gemensam verksamhetskultur genererar inga synergieffekter

Riskberedskapen upprätthålls genom effektiv verksamhetsstyrning. Dessutom utvecklas nya samarbetsformer och verktyg. Statsrådets informationsteknik och it-system förnyas och förenhetligas för att säkerställa dataskyddet och en fungerande it-miljö.

Det ekonomiska resultatet av statens bolagsinnehav försämras

Risken påverkar statens bolagsinkomst. Risken beaktas i det ägarstrategiska arbetet genom att man förutser hur ekonomin utvecklas och hur statens bolagsinkomst påverkas av utvecklingen. Dessutom stärks den goda förvaltningsseden inom hela statsrådet samtidigt som god praxis inom ägarstyrningen vidareutvecklas.

EU försvagas och handelsprotektionismen stärks

Riskberedskapen upprätthålls genom att man bedriver påverkansarbete i frågor som är centrala för Finland och främjar lösningar som bidrar till unionens enighet. Till dessa lösningar hör en stark och integrerad inre marknad, en öppen och ansvarsfull handelspolitik samt ett mer målmedvetet värnande av EU:s värderingar och intressen. Ett annat mål är att öka antalet nationella experter i EU:s organ.

Innehållet i och kvaliteten på information som tas fram som stöd för politiken stöder inte beslutsfattandet

I den strategiska politiska beredningen har man identifierat behovet av att analysera samhället och konsekvenserna av politiken på ett övergripande sätt och balansera den ekonomiska, den ekologiska och den sociala aspekten. Risken är en brist på jämvikt mellan dessa aspekter, och påföljande oönskade politiska konsekvenser som att de offentliga finanserna anpassas på ett sätt som försämrar situationen för de mest utsatta och därmed kräver mer omfattande korrigerande tjänster i ett senare skede. Regeringens arbete med färdplanen för hållbarhet bidrar till hanteringen av denna risk. Kortsiktighet är en risk i det politiska beslutsfattandet. Långsiktigheten har stärkts genom arbetet med framtidsredogörelsen. Arbetet betonar det generationsöverskridande perspektivet och har stärkt statsrådets framsynskompetens.

1.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 1. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

SRK	Budgetkapitel	2020	2021	2022
23.01	Förvaltning	168	183	189
23.10	Ägarstyrning	288	380	611
23.20	Understödjande av politisk verksamhet	36	36	36
23.30	Justitiekanslersämbetet	4	4	4
23.90	Övriga utgifter	3	2	3
23	SRK:s förvaltningsområde totalt	498	604	843

Användningen av anslagen i huvudtiteln för statsrådets kansli var 843,5 miljoner euro 2022, vilket var 239,8 miljoner euro mer än året innan. Av anslagen användes 611,1 miljoner euro för ett kapitallån på 400 miljoner euro som beviljades Finnair Abp och för inlösen till staten av ett kapitallån som Governia Ab beviljat Gasum Ab (209,4 miljoner euro inklusive räntefordringar).

Användningen av anslagen för förvaltning uppgick till 189,4 miljoner euro, vilket var 6,6 miljoner euro mer än året innan. Ökningen beror huvudsakligen på omkostnaderna för statsrådets kansli, som ökade från 142,9 miljoner euro till 148,6 miljoner euro. De största utgiftsposterna var statsrådets gemensamma informationsförvaltningstjänster, lokalerna och personalutgifterna för statsrådets kansli. Dessa poster ökade jämfört med året innan trots att man eftersträfvade kostnadseffektivitet genom att statsrådets informationsteknik och informationssystem förenhetligades, statsrådets verksamhet effektiviserades med hjälp av informationsteknik och digitalisering och lokaleffektiviteten i statsrådets lokaler förbättrades i samband med renoveringar bland annat genom multifunktionella kontor och ökad sam användning av lokaler.

En betydande del av användningen av huvudtitelns anslag utgjordes av partistöd (35,6 miljoner euro), lönerna för ministrarna, deras statssekreterare och specialmedarbetare (12,0 miljoner euro) samt statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (10,2 miljoner euro).

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart Finland

Måloppfyllelse: God

Genomförandet av regeringsprogrammet

Förändringen i säkerhetsmiljön påverkade regeringens och statsrådets verksamhet. Under berättelseåret hölls 21 överläggningar (2021: 49) och 8 aftonskolor (2021: 9). Statsrådets allmänna sammanträden var 75 till antalet (2021: 109). Vanligen hålls cirka 50–60 allmänna sammanträden per år.

Statsrådets kansli ansvarade för beredningen av framtidsredogörelsen (del I och II, SRR 16/2022 rd). I den första delen kartläggs tillsammans med ministerierna samhälleliga, tekniska, ekonomiska, miljörelaterade och politiska förändringar samt osäkerhetsfaktorer och alternativa utvecklingsförlopp och deras konsekvenser för Finland. I den andra delen utreds hur prognostiseringsdata bättre kan utnyttjas och kommande generationers rättigheter beaktas i lagberedningen. Arbetet med framtidsredogörelsen har stärkt statsrådets framsynskompetens bland annat som stöd för beredskapen och skapat en grund för ministeriernas framtidsöversikt.

Statsrådets kansli publicerade regeringens färdplan för hållbarhet. En expertpanel för hållbar utveckling tillsattes i anslutning till statsrådets kansli för att bedöma samhällspolitikkens hållbarhet och mer allmänt stödja hållbarhetsperspektivet. Kansliet har tillsammans med ministerierna berett en guide (på finska) som sammanställer de styrdokument som statsrådets allmänna sammanträde har fattat beslut om till en tydlig helhet. Information till stöd för beslutsfattandet har tagits fram med hjälp av enkäten Medborgarpulsen. Dessutom har projektet för utveckling av krisledningen avancerat och kansliets egen modell för hantering av störningar har godkänts.

Ur statsrådets utrednings- och forskningsplan inleddes 53 projekt. Cirka 20 forskningsöversikter om covid-19 utarbetades. Dessutom bereddes statsrådets beslut om prioriteringen och temaområdena för den strategiska forskningen under det kommande året.

Lagstiftningsplanerna för den återstående valperioden vår- och höstsessionerna 2022 fastställdes. Lagstiftningsarbetet behandlas närmare i avsnitt 1.6 i berättelsedelen. Det självständiga och oberoende rådet för bedömning av lagstiftningen som verkar i anslutning till kansliet gav 43 utlåtanden. Regeringens proposition (RP 192/2022 rd) om karens i anslutning till uppdraget som medlem av statsrådet lämnades till riksdagen men förföll när riksmötet avslutades.

Ändringar gjordes i den samiska sannings- och försoningskommissionens sammansättning, och samråden med de samiska samhällena kunde inledas i slutet av året. I anslutning till Lapplands sjukvårdsdistrikt inrättades en nationell serviceenhet för psykosocialt stöd för samer.

Ledningen av Finlands EU-politik

EU fortsatte under hela året att starkt och enligt reagera på Rysslands militära anfall mot Ukraina. De viktigaste helheterna var sanktionerna och EU:s politiska, militära, ekonomiska och humanitära stöd till Ukraina. I slutet av året framhövdes också säkerställandet av EU:s försörjningsberedskap (inklusive energifrågor).

Finland framhöll rättsstatsaspekterna och utnyttjandet av EU:s rättsstatsmekanismer och främjade uppfyllandet av rättsstatsprincipen genom deltagande i främjandet av förfarandena i artikel 7 i FEU samt deltog i rättsstatsdialogen och kommissionens rättsstatsutvärderingar.

Finland deltog i främjandet av EU:s invandrings- och asylärenden, bland annat den interna överföringen av 175 asylsökande från Medelhavsområdet samt den raska tillämpningen av direktivet om tillfälligt skydd efter att Ryssland anföll Ukraina. Inom ramen för sitt samordningsansvar var kansliet aktivt i olika initiativ som gällde EU:s finansieringsinstrument och finansiella frågor som ingick i olika förslag till sektorslagstiftning samt 55 %-paketet för klimat- och energisektorn.

Slutrapporten från EU:s framtidskonferens överlämnades till ordförandena för rådet, kommissionen och Europaparlamentet. I Finland ordnades 19 diskussionsmöten inom ramen för evenemangsserien Europa är vi, som var en del av konferensen om Europas framtid.

I statsrådet infördes en effektivare och mer systematisk process för föregripande EU-inflytande. Ett handlingsprogram för att främja rekryteringen av finländare till EU godkändes. Rekryteringarna och EU-karriärerna främjades genom effektivare information, rådgivning och coachning. Påverkansarbetet i EU:s institutioner fortsatte i samarbete med Finlands EU-representation. Antalet nationella experter i EU:s organ har ökat (42 nationella experter i slutet av 2021 och 60 i slutet av 2022).

Statens aktiva och tydliga ägarpolitik

I ägarstyrningen prioriterades prognostiseringen och bevakningen av konsekvenserna av Rysslands anfallskrig och potentiella distributions- och prisstörningar på energimarknaden. Den exceptionella situationen i omvärlden förutsatte aktiva åtgärder i synnerhet i energibolagen och transport- och logistikbolagen.

Via Solidium Oy ordnades finansiering på 2,35 miljarder euro för Fortum Abp för att bolaget skulle kunna säkerställa energimarknadens störningsfria funktion. Uniper SE:s gasverksamhet drabbades av tunga förluster efter att Ryssland begränsat gasexporten till Tyskland. Fortum Abp, tyska staten och Uniper SE kom överens om villkoren för Unipers stabilitetspaket och Fortum Abp slutförde försäljningen av sitt innehav i Uniper. Med lösningarna som gällde Uniper SE strävade man efter att trygga statens strategiska intresse och Fortum Abp:s långsiktiga funktions- och investeringsförmåga trots att investeringen i Uniper orsakade betydande ekonomiska förluster för Fortum Abp.

Den exceptionella situationen i omvärlden påverkade också Gasum Oy:s och de statsägda transport- och logistikbolagens verksamhet. Staten förvärvade det kapitallån som Gasum Oy fått via Governia Oy det föregående året (200 miljoner euro). VR-Group Abp avslutade godstrafiken österut och Finnair Abp drabbades av svårigheter med att genomföra sin strategi som betonat Asien. På grund av coronakrisen konverterade staten Finnair Abp:s hybridlåneinstrument till ett kapitallån för att stärka moderbolagets egna kapital och förlängde giltighetstiden för statsgarantin som beviljats för Finnair Abp:s ArPL-återlån för att upprätthålla bolagets likviditet.

Året var utmanande med tanke på avkastningsutvecklingen. Den totala avkastningen på statens börsinnehav var -14,5 (2021: 2,9) procent. Den totala avkastningen på Solidium Oy:s aktieinnehav var -9 (2021: 33,4) procent. De direkt statsägda börsbolagens avkastning, som försämrades av Fortum Abp:s svaga utveckling, var -16,2 (-4,6) procent. Inkomstposten för kapitalinkomster, som var 2,4 miljarder euro i budgeten för 2022, sänktes i den fjärde tilläggsbudgeten med 974 miljoner euro. Inkomstposten för kapitalinkomster var därmed 1,4 miljarder euro och kapitalinkomsterna uppgick till 1,4 (2,1) miljarder euro. Solidium Oy:s utdelningar och kapitalåterbäring till staten innebar den största förändringen jämfört med året innan (-561 miljoner euro). Kansliets andel av kapitalinkomsterna var 1,234 miljarder euro (-34,9 procent). Kapitalinkomsterna bestod huvudsakligen av utdelningen från Fortum Abp (514 miljoner euro), Neste Abp (226 miljoner euro) och Solidium Oy (307 miljoner euro).

Ägarens påverkansarbete har präglats av beredskapen inför ökande reglering, vikten av klimatneutralitetsmålen och verksamhetsplanerna samt förbättring av utsläppsrapporteringens omfattning.

Statens bolagsinnehav beskrivs närmare i bilaga 4 till regeringens årsberättelse.

Statsrådets gemensamma verksamhetskultur och utvecklingsprojekt

Statsrådets gemensamma verksamhetskultur främjades, kompetensen utvecklades (bland annat digitalisering, kommunikationskompetens) och processerna förbättrades med hjälp av informationsteknik (bland annat i fråga om statsrådets gemensamma ärendehantering, hanteringen av EU-information och statsrådets gemensamma e-post). Det interna samarbetet inom statsrådet utökades, verksamheten förenhetligades och information spreds i flera nätverk för olika ämnesområden (43 stycken).

Projektet för statsrådets kvarter 1 och 2 är ett betydande renoverings- och nybyggnadsprojekt som främjar enhetligheten mellan statsrådet och dess ministerier, stöder nya sätt att arbeta och effektiviserar lokalanvändningen. Finanspolitiska ministerutskottet förordade renoverings- och nybyggnadsprojektet. Dessutom inleddes renoveringen av Statens gästhus och planeringen av renoveringen av Ständerhuset.

Den tekniska data- och cybersäkerheten utvecklades för statsrådet som helhet med hjälp av flera informations- och kommunikationstekniska lösningar. Vid statsrådets kansli utarbetades en lägesanalys enligt informationssäkerhetsstandarden ISO27001 och utifrån den en färdplan för den framtida utvecklingen. Dessutom förbättrades kapaciteten att utarbeta lägesbilder över statsrådets informationssäkerhet. I fråga om lösningarna för identitets- och åtkomstkontroll gjordes en kartläggning av nuläget och förstudien preciserades med en arkitekturspecifikation. I kartläggningen av nuläget visade det sig bland annat att statsrådets åtkomstkontroll och den process som stöder den inte alltid är tillräckligt enhetlig och operativt effektiv eftersom flera olika lösningar har tagits i bruk vid olika tidpunkter.

Förberedelserna inför Natomedlemskapet har i stor utsträckning påverkat kansliets olika funktioner såsom informationshanteringen, säkerheten i lokalerna, översättnings- och språktjänsterna samt kommunikationen.

De serviceuppgifter som kansliet ansvarar för har skötts bra. Översättningsvolymerna ökade avsevärt inom den svenska författningsöversättningen på grund av den livliga författningsberedningen i slutet av regeringsperioden. Fyra nya tjänster infördes i tjänstehanteringssystemet Virkku. I registratorsverksamhetens materialhantering infördes robotteknik. Alla ministerier har tagit i bruk ärendehanteringssystemet VAHVA. En förutredning om en översyn av terminalutrustnings- och användarstödtjänsterna blev klar.

Utgifterna för statsrådets gemensamma service- och förvaltningsuppgifter ökade med cirka 4,2 miljoner euro. Förändringen berodde huvudsakligen på ökade kostnader för informationsförvaltningstjänsterna och på hyresutgifterna, som steg till följd av hyresjusteringar och en högre hyresnivå efter att renoverade fastigheter tagits i bruk. Även

personalutgifterna och utgifterna för andra stödtjänster ökade jämfört med året innan. Samtidigt var utgifterna för lokalitetstjänster och säkerhet något mindre än under jämförelseåret 2021, då omfattande lokalrenoveringsprojekt pågick.

Tabell 2. Utgifterna för statsrådets gemensamma förvaltnings- och serviceuppgifter 2020–2022, 1 000 euro

	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Hyror för lokaler	30 934	37 098	39 119
Lokalitetstjänster och säkerhet	14 343	16 990	13 558
Informationsförvaltningstjänster	39 210	39 334	42 992
Övriga stödtjänster	7 822	7 804	8 247
Personalutgifter	27 478	29 090	30 639
Totalt	119 787	130 316	134 554

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet (på finska)

- Tutkimustiedosta toimintaan ja vaikuttavuuteen: Strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentin arviointi (TIETOVA)
- Suomen Agenda2030-toimeenpanon arviointi
- Arktinen yhteistyö uuden edessä: analyysi Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksista
- Toimintaympäristön seuranta ja ennakointi strategisen päätöksenteon tukena

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Generalsekretariatet för Finlands kommission för hållbar utveckling vid statsrådets kansli stödde kommissionens arbete, i synnerhet beredningen av kommissionens [strategi](#) som förnyades i mars 2022, och det snabba inledandet av åtgärderna i den. På hösten under berättelseåret började generalsekretariatet planera en reform av uppföljningssystemet för den hållbara utvecklingen i överensstämmelse med den nya strategin.

Under 2022 bereddes den externa utvärdering som publicerades i februari 2023 om styrningen av Finlands nationella Agenda2030 och arbetet med hållbar utveckling. Enligt utvärderingsrapporten har Finland i nuläget svårigheter med att uppnå målen i Agenda2030 trots sin internationellt sett ledande position inom hållbar utveckling. Utvärderingen fokuserade på den finska statsförvaltningens åtgärder och styrningen av arbetet för hållbar utveckling, och innehåller också en jämförelse med andra länder.

Den självständiga Expertpanelen för hållbar utveckling med sina femton medlemmar överfördes till statsrådets kansli i december 2022 och stärker förutsättningarna för forskningsbaserat beslutsfattande i hela statsrådet.

Statsrådets kansli samordnar Finlands agerande i EU för att främja Agenda2030 och hållbar utveckling, och deltog aktivt tillsammans med utrikesministeriet när rådets Agenda2030-arbetsgrupp beredde EU:s första frivilliga rapport (voluntary review) om hållbar utveckling, som ska lämnas till FN i juli 2023.

Uppnående av målen för jämställdhet

I bolagen under statsrådets kanslis ägarstyrning utsågs 2022 totalt 206 styrelsemedlemmar, av vilka staten utsåg 176. Av dessa var 34 nya ledamöter. Andelen kvinnor av de styrelsemedlemmar som staten utser var 45 procent och andelen kvinnor av styrelseordförandena steg till 33 procent.

Den operativa jämställdhetsplanen för 2019–2022 innehöll åtgärder för att säkerställa att jämställdheten mellan kvinnor och män främjas i beredningen och beslutsfattandet och att könsaspekten beaktas i kansliets centrala processer. Under berättelseåret utarbetades vid statsrådets kansli den första ansvarsrapporten (på finska), som gällde 2021. Jämställdheten mellan könen har identifierats som ett hållbarhetsmål enligt Agenda2030.

Vid kansliet genomförs årligen en arbetstrivselundersökning. I enkäten kartläggs också upplevelserna av jämställdheten på arbetsplatsen. I enkäten 2022 fick jämställdheten ett gott betyg: medeltalet för svaren på frågan om jämställdhet på skalan 1–5 var 4,16 (4,08 år 2021).

Ytterligare uppgifter om resultaten

Bokslut för statsrådets kansli 2022

2 Utrikesministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

• Utrikesministeriets andel **1 711 mn €**

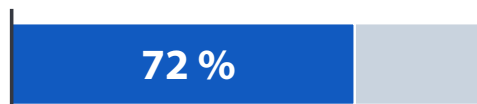

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 332 mn €
- Överföringsutgifter 843 mn €
- Investeringsutgifter 71 mn €
- Övriga utgifter -1 mn €

Användningsgrad för anslagen

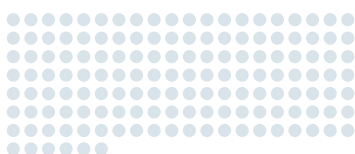
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

• Utrikesministeriet **1 426 årsverken**

Ämbetsverk **0** ST.

• Inga ämbetsverk

Fonder **0** ST.

• Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

• Inga affärsverk

Bolag **1** ST.

• Fonden för industriellt samarbete Ab (Finnfund)

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Beskickningar
95 st.

Beskickningarnas årliga utgifter
168 mn €

Utbetalningar inom utvecklingssamarbetet (förskott)
1 528 mn €

Utvecklingssamarbetets andel av BNI (uppsk.)
0,55 %

Anslagen för utvecklingssamarbete

1 342 mn €

2.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den utrikes- och säkerhetspolitiska miljön förändrades i grunden till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Krigshandlingarna är en flagrant kränkning av internationell rätt och FN:s stadga och samtidigt en attack mot hela Europas säkerhetsordning, och har långvariga konsekvenser för den säkerhetspolitiska miljön i Europa och Finlands närområden. Rysslands anfall påverkade omfattande Finlands och Rysslands bilaterala relationer och samarbetsmöjligheter. Samarbetet med Ryssland lades på is inom de flesta sektorer. Finland som en del av Europeiska unionen gav Ukraina sitt starka stöd.

Den förändrade omvärlden påverkade väsentligt Finlands säkerhetspolitiska position och innebar inom utrikesministeriets verksamhetsområde att den hårda utrikes- och säkerhetspolitiken framhävdes. Efter att Finland lämnat in sin ansökan om medlemskap i Nato och medlemsländerna undertecknat anslutningsprotokollet fick Finland observatörsstatus i alliansen, vilket förbättrade Finlands säkerhetspolitiska position och breddade det diplomatiska fältet. Utrikesförvaltningens arbetsmängd ökade.

Hanteringen av sanktionerna blev en central uppgift för utrikesministeriet. Även utrikesministeriets roll som beredskapsorganisation och producent av lägesbilder fick större vikt.

Trots ansökan om Natomedlemskap förblev Europeiska unionen den viktigaste referensramen för Finlands yttre förbindelser och den viktigaste säkerhetsgemenskapen. Finland svarade på Rysslands krigshandlingar som en del av Europeiska unionen. EU agerade snabbt och enigt, vilket ökade unionens tyngd som säkerhetspolitisk aktör såväl i medlemsländerna som i den internationella politiken. Finlands förbindelser med det närmaste partnerlandet Sverige fördjupades och relationen med Förenta staterna intensifierades väsentligt. Även Finlands säkerhetspolitiska samarbete med Storbritannien fördjupades.

Stormaktskampen mellan Förenta staterna och Kina fortsatte, och Kina verkade alltmer målmedvetet för sina globala mål. Kinas nära partnerskap med Ryssland komplicerade EU:s och Finlands relation med Kina. Den geopolitiska konkurrensen märktes allt tydligare även i Afrika och Mellanöstern, där många konflikter och kriser fortsatte. Rysslands närvaro i Afrika, den desinformation som Ryssland sprider och Rysslands roll i många konflikter i området framhävdes. I EU återspeglades stormaktskampen som en utveckling av den strategiska autonomi, vilket präglade lagförslagen och diskussionen om tillämpningen av statliga stöd och EU:s finansieringsinstrument. Genomförandet av EU:s Global Gateway var en reaktion på stormaktskampen.

Rysslands anfallskrig ledde till en omfattande humanitär kris, flyktingskap och en global livsmedelskris. Utvecklingspolitikens betydelse i utrikes- och säkerhetspolitiken accentuerades.

De globala problemen, som klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald, fortsatte. Coronapandemin och restriktionerna på grund av den avtog under berättelseåret och underlättade de internationella kontakterna. Kina fortsatte med sina strikta restriktioner tills de snabbt avvecklades i slutet av året.

Marknadsstörningarna inom energi-, råvaru- och livsmedelssektorerna till följd av Rysslands anfallskrig orsakade betydande förändringar och kontinuerlig osäkerhet i Europas ekonomi och världsekonomin. Frigörelsen från beroendet av rysk energi påskyndade den gröna omställningen i Europa och framhävde vikten av klimatåtgärder även för självförsörjningen, försörjningsberedskapen och värdekedjorna. Den snabba inflationen ledde till en väsentlig åtstramning av den monetära politiken i euroområdet, vilket i sin tur påverkar beslutsfattandet på EU-nivå inom flera sektorer. Protektionismen i den internationella ekonomin och handeln ökar och påverkar de yttre ekonomiska förbindelserna. Trycket på EU att försvara sina egna intressen ökade.

2.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Säkerhetsrisker som hotar funktionsförmågan

Säkerhetsrisker (bland annat brottslighet, spionage och påverkansförsök, terrorattacker, konflikter, naturkatastrofer, krig) som hotar personalens funktionsförmåga är ständigt närvarande i utrikesförvaltningen, där arbetet fördelas mellan ministeriet och beskickningarna runtom i världen. Hanteringen av säkerhetsriskerna kräver att åtgärderna systematiseras och kopplas till de praktiska arbetsuppgifterna. Utvecklingsåtgärderna stöds genom att riskanalys inkluderas i verksamhets- och ekonomiplaneringsprocessen. Beskickningarnas knappa personalresurser höjer riskerna för funktionsförmågan i synnerhet i undantagssituationer, och särskilt om en del av personalens verksamhet förhindras eller äventyras. Prioriteringen av arbetsuppgifterna, målinriktningen och arbetshälsan stärks ytterligare. Satsningar görs på rekrytering och utveckling av yrkeskompetensen. Fungerande informationssystem och bättre nätförbindelser är en förutsättning för att beskickningarnas funktionsförmåga ska kunna upprätthållas.

Informationssäkerhetsrisker

Riktade sabotageprogram, avancerade nätattacker, falska nyheter och påverkansförsök som kan klassas som informationsinhämtning och hybridverksamhet ökar. Informationssäkerhetsriskerna beaktas i de tekniska lösningarna och lokalitetslösningarna samt i personalens kompetensutveckling. Ministeriets informationssäkerhet har certifierats enligt standarden ISO27001. Utrikesförvaltningens särbehov har inte beaktats tillräckligt i statsrådets centraliserade lösning. Ministeriet har betonat att beskickningar i länder med sämre infrastruktur och svårare verksamhetsmiljö måste ha möjlighet att använda gemensamma system. Det finns också en risk för att statsrådets system äventyras om en nätattack riktas mot en beskickning. Det krävs ytterligare åtgärder för att hitta en lösning för denna helhet.

Snabba förändringar i omvärlden

Snabba förändringar i omvärlden och två eller flera stora samtidiga undantagssituationer är en risk som framhäver vikten av en fungerande situationsledning. Utbildning och övning förbättrar beskickningarnas beredskapsnivå och förmåga att självständigt hantera olika situationer. Förändringarna påverkar personalen både i Helsingfors och vid beskickningarna (evakueringar, bibehållen funktionsförmåga). Snabba förändringar i omvärlden påverkar också skötseln av bilaterala och multilaterala relationer.

2.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 3. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

UM	Budgetkapitel	2020	2021	2022
24.01	Utrikesförvaltningen	246	257	286
24.10	Krishantering	62	58	60
24.30	Internationellt utvecklingssamarbete	932	990	791
24.90	Övriga utgifter inom utrikesministeriets förvaltningsområde	95	96	108
24	UM:s förvaltningsområde totalt	1 335	1 401	1 245

Sammanlagt 1 321,1 miljoner euro anvisades till utrikesförvaltningens huvudtitel i den ordinarie budgeten för 2022. I tilläggsbudgetarna anvisades ytterligare 71,4 miljoner euro till förvaltningsområdet. Utrikesförvaltningens omkostnader i den ordinarie budgeten 2022 var 262,4 miljoner euro och i tilläggsbudgetarna ökades anslagen med sammanlagt 4,9 miljoner euro.

Nettoanvändningen för omkostnaderna 2022 var 260,7 miljoner euro. Av anslagen var 4,2 miljoner euro regeringens framtidsinvesteringar av engångsnatur. I ministeriets omkostnader ingick dessutom sammanlagt 6,11 miljoner euro från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens som en del av planen för återhämtning och resiliens.

Enligt kostnadskalkylerna för 2022 användes för utrikesförvaltningens kärnfunktioner en arbetsinsats på sammanlagt 1 059 årsverken (43,3 procent), för styrfunktionerna 15 årsverken (0,6 procent) och för ledning, förvaltning och andra stöduppgifter 1 267 årsverken (54,1 procent). Kärnfunktionernas andel av kostnaderna var 154 miljoner euro (44,5 procent), styrfunktionernas 2,1 miljoner euro (0,6 procent) och ledningens, förvaltningens och de övriga stöduppgifternas 189,7 miljoner euro (54,9 procent). Kärnfunktionernas kostnader fördelas på följande sätt: utrikes- och säkerhetspolitiken 55,7 miljoner euro (36,2 procent), handelspolitiken och de handelsekonomiska relationerna inklusive Team Finland 26,8 miljoner euro (17,4 procent), utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet 12,7 miljoner euro (8,3 procent), konsulära tjänster och inreserelaterade uppgifter 31,5 miljoner euro (20,5 procent), andra internationella uppgifter inom utrikesförvaltningen inklusive Finlandsbilden, 17,6 miljoner euro (11,5 procent) samt andra innehållsrelaterade uppgifter 9,3 miljoner euro (6,1 procent). Kostnaderna inkluderar de kostnader för tjänsteproduktionen som statsrådets förvaltningsenhet meddelat 2022.

För militär krishantering anvisades i budgeten för 2022 sammanlagt 53,1 miljoner euro, varav 52,7 miljoner euro till försvarsmakten. För civilpersonal som deltar i krishantering anvisades 18,3 miljoner euro, varav cirka 0,12 miljoner euro av utrikesministeriets andel på 1,2 miljoner euro inte användes. Anslagen för fredsmedling var 4,4 miljoner euro varav 1,0 miljon euro inte användes. Av anslagen var 2,5 miljoner euro regeringens framtidsinvesteringar av engångsnatur.

Anslagen under momentet för egentligt utvecklingssamarbete i den ordinarie budgeten för 2022 var sammanlagt 706,8 miljoner euro och i tilläggsbudgetarna sammanlagt 67,7 miljoner euro. Av dessa anslag användes 727,5 miljoner euro. Av detta var 114 miljoner euro humanitärt bistånd. Under dispositionsplanens punkt för multilateralt utvecklingssamarbete betalades 229 miljoner euro och under punkten för frivilligorganisationernas utvecklingssamarbete 87 miljoner euro. Betalningsgraden för momentet för egentligt utvecklingssamarbete 2022 var 79 procent. Betalningsgraden sjönk med cirka tre procentenheter från nivån 2021 och cirka åtta procentenheter från nivån 2017–2020. Till 2023 överfördes anslag på 195,0 miljoner euro.

Betalningarna för utvecklingssamarbetet var enligt en preliminär uppskattning totalt 1 528 miljoner euro 2022, eller cirka 0,55 procent av bruttonationalinkomsten, inklusive anslag som överförts från tidigare år och den andel som ska räknas som utvecklingssamarbete under andra moment än det egentliga utvecklingssamarbetet. Den senare andelen av betalningarna utgjorde uppskattningsvis 801 miljoner euro 2022. Summan av finansieringsbesluten 2022 under momenten för egentligt utvecklingssamarbete och finansinvesteringar var 0,867 miljarder euro. Av finansieringsbeslutens eurobelopp stödde 83 procent en eller flera av prioriteringarna inom utvecklingspolitiken. Av besluten stödde 57 procent primärt eller sekundärt stärkandet av kvinnors och flickors rättigheter och ställning. Av finansieringsbeslutens eurobelopp stödde 9 procent primärt högkvalitativ och inkluderande utbildning, 46 procent demokratiutveckling, 33 procent ökning av arbetstillfällen och stärkande av ekonomin i utvecklingsländer samt 34 procent livsmedelstrygghet och hållbar användning av naturresurser.

I budgeten anvisades sammanlagt 106,5 miljoner euro till förvaltningsområdets övriga utgifter. De största övriga utgiftsposterna var medlemsavgifterna och finansieringsandelarna till internationella organisationer inom utrikesministeriets förvaltningsområde och finansieringen för samarbetsprojekt i Östersjöområdet, Barentsområdet och det arktiska området.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar Finlands och finländarnas säkerhet och välfärd

Måluppfyllelse: Utmärkt

Finland fördömde omedelbart det anfallskrig som Ryssland inledde i Ukraina och krävde att Ryssland avbryter krigshandlingarna. Finland svarade på Rysslands handlingar som en del av Europeiska unionen och visade sin solidaritet och sitt stöd för Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet.

Rysslands handlande och Finlands och Europas säkerhetssituation bedömdes i en [redo-görelse](#) som regeringen lämnade till riksdagen, och Finlands anslutning till Nordatlantiska försvarsorganisationen föreslogs i en [redogörelse](#) om detta. I maj ansökte Finland om medlemskap i Nato. Under ministeriets ledning utarbetades senare regeringens proposition om Finlands anslutning till Nato. Finlands och Sveriges Natomedlemskap stärker hela alliansens säkerhet och stabiliteten i Östersjöområdet.

Finland deltog i Natos verksamhet med observatörsstatus och stärkte på diplomatisk väg förbindelserna med sina kommande allierade. Den rekordsnabba processen för ratificering av Finlands ansökan om medlemskap var ett bevis på att Finlands långsiktiga utrikes- och säkerhetspolitik gett resultat. Under utrikesministeriets ledning fördes diskussioner med Turkiet för att verkställa det trilaterala samförståndsdocument som undertecknats av Finlands, Sveriges och Turkiets utrikesministrar.

I Europeiska unionen påverkade Finland aktivt riktlinjer som gäller regionens säkerhet. Med stöd av utrikesministeriet intensifierade Finland väsentligt samarbetet med sin närmaste partner Sverige och ökade kontakterna med de nordiska och baltiska länderna i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor på politisk nivå och tjänstemannanivå. Finland frös avtalet om viseringslättnader mellan EU och Ryssland och begränsade genom statsrådets principbeslut de ryska turistresorna till Finland den 29 september 2022. Finland stödde samarbetet mellan EU och unionens närområden och den vägen åtgärder som stärker säkerheten och stabiliteten i Europa, såsom västra Balkans, Ukrainas, Moldaviens och Georgiens EU-konvergens.

Finland intensifierade sitt samarbete med Förenta staterna. De ömsesidiga besöken och kontakterna på högsta statsledningsnivå, politisk nivå och tjänstemannanivå var exceptionellt livliga. Finland och Förenta staterna kom överens om att inleda förhandlingar om ett försvarssamarbetsavtal som skapar ett ramverk och en rättslig grund för regelbundet försvarssamarbete mellan Finland och Förenta staterna. Ett sådant avtal skapar också förutsättningar för ett intensivare samarbete om säkerhetsläget kräver det.

Finland fortsatte intensifiera sitt försvarssamarbete med Storbritannien. Ramavtalet om samarbetet uppdaterades i maj 2022 då president Niinistö och statsminister Johnson också undertecknade ett uttalande om intensifierat säkerhets- och försvarssamarbete. Ländernas försvarsministrar undertecknade ramavtalet om försvarssamarbete.

Finland stödde Ukraina med utvecklingssamarbete, humanitärt bistånd, materialhjälp och försvarsmateriel. Det humanitära biståndets och utvecklingssamarbetets andel 2022 var cirka 103 miljoner euro. Ukraina blev det största mållandet för Finlands utvecklingssamarbete. Stödet till Ukraina fortsätter och återuppbyggnaden av Ukraina förbereds. EU gav Ukraina status som kandidatland i juni 2022.

Utvecklingen på den afrikanska kontinenten är central för hela Europa. I enlighet med [Afrikastrategin](#) diversifierade Finland sina förbindelser med Afrika, med särskilt fokus på de politiska och handelsekonomiska förbindelserna. Afrikas och de nordiska ländernas utrikesministrar diskuterade i juni vid ett informellt möte i Helsingfors freds- och säkerhetsfrågor, hållbara samhällen och åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna.

Utrikesförvaltningen arbetade för att bekämpa Rysslands informationspåverkan i tredjeländer på diplomatisk väg och med hjälp av utbildning och strategisk kommunikation.

Finland fortsatte som ordförande för Barents euroarktiska råd (2021–2023). Barentssamarbetet med Ryssland avbröts.

Finland fortsatte delta i krishanteringsinsatser som en del av sin utrikes- och säkerhetspolitik. Finland deltog 2022 i nio militära krishanteringsinsatser med sammanlagt 335 soldater inom FN, EU och Nato samt den internationella koalitionen mot ISIS. Finland hade cirka 125 utsända experter inom civil krishantering i EU:s, OSSE:s och FN:s insatser, byråer och sekretariat.

Utrikesministeriet utarbetade en [redogörelse om nordiska gränshinder](#). Arbetet för att eliminera gränshinder främjar rörligheten och de nordiska statsministrarnas vision om Norden som världens mest hållbara och integrerade region 2030.

Utrikesministeriet lämnade till riksdagen en [redogörelse](#) (på finska) för Finlands verksamhet i Afghanistan 2001–2021 som ett led i statsförvaltningens mer omfattande utvärdering av Finlands närvaro i Afghanistan. Enligt redogörelsen stärkte deltagandet i det internationella samfundets verksamhet Finlands partnerskap och ställning som en pålitlig och trovärdig aktör, och påverkade utvecklingen av vår lagstiftning om krishantering, genomförandet av utvecklingssamarbetet samt försvarsmaktens verksamhet. Enligt redogörelsen uppnåddes utvecklingsresultat i Afghanistan trots att de viktigaste målen inte uppfylldes fullständigt eller på ett hållbart sätt.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar genomförandet av Agenda2030 och arbetar för att bekämpa klimatförändringen

Måluppfyllelse: God

Under berättelseåret publicerade utrikesministeriet en [resultatrapport](#) om utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet 2019–2021. Enligt rapporten uppnås de bästa resultaten genom att man fokuserar på Finlands egna styrkor och kompetens. Tillsammans med sina partner förbättrade Finland funktions- och kriställigheten hos människor och samhällen i utvecklingsländerna och stärkte det multilaterala regelbaserade systemet.

Vid FN:s årliga uppföljningsmöte om hållbar utveckling betonade Finland god praxis för genomförandet av Agenda2030, såsom omfattande samhällsengagemang och innovationer i det avseendet (senast [färdplanen](#) och [strategin för Agenda2030](#)), starka nationella strukturer samt utvärdering.

Finland gav 2022 allmänt stöd till FN-organisationerna för arbete som främjar stabiliteten och de mänskliga rättigheterna. De största stödmottagarna var FN:s befolkningsfond UNFPA och jämställdhetsorganisationen UN Women. Stöd styrdes också till barnorganisationen Unicef, utvecklingsprogrammet UNDP och miljöorganisationen UNEP. Finland lät göra riskhanteringsbedömningar av de organisationer som får allmänt stöd. Enligt bedömningarna fungerar kontrollsystemen.

Inför klimatmötet COP27 ordnade utrikesministeriet den 3–4 april 2022 i Lahtis ett högnivåmöte om finansiering för anpassning till klimatförändringarna. Finland och EU var besvikna på resultaten från COP27 i synnerhet i fråga om utsläppsminskningarna. De gällande klimatlöftena måste utökas om man vill uppnå Parisavtalets mål att begränsa uppvärmningen av jordens medeltemperatur till 1,5 grader.

Finland var värd för den globala skolmatskoalitionens ministermöte i Helsingfors i oktober. På mötet betonades skolmatens positiva konsekvenser inom olika sektorer och skolmatens roll som livsviktigt socialt skydds nät i många länder.

Finland undertecknade en investering i Finlands och Interamerikanska utvecklingsbankens klimatfond, som kanaliseras till investeringar i den privata sektorn, och åtog sig att bistå Afrikanska utvecklingsbankens utvecklingsfond genom att stärka bankens arbete särskilt när det gäller anpassning till klimatförändringarna. Genom att stärka utvecklingsländernas grundläggande infrastruktur och god förvaltning skapar man förutsättningar för ansvarsfull företagsverksamhet.

Finland deltog i partskonferensen COP15 för FN:s konvention om biologisk mångfald, där nya internationella mål fastställdes för den biologiska mångfalden.

Finlands humanitära bistånd steg 2022 till totalt nästan 120 miljoner euro, som riktades bland annat till livsmedelsförsörjning, flyktingskydd och nödhjälp. Mest bistånd riktades förutom till Ukraina även till Afghanistan, Myanmar och Syrien. Utrikesministeriet beviljade cirka 21 miljoner euro i statsunderstöd för finländska civilsamhällesorganisationers utvecklingssamarbetsprojekt åren 2023–2026. Projekten syftar till att avskaffa fattigdom, minska ojämlikhet och främja tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar ett regelbaserat internationellt system

Måluppfyllelse: Utmärkt

Utrikesministeriet analyserade och tog fram bakgrundsfakta om de folkrättsliga aspekterna av Rysslands anfallskrig till stöd för statsledningens beslutsfattande. Utrikesförvaltningen stödde ansträngningarna att ställa Ryssland till svars för både anfallet (statsansvar)

och krigsförbrytelserna (individuellt ansvar). Finland stödde både bilateralt och via EU Ukrainas nationella myndigheter, som har det primära ansvaret för att tolka och döma. Finland var en av 43 stater som begärde att Internationella brottmålsdomstolen (ICC) skulle utreda misstänkta krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten i Ukraina. Finland beslutade också att delta i två rättegångar där allvarliga rättskränkningar i samband med Rysslands anfallskrig behandlas.

Antalet fall som gällde sanktionerna ökade väsentligt i utrikesförvaltningen. Finland deltog i beredningen och det nationella genomförandet av EU:s nio sanktionspaket mot Ryssland och i informationen och rådgivningen om sanktionssystemen. Utrikesförvaltningen utredde konsekvenserna av potentiella sanktionsalternativ och kritiska känsliga aspekter för Finland. Finlands nationella intressen kartlades och näringslivet konsulterades i processen, och de finländska företagens stöd för sanktionerna säkerställdes. Syftet med sanktionerna är att försvaga grunden för Rysslands ekonomi, förhindra att Ryssland utnyttjar kritiska tekniker och marknader samt väsentligt begränsa Rysslands krigsföringsförmåga. Utrikesministeriet var tillståndsmyndighet för exportkontroll och avvikelser från sanktionerna samt rådgivare för företagen och näringslivet. På grund av den tekniska utvecklingen har exportkontrollen blivit mer komplicerad. Utrikesministeriet behandlade i november–december 2022 tillståndsärenden som gällde EU:s sanktioner mot Ryssland och gav tullen sammanlagt nästan tusen utlåtanden om sanktionerna. Ministeriet besvarade också nästan tusen förfrågningar från företag och andra aktörer. Särskild uppmärksamhet ägnades åt att förebygga att sanktionerna kringgås.

Finland röstade för FN:s generalförsamlings resolutioner som fördömde Rysslands anfall och annekteringen av de fyra områden som Ryssland ockuperat. Finland deltog i EU:s påverkansarbete för att resolutionerna skulle omfattas av så många länder som möjligt. Finland verkade och röstade också för generalförsamlingens resolution om att temporärt utesluta Ryssland ur FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Utrikesförvaltningen påverkade i diskussionerna om att begränsa Rysslands deltagande och utesluta Ryssland ur olika internationella organisationer, deras beslutssystem eller samarbetsarrangemang som en del av EU:s och dess partnerländers motåtgärder mot anfallskriget. EU:s utrikesråd godkände principer enligt vilka samarbetet avbröts eller begränsades väsentligt inom andra branscher än sådana där man ansåg att det var nödvändigt ur EU:s perspektiv att upprätthålla kontakterna (bland annat kärnsäkerhet, hälsa och miljö samt humanitärt bistånd).

Utrikesministeriet representerade staten i ett exceptionellt stort antal människorättsklagomål till Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och EU-domstolen.

Utrikesministeriet fortsatte att stödja FN:s folkrättskommission och dess finländska specialrapportör i deras arbete. Som resultat av rapportörens arbete förtydligade, tolkade och utvecklade kommissionen principerna om miljöskydd i väpnade konflikter i den internationella humanitära rätten.

Utrikesministeriet uppmärksammade Ålandslösningens 100-årsjubileum på möten och evenemang.

Effektmål: Utrikesförvaltningen arbetar för att stärka de mänskliga rättigheterna, jämlikheten, demokratin och rättsstatsutvecklingen

Måloppfyllelse: God

Finland ägnade särskild uppmärksamhet åt rättsstatsfrågan och de europeiska värderingarna i sina bilaterala relationer, även inom EU. Finland fortsatte stödja demokrati- och rättsstatsutvecklingen i EU:s närområden genom att påverka riktlinjerna för EU:s utvidgningspolitik och bland annat via Twinning/TAIEX-projektsamarbetet.

Finland inledde sin treårsperiod (2022–2024) i FN:s råd för mänskliga rättigheter och tog där ställning till aktuella människorättskränkningar och fortsatte sitt långsiktiga arbete för att främja de universella mänskliga rättigheterna. Finland fördömde Rysslands människorättskränkningar i Ukraina och röstade för att utesluta Ryssland ur rådet.

Människorättssituationen i Finland granskades i FN:s universella periodiska granskning. Granskningen utgick från [Finlands nationella rapport om situationen för de mänskliga rättigheterna](#), som publicerades i juli 2022. I granskningen fick Finland sammanlagt 229 rekommendationer varav de flesta gällde våld mot kvinnor; diskriminering, rasism, främlingsfientlighet och hatretorik; samt ratificeringen av människorättskonventioner. Finlands regering fastställde sina ståndpunkter till rekommendationerna i februari 2023. Av rekommendationerna godkändes 168 helt och 14 delvis, och 47 noterades för kännedom. Resultatet av granskningen av Finland godkänns av människorättsrådet i mars 2023.

Finland fortsatte att ge sitt stöd åt FN:s byrå för högkommissarien för mänskliga rättigheter, som har en central roll i uppföljningen av rådets initiativ och i det praktiska tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna.

Finland fortsatte arbeta i multilaterala organisationer och bilateralt för att jämställdheten och kvinnornas rättigheter ska tillgodoses fullt ut. Finland arbetade för att så många länder som möjligt ska godkänna [Istanbulkonventionen](#) och för att EU ska ansluta sig, och motverkade alla försök att motarbeta dessa mål. Finland framhöll principen om icke-diskriminering och försvarade rättigheterna för personer i utsatt ställning, samt rättigheterna

för personer med funktionsnedsättning, urfolk och personer med olika sexuella identiteter och könsidentiteter. Finland påverkade i förhandlingarna mellan Europarådets medlemsstater och EU om EU:s anslutning till Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter.

Finland hade fortsättningsvis en ledande roll i koalitionen bakom den internationella [kampanjen Generation Equality](#), som är inriktad på teknik och innovationer till stöd för jämställdheten. Finland var en av de största allmänna finansiärerna av FN:s jämställdhetsorganisation UN Women 2022.

Effektmål: Utrikesförvaltningen främjar Finlands tillväxtfrämjande öppna ekonomiska förbindelser och stöder finländska företags deltagande i internationell handel och värdekedjor

Måluppfyllelse: God

Utrikesförvaltningen bistod tusentals finländska företag på den internationella marknaden som en del av nätverket Team Finland. Stödet utgjordes bland annat av rådgivning, marknadsanalyser, utredningar av handelshinder, nätverksarbete och tjänster som öppnar dörrar. Företagens respons om exportfrämjandet förblev utmärkt.

Många finländska företag fattade beslutet att lämna Ryssland till följd av Rysslands anfallskrig, de påföljande sanktionerna mot Ryssland och Rysslands motåtgärder. Dessa företag fick råd och hjälp med information och kartläggning av nya marknader. Finländska företags export och internationalisering främjades omfattande på exportfrämjande resor och av beskickningar. Frigörelsen från beroendet av rysk energi påskyndade den gröna omställningen, vilket också återspeglades i de exportfrämjade resornas prioritetsområden. Utrikesministeriet stödde de finländska företagens förberedelser inför återuppbyggnaden av Ukraina.

Finland öppnade en ambassad i Islamabad och ett generalkonsulat i Mumbai för att stärka de handelsekonomiska förbindelserna och främja den arbetsrelaterade invandringen. Finland införde ett så kallat nationellt D-visum för längre vistelse som utrikesministeriet berett för specialsakkunniga, tillväxtföretagare och deras familjemedlemmar. Utrikesministeriet fortsatte utveckla [Virtual Finland](#) och främjade den arbetsrelaterade invandringen genom att förenkla inreseprocesserna. Finlands internationella synlighet nådde historiska nivåer 2022, vilket också stärkte den positiva bilden av Finland som affärsmiljö.

Finland fortsatte ansträngningarna för att stärka EU:s system av bilaterala handelsavtal. I verksamheten ansågs det viktigt att handelspolitiken ska stödja Finlands ekonomiska tillväxt och sysselsättning. Efter att stärkandet av EU:s kristållighet blivit ett allt viktigare tema i diskussionerna betonade Finland att EU även i framtiden bör vara öppet för handel och investeringar.

Finland stödde försöken att hitta lösningar för att trygga det multilaterala handelssystemets framtid, och som ett led i detta en reform av Världshandelsorganisationen WTO, särskilt återinförandet av en fungerande mekanism för att lösa handelstvister som en del av organisationens verksamhet. På WTO:s ministerkonferens i juni 2022 bidrog Finland som en del av EU till resultat som främjar det regelbaserade handelssystemet, såsom åtagandet att reformera WTO.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

I utvecklingsländerna stöder Finland uppnåendet av FN:s mål för hållbar utveckling genom utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet, utrikespolitiken, de yttre ekonomiska förbindelserna och de nationella åtgärderna för hållbar utveckling. Uppnåendet av målen för hållbar utveckling syns bland annat i genomförandet av Afrikastrategin och de utvecklingspolitiska landsprogrammen.

Utrikesförvaltningen främjade Finlands ambitiösa mål för hållbar utveckling och klimatmål inom EU och tog initiativ i klimatfrågor tillsammans med likasinnade. Finland lyfte fram arbetet för att motverka klimatförändringen och för en anpassning till den i alla dialoger och i det multilaterala samarbetet inom alla sektorer av utrikes- och säkerhetspolitiken, däribland handels- och utvecklingspolitiken.

Under statsminister Marins regeringsperiod nästan fördubblades Finlands internationella klimatfinansiering jämfört med föregående fyraårsperiod. Cirka hälften av klimatfinansieringen består av utvecklingspolitiska lån och placeringar, som i sin tur ger en hävstångseffekt i form av betydande privat finansiering. Under berättelseåret riktades 100 procent av de utvecklingspolitiska lånen och placeringarna till klimatfinansiering. Målet är att 75 procent av alla utvecklingspolitiska lån och placeringar under regeringsperioden ska riktas till klimatåtgärder.

Under berättelseåret finansierades program och projekt som stöder FN:s mål för hållbar utveckling med utvecklingspolitiska lån och placeringar till ett belopp av cirka 50 miljoner euro.

Uppnående av målen för jämställdhet

Utrikesministeriet beställde en [undersökning](#) om jämställdheten i utrikespolitiken under statsminister Marins regeringsperiod. En slutsats av undersökningen var att man lyckats främja jämställdheten särskilt inom utvecklingspolitiken och människorättspolitiken. Den stora andelen kvinnor i Finlands civila krishantering är också en styrka. Jämställdheten har inte integrerats i all verksamhet – brister förekom särskilt inom den traditionella säkerhetspolitiken.

Jämställdheten främjas i Finlands utvecklingssamarbete genom integrering och särskilda åtgärder. Enligt preliminära beräkningar var 72 procent av utrikesministeriets finansiering för utvecklingssamarbete 2022 avsedd för åtgärder som innehöll mål som främjade jämställdhet. Under året anvisades enligt en preliminär uppskattning 625 miljoner euro i stöd till multilaterala organisationer och utvecklingssamarbetsprojekt vars del- eller huvudmål är att stärka jämställdheten.

Finland främjade stärkandet av kvinnors deltagande i militär krishantering bland annat genom att stödja utbildning och rekrytering av kvinnliga fredsbevarare. Under 2022 var andelen kvinnor som tjänstgör inom den militära krishanteringen cirka 6 procent av alla finländska fredsbevarare. Av de finländska experterna inom civil krishantering var 46 procent kvinnor.

Som arbetsgivare har utrikesministeriet förbundit sig till personalpolitisk jämställdhet och likabehandling genom sina värderingar och målen i sin personalstrategi. Nästan 70 procent av utrikesministeriets anställda är kvinnor. Andelen kvinnor i ledande positioner var 50 procent 2021. Andelen kvinnor i förvaltningskarriären var nästan 90 procent och i diplomatkarriären cirka 60 procent. Nästan alla expeditivsvakter var män. Den största personalgruppen inom utrikesförvaltningen är beskickningarnas lokalt anställda, varav 65 procent är kvinnor.

I diplomatkarriärens tjänstestruktur är kvinnorna i klar majoritet upp till ambassadrådsnivå, men av utrikesråden är 51 procent män. Detta återspeglar att rekryteringen till diplomatkarriären blev mer kvinnodominerad för cirka 20 år sedan. I förvaltningskarriären är situationen den motsatta: nästan 80 procent av byråsekreterarna och över 90 procent av utrikessekreterarna är kvinnor. Kvinnorna tar fortfarande betydligt mer familjeledighet än männen. År 2021 var kvinnornas andel av dessa tjänstledigheter nästan 80 procent.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Utrikesministeriets bokslut 2022](#)

3 Justitieministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

• Justitieministeriets andel **1 202 mn €**

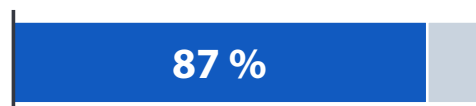

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 930 mn €
- Överföringsutgifter 110 mn €
- Investeringsutgifter 5 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

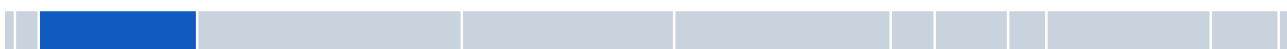
Användningsgrad för anslagen

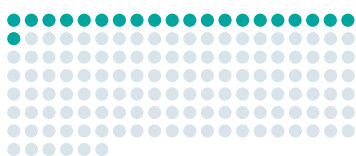
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

• Justitieministeriet **9 497 årsverken**

Ämbetsverk **21** ST.

- Domstolsväsendet
- Södra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Östra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Sydöstra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Sydvästra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Västra och inre Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Norra Finlands rättshjäps- och intressebevakningsdistrikt
- Konsumenttvistnämnden
- Utsökningsverket
- Konkursombudsmannens byrå
- Åklagarväsendet
- Brottspåföljdsmyndigheten
- Rättsregistercentralen
- Olycksutredningscentralen
- HEUNI (Europeiska institutet för kriminalpolitik)
- Dataombudsmannens byrå
- Jämställdhetsombudsmannens byrå
- Barnombudsmannens byrå
- Diskrimineringsombudsmannens byrå
- Underrättelsetillsynsombudsman
- Äldreombudsmannens byrå

Fonder **0** ST.

• Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

• Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

• Inga bolag

3.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De samhälleliga förändringarna och de allt mer komplexa rättsliga problemen påverkar rättsvårdsmyndigheternas ärendemängd och ärendenas art. De övernationella normerna har blivit allt fler och i den rättsliga prövningen ska EU-lagstiftningen och EU-domstolens rättspraxis beaktas. Tekniken och digitaliseringen förändrar arbetsmiljöerna.

Den ökande narkotika- och nätbrottsligheten och människohandeln märks i rättsvården som negativa följder av internationaliseringen och den tekniska utvecklingen. Anlitandet av översättnings- och tolkningstjänster och det internationella myndighetssamarbetet har ökat, vilket samtidigt ökar myndigheternas arbetsmängd och kostnader. Även den ökande organiserade brottsligheten förändrar ärende- och kundstrukturen.

År 2022 fick förundersökningsmyndigheterna kännedom om 2 procent färre strafflagsbrott än 2021. Trots det har rättsväsendet problem med att behandla brottmål skyndsamt. Inom åklagarväsendet blev handläggningstiderna allt längre, och många ärenden har varit anhängiga vid domstolarna längre än ett år. Detta är en rättssäkerhetsrisk. Antalet fångar antas öka under de kommande åren. Antalet samhällspåföljds klienter torde förbli högt 2023 på grund av coronapandemins följder, och sedan plana ut. Brottspåföljdsmyndighetens ekonomiska situation försvåras i synnerhet av den höga inflationen, som till exempel leder till stigande lokalutgifter. Behandlingen av sanktionerna i anslutning till Rysslands anfallskrig mot Ukraina sysselsatte under berättelseåret Utsökningsverkets specialverkstälighet och funktionens resurser utökades med extra finansiering.

När befolkningen koncentreras till städerna och deras närområden är också det kvantitativa behovet av rättstjänster störst där. När det gäller åldersstrukturen kan man iaktta att allt yngre personer är delaktiga i allvarliga brott. Äldre blir i sin tur allt oftare offer för brott. Befolkningens åldrande ökar också behovet av intressebevakningstjänster.

Finländarnas skuldsättning har ökat redan en längre tid. Bland annat hushållens skuldsättningsgrad och det fortsatt höga antalet utsökningsgäldenärer och personer med betalningsstörningar visar att skuldsättningsproblemet förvärras och risken för överskuldsättning ökar. Skuldsättningsutvecklingen påverkas av många förändringsfaktorer i samhället, till exempel arbetslösheten och nivån på den sociala tryggheten samt kreditbudet och räntenivån. Man har försökt förebygga problemen i samband med överskuldsättning med hjälp av lagändringar och olika stödåtgärder.

Finland placerar sig utmärkt i internationella jämförelser av samhällsstabilitet. Detsamma gäller demokratin, tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna, pressfriheten, korruptionsfriheten, domstolarnas oavhängighet och en fungerande förvaltning samt förtroendet för myndigheterna och rättssystemet.

Allmänheten är intresserad av att påverka på fler sätt än tidigare, och medborgarinitiativet har varit fortsatt populärt.

Nya utmaningar utöver den ökande ojämlikheten i samhällsdeltagandet är cyberhot, desinformation och bland annat risken för odemokratisk valpåverkan. Behovet av att sörja för informationssäkerheten och beakta dataskyddsrisker har ökat. På internationell nivå har hoten mot demokratin och rättsstaten blivit ett högaktuellt diskussionstema.

3.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Resursbrist och strama tidsplaner äventyrar kvaliteten på statsrådets lagberedning

En lagberedning av hög kvalitet är särskilt viktig när komplexa problem ska lösas. En god lagberedning förutsätter att alternativ övervägs öppet, konsekvenserna bedöms och intressentgrupperna hörs. Lagberedningen och resursprognostiseringen bör tillsammans säkerställa en sådan tillräcklig och effektiv anslagsdimensionering som verkställigheten av lagstiftningen kräver. Detta äventyras om beredaresurserna är otillräckliga eller för lite tid har avsatts för lagberedningen. Risken är reell och har stora konsekvenser. För att förhindra att den realiserar krävs information om lagberedningsprocessen, omsorgsfull planering och effektiv lagstiftningsledning.

Polariseringen mellan befolkningsgrupperna och det ökande antalet hatbrott leder till omfattande problem på många livsområden

Den upplevda ojämlikheten och polariseringen mellan befolkningsgrupperna kan äventyra stabiliteten i samhället, försvaga trygghetskänslan och exponera samhället för konflikter. Risken är reell och har relativt allvarliga konsekvenser. En avgörande faktor i förebyggande och förlikning av rasistiska brott och hatretorik är att stödja goda relationer mellan befolkningsgrupper. För att avvärja risken bör också det lokala brottsförebyggande samarbetet främjas. Diskriminering och hatretorik bör dessutom förebyggas genom att man stöder likabehandlingsarbetet och på ett omfattande och förvaltningsövergripande sätt främjar goda relationer mellan befolkningsgrupperna.

Straffansvaret fullföljs inte snabbt och likvärdigt för alla medborgare oberoende av brottmålen art och behandlingsställe

En betydligt mindre del än tidigare av de brottsmisstankar som kommer upp till åklagarutredning leder till åtal och påföljder, vilket försämrar fullföljandet av straffansvaret. Risken är reell och har betydande konsekvenser. För att avvärja den måste man säkerställa att resurserna i hela den straffrättsliga kedjan (polisen, Åklagarmyndigheten, domstolarna, rättshjälpen och Brottsförhållningsmyndigheten) är rätt dimensionerade, att samarbetet mellan aktörerna i straffprocessen intensifieras och att verksamhetssätten harmoniseras för att undvika utdragna behandlingstider i alla delar av kedjan, försämrat rättsskydd och verkställighet av straff samt säkerhetsproblem i fängelserna.

Produktivitetsnyttan för förvaltningsområdets mest omfattande IKT-projekt uppnås inte

Om risken realiserar uppfyller de nya elektroniska tjänsterna inte rättsvårdens verksamhetsförutsättningar och kunders behov, och nyttan i fråga om effektivisering och produktivitet uppnås inte. Risken är relativt sannolik och kritisk för förvaltningsområdet. För att hantera risken inom förvaltningsområdet krävs satsningar på förändringsledarskap samt långsiktig styrning och uppföljning av digitaliseringsprojekt. Även identifieringen och hanteringen av risker i rätt tid måste utvecklas. Dessutom måste man säkerställa att dataskyddet och informations- och cybersäkerheten tillgodoses när informationssystem förnyas och verksamheten ses över.

3.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 4. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

JM	Budgetkapitel	2020	2021	2022
25.01	Ministeriet och förvaltningen	152	134	139
25.10	Domstolar och rättshjälp	460	473	475
25.20	Betalningsstörningar, utsökning och konkursbevakning	110	107	110
25.30	Åklagare	50	52	55
25.40	Verkställighet av straff	227	243	252
25.50	Valutgifter	3	17	15
25	JM:s förvaltningsområde totalt	1 002	1 026	1 045

Under de senaste åren har den årliga användningen av anslagen under justitieministeriets huvudtitel uppgått till cirka en miljard euro. Anslagen används för att producera kärnfunktionerna i den demokratiska rättsstaten, bland annat hela domstolsväsendets verksamhet (cirka 37 procent av användningen av förvaltningsområdets anslag), den omfattande offentliga rättshjälpen och intressebevakningen inklusive konsumenttvistenämnden (cirka 8 procent av användningen av förvaltningsområdets anslag), en åklagarverksamhet av hög kvalitet (cirka 5 procent av användningen av förvaltningsområdets anslag), en effektiv utsokningsverksamhet inklusive konkursombudsmannen (cirka 11 procent av användningen av förvaltningsområdets anslag) samt en effektiv verkställighet av fängelsestraff och samhällspåföljder (cirka 24 procent av användningen av förvaltningsområdets anslag).

Största delen, cirka 70 procent, av omkostnaderna för justitieministeriets förvaltningsområde är personalutgifter. Det totala antalet årsverken inom förvaltningsområdet har ökat de senaste åren och var 9 495 under berättelseåret. Under den pågående regeringsperioden har extra finansiering anvisats bland annat till att förkorta handläggningstiderna och avveckla de köer som uppstått på grund av coronapandemin. När extra anslag anvisas tar man hänsyn till rättsvårdskedjan och beroendeförhållandena mellan aktörerna, och beaktar att resurserna ska vara proportionerliga i hela kedjan. Måluppfyllelsen och resultaten inom förvaltningsområdet behandlas i analysen av effektmålen.

I [statsrådets redogörelse för rättsvården](#) (SRR 13/2022), som färdigställdes under berättelseåret, behandlas nuläget, utvecklingstrenderna och resursbehoven inom rättsvården.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Rätten att delta och möjligheten att påverka tillgodoses på lika villkor

Måluppfyllelse: God

Finland placerar sig nära världstoppen i internationella organisationers jämförelser av demokrati, mänskliga rättigheter och fungerande förvaltning i olika länder. Demokratin i Finland stöds av en omfattande rätt att delta, en stabil förvaltning som vilar på laglighetsprincipen, ett fritt civilt samhälle, en hög bildningsnivå, platta hierarkier, låg nivå av korruption samt jämställdhet mellan könen. År 2022 placerade sig Finland på delad första plats med Norge och Sverige i Freedom Houses internationella [demokratijämförelse](#). Finland får fulla poäng i jämförelsen för rätten att delta.

Möjligheterna att bevaka de mänskliga rättigheterna har förbättrats genom att uppföljningsindikatorer har utarbetats inom ramen för handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter. Dessa indikatorer möjliggör en noggrannare uppföljning av utvecklingen i framtiden. För att utveckla bevakningen av tillgodoseendet av rättigheterna och i synnerhet för att upptäcka strukturell ojämlikhet har man också inlett ett forskningsprojekt där de rättsliga och etiska förutsättningarna för människorättsbaserad datainsamling specificerad enligt befolkningsgrupp kartläggs och riktlinjer föreslås för utvecklingen av datainsamlingen.

Enligt riksdagsvalundersökningen är en övergång till mer individuella former av politiskt deltagande en tydlig trend i både Finland och övriga Europa. I europeiska jämförelser hör Finland sällan till de mest aktiva länderna när det gäller olika former av politiskt deltagande, men finländarna deltar i politiken mer aktivt än genomsnittet. De i Finland populära medborgarinitiativen är ett sätt för allmänheten att ställa krav på det politiska beslutsfattandet, vilket kan stärka den representativa demokratis legitimitet.

Barometern för grundläggande rättigheter avslöjar emellertid oroväckande skillnader mellan befolkningen som helhet och vissa minoritetsgrupper när det gäller tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna, medvetenheten om rättigheter och rättsskydd samt förtroendet för myndigheterna. Ett särskilt problem är diskriminering, trakasserier och våld mot etniska minoriteter, som kan försämra möjligheterna att delta på lika villkor inom olika livsområden. Av justitieministeriets uppföljande utredning om hatretorik och trakasserier och hur dessa påverkar olika minoritetsgrupper (Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar 2022:10) framgår det att hatretorik och trakasserier riktade mot minoritetsgrupper påverkar bland annat individernas allmänna trygghetskänsla och psykiska välbefinnande.

Effektmål: En tidsenlig och stödjande rättsordning främjar och tryggar handlingsmöjligheterna för människor, företag och samfund

Måloppfyllelse: God

Under berättelseåret har regeringen målmedvetet fortsatt vidta åtgärder för att minska överskuldsättningen bland befolkningen och de påföljande problemen.

Lagen om ett positivt kreditupplysningsregister trädde i kraft i augusti. Registret tas i bruk för konsumentkrediter 2024 och för krediter som fysiska personer beviljats för näringsverksamhet 2026, och det motverkar överskuldsättning genom att ett bättre informationsunderlag skapas för kreditgivningen och för uppföljningen och övervakningen av den finansiella stabiliteten och kreditmarknaden. Under berättelseåret trädde också reformen av indrivningslagen i kraft. Efter ändringarna innehåller indrivningslagen detaljerade bestämmelser om indrivningskostnader också för andra fordringar än konsumentfordringar, för att förbättra i synnerhet företagsgäldenärernas ställning.

Även utsökningslagstiftningen reformerades under berättelseåret så att gäldenärens skyddade belopp under 2023 höjs till samma nivå som garantipensionen. Antalet fria månader för gäldenärer ökar permanent. Målet är att underlätta situationen i synnerhet för utsökningsgäldenärer med små inkomster. De ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner och lagen om företagssanering som trädde i kraft under berättelseåret underlättade och påskyndade tillgången till skuldsanering för personer som skuldsatt sig i samband med näringsverksamhet. Ändringarna gjorde det lättare för gäldenärer att klara av betalningsprogrammet, och ett nytt förfarande för tidig sanering infördes för gäldenärer med risk för insolvens. Dessutom lämnade regeringen under berättelseåret en proposition om nationella ändringsbehov i lagen om företagssanering (RP 251/2022 rd) med förslag till ändringar för att bland annat göra saneringsförfarandet smidigare och förebygga missbruk i anslutning till saneringsförfarandet. Riksdagen godkände lagändringarna i februari 2023 och reformen träder i kraft den 1 juni 2023.

I slutet av 2022 lämnade regeringen sin proposition RP 218/2022 rd om regleringen av konsumentkrediter. I propositionen föreslås det bland annat att räntetaket för konsumentkrediter ska sänkas för att minska överskuldsättningen bland konsumenterna. Riksdagen godkände lagändringarna i februari 2023 och de träder i kraft den 1 oktober 2023.

[Den nationella strategin för att främja ekonomiskt kunnande](#) började verkställas i februari 2022 i samarbete med justitieministeriet, Finlands Bank och olika aktörer inom sektorn. Strategin genomförs av Finlands Banks myntmuseums nätverk för ekonomiskt kunnande. Justitieministeriet utvecklar och samordnar verksamheten och justitieministeriets delegation för ekonomihantering fungerar som uppföljningsgrupp. Strategins mission är att få människor att inse vikten av ekonomiskt kunnande i sina liv och agera etiskt och hållbart i sina hushåll.

Rättshjälpsbyråerna gav ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning i cirka 30 000 ärenden under berättelseåret (2021: 29 600). Ekonomisk rådgivning gavs cirka 30 000 gånger (2021: 30 000). Ekonomi- och skuldrådgivningen ordnade tillsammans med Utsökningsverket cirka 500 ekonomievenemang för allmänheten, där 14 000 personer deltog. Ekonomirådgivningarna med låg tröskel hade cirka 2 000 kunder under året.

Effektmål: En högklassig lagberedning tryggar förutsättningarna för välbefinnande och konkurrenskraft

Måluppfyllelse: God

Det omfattande handlingsprogrammet för bättre lagstiftning fortsatte under berättelseåret med fokus på konsekvensbedömningen vid lagberedningen.

Nya [anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning](#) publicerades i november 2022. Utbildningar om de nya anvisningarna har ordnats för statsrådets lagberedare. Den förnyade utbildningen för lagberedare fortsatte under berättelseåret.

Under berättelseåret fortsatte verksamheten i det kompetensnätverk för konsekvensbedömningen vid statsrådet som inrättades 2020 med målet att stärka samarbetet mellan ministerierna och hjälpa lagberedarna att identifiera och bedöma konsekvenserna av lagarna. Nätverket genomförde en halvtidsutvärdering av sin verksamhet och har utifrån utvärderingen inlett förberedelserna för att tillsätta ett nytt nätverk 2023. Behovet av förvaltningsövergripande samarbete och konsekvensbedömningskompetens är bestående.

Under berättelseåret tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp som ska bereda ett förslag till nytt system för efterhandsutvärdering av lagstiftningen på statsrådsnivå. Arbetsgruppens rapport blir klar under det första halvåret 2023.

En högklassig lagberedning är en helhet där alla delar måste fungera för att slutresultatet ska bli en lag som håller hög kvalitet. Inom ramen för VN-TEAS-utredningen "Högkvalitativ lagstiftningsberedning" genomfördes under berättelseåret två stora barometerenkäter för att utreda lagberedarnas och intressentgruppernas syn på lagberedningens kvalitet. I projektet har en indikatorbaserad analysram tagits fram för bevakningen av lagberedningsprocessens kvalitet. [Rapporten](#) om projektet (på finska, sammandrag på svenska) blev klar i början av 2023.

Effektmål: Ett högklassigt rättsskydd är tillgängligt för alla

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Enligt internationella jämförelser står den finländska rättsstaten på stadig grund. Allmänheten och företagen har en hög uppfattning om domstolarnas och domarnas oavhängighet. Företagen har också en hög uppfattning om effektiviteten av det investeringskydd som lagstiftningen och domstolarna garanterar. En stark rättsstatsprofil är en internationell framgångs- och konkurrensfaktor. Problem som har identifierats för Finlands del är i synnerhet rättsprocessernas längd, höga rättegångskostnader och ineffektiva brottsutredningar.

Antalet ärenden som varit anhängiga i mer än ett år i domstolarna är fortsatt högt. Parterna kan kräva gottgörelse om behandlingen av ett ärende blir utdragen. I slutet av 2022 hade sammanlagt 6 730 tvistemål varit anhängiga i över ett år i tingsrätterna, vilket är 6,1 procent av alla anhängiga tvistemål. Antalet brottmål som varit anhängiga i över ett år var 6 480, vilket är 22,3 procent av alla anhängiga straffrättsliga mål. I slutet av året hade 818 ärenden varit anhängiga i mer än ett år i hovrätterna, vilket är 19,1 procent av alla anhängiga ärenden. I slutet av året hade 2 538 ärenden varit anhängiga i mer än ett år i förvaltningsdomstolarna, vilket är 19,4 procent av alla anhängiga ärenden. År 2022 betalade staten cirka 185 000 euro i gottgörelse för dröjsmål, vilket är något mer än året innan.

Domstolarnas genomsnittliga behandlingstider ökade i regel fortfarande. I tingsrätterna var behandlingstiden för brottmål 5,1 månader och för omfattande tvistemål 10 månader. I hovrätterna var den genomsnittliga behandlingstiden 6,5 månader, i förvaltningsdomstolarna 9,9 månader och i marknadsdomstolen 8,2 månader.

I försäkringsdomstolen var den genomsnittliga behandlingstiden 12,2 månader, lika lång som året innan. I summariska tvistemål förkortades tingsrätternas genomsnittliga behandlingstid från 2,6 månader året innan till 2,4 månader.

Utnyttjandet av teknik och digitalisering samt teknikberoendet i olika funktioner förändrar arbetsmiljön. Distansarbete och domstolsförhandlingar på distans blev vardag under coronapandemin. Utvecklingen av informationssystemen fortsätter. Inom rättsväsendet har den digitala omställningen dock varit långsam och belastat ekonomin, verksamheten och personalen inom rättsvärderna.

I tvistemål försämrar de höga rättegångskostnaderna tillgången till rättvisa. Rättegångskostnaderna och kostnadsrisken vid rättegångar har ökat sedan 1990-talet i tvistemål som avgörs i tingsrättens huvudförhandling. Under berättelseåret utarbetades vid justitieministeriet en [bedömningspromemoria](#) (på finska, sammandrag på svenska) om ett förenklat rättegångsförfarande för mindre tvistemål och en [bedömningspromemoria](#) (på finska, sammandrag på svenska) om fjärranslutningar vid rättegångar.

Utsökningsverkets verksamhet påverkades fortfarande av det utmanande strukturreformprojektet exempelvis i fråga om rekryteringar. Indrivningsresultatet låg liksom de föregående åren på en hög nivå. Indrivningsresultatet har redan i flera år varit över en miljard euro. Uppskattningsvis 350–400 miljoner euro av indrivningsresultatet tillfaller årligen staten i form av skatter, andra offentligrättsliga avgifter och böter. Indrivningsresultatet väntades sjunka tillfälligt i början av organisationsreformen inom utsökningsväsendet, men nivån har i stället stigit. Resultatet påverkas av gäldenärens betalningsförmåga, utsökningens effektivitet samt de anhängiga ärendenas antal och art. En utveckling av utsökningens informationssystem och arbetsmodeller har bidragit till resultatförbättringen.

Produktiviteten var något sämre än året innan, och resurshushållningen på samma nivå, dock sämre än vad som eftersträvades. Situationen påverkades av att färre ärenden än väntat inkom.

Då strukturreformen genomfördes blev behandlingstiden längre. Samtidigt behandlades fler ärenden än året innan. Tillsvidare har den genomsnittliga behandlingstiden varit längre än målsatt på grund av att de ärenden som varit anhängiga länge slutbehandlades under organisationsreformen. Omorganiseringen av indrivningen och den stärkta satsningen på de mest krävande fallen har också bidragit till att förlänga den totala behandlingstiden.

Antalet ärenden som inkom till utsökning var klart mindre än väntat. Antalet gäldenärer ökade, men var ändå mindre än väntat. Antalet ärenden och gäldenärer uppskattades öka i synnerhet till följd av coronapandemin, men effekten blev mindre än väntat. Antalet beror utöver på det ekonomiska läget också på de stora fordringsägarnas, såsom Skatteförvaltningens, indrivningsföretagens och bankernas, agerande och på indrivningsrytmen från år till år. Ekonomiska företeelser återspeglas vanligen med fördröjning på utsökningen.

Tabell 5. Utsökningsverkets mål och resultat

	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Utfall 2022
Indrivningsresultat, dvs. belopp som redovisats, mn euro	1 157	1 203	1 080	1 264
Behandlingstid, månader	7,3	9,1	8,4	9,3
Resurshushållning, euro/behandlat ärende	36	37	34	37
Produktivitet, behandlade ärenden/årsverke	2 736	2 569	2 670	2 526
Specialverkställighetens indrivningsresultat, mn euro	29	30	25	33

Källa: Utsökningsverket

Offentlig rättshjälp gavs i cirka 77 700 rättshjälpsärenden under berättelseåret (2021: 81 000). Inom rättshjälpen behandlades färre ärenden än väntat. I synnerhet telefonrådgivningskontakterna med kunder var färre än året innan, vilket bland annat berodde på den förändrade pandemisituationen. Domstolarnas betalningsbeslut för rättshjälpsärenden som sköttes av privata rättsbiträden var färre än året innan, cirka 36 000 (2021: 37 000).

Cirka 43 700 huvudmän (2021: 43 000) omfattades av allmän intressebevakning under berättelseåret. Arbetsmängden inom intressebevakningen ökade på grund av att Myn-digheten för digitalisering och befolkningsdata arbetade in anhopningen av intressebevakningsärenden och behandlingstiden förkortades jämfört med året innan, men antalet huvudmän ökade mindre än väntat.

Tabell 6. Målen och resultaten för rättshjälpen och den allmänna intressebevakningen

	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Utfall 2022
Rättshjälp				
Ärenden som behandlats, stycken	48 473	43 957	49 000	41 585
Väntetid, dagar	12,8	13,6	11	12,4
Rättshjälpsarvoden, 1 000 euro	3 891	3 705	3 900	3 756
Allmän intressebevakning				
Antal huvudmän, stycken	42 832	43 165	45 100	43 725
Produktivitet, antal huvudmän/årsverke	66	66	70	67
Intressebevakningsarvoden, 1 000 euro	27 768	27 713	29 000	28 747

Effektmål: Straffansvaret fullföljs rättvist. Brottsligheten och känslan av otrygghet minskar.

Måluppfyllelse: God

Brottsligheten har inte ökat under de senaste åren, och vardagen i Finland är tryggare än någonsin tidigare. Till exempel är sannolikheten att bli offer för brott mot liv hälften av vad den var på 1980-talet. Viktiga förändringsfaktorer med tanke på det straffrättsliga ansvaret är bland annat den ökade rörligheten, Europeiska unionens lagstiftning och krigets konsekvenser för straffrättens internationella dimensioner.

Antalet inkomna och avgjorda ärenden vid Åklagarmyndigheten har minskat något. Antalet inkomna ärenden och straffprocessernas svårighetsgrad har fortsatt öka, förundersöknings- och rättegångsmaterialet har blivit mer omfattande och de juridiska problemen i rättsfallen har blivit svårare, vilket ökat åklagarnas totala arbetsmängd. Trots att man lyckats öka antalet åklagare under de senaste åren (2020: 381, 2021: 409, 2022: 429) har mängden anhängiga ärenden fortsatt öka, i synnerhet antalet ärenden som väntat länge på

åtalsprövning. Den genomsnittliga åtalsprövningstiden har också ökat och överskridit den målsatta nivån. Den genomsnittliga åtalsprövningstiden varierar mellan åklagardistriktet, vilket accentueras särskilt i krävande fall. Situationen har uppstått delvis på grund av att tingsrätterna har tagit itu med anhopningen av ärenden genom att hålla förhandlingar som skjutits upp på grund av coronapandemin, och Åklagarmyndigheten därför haft mindre tid till sitt förfogande för åtalsprövning i nya ärenden.

Tabell 7. Åklagarmyndighetens mål och resultat

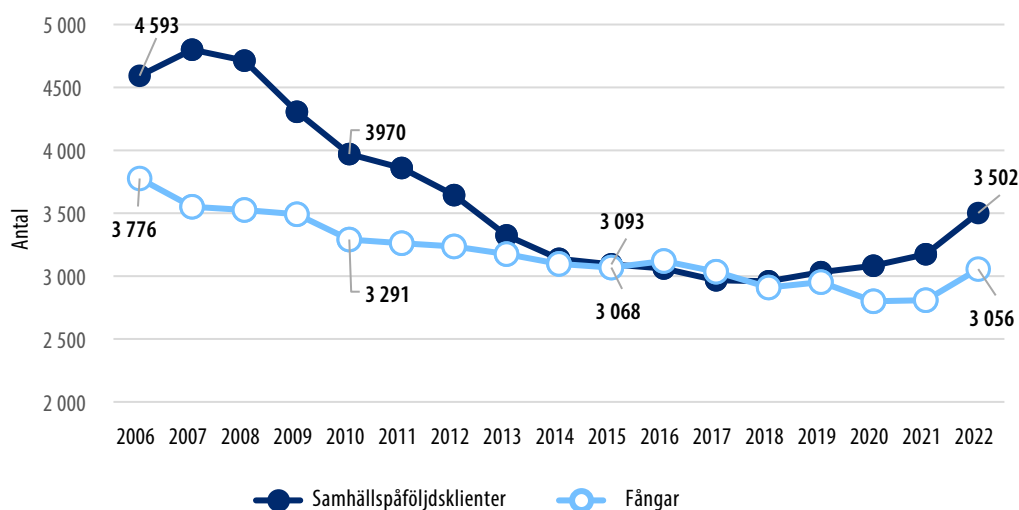
	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Utfall 2022
Verksamhetens omfattning				
Ärenden som inkommit för åtalsprövning, st.	91 246	89 256	91 000	85 053
Ärenden som avgjorts i åtalsprövning, st.	87 530	89 001	91 500	84 185
Skyndsamhet				
Genomsnittlig åtalsprövningstid, mån.	1,9	2,2	2,0	2,6
Ärenden som väntat på åtalsprövning i 6–12 mån., st.	3 568	4 707	3 000	4 192
Ärenden som väntat på åtalsprövning längre än ett år, st.	625	1 186	900	1 586
Produktivitet				
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd)/årsverke, hela personalen	927	885	916	862
Avgjorda ärenden (viktad arbetsmängd)/årsverke, åklagarna	1 275	1 211	1 235	1 179
Avgjorda ärenden/årsverke, hela personalen	167	159		144
Avgjorda ärenden/årsverke, åklagarna	230	218		196
Resurshushållning				
Omkostnader/avgörande (viktad arbetsmängd), euro	104	107	110	109

Antalet åtgärdseftergifter, såsom begränsning av förundersökning, har ökat kraftigt under de senaste tio åren och var som högst 2018 (cirka 20 000 ärenden). Ökningen ser ut att ha avstannat, men nivån är fortfarande hög (cirka 17 000 ärenden 2022). Den relativa andelen begränsningsärenden har dock ökat något. Trenden har redan en längre tid varit att andelen väckta åtal av alla Åklagarmyndighetens avgöranden har minskat (2013 väcktes åtal i 71 procent av alla ärenden och 2022 i 62 procent).

Den första fasen av Brottspåföljdsmyndighetens organisationsreform trädde i kraft 2022 och förnyade myndighetens organisationsstruktur, styrsystem och ledningssystem. Målet för reformen var att förbättra resultaten, kvaliteten, effektiviteten och enhetligheten i Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet. Det nya klientinformationssystemet Roti togs i bruk. Coronapandemin påverkade Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet i synnerhet i början av 2022, då bland annat verksamheten i fängelserna måste begränsas på grund av anstaltsepidemier. Verkställigheten av förvandlingsstraff för böter begränsades på grund av coronapandemin fram till den 31 maj 2022. De köer som uppstod när verkställigheten begränsades avvecklades under året, vilket ökade antalet klienter.

År 2022 var antalet fångar i genomsnitt 3 056 (2021: 2 809). Av fångarna var 7,7 procent kvinnor (7,6 procent 2021) och 2,9 procent under 21 år (2,9 procent 2021). Andelen utländska fångar var i genomsnitt 16 procent (15 procent 2021). Fängelsestraffen var korta i genomsnitt. Över hälften av fängelsefångarna avtjänade ett högst sex månader långt fängelsestraff. Antalet samhällspåföljdsklienter var i genomsnitt 3 502. När det nya klientinformationssystemet togs i bruk ändrades grunderna för beräkningen av samhällspåföljdsklienter, och talet är därför inte helt jämförbart med tidigare år. Antalet samhällspåföljdsklienter var cirka nio procent högre än 2021. Antalet fångar i Finland är lågt i internationell jämförelse (Finland: 43 fångar per 100 000 invånare, Sverige: 70, Norge: 57, Estland: 176, Tyskland: 71, Ryssland: 328, Förenta staterna: 505).

Verksamhetens resultat var nöjaktigt. Europarådets kommitté mot tortyr har upprepade gånger påtalat att det ordnas för lite meningsfull verksamhet för fångarna och att den utbildade personalen är otillräcklig samt fäst uppmärksamhet vid hälso- och sjukvårdsresurserna för fångar. Riksdagens biträdande justitieombudsman har vid sina inspektioner gjort flera iakttagelser som tyder på att i synnerhet den utbildade övervakningspersonalen är otillräcklig. Kravet på minst åtta timmar per dygn utanför cellen, som baseras på internationella rekommendationer, uppfylls inte. Den genomsnittliga sysselsättningstiden var cirka 16 timmar i veckan. Cirka 41,7 procent av fängelsefångarna avtjänade sina straff i öppna anstalter (45,6 procent 2021). Av de frigivna fångarna frigavs 22,7 procent genom övervakad frigivning på prov (24,5 procent 2021). I genomsnitt 208 fångar per dag var övervakat frigivna på prov (2021: 213).

Figur 1. Antalet fångar och samhällspåföljdsklienter 2006–2022

Antalet samhällspåföljdsklienter 2022 är inte helt jämförbart med tidigare år eftersom beräkningssättet ändrades när det nya klientinformationssystemet togs i bruk.

Tabell 8. Mål och resultat för verkställigheten av straff.

	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Sysselsatta fångar, timmar per vecka i genomsnitt (full sysselsättningstid 35 timmar per vecka)*	-	-	15,8
Fångarnas deltagande i utbildning, timmar per vecka i genomsnitt	-	-	2,7
Fångarnas deltagande i åtgärds- och antidrogprogram, timmar per vecka i genomsnitt	-	-	0,4
Nettoomkostnader/fånge, euro	67 200	72 530	72 400
Nettoomkostnader, euro/samhällspåföljdsklient	7 380	7 760	7 200
Fångar i medeltal per dag/årsverke	1,3	1,3	1,3

Källa: Brottsförhållandenmyndigheten

*Beräkningen av fångarnas deltagande i sysselsättande aktiviteter ändrades när det nya klientinformationssystemet togs i bruk, och därför kan inga jämförbara uppgifter från tidigare år tas fram.

Återfallsbrottsligheten bland frigivna fångar inom en uppföljningstid på fem år förblev nästan oförändrad. Av alla fångar som frigavs 2017 hamnade hälften (50,0 procent) i fängelse på nytt för nya brott. Återfallsbrottsligheten påverkas av åtgärderna under verkställigheten av straffen och av hur integrationen i samhället lyckas, men också av den allmänna brottslighetsutvecklingen och befolkningens åldrande, som återspeglas i den stigande medelåldern bland dem som avtjänar straff (sannolikheten för återfallsbrott minskar med ökande ålder). Av förstagångsfångarna begick 33,8 procent nya brott, medan motsvarande andel för fångarna som avtjänar sitt sjätte fängelsestraff eller mer var 70,6 procent. Övervakad frigivning på prov främjar integreringen i samhället. Återfallsbrottsligheten bland fångar som frigavs på prov sjönk 2022 med 3,7 procentenheter jämfört med det föregående statistikåret. Ändringar i fångstrukturen påverkar också återfallsbrottsligheten. Risken för återfall ökar i synnerhet om fångarna är unga och tidigare har avtjänat fängelsestraff. Coronaviruspandemins effekter på återfallsbrottsligheten kan bedömas först senare.

Den viktigaste av de stödtjänster för brottsoffer som finansieras under justitieministeriets huvudtitel är Brottsofferjouren, som producerar allmänna stödtjänster i enlighet med brottsofferdirektivet. Brottsofferjourens klientantal fortsatte öka och det sammanlagda antalet klienter i de olika tjänsterna var 28 300. Antalet klienter hos Brottsofferjouren som var offer för människohandel eller jämförbara brott nästan fördubblades till cirka 1 250.

Under berättelseåret utvecklade Brottsofferjouren ett riksomfattande larmsystem för plötsliga omfattande brottsituationer. De frivilligas beredskapskompetens stärktes särskilt. Inom ramen för programmet för bekämpning av våld mot kvinnor genomförde Brottsofferjouren ett projekt där sju utbildningar ordnades för domare, åklagare, poliser och rättsbiträden om olika fenomen förknippade med våld mot kvinnor.

Av Brottsofferjourens klienter hänvisades cirka 6 800 till tjänsten av polisen, vilket var 15 procent fler än 2021. Under berättelseåret gällde största delen av klientkontakterna våld i nära relationer (22 procent), sexualbrott (16 procent), egendomsbrott (10 procent) och misshandel (9 procent). Antalet offer för olika bedrägeribrott fortsatte öka. Av alla klienter var 80 procent offer, 12 procent närstående till offer, två procent vittnen i brottmål och sex procent övriga.

Tabell 9. Nyckeltal för Brottsofferjouren

	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Klienter i olika tjänster	22 600	26 700	28 300
Stödrelationer	7 100	8 100	9 400
Telefontjänsten 116 006	5 500	6 700	6 700
Juridisk telefonrådgivning	640	900	850
Brottsofferjourens chatt	3 700	4 000	4 100
Serviceställen	31	31	31
Frivilliga	490	510	560
Personal i det grundläggande arbetet (årsverken)	58	64	66

Källa: Brottsofferjouren

Under justitieministeriets huvudtitel finansieras också Nollinjen, en sådan dygnet runt öppen telefontjänst som förutsätts i Istanbulkonventionen för dem som utsätts för våld i nära relationer, kvinnor som utsätts för våld, dem som hotas av våld och för deras närstående. Nollinjen tog emot över 15 300 samtal (cirka 17 400 år 2021). Två av tre samtal kunde besvaras. En del av kontakterna och samtalen flyttades våren 2021 till en chatt som införts vid sidan av telefontjänsten.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Justitieministeriets Agenda2030-arbete för jämställdhet, minskad ojämlikhet och god förvaltning har avancerat. Åtgärderna för hållbar utveckling beskrivs i samband med analysen av hur effektmålen uppfyllts och i avsnitt 2.5.2 i årsberättelsens berättelsedel.

Projekten för att främja öppenheten och transparensen i den offentliga förvaltningens verksamhet har framskridit. Verkställandet och utvecklingen av möjligheterna att delta och påverka har stötts som en del av det nationella demokratiprogrammet. I de nya välfärdsområdena får medborgarna motsvarande rätt att delta som i kommunerna. I samband med kommunal- och välfärdsområdesvalen testas nya sätt att öka valdeltagandet, som har visat sig vara effektiva i internationella sammanhang. Beväringarnas möjligheter att delta har förbättrats och processen för att grunda ett parti har gjorts smidigare. En ny typ av digital plattform för deltagande och en modell till stöd för barns och ungas deltagande utvecklas. Kännedomen om demokratitjänsterna på webben har ökat och antalet besökare har ökat märkbart.

Uppnående av målen för jämställdhet

Måloppfyllelsen i fråga om jämställdhet analyseras i avsnitt 2.5.2 i årsberättelsens berättelsedel. Den nya lagstiftningen om sexualbrott trädde i kraft den 1 januari 2023. Reformen stärker allas sexuella självbestämmande och skyddet av den personliga integriteten. I september under berättelseåret föreslog regeringen en reform av lagstiftningen om besöksförbud. Lagarna stadfästes i februari 2023 och lagändringarna träder i kraft i oktober 2023. Syftet med lagändringarna är att göra besöksförbuden effektivare, minska överträdelserna av dem och öka säkerheten i synnerhet för offer för våld i nära relationer.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Bokslut för justitieministeriets bokföringsenhet 2022](#)

[Brottpåföljdsmyndighetens bokslut 2022](#)

[Utsökningsverkets bokslut 2022](#)

[Åklagarmyndighetens bokslut 2022](#)

[Rättsregistercentralens bokslut 2022](#)

[Domstolsväsendets bokslut 2022](#)

3.4 Sametingets berättelse för 2022

I enlighet med 7 § i sametingslagen utarbetar Sametinget för utarbetande av regeringens berättelse årligen för statsrådet en berättelse över betydelsefulla händelser i utvecklingen av de frågor som särskilt angår samerna.

Sametinget behandlade ärendet på sitt möte den 24 februari 2023 och konstaterar följande:

1. Sametingets ordinarie verksamhet

Sametinget företräder med stöd av grundlagen och sametingslagen samerna och uttrycker samernas officiella ståndpunkt. Sametinget har under berättelseåret deltagit i lagstiftningsprojekt genom att yttra sig om propositioner, höras i riksdagens utskott och förhandla om framställningar enligt 9 § i sametingslagen totalt 34 gånger. Fortsatta

förhandlingar vidtogs i flera fall. Sammanlagt lämnade Sametinget 151 yttranden, 17 initiativ och framställningar samt 26 promemorior, ställningstaganden och resolutioner (totalt 196). Allt som allt har antalet dokument som Sametinget producerat och skickat till sina intressentgrupper ökat kraftigt (42 %) sedan 2021, vilket visar att Sametinget har en stark strävan efter att utveckla samarbetet med och informationsförmedlingen till finska staten. Allmänt taget har verksamheten och samarbetet i och med coronapandemin också utvecklats allt mer mot nyttjande av distansförbindelser. Under berättelseåret var antalet förhandlingar i enlighet med 9 § i sametingslagen fortsättningsvis högt, vilket enligt Sametinget också vittnar om att det finns mycket att göra för att tillgodose samernas rättigheter som urfolk så att samernas grundlagsenliga rätt att upprätthålla och utveckla sitt språk och sin kultur samt den relaterade självstyrelsen i sig kan genomföras på behörigt sätt. På grund av problem och oklarheter i förhandlingsförfarandet har Sametinget under berättelseåret strävat efter att i sina förhandlingar i enlighet med 9 § i sametingslagen fortsätta betona innehållet i den anvisning som utarbetats av Sametinget och justitieministeriet gemensamt i syfte att på ett ändamålsenligt sätt fullgöra förhandlingsskyldigheten enligt 9 § i sametingslagen. Utvecklandet av förhandlingsskyldigheten enligt 9 § har också betraktats som en av de viktigaste helheterna i propositionen med förslag till ändring av sametingslagen (9–9 b §). Sametinget har också försökt främja samarbetet med ministerierna bland annat genom diskussioner i samband med rådplägningsdagarna för samiska frågor och genom direkta förhandlingar i friare former.

Under berättelseåret fick Sametinget ökad finansiering i statens tilläggsbudget genom ett engångsunderstöd på 90 000 euro för att trygga Sametingets allmänna förvaltning och verksamheten vid byrån för samiska språket. Sametingets möjligheter till en effektiv verksamhet och påverkan försämrats fortfarande av resursbristen. Bland annat företagshälsovården har i sina hälsoundersökningsutlåtanden bett Sametinget satsa på att minska arbetets belastning. Sametinget har närvaro- och yttranderätt i styrelsen för Lapplands förbund. Sametinget har haft representation vid kyrkomötet.

2. Utvecklingen av samernas grundläggande och mänskliga rättigheter

Kommissionen med uppdrag att genomföra en sannings- och försoningsprocess med samerna kunde under berättelseåret inleda sitt arbete, trots svårigheter i det inledande skedet. På sitt möte den 30 september 2022 beslutade Sametinget fortsätta sannings- och försoningskommissionens arbete och lämna ett förslag till statsrådet på nya ledamöter i stället för dem som avgick våren 2022. På hösten kunde kommissionen inleda gruppsamarbiden med samerna. Kommissionen strävar efter att samla samernas erfarenheter av finska statens och olika myndigheters åtgärder och att göra denna kunskap synlig. Statsrådet tillsatte en sannings- och försoningskommission den 28 oktober 2021. Enheten Uvja för psykosocialt stöd, som bereddes av Sametinget, Skolternas byastämma och statsrådets kansli

i samråd, inledde sin verksamhet under berättelseåret. Samerna har tillgång till Uvjas psykosociala stödtjänster inom ramen för sannings- och försoningsprocessen under kommissionens mandatperiod.

Arbetet med reformen av sametingslagen, den viktigaste lagen med tanke på samernas rättsliga ställning, inleddes i slutet av 2020 då justitieministeriet tillsatt en kommitté för beredning av reformen. Kommitténs uppgift var att bereda de ändringar som behövs i sametingslagen. I sitt arbete utgick kommittén från de grundläggande fri- och rättigheterna samt skyldigheterna enligt grundlagen, de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter som är bindande för Finland, FN:s urfolksdeklaration, utvecklingen inom rätt och internationell rätt samt den senaste tidens beslut. Dessutom beaktade kommittén den paraferade nordiska samekonventionen samt avtalet ILO 169 och FN:s människorättskommittés fällande beslut för Finland 1.2.2019 (CCPR/C/124/D/2668/2015 och CCPR/C/124/D/2950/2017). Kommittén lämnade vid utgången av sin mandatperiod den 15 maj 2021 sitt betänkande om revideringen av sametingslagen i form av ett propositionsutkast (SR/5875/2019). I november 2022 lämnade Finlands regering sin proposition RP 274/2022 rd med förslag till lagar om ändring av sametingslagen och strafflagen till riksdagen. Propositionen utarbetades utifrån kommitténs propositionsutkast. Reformen av sametingslagen var vid sidan av sannings- och försoningskommissionens arbete Sametingets viktigaste projekt under berättelseåret.

3. Sametingets internationella verksamhet

Sametingets internationella verksamhet inleddes under berättelseåret i återställandets tecken efter undantagstillståndet på grund av coronapandemin. Flera internationella möten kring temat urfolk ordnades efter pandemin åter som sedvanliga fysiska möten, av dem de viktigaste FN:s permanenta forum för urfolksfrågor (UNPFII) i New York, FN:s expertmekanism för urfolksrättigheter (EMRIP) i Genève och FN:s naturkonferens (konferens för de 15 parterna i FN:s konvention om biologisk mångfald) i Montréal. Representer för Sametinget deltog i alla dessa. Dessutom deltog Sametinget i bland annat FN:s klimatkonferens i Sharm el-Sheikh (konferens för de 27 parterna i FN:s ramkonvention om klimatförändringar) och i en expertkonferens om hatbrott mot urfolk som ordnades i Wien av kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Beslut som var viktiga för samerna fattades bland annat på naturkonferensen i Montréal, där parterna beslutade om nya internationella mål för biologisk mångfald som också synligt lyfter fram urfolkens rättigheter. Sametinget fortsatte sin aktiva medverkan i processen för att stärka urfolkens möjligheter att delta i behandlingen av urfolksärenden i FN:s olika organ och deltog i en workshop om denna process som ordnades i Genève av FN:s råd för mänskliga rättigheter. Konferensen för sameparlamentariker, som flyttats fram på grund coronapandemin, ordnades under

berättelseåret i Enare. FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering (CERD) offentliggjorde den 13 juni 2022 sitt beslut, där den konstaterade att Finland brutit mot FN:s konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering i ett ärende som gällde personer som godkänts för Sametingets vallängd. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har också påverkat Sametingets regionala samarbete och avsevärt försvårat till exempel verksamheten i urfolksarbetsgruppen vid Barents euroarktiska råd.

4. Speciallagstiftningen om samerna

Andra lagstiftningsreformer som är betydande för samerna och där Sametinget aktivt deltog i beredningen under berättelseåret var förutom sametingslagen bland annat projektet för en reform av markanvändnings- och bygglagen (nu propositionen med förslag till plan- och bygglag), naturvårdslagen, lagen om fornminnen, gruvlagen och klimatlagen. Klimatlagen 433/2022 trädde i kraft den 1 juli 2022 och i samråd med miljöministeriet främjades under berättelseåret den mer detaljerade verkställigheten av samernas klimatråd, som regleras i den lagen. Även miljöministeriets lagstiftningsprojekt om ändring av lagarna om skyddsområden som inrättats med stöd av lagen om naturskydd från 1923 hörde till de för samerna viktigaste författningsprojekten om miljön i samernas hembygdsområde under berättelseåret. I lagberedningen verkade Sametinget också för större hänsyn till samernas traditionella kunskap och samernas rättigheter som urfolk i samband med tillgodoseendet av urfolkens rättigheter och nyttjandet av naturresurser på basis av artikel 8 j och 10 c i konventionen om biologisk mångfald (78/1994). Som ett led i verkställigheten av konventionen har Sametinget också i samarbete med miljöministeriet deltagit aktivt i beredningen och verkställigheten av genresurslagen för nationellt genomförande av det så kallade Nagoyaprotokollet. Arbetet syftar till att skapa en sådan databas som avses i genresurslagen för de genresurser som samerna förvaltar och den traditionella kunskap som relaterar till dem.

Andra betydande och omfattande projekt för lagstiftningsreformer som under berättelseåret fortfarande var under beredning var verkställigheten av totalreformen av social- och hälsovården, som ledde till att social- och hälsovårdstjänsterna i slutet av berättelseåret överfördes på välfärdsområdenas ansvar. I fortsättningen har Lapplands välfärdsområde huvudansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster med hänsyn till samernas språk och kultur. I projekten för lagstiftningsreformer har Sametinget strävat efter att främja förbudet mot att försvaga den samiska kulturen och stärka myndigheternas skyldighet att främja samernas rättigheter.

5. Miljö, markanvändning och traditionella näringar i samernas hembygdsområde

Under berättelseåret strävade Sametinget på flera nivåer efter att främja ställningen för samernas traditionella näringar och den hållbara användningen av miljö och mark. Inom samernas traditionella näringar var de viktigaste åtgärderna i fråga om renskötsel förnyandet av vikariehjälpsystemet samt de åtgärder som vidtogs på grund av exceptionella väderleksförhållanden vintern 2021–2022 (förebyggande av rendöd på grund av undantagsförhållandena och förhandlingar om tillämpning av lagen om ersättande av skador som drabbat renhushållningen). I fråga om samernas traditionella fiske var det fortsatta totalförbudet mot laxfiske i Tana älv, som infördes 2021, särskilt betydande. Sametinget strävade efter en kompromisslösning för fiskesäsongen 2022 för att trygga såväl laxbeståndens tillstånd som samernas urfolksrättigheter. Trots förhandlingar med jord- och skogsbruksministeriet i ärendet förbjöds laxfisket helt för fiskesäsongen 2022 även för samer med fiskerätt. Förhandlingarna enligt 9 § i sametingslagen om totalförbudet mot laxfiske fördes inte på det sätt som förutsätts i justitieministeriets anvisning om förhandlingsförfarande eller i enlighet med god förvaltning, och bland annat därför anförde Sametinget klagan över jord- och skogsbruksministeriets agerande hos justitiekanslern. Hösten 2022 upprepades samma problem i fråga om förhandlingar med jord- och skogsbruksministeriet enligt 9 § i sametingslagen inför behandlingen av regeringens proposition om totalförbud mot laxfiske i Tana älv fiskesäsongen 2023. Med Forststyrelsen förhandlades bland annat om besluten om kvoter för jakt och fiske i samernas hembygdsområde.

Under berättelseåret gav högsta domstolen två prejudikat med avseende på samernas fiskerätt. I beslut HD:2022:26 ansåg högsta domstolen att det särskilda tillståndet enligt 10 § 2 mom. i lagen om fiske att fiska i vattendrag där lax och öring stiger med tillhörande tillståndspraxis förorsakade så betydande begränsningar för de lokala samerna att en tillämpning av lagbestämmelsen uppenbart skulle stå i strid med deras rättigheter som tryggas i 17 § 3 mom. i grundlagen. Högsta domstolen lät med stöd av 106 § i grundlagen bli att tillämpa bestämmelsen i lagen om fiske och åtalet för olovlig fångst förkastades. I ett annat prejudikat, HD:2022:25, ansåg högsta domstolen att förordningens bestämmelse om fiskesäsongen stod i strid med de rättigheter i 17 § 3 mom. i grundlagen som tillförsäkrades A i egenskap av same. Prejudikaten är historiska ur samernas synvinkel och mycket viktiga med tanke på samernas rättigheter, och de också har en styrande effekt i liknande framtida lagtillämpningsfrågor. Efter högsta domstolens prejudikat meddelade Lapplands tingsrätt två domar som gällde samernas fiskerätt med utfall i linje med prejudikaten: åtal om fiskeförseelser förkastades eftersom såväl förordningen om fisket i sidovattendragen till Tana älvs vattendrag som fiskeristadgan för Enare fiskeriområde 2020 till vissa delar ansågs strida mot 17 § 3 mom. i grundlagen. Av denna anledning tillämpades inte nämnda bestämmelser med stöd av grundlagens företrädesbestämmelse (107 §).

Samarbete med Forststyrelsen Akwé: Arbetet enligt Kon-verksamhetsmodellen fortsatte under berättelseåret med mellangranskning av vård- och användningsplanerna för olika skydds- och vildmarksområden samt uppdatering av vård- och användningsplanen för Pallas-Yllästunturi nationalpark. I fråga om guldvaskning i samernas hembygdsområde satsades under berättelseåret på informationsutbyte med gruvmyndigheten genom områdesvisa granskningar i större skala än enskilda yttrandeärenden. En utredning beställdes om guldvaskningens konsekvenser för den samiska kulturen inom tre renbeteslag 2011–2022. Under berättelseåret var Sametinget arrangör för Naturskyddstinget i Nellim i Enare, där temana var Enare träsk och den samiska kulturen i området. Strategin för biologisk mångfald och den nationella skogsstrategin är viktiga för samerna, och Sametinget deltog i utarbetandet av dem även under berättelseåret. I fråga om bestämmelserna om skyddsområden har Sametinget i synnerhet strävat efter att främja jämlikheten mellan de olika delarna i samernas hembygdsområde och mellan alla idkare av traditionella samiska näringar. Sametinget ordnade i samarbete med justitieministeriet den 3 november 2022 i Enare en utbildning om beaktandet av samernas rättigheter i myndighetsarbetet, i synnerhet inom markanvändningssektorn. Utbildningen var ett led i genomförandet av handlingsprogrammet mot rasism och för goda relationer, som bereddes av justitieministeriet.

6. Samernas språkliga rättigheter

Under berättelseåret genomfördes ändringar vars konsekvenser för samernas språkliga rättigheter kan bedömas först efter en längre tid. Ansvar för ordnandet av de för samebefolkningen viktiga social- och hälsovårdstjänsterna överfördes på välfärdsområdena. Därmed fogades också Lapplands välfärdsområde till de myndigheter som omfattas av tillämpningsområdet för samiska språklagen (1086/2003). Olika myndigheters gemensamma oro över huruvida det understöd som betalas med stöd av 31 § i samiska språklagen räcker till blev hörd och justitieministeriet beviljade för 2023 ett tilläggsanslag på 140 000 euro för understöden. Under berättelseåret förhandlade Sametinget med justitieministeriet om svårigheterna för byrån för samiska språket att svara på myndigheternas översättningsbeställningar med nuvarande resurser. Med ministeriets hjälp utreddes under berättelseåret hur översättningsverksamheten kan omorganiseras så att den bättre motsvarar översättningsbehoven. Ministeriet beviljade ett understöd för utveckling av byrån för samiska språket. Målet är fortfarande att översättarresurserna för de samiska språken utökas med en översättare per språk.

Ambitionen har varit att främja samernas språkliga rättigheter på olika sätt, men samiska språklagen genomförs tyvärr fortfarande på lagens miniminivå. Det finns behov av att öka kunskapen om samernas språkliga rättigheter och samiska språklagen bland såväl myndigheterna som samerna själva. Under berättelseåret grundade Sametinget nätverket Mii

ovttas för myndighetstjänster på samiska. I och med nätverket har det skett en positiv utveckling i myndigheternas beredskap att utveckla sina tjänster på samiska. Den största utmaningen för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna kan anses vara avsaknaden av samiskspråkiga elektroniska kanaler för uträttande av ärenden i myndighetstjänsterna. Ett annat stort problem är fortfarande att samerna i praktiken inte kan sköta ärenden på sitt eget språk eftersom myndigheterna inte har tillräckligt med personal som talar samiska. Det finns ett kontinuerligt behov av att utbilda fler samiska översättare och tolkar och även samiskspråkiga yrkespersoner för andra branscher. Ett bra exempel på detta är de för samerna skraddarsydda utbildningsprojekten som finansierats av olika ministerier (SHM, UKM). Man behöver granska hur samiska språklagen fungerar i praktiken och bedöma behovet av en revidering av lagen. Den praktiska erfarenheten har visat att lagen inte tillämpas tillräckligt effektivt och i enlighet med lagens syfte. Sametinget känner till flera fall under berättelseåret där lagstadgade tjänster har ordnats först efter olika besvärprocesser. Tillgodoseendet av rättigheterna verkar kräva stor aktivitet av samerna själva, vilket inte är en bra utgångspunkt med tanke på tillgodoseendet av individens grundläggande rättigheter. Under berättelseåret godkändes i enlighet med regeringsprogrammet ett språkpolitiskt program som också innehåller förslag till främjande av de samiska språken. Genomförandet av åtgärderna i den rapport som utarbetades av undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp för utvecklingen av de samiska språken och undervisningen i och på samiska (UKM 2021:25) följdes noga under berättelseåret. Sametinget konstaterar att en del av åtgärderna har framskridit, men att de mest brådskande åtgärderna såsom revitaliseringen av skolksamiskan ännu inte inletts.

7. Samernas kultur- och språkboversamhet

Sametinget fick totalt 1,57 miljoner euro av undervisnings- och kulturministeriet för att användas i den samiskspråkiga kultur- och språkboversamheten 2022. Statsunderstödet för kultur- och språkboversamhet användes förutom för att trygga den befintliga språkboversamheten också för samordning av kultur- och språkboversamheten och för materialarbete. Under berättelseåret 2022 fanns det totalt 12 språkbovergrupper i Finland, varav 9 i samernas hembygdsområde och 3 utanför det. Av språkbona var två skolksamiska, tre enaresamiska och sju nordsamiska. Hösten 2022 omfattade verksamheten sammanlagt 76 (2021 86) barn och 28 (2021 29) anställda. Sametinget har en språkboledare som bland annat har till uppgift att sköta den pedagogiska ledningen av språkbovergrupperna, uppgifterna i anslutning till administrationen och samordningen av språkboens statsunderstöd, samarbetet med föräldrarna och den allmänna konsultationen i språkbofrågor. Sametinget beslutade på sitt möte den 20 december 2022 att inrätta en tjänst som språkboledare vid byrån för samiska språket. Tjänsten skapar kontinuitet i språkboversamhetens pedagogiska handledning och samordning.

Med statsunderstödet för kultur- och språkboversamheten anställdes två materialarbetare vid byrån för samiska språket som hade till uppgift att producera material och samordna materialarbetet för den samiska småbarnspedagogiken. Under året producerades mångsidigt och omfattande nytt material för den samiska småbarnspedagogiken. En del av materialet trycktes och en del lades ut i digital form i materialbanken Kuáti.fi. Det äldre innehållet i materialbanken Kuáti.fi förtydligades och webbplatsen uppdaterades så att den bättre svarar mot den samiska småbarnspedagogikens nuvarande behov. Allt material producerades på alla tre samiska språk.

8. Språksamarbetet och sámi giellagáldu

Sámi Giellagáldu är det gemensamma nordiska expertorganet för samefolket i frågor som gäller de samiska språken. Verksamheten finansieras av Sametinget i Norge, Sverige och Finland. Genomförandet av den organisationsmodell som valdes 2020 har framskridit och Sámi Giellagáldus verksamhet organiserades 2022 under Sametinget i Norge som en gemensam verksamhet för alla tre Sameting. Styrelsen för Sámi Giellagáldu utsåg en direktör för Sámi Giellagáldu som tillträdde den 4 juli 2022. Direktören inledde organiseringen av den praktiska verksamheten så att Sámi Giellagáldu kan börja utföra sina uppgifter: språkvård, språkutveckling, terminologiarbete, språknormering och språkrådgivning i frågor som gäller de samiska språken. Samiska språkveckan ordnades redan för fjärde gången. Evenemanget samordnades av Sametinget i Finland, Sverige och Norge och har etablerat sig. Syftet med Samiska språkveckan är att få uppmärksamhet för de samiska språken och öka deras synlighet och hörbarhet inom alla samhällssektorer överallt i Finland, Sverige och Norge. Sametinget deltog i FN:s decennium för världens urfolksspråk IDIL 2022–2032 i samarbete med Sametinget i Sverige och Norge genom att tillsammans ordna ett språkteknologiseminarium i maj i Luleå och genom att besluta att delta i ett för alla tre Sameting gemensamt IDIL-spetsprojekt som genomförs under decenniet. Hösten 2022 utsåg Gollegiella-bedömningskommittén den tionde mottagaren av det nordiska samiska språkpriset Gollegiella. Priset delades ut första gången 2004 och det delas ut vartannat år. Målet med språkpriset är att bidra till främjandet, utvecklingen eller bevarandet av de samiska språken i Norge, Sverige, Finland och Ryssland.

9. Småbarnspedagogik på samiska

Småbarnspedagogik på modersmålet enligt kravet i 8 § i lagen om småbarnspedagogik ordnades i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner samt i Helsingfors, Uleåborgs och Rovaniemi stad. Det är mycket svårt att ordna möjligheter för barnen att bevara och utveckla sitt eget språk och sin egen kultur utanför hembygdsområdet. Staten stöder inte småbarnspedagogik på samiska i kommuner utanför hembygdsområdet med särskilda

statsunderstöd, vilket Sametinget anser att det finns behov av. Via Sametinget betalades 240 000 euro till kommunerna i samernas hembygdsområde för att trygga tillgången på småbarnspedagogik på samiska. Anslaget garanterar att verksamheten på samiska bibehålls och att småbarnspedagogik på samiska genomförs. Den största utmaningen i småbarnspedagogiken på samiska är bristen på behörig personal med goda kunskaper i samiska. I slutet av året inledde Uleåborgs universitet med stöd av UKM:s projektfinansiering ett treårigt utbildningsprojekt för lärare och speciallärare inom småbarnspedagogiken. Projektet lägger särskild vikt vid det samiska språket och den samiska kulturen.

10. Undervisningen i och på samiska och läromedelsarbetet

Långvariga problem i undervisningen i och på samiska är att 1) undervisningen är regionalt tudelad och de samiska eleverna i en ojämlik ställning till följd av lagstiftningen om och finansieringen av undervisningen i och på samiska; utanför hembygdsområdets kommuner ges nästan enbart 2 vt undervisning i språket och undervisningen har inte ställning som ett riktigt läroämne, 2) det råder brist på högklassiga läromedel som följer de gällande grunderna för läroplanen, 3) det råder brist på behöriga samiskspråkiga lärare i synnerhet i ämnesundervisningen, 4) de samiska språken har en svag ställning i gymnasiet och studentexamen, 5) det saknas utbildningsvägar för samiskspråkiga lärare vid universiteten och 6) kunskap om samerna, samernas historia, de samiska språken och den samiska kulturen samt deras ställning i samhället saknas i undervisningen. UKM:s arbetsgrupp för utvecklingen av de samiska språken och undervisningen i och på samiska (slutrapport UKM 2021:25) gjorde fyra omfattande separata utredningar. En del av arbetsgruppens förslag ledde till åtgärder 2022.

I arbetsgruppens separata utredningar behandlades 1) tillgången till samiskspråkiga läromedel och kommande behov, 2) utbildningsvägarna för samiskspråkiga lärare och kommande behov, 3) kunskapen om samer och dess kvantitet och kvalitet i läromedlen inom den finsk- och svenskspråkiga grundläggande utbildningen samt 4) nuläget och utvecklingsbehoven i utbildningen av samiskspråkig social- och hälsovårdspersonal. UKM beviljade finansiering till utbildningsprojektet för lärare och speciallärare inom småbarnspedagogiken och finansiering på två miljoner euro till Uleåborgs universitet och Lapplands yrkeshögskola för utbildning som genomförs i samarbete med Lapplands universitet och andra högskolor för social- och hälsovårdspersonal som talar samiska och känner den samiska kulturen.

Utredningen (2020:28) för UKM:s arbetsgrupp visade att situationen i fråga om läromedel på samiska är ohållbar. Statsunderstödet för produktion av läromedel på samiska har trots det inte permanent höjts till en nivå som ger möjlighet att åtgärda läromedelssituationen inom en rimlig tid. Sametinget producerar de läromedel som behövs för undervisningen i

och på samiska. Anslaget för detta i statens budget, 500 000 euro/år sedan 2015, har visat sig vara otillräckligt. Riksdagen höjde finansieringen för 2022 i en tilläggsbudget 2021 till den nivå som UKM:s arbetsgrupp föreslagit, en miljon euro. Tillägget effektiviserade läromedelsarbetet under ett år och möjliggjorde en kännbar ökning av digitala material. Statsrådets anslagsförslag för 2023 var fortfarande 500 000 euro, men riksdagen höjde anslaget för det kommande året med 200 000 euro. Utredningen om kunskapen om samerna i läromedlen (2020:29) visade att den är ringa, ojämn och förvanskad och att läromedlen ofta skapar en stereotyp bild av samerna. Samerna behandlas oftast som en grupp i det förflutna och i förflutet tempus. Sametinget genomförde i samarbete med De Ungas Akademi projektet Kulttuurien koulu (2021–2022), som finansierades av Utbildningsstyrelsen och som erbjöd lärare gratis fortbildning i bemötandet av samiska och romska unga. Sametinget fortsatte också lägga ut material på webbplatsen www.oktavuohta.com som tillhandahåller samekunskap för skolorna. Ingen finansiering erhöles för administration och utveckling av webbplatsen.

Pilotprojektet för utnyttjande av distansförbindelser i undervisningen i samiska språk (2018–2023), saamenetaopetus.com, utvecklar undervisningen i de samiska språken i hela landet. Elevantalet har tredubblats från det första året. Läsåret 2022–2023 studerar 148 elever och studerande från över 40 kommuner och cirka 90 skolor i projektet. Projektet utvecklar pedagogiken och det tekniska genomförandet i distansundervisningen i samiska språk och har som mål att åtgärda den nationella tudelningen av undervisningen och samtidigt skapa en permanent modell för distansundervisningen i samiska språk och integrera inlärningen i samiska språk i den normala skolgången för alla samiska elever även i kommuner utanför hembygdsområdet. Undervisningen vilar tills vidare på en osäker grund och undervisningen inom ramen för projektet har inte ställning som ett riktigt läroämne. Nationella centret för utbildningsutvärdering inledde ett utvärderingsprojekt kring den verksamhetsmodell som togs fram i projektet 2022 och den undervisning som gavs inom ramen för den. Utvärderingen blir klar i början av 2023. Ställningen för sameundervisningen utanför samernas hembygdsområde i lagstiftningen, läroplansgrunderna och undervisningsfinansieringen bör lösas som en helhet där man vid sidan av distansundervisning också har möjlighet att ordna högklassig klassundervisning. Närundervisning i de samiska språken ges utanför hembygdsområdets kommuner i Rovaniemi, Uleåborg och Helsingfors, där det också ges tvåspråkig klassundervisning på nordsamiska–finska. Uleåborgs stad beslutade inleda en motsvarande tvåspråkig elementarundervisning hösten 2023.

Utbildningsprojektet för samiskspråkiga ämneslärare (Ketterä korkeakoulu 2019–2022), som genomfördes vid Uleåborgs universitet med hjälp av finansiering från UKM, förväntas förbättra lärarsituationen. Projektet har gjort ett banbrytande arbete genom att utveckla studierna i ämnesdidaktiken för de samiska språken och i den samiska litteraturen för lärarstuderande samt med en effektiv tidsplan ordna de grundläggande studierna och

ämnesstudierna i samiska språk (enare-, skolt- och nordsamiska) och de pedagogiska studierna. Projektet kommer att generera ett betydande antal nya behöriga samiskspråkiga ämneslärare. Projektet gav möjlighet till utbildningsplanering på lång sikt och resultaten blir synliga under de kommande åren.

11. Kulturverksamheten

År 2022 delade Sametinget ut 179 000 euro i understöd för främjande av samiskspråkig kultur, understöd för de nordiska sameorganisationerna och understöd för underhåll av kyrkstugorna i Utsjoki. Ur anslaget beviljades verksamhets- och projektunderstöd för enare-, skolt- och nordsamiska sameföreningar, arbets- och projektunderstöd för samiska konstnärer och hantverkare samt publiceringsunderstöd för bland annat musik och en enaresamisk tidskrift. Sametinget har i enlighet med Samiska parlamentariska rådets (SPR) verksamhetsplan för 2021–2022 fortsatt beredningen rörande kulturråbbi (det samiska kulturarvet) och árbevierolaš dieđu (den traditionella kunskapen) vid Sametinget i Finland, Sverige och Norge. Under berättelseåret deltog Sametinget i november i en konferens i norska Trondheim om skyddet för samernas immateriella kulturarv. Målet för arbetet är en enhetlig linje för ansvarsfullt och etiskt hållbart nyttjande av samt skydd för det samiska kulturarvet och den traditionella kunskapen. UKM:s förslag till Kulturarvsstrategi 2022–2030, "Kulturarvet som en resurs för en hållbar framtid och ett gott liv", gick under berättelseåret vidare till statsrådet för godkännande.

12. Social- och hälsovårdstjänster på samiska

År 2022 genomfördes social- och hälsovårdstjänsterna i samernas hembygdsområde inte i enlighet med bestämmelserna i samiska språklagen (1086/2003). För att målen ska nås är det nödvändigt att reformera lagstiftningen om myndigheternas verksamhet så att myndigheterna åläggs en skyldighet att också ordna sina tjänster på samiska. Ett färskt och viktigt exempel är lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021), som stiftades i samband med social- och hälsovårdsreformen i Finland 2021. När lagen stiftades krävde Sametinget att finska staten i lagen tar in en skyldighet att ordna social- och hälsovårdstjänster även på samiska. Tillgången till samiskspråkiga tjänster som tar hänsyn till samisk kultur har befunnits otillräcklig även i andra myndigheters utvärderingar (Institutet för hälsa och välfärd 2021: Sosiaali- ja terveyspalvelut Lapin hyvinvointialueella 2020; UKM 2021: Nuläget och utvecklingsbehoven i fråga om utbildningen av samiskspråkig social- och hälsovårdspersonal: UKM 2021:18; Sote rakenneuudistus Lapissa -hanke 2021: Lapin alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden nykytila-analyysi. Loppuraportti 10.12.2021; Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma 2021–2024. Styrgruppen för primärvårdsenheten i Lappland 24.8.2021. Medlemskommunerna i Lapplands

sjukvårdsdistrikt). Enligt nulägesanalysen av social- och hälsovårdstjänsterna i Lappland hänför sig tryggandet av samiskspråkiga social- och hälsovårdstjänster som tar hänsyn till samisk kultur inte bara till tillgången till tjänster, utan tjänsterna kan anses bidra till bevarandet av de samiska språken och den samiska kulturen samt vid bedömning av vård- och servicebehov vara en rättsskyddsfråga (Sote rakenneuudistus Lapissa-hanke 2021: Lapin alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden nykytila-analyysi. Loppuraportti 10.12.2021).

I statsbudgeten 2022 (mom. 33.60.36) beviljades 0,56 miljoner euro för säkerställandet av social- och hälsovårdstjänster på samiska. Kommunerna i samernas hembygdsområde fick stöd för att ordna samiskspråkiga tjänster som tar hänsyn till kulturen. Statliga anslag är en fungerande finansieringsmekanism och sporre när det gäller att trygga dessa tjänster. Sametinget och kommunerna i samernas hembygdsområde har dock varje år lyft fram att de anslag som reserverats i statsbudgeten är otillräckliga. Finland har inte höjt anslaget för samiskspråkiga tjänster som tar hänsyn till samisk kultur, och som ska säkerställas via finansieringsmekanismen, till att svara mot samernas behov. Sametinget har föreslagit ett årligt anslag på 3 miljoner euro för moment 33.60.36 (statsunderstöd för att säkerställa social- och hälsovårdstjänster på samiska). En av Sametinget utsedd sakkunnig-medlem deltog i verksamheten vid det temporära beredande organet för Lapplands välfärdsområde från augusti 2021. Sametinget har också lyft fram samernas servicebehov i beredningen av regionala utvecklingsprojekt inom social- och hälsovården. För utvecklingsprojekt som inleddes i samband med social- och hälsovårdsreformen har Sametinget med lokala aktörer i enlighet med 9 § i sametingslagen förhandlat om separata resurser för utvecklingen av tjänster på samiska, och 2022 ingick utvecklingsresurser i flera projekt i större omfattning än någonsin tidigare. En stor del av dessa främjande åtgärder avslutades vid utgången av 2022. Staten anvisade också finansiering på två miljoner euro för utveckling och ordnande av utbildning för samiskspråkig personal inom social- och hälsovården. Finansieringen kunde sökas av högskolorna hösten 2022.

Under årens lopp har samiskspråkiga tjänster som tar hänsyn till samisk kultur utvecklats i flera olika projekt. För att säkerställa den nationella utvecklingen behövs även beredning av lagstiftnings- och andra mekanismer som styr de regionala och lokala aktörerna. Nationella språk- och minoritetspolitiska riktlinjer och utvecklingsprogram har en viktig roll eftersom de skapar förutsättningar, omständigheter och möjligheter för systematisk förbättring av ställningen för folkgrupper med minoritetsstatus. I nuläget har staten lämnat det till Sametinget att avtala lokalt och processspecifikt om separata åtgärder som tar hänsyn till samernas behov. Detta belastar Sametingets knappa resurser. Den nationella styrningen av tillgodoseendet av språkliga rättigheter är inte tillräcklig, och det lokala och regionala planet beaktar ofta inte Finlands internationella förpliktelser i de här frågorna. Detta återspeglas också i att tjänster på det egna språket inte finns att tillgå ens i samernas hembygdsområde i samma mån som för den övriga befolkningen. Sametinget har

framfört sin oro över att samernas ställning som urfolk inte beaktats i den nationella reformen av den sociala tryggheten. Man behöver säkerställa att samernas rätt till sina språk och sin kultur inte försvagas. År 2022 inleddes utvecklingen och organiseringen av mentalvårdstjänster för samerna.

Enheten Uvjj – Uvjå – Uvja för psykosocialt stöd, som inrättades i anslutning till samernas sannings- och försoningsprocess, inledde sin verksamhet på våren. Enheten för psykosocialt stöd till samerna finns i Lapplands sjukvårdsdistrikt (från 2022 Lapplands välfärdsområde) och den erbjuder med låg tröskel mentalvårdstjänster som tar hänsyn till samisk kultur och som ges på alla tre samiska språk som talas i Finland. Vid enheten, som inrättades vid kompetenscentret inom det sociala området i Norra Finland för att tillgodose servicebehovet hos den samiska befolkningen, arbetade under berättelseåret en deltidsanställd person. Enheten främjade ordnandet och utvecklingen av det nya välfärdsområdets samiskspråkiga social- och hälsovårdstjänster som tar hänsyn till samisk kultur. Den otillräckliga finansieringen, som inte möjliggjorde anställning av en person på heltid, försvårade enhetens verksamhet betydligt.

Kunskapen om behovet av samiskspråkiga tjänster som tar hänsyn till samisk kultur samt nuläget för tjänsterna är ringa och även splittrad. Detta innebär att det inte är möjligt att bygga upp en övergripande helhetsbild för samernas del utifrån statistiska data från de myndigheter som producerar social- och hälsovårdstjänster. Sametinget har för social- och hälsovårdsministeriet föreslagit åtgärder som förbättrar datainsamlingssystemet för samerna i enlighet med rekommendationen (E/C.12/FIN/CO/7) 2021 av den kommitté som övervakar FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/1976). Tills vidare har åtgärdsförslagen inte gått vidare.

13. Ungdomsrådets verksamhet

Ungdomsrådet fick i verksamhetsunderstöd från undervisnings- och kulturministeriet 173 000 euro som skulle användas under perioden 1.1–31.12.2022. Med detta understöd stöds samiska ungas delaktighet, likställdhet och jämlikhet samt tillgodoseendet av deras språkliga och kulturella rättigheter. I verksamhetsunderstödet ingår förutom Ungdomsrådets verksamhet också ordnande av konstevenemanget för samiska unga. Ungdomsrådets huvudmål under berättelseåret anknöt till stödet för samiska ungas fritidsverksamhet. Under berättelseåret ordnade Ungdomsrådet en turné kring temat för de samiska unga. Ungdomsrådet sammanträdde sex gånger under berättelseåret och deltog aktivt i påverkansarbete. År 2022 pågick inom Ungdomsrådet projektet Dihtosis som finansieras av UKM och som förmedlar kunskap om samerna till finländska skolor och läroanstalter bland annat i form av skolbesök.

4 Inrikesministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

● Inrikesministeriets andel **2 628 mn €**

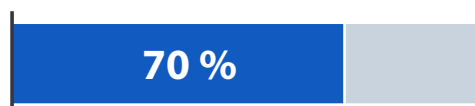

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 1 768 mn €
- Överföringsutgifter 67 mn €
- Investeringsutgifter 17 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

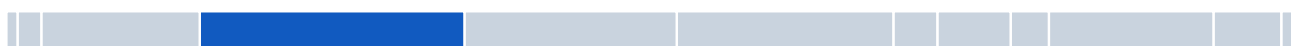
Användningsgrad för anslagen

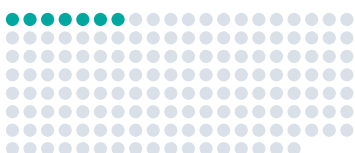
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

● Inrikesministeriet **15 869 årsverken**

Ämbetsverk **7** ST.

- Gränsbevakningsväsendet
- Nödcentralsverket
- Migrationsverket
- Skyddspolisen
- Räddningsinstitutet
- Polisstyrelsen och polisinrättningarna under den
- Krishanteringscentret CMC Finland

Fonder **1** ST.

- Brandskyddsfonden

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

- Inga bolag

4.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den fundamentala förändringen i den säkerhetspolitiska omgivningen syntes på många sätt inom inrikesministeriets förvaltningsområde. För att möta förändringarna inledde inrikesministeriet flera utrednings- och utvecklingsprojekt som gällde främjande av cybersäkerheten och förbättrande av beredskapen samt skyddande av den kritiska infrastrukturen och befolkningen.

Rysslands angrepp på Ukraina orsakade den värsta flyktingsituationen i Europa sedan andra världskriget. För att hjälpa flyktingarna från Ukraina aktiverade EU för första gången direktivet om tillfälligt skydd. Nästan 48 000 ukrainare sökte tillfälligt skydd i Finland. Migrationsförvaltningens resurser riktades till processen för ansökan om tillfälligt skydd. Mot-tagningskapaciteten har hållits på en god nivå.

Inrikesministeriet svarar för den nationella samordningen av det civila materialbiståndet till Ukraina. Via EU:s civilskyddsmekanism fick Ukraina en betydande mängd civilt materi-albistånd under 2022 och biståndsleveranserna fortsätter. Materialbistånd skickades inte bara till Ukraina utan också till Moldavien.

Trots förändringarna i omvärlden förblev gränsläget relativt lugnt och stabilt. Det finns dock tecken på ökad olaglig eller brottslig verksamhet i gränsområdena eller vid gränsö-vergångsställena. Som en reaktion på detta ökade Gränsbevakningsväsendet gränsöver-vakningen och avsatte personal för ändamålet genom interna åtgärder. Utbildningen av personal och beväringar samt antalet repetitionsövningar utökades. Ändringar i gräns-bevakningslagen skapade beredskap för bland annat situationer där migration utnyttjas som ett verktyg för hybridpåverkan. Vid Europas yttre gränser ökar antalet olagliga inresor jämfört med pandemitiden. Risken för massinvandring har ökat i Finland och migration används i allt större utsträckning i Europa som ett verktyg för hybridpåverkan.

I och med coronapandemin har särskilt de ungas illamående ökat. Rysslands angrepp på Ukraina har ökat människors oro ytterligare, och en del har också försörjningssvårigheter på grund av inflationen och energiosäkerheten. Utvecklingen påverkar familjernas välfärd och därmed också eventuellt den inre säkerheten på medellång sikt. Befolkningens förtro-ende för myndigheterna och trygghetskänslan har dock hållit sig på en hög nivå. Det kan också anses vara positivt att befolkningen under den senaste tiden har blivit mer intresse-rad av egen beredskap och bland annat av att ha ett reservförråd hemma.

Typiska drag i brottslighetsutvecklingen är att våld, skjutvapen och narkotika används i allt högre grad och att gränsöverskridande brott som begås helt eller delvis över internet ökar och blir allt allvarligare och mångsidigare. Det ökande antalet våldsbrott som begås av minderåriga och gatugång är fenomen som väcker växande oro och som ofta bottnar i en känsla av utanförskap och problem i skolan.

Ordnandet av social- och hälsovården samt räddningsväsendet överfördes till 21 välfärdsområden och Helsingfors stad. Inrikesministeriet styr ordnandet av välfärdsområdenas och Helsingfors stads räddningsväsende. Under berättelseåret fattade statsrådet beslut om riksomfattande strategiska mål för ordnandet av räddningsväsendet 2023–2026.

4.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Förändringar i den globala omvärlden

Det globala säkerhetsläget har ytterligare ökat betydelsen och behovet av beredskap. Beredskapsåtgärderna och myndigheternas handlingsförmåga utökades följaktligen avsevärt under berättelseåret. Prognostiseringen och krisberedskapen inför förändringar i omvärlden samt samarbetet kring dessa har utvecklats kraftigt. Genom den nationella riskbedömningen, riskkartläggningar, samarbete och informationsutbyte har riskberedskapen också säkerställts tväradministrativt. Den inre säkerheten påverkas dessutom i hög grad av till exempel klimatförändringen, pandemier och överraskande förändringar i invandringssituationen. Det är osannolikt att Ryssland använder sig av militära metoder mot Finland, men risken har ökat. Terroristhotet ligger på en fortsatt förhöjd nivå i Finland.

Störningar i samhället

Hybridpåverkan mot Finland kan rubba stabiliteten i samhället på nya och oförutsägbara sätt. För att bemöta detta har man tagit fram arrangemang i syfte att förbättra informationsutbytet och identifieringen av hot. Genom lagändringar skapades beredskap för omfattande och instrumentaliserad invandring eller situationer där migration utnyttjas som verktyg för hybridpåverkan mot Finland. Störningssituationer i anslutning till invandring kan försvaga den inre säkerheten och binda upp myndigheternas resurser. En omfattande störning i elförsörjningen skulle avsevärt försvåra säkerhetsmyndigheternas verksamhet. Inom förvaltningsområdet har det tagits bred hänsyn till en eventuell störning genom att konsekvenserna har bedömts och beredskapsåtgärder planerats.

Personalens hälsa och säkerhet

I riskbedömningen för förvaltningsområdet har arbetsförmågan och hanteringen av personalens kompetens fått större betydelse särskilt med tanke på personalomsättningen. Informationsinhämtning, påverkan eller påverkansförsök som riktas mot personalen förekommer, men det är svårt att identifiera och därmed också att hantera sådana fall. Personalens yrkeskunskap och kompetens, en ökad medvetenhet samt aktuella instruktioner och utbildning spelar en central roll. För att minska riskerna var utvecklingen av personalens kompetens ett särskilt prioriterat område under hela året.

Verksamhetens beroende av informationsteknik

Säkerhetsmyndigheternas verksamhet är i stor utsträckning teknikberoende. Risker som har identifierats är bland annat hot mot informationssystemens säkerhet och potentiella informationsläckor. Beredskap för dessa upprätthålls i nära samarbete med centrala aktörer. Säkerhetsmyndigheterna måste följa den tekniska utvecklingen och förbereda sig bland annat på de säkerhetshot som utvecklingen av artificiell intelligens för med sig. De ökade kostnaderna för tekniken kan också ha negativa konsekvenser för myndigheternas verksamhet, om utrustningen och systemen inte kan upprätthållas på den nivå som verksamheten förutsätter. Betydelsen av en säker cybermiljö har ökat betydligt i och med digitaliseringen och teknikberoendet. Under berättelseåret kunde cybersäkerheten utvecklas med hjälp av de tilläggsresurser som beviljades förvaltningsområdet.

4.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 10. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

IM	Budgetkapitel	2020	2021	2022
26.01	Förvaltning	149	151	196
26.10	Polisväsendet	862	866	914
26.20	Gränsbevakningsväsendet	270	295	301
26.30	Räddningsväsendet och nödcentralerna	77	85	92
26.40	Migration	158	143	348
26	IM:s förvaltningsområde sammanlagt	1 516	1 539	1 851

För att uppnå förvaltningsområdets samhälleliga effektmål genomfördes regeringsprogrammets åtgärder och förvaltningsområdets koncernstrategi. På grund av förändringarna i omvärlden låg betoningen vid allokeringen av resurser under berättelseåret på åtgärder för att stärka funktionsförmågan hos förvaltningsområdets säkerhets- och invandringsmyndigheter. Anslagen under inrikesministeriets huvudtitel i den egentliga budgeten för 2022 var cirka nio miljoner euro större än året innan. I tilläggsbudgetarna för 2022 beviljades förvaltningsområdet ett nettotillägg på sammanlagt 458 miljoner euro.

Anslagen för polisväsendet var 2022 något lägre än året innan och verksamheten finansierades delvis med en post som överfördes. Polisens tillståndsintäkter ökade jämfört med året innan på grund av den ökade efterfrågan på resehandlingar. Målet för årsverken vid polisen (7 500 årsverken) uppnåddes i enlighet med regeringsprogrammets mål. Något mer resurser än året innan kunde anvisas bland annat till brottsbekämpning och utryckningsverksamhet. Skyddspolisens finansiering ökade på grund av de tillägg som gjordes för att bevara kapaciteten och svara mot förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen, totalt 4,9 miljoner euro. Det skedde endast små förändringar i resursallokeringen.

Gränsbevakningsväsendets kapacitet utökades i synnerhet vid östgränsen och till sjöss på grund av förändringarna i omvärlden. Finansiering till ett belopp av 163 miljoner euro beviljades för anskaffning av två övervakningsflygplan och ett avtal om anskaffning av utsjöbevakningsfartyg ingicks sommaren 2022 inom ramen för en fullmakt på 448 miljoner euro. Beslut om byggandet av ett hinderstängsel vid östgränsen fattades och byggandet inleddes med en pilotfinansiering på 6 miljoner euro. Tryggandet av Gränsbevakningsväsendets funktionsförmåga finansierades med ett beredskapspaket på 20 miljoner euro.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina ökade avsevärt det civila materialbiståndet till Ukraina. Verksamheten samordnas av inrikesministeriet. Finansieringen för materialbiståndet höjdes från 3 miljoner euro 2021 till 8 miljoner euro 2022. Även finansieringen till räddningsväsendet ökades för den riksomfattande styrningen när välfärdsområdena inledde sin verksamhet. Nödcentralsverket inledde en reform av systemet för nödmeddelanden med en finansiering på 2,8 miljoner euro för 2022.

Migrationsförvaltningens resurser anvisades särskilt till mottagning av personer från Ukraina som sökte tillfälligt skydd och till handläggning av ansökningar. Finansieringen för verkets omkostnader ökades med över 7 miljoner euro. Finansieringen för utgifter för mottagning och stöd till kunderna mer än tredubblades jämfört med året innan och uppgick till totalt 346 miljoner euro 2022.

Användningen av anslagen har ökat något jämfört med året innan. Förvaltningsområdets andel av de anslag som överförts till följande år kan anses vara skälig, och andelen obundna anslag är som helhet sett liten.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Trygghetskänslan är hög

Måluppfyllelse: God

Enligt en [enkät](#) av inrikesministeriet har trygghetskänslan generellt förbättrats, även om det finns många frågor som oroar befolkningen. Trots att trygghetskänslan och förtroendet för myndigheterna i allmänhet är på hög nivå, finns det befolkningsgrupper där så inte är fallet. Sju procent av respondenterna accepterar användning av våld för att driva ens egna mål och 10 procent upplever bitterhet mot samhället. Dessa känslor framhävs i befolkningsgrupper där trygghetskänslan och förtroendet för myndigheterna är på en klart lägre nivå.

Enligt undersökningen Luottamus & Maine från 2022 har Gränsbevakningsväsendet, räddningsverket och Nödcentralsverket det bästa anseendet bland organisationerna inom den offentliga förvaltningen.

En [utredning om faktorer som har samband med användningen av polisens anslag och anslagens tillräcklighet](#) inklusive utvecklingsförslag publicerades i februari 2022. Enligt utredningen riskerar skillnaden mellan polisförvaltningens resursbehov och anslagen i budgeten att öka under de kommande åren om inte polisens utgifter anpassas eller anslagen höjs. Som en del av genomförandet av utvecklingsförslagen inledde inrikesministeriet en reform av polisens verksamhetsområde och en stabilisering av verksamhetsförutsättningarna för att polisen även i framtiden ska kunna uppfylla samhällets förväntningar och sörja för människors säkerhet i en föränderlig omvärld. Som stabiliseringsåtgärder inleddes bland annat en bedömning av alternativen för att utveckla polisens förvaltningsstruktur och nätverket av verksamhetsställen.

Aktionsberedskapstiderna i polisens utryckningsverksamhet har försämrats något jämfört med tidigare år. Målen för de maximala aktionsberedskapstiderna uppnåddes i 86 procent av kommunerna. I landsbygdskommunerna uppnåddes målet endast i 75 procent av kommunerna. Polisens utryckningsverksamhet, i synnerhet på små orter, påverkades särskilt av polisens registreringar av personer som flytt undan kriget i Ukraina.

Tabell 11. Polisens maximala aktionsberedskapstider kommunvis

	Antal kommuner där maximitiden underskreds	%-andel där maximitiden underskreds	Antal kommuner
Alla kommuner	253	86 %	293
Stora städer	7	100%	7
Urbana kommuner	43	86 %	50
Tätortskommuner	55	85%	65
Landsbygdskommuner	27	75%	36
Landsbygdskommuner där medeltalet för 5 år är 50 eller färre A-uppdrag (polisens mest brådskande utryckningsuppdrag)	121	90%	135

Källa: Polisstyrelsen.

För att bidra till ökad trygghetskänsla kommunerade polisen aktivt om aktuella fenomen, såsom brottslighet bland unga och gängbildning, och polisens bekämpningsåtgärder. Enligt den [nationella barnofferundersökningen](#) har barns och ungas upplevelse av trygghet utanför hemmet i huvudsak förbättrats sedan 2013. Enligt den [nationella brottsofferundersökningen](#) var 60 procent rädda för att bli utsatta för nätbrott, vilket är betydligt vanligare än rädsla för gatuvald. Den multiprofessionella Ankarverksamheten utvidgades på riksnivå och inrikesministeriet uppdaterade [handboken för ankarverksamheten](#) för att förenhetliga verksamheten.

De riksomfattande kraven på räddningsväsendets prestationsförmåga och kapacitet som under 2020–2021 togs fram inom ramen för projektet för [räddningsväsendets och den civila beredskapens prestationsförmåga och grunder för planeringen av dessa](#) godkändes. Ett projekt för att reformera utbildningen inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten pågår. Avsikten är att utreda vilka förändringar som krävs bland annat i räddningsväsendets utbildningssystem, utbildningsprogram, examina och finansiering.

Riksdagen godkände i januari 2023 regeringens proposition om ändring av räddningslagen och lagen om Räddningsinstitutet (RP 184/2022 rd). Lagarna träder huvudsakligen i kraft den 1 januari 2024. Till räddningslagen fogas bestämmelser om en delegation för civil beredskap. Skyldigheten att skaffa och underhålla brandvarnare för bostäder överförs från den boende till byggnadens ägare. Avtalsbrandkårernas ställning vid produktion av tjänster som ingår i räddningsverksamheten ändras på det sätt som lagstiftningen om välfärdsområden förutsätter.

Svarstiden för nödsamtal är en central faktor för allmänhetens trygghetskänsla. År 2022 kunde 90 procent av nödsamtalen besvaras inom svarstiden 10 sekunder (2021: 88 procent) och 99 procent inom 30 sekunder (2021: 99 procent). Effektiviseringen av nödcentraltjänsterna har också återspeglat sig i kortare tider för behandling och förmedling av uppdrag inom alla nödlinjer för vilka resultatmålen har nåtts. Under 2022 behandlades drygt 2,9 miljoner nödmeddelanden vid nödcentralerna. Det totala antalet nödmeddelanden ökade jämfört med året innan. Antalet osakliga samtal och okynnessamtal har fortsatt att minska.

År 2022 hade Räddningsväsendet cirka 100 700 utryckningsuppdrag i Finland, varav cirka 66 600 var brådskaande uppdrag. Antalet eldsvådor var 11 900 och antalet trafikolyckor 16 200. Det totala antalet uppdrag är något mindre än genomsnittet för tidigare år (2018–2020 var antalet utryckningar i genomsnitt över 107 000 per år). Den vanligaste typen av uppdrag för räddningsväsendet var i likhet med tidigare år inspektions- och säkringsuppdrag, vilka uppgick till 30 900 (t.ex. besiktning av brandvarnare och släckanläggningar). Den näst vanligaste typen av uppdrag var första insatser inom hälso- och sjukvården, som 2022 uppgick till totalt 16 900. Enligt preliminära uppgifter omkom 47 personer i bränder 2022. Räddningsverkens säkerhetskommunikation och olika utbildningar nådde närmare 600 000 människor 2022. Räddningsverken ordnade cirka 7 300 evenemang kring säkerhetskommunikation, varav en stor del riktade sig till barn och unga.

Migrationspolitikens samhälleliga genomslag stärktes under berättelseåret genom aktivt samarbete med intressentgrupper och samhällsdebatt i synnerhet inom ett projekt om migrationspolitiken och ett förstudieprojekt inför totalreformen av utlänningslagen. Under hösten genomfördes den omfattande diskussionserien Migrationsdialoger som ett pilotförsök med nationella dialoger. Det omfattande fenomenbaserade materialet från dialogerna bidrar till att gestalta och främja mångfalden inom migrationspolitiken. Utvecklingen av migrationsförvaltningens processer har fortsatt systematiskt för att man bättre ska kunna svara på behoven hos utländska arbetstagare och andra invandrare i Finland. Utifrån åtgärdsrekommendationerna från projektet Migrationsverket i framtiden har man aktivt utvecklat den kunskapsbaserade ledningen samt den migrationsrelaterade lägesbils-, analys- och prognostiseringsverksamheten.

På grund av coronapandemin fortsatte Gränsbevakningsväsendet att övervaka de inre gränserna fram till den 31 januari 2022, ge omfattande handräckning till hälsovårdsmyndigheterna fram till den 28 februari 2022 och begränsa trafiken över de yttre gränserna fram till den 30 juni 2022. Från och med den 30 september 2022 började man begränsa ryska medborgares inresor för att trygga Finlands internationella relationer. Gränsläget förblev relativt stabilt, även om antalet olagliga inresor via terrängen utanför gränsövergångarna vid östgränsen ökade något. Efter Rysslands angrepp på Ukraina lämnades 5 085 ansökningar om tillfälligt skydd till Gränsbevakningsväsendet. Till följd av anfallskriget

ökade också antalet ryska asylsökande vid östgränsen. Antalet fortsatta åtgärder som vidtogs vid gränsövergångsställena till följd av begränsningarna av inresor nådde rekordnivåer.

Utifrån resultatindikatorerna i Gränsbevakningsväsendets resultatuppföljningssystem ökade Gränsbevakningsväsendets samhälleliga genomslag från året innan och från den planerade nivån. Orsaken var den ökade kostnadseffektiviteten, som framför allt berodde på de ökade prestationerna inom gränsbevakningen, övervakningen av den territoriella integriteten och det militära försvaret till följd av förändringarna i omvärlden.

Effektmål: Människor, miljön och egendom är trygga

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Regeringsprogrammets mål om antalet poliser (7 500 polisårsverken) uppnåddes 2022. Trots tilläggsresurserna till polisen och utvecklingsåtgärderna inom brottsbekämpningen kunde utredningstiderna inte förkortas i enlighet med regeringsprogrammet, utan de fortsatte att öka. Antalet brott har ökat under de senaste åren. År 2022 fick polisen kännedom om 485 000 brott mot strafflagen. Utredningsnivån för brott försämrades. Antalet brott mot liv och hälsa samt nätbrott och bedrägerier ökade.

Polisen effektiviserade insamlingen av observationsdata och en analyserad lägesbild om konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och hoten i omvärlden. Dessutom vidtogs åtgärder inom myndighetssamarbetet för att skydda den kritiska infrastrukturen. I inrikesministeriets förstudie identifierades ett allt tydligare behov av polisens reserv för att effektivisera polisens beredskap på grund av förändringarna i omvärlden.

Genom ändringar i polislagen (RP 275/2022) förbättrades polisens metoder för inhämtande av information för att förhindra brott. Polisens resultat och effektivitet i bekämpningen av människohandel förbättrades i och med att verksamheten vid enheten för människohandel etablerades. Mer om detta i avsnittet Uppnående av målen för jämställdhet.

Den nationella strategin för bekämpning av terrorism 2022–2025 godkändes i form av statsrådets principbeslut i november 2022. Dessutom trädde en lag om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online i kraft den 1 februari 2023. Lagen förbättrar myndigheternas möjligheter att identifiera och avlägsna webbinnehåll som uppmanar till terrordåd.

Tilläggsresurser riktades till bekämpning av ungdomsbrottslighet och fenomenet med gatugång för att förebygga brottsspiraler bland unga. För att trygga skyddet för utsatta personer genomfördes lagändringar om avgiftsfri handräckning av polisen i barnskyddsrenden och brådskande ärenden inom socialvården.

Gränsbevakningsväsendet kunde effektivt och tillförlitligt bistå med hjälp i nödsituationer inom sjöräddningen och bekämpningen av miljöskador. I fråga om dessa uppdrag låg antalet på samma nivå som före pandemin; till sjöss räddade Gränsbevakningsväsendet 2 724 människor. Enligt en enkät bland invånarna i gränstrakterna upplevde man att Gränsbevakningsväsendets övervakning vid land- och sjögränserna samt gränsövergångsställena främjar säkerheten vid gränstrakterna.

Genom ministeriets beslut 2022 ökades antalet platser i Nödcentralsverkets jourutbildning. I slutet av året utexaminerades 24 deltagare från en extra kurs för jourhavande. Med hjälp av den når man i början av 2023 det totala målsatta antalet 630 årsverken och det totala antalet 500 jourhavande.

Effektmål: Hot mot den nationella säkerheten bekämpas

Måluppfyllelse: God

Gränsbevakningsväsendets kapacitet för gränsbevakning, tryggande av den territoriella integriteten och det militära försvaret började höjas med hjälp av de tilläggsresurser som riksdagen beviljat. Den materiella beredskapen och kristålligheten utökades genom tilläggsanskaffningar. Ett avtal undertecknades om anskaffningen av två nya utsjöbevakningsfartyg och anbud begärdes för anskaffning av två nya övervakningsflygplan. Moderniseringen av det tekniska övervakningssystemet för land- och sjögränserna framskred som planerat. Riksdagen beviljade finansiering för att inleda byggandet av ett hinderstängsel vid östgränsen under 2022.

Utbildningen av personal och värnpliktiga utökades avsevärt. Genom tilläggsutbildning av personalen förbättrades förmågan att hantera instrumentaliserad omfattande invandring, trygga den territoriella integriteten och det militära försvaret. Antalet repetitionsövningar var större än normalt. Utvecklingen av gränstrupperna fortsatte i samarbete med försvarsmakten. Utifrån responsen har man lyckats väl med utbildningen av värnpliktiga.

En brådskande uppdatering av gränsbevakningslagen genomfördes på grund av det förändrade säkerhetsläget. Den nya regleringen gör det bland annat möjligt att bygga ett gränsstängsel och att koncentrera ansökningar om internationellt skydd till ett eller flera gränsövergångsställen. Ändringarna trädde i kraft i juli 2022. En mer omfattande bedömning av hur gränsbevakningslagstiftningen fungerar gjordes också i ett förstudieprojekt

som blev klart våren 2022. Gränsbevakningsväsendet har med stöd av gällande lagstiftning flera befogenheter för att bemöta även hybridpåverkan som instrumentaliserar migration. Det är dock ändamålsenligt att utreda hur lagstiftningen kan vidareutvecklas för att bemöta denna typ av hybridpåverkan.

Som ett resultat av gränsbevakningsväsendets kontaktpersoners arbete förhindrades 766 inresor till Finland eller till andra Schengenländer med hjälp av visum som beviljats av Finland. Även om antalet minskade jämfört med året innan, är det stort i förhållande till antalet viseringsansökningar, som minskade med cirka en tiondel från nivån före pandemin. Kontaktpersonsverksamheten var fortsatt mycket effektiv, och en enkät visade att belåtenheten med kontaktpersonsverksamheten låg på en högre nivå än normalt. Det operativa samarbetet med Rysslands gränsmyndigheter fortsatte för att upprätthålla gränsordningen.

Särskilt på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina blev utvecklingen av krisberedskapen och den allmänna beredskapen ett centralt tema internationellt, i EU-samarbetet och i det nordiska samarbetet. På EU-nivå deltog Finland i en gemensam insats och sände i augusti 2022 ut personal till Grekland för att bekämpa och släcka markbränder. Insatsen stöddes genom unionens civilskyddsmekanism. Finland fick EU-finansiering av Europeiska kommissionen för att utveckla en skogsbrandsmodul.

Inrikesministeriet har fortsatt sin starka satsning på internationell civil krishantering och 2022 utgjorde förvaltningsområdets experter nästan 40 procent av alla utsända experter inom civil krishantering. Rysslands angrepp mot Ukraina påverkade avsevärt omvärlden för den civila krishanteringen dels genom att OSSE:s övervakningsinsats avslutades, dels genom att EU:s civila krishanteringsinsats utvidgades. Finland har sänt till exempel utredare av krigsbrott till EU:s insats för att stödja de ukrainska myndigheterna.

EU:s fonder inom området för inrikes frågor har gjort det möjligt för myndigheterna inom förvaltningsområdet att göra omfattande materielanskaffningar (bl.a. Gränsbevakningsväsendets projekt för övervakningssystem och materiel samt för förnyelse av patrullfordon) och de har i avsevärd utsträckning stött utvecklingen av verksamheten bland annat i fråga om yttre gränskontroll (t.ex. Gränsbevakningsväsendets projekt för förnyelse av gränsövergångsställena) och informationssystem (t.ex. Polisstyrelsens projekt för utveckling av livscykeluppgifter om vapen, FILI). Genomförandet av programmen för EU:s programperiod 2021–2027 har inletts och de projekt som finansieras ur fonderna bidrar effektivt till att stärka den inre säkerheten.

År 2022 kunde skyddspolisen reagera snabbt på förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen och omorganisera sin verksamhet i behövlig utsträckning. Detta syntes bland annat i rapporteringen till statsledningen och i den ökade efterfrågan på muntliga briefingar. Antalet kontakter från medierna ökade också betydligt jämfört med året innan. Antalet säkerhetsutredningar som utförts av skyddspolisen (2022: 97 000 utredningar) ökade jämfört med året innan på grund av Rysslands angrepp mot Ukraina.

Inrikesministeriet tillsatte i december 2022 ett lagstiftningsprojekt där Europaparlamentets och rådets direktiv om kritiska entiteters motståndskraft (det så kallade CER-direktivet) genomförs nationellt. Lagstiftningsprojektet berör flera ministerier.

I inrikesministeriets och försvarsministeriets omfattande utredningsprojekt bedömdes myndigheternas verksamhetsförutsättningar för att säkerställa den nationella cybersäkerheten, bekämpa cyberbrottslighet och stärka cyberförsvaret. I utredningsprojektet utarbetades förslag till utvecklingsåtgärder genom vilka myndigheterna effektivare kan avvärja allvarliga cyberhot och reagera på cyberstörningar.

Riksdagen slutförde i början av 2023 behandlingen av statsrådets redogörelse om undermåttsslagstiftningen (SRR 11/2021 rd).

Effektmål: Invandringen är kontrollerad och samhälleligt hållbar

Måluppfyllelse: Nöjaktig

EU aktiverade direktivet om tillfälligt skydd med anledning av flyktingsituationen i Ukraina till följd av Rysslands anfallskrig. Inrikesministeriet tillsatte en tväradministrativ grupp för att samordna migrationen från Ukraina till Finland. Samarbetet inom gruppen har säkerställt smidiga förfaranden i samband med inresor, mottagande, vistelse och arbete. År 2022 sökte nästan 48 000 ukrainare tillfälligt skydd i Finland. Resurser inom migrationsförvaltningen riktades på våren till mottagning av personer som sökte tillfälligt skydd och på handläggning av ansökningar. Ansökningsprocessen kunde snabbt tas i bruk och mottagningens kapacitet ökades avsevärt. Behandlingen av ansökningar gjordes smidigare med hjälp av automation och den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar var 17 dygn under berättelseåret. En ny inkvarteringsform inom mottagningsverksamheten var kommunmodellen, som gjorde det möjligt för personer som söker eller får tillfälligt skydd och som redan bosatt sig i en viss kommun att bo kvar i kommunen.

Antalet asylsökande har hållits på en måttlig nivå under de senaste åren. År 2022 ökade antalet ansökningar, men ökningen berodde huvudsakligen på det ökade antalet ansökningar från medborgare i Ukraina och Ryssland. År 2022 lämnades det in 5 827 asylansökningar i Finland (2 545 år 2021), varav 1 805 lämnades in av ukrainare. Ukrainarna sökte asyl på våren innan direktivet om tillfälligt skydd aktiverades. Senare drog en stor del av dem tillbaka sin asylansökan och sökte tillfälligt skydd. Den näst största gruppen var ryska medborgare, som lämnade in totalt cirka 1 200 asylansökningar. Antalet asylbeslut var 3 897, varav knappt hälften var positiva. På grund av prioriteringen av ansökningar om tillfälligt skydd kunde endast cirka 49 procent av asylansökningarna handläggas inom den tid som anges i lagen.

Statsrådet beslutade hösten 2022 att Finland tar emot 10 asylsökande från fartyget Ocean Viking i Frankrike som interna omplaceringar. Dessutom beslutade statsrådet i slutet av 2022 att Finland ska ta emot 175 asylsökande som interna omplaceringar som en del av de tillfälliga och frivilliga solidaritetsåtgärderna mellan EU:s medlemsstater. Besluten bidrar till att främja Finlands förhandlingsmöjligheter i arbetet för att reformera EU:s asylsystem. Behandlingen av EU:s asylreform pågår fortfarande. Ett viktigt framsteg var antagandet av förordningen om EU:s asylbyrå 2021, och den nationella lagstiftning som förordningen förutsätter trädde i kraft hösten 2022.

I den nationella flyktingkvoten beaktades situationen i Afghanistan genom en särskild tilläggskvot för afghaner som vidarebosätts från Iran. I och med tilläggskvoten låg flyktingkvoten för 2022 på en rekordhög nivå med 1 500 personer. Regeringen har höjt flyktingkvoten årligen från 750 personer 2019 till totalt 1 500 personer 2022. Finland har poängterat vikten av vidarebosättning av kvotflyktingar som en del av den övergripande strategin för hantering av migration.

Återvändande och återsändande av personer som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd har inte framskridit planerligt. Inom programmet för assisterad frivillig återresa återvände 130 personer till 31 länder (148 år 2021). De vanligaste återvändandeländerna är Irak och Georgien. På EU-nivå har Finland varit aktivt och lyft fram Irak och Somalia som Finlands prioriteringar för främjandet av samarbetet kring återvändande. Samarbetet har också främjats via Finlands beskickningar.

Antalet första ansökningar om uppehållstillstånd var 50 728, vilket är en ökning med cirka 40 procent jämfört med året innan. Arbete, familj och studier är de främsta orsakerna till att flytta till Finland. Antalet ansökningar ökade inom alla kategorier: ansökningarna om uppehållstillstånd för studerande ökade med 47 procent, på grund av arbete med 40 procent och på grund av familjeband med 38 procent.

I det förvaltningsövergripande utvecklingsprojekt för utlänningslagstiftningen och tillståndsförfarandet som tillsattes 2020 skapades ett förfarande för snabba tillstånd för specialister och uppstartsföretagare och deras familjemedlemmar, en så kallad expressfil, där servicelöftet om handläggningstiden är högst 14 dygn. Förfarandet infördes i juni 2022. Arbetstagare beviljades ett första uppehållstillstånd på i genomsnitt 82 dygn (143 dygn 2020) och specialister beviljades ett första uppehållstillstånd på i genomsnitt nio dygn (22 dygn 2020). För genomförandet av projektet anvisas inom olika förvaltningsområden sammanlagt 20 miljoner euro i finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens inom ramen för Finlands program för hållbar tillväxt (RRP) under 2021–2024.

Rekommendationen i åtgärdsprogrammet mot olaglig inresa och olaglig vistelse 2021–2024 om att utvidga målgruppen för frivillig återresa utreddes under berättelseåret. En utredning om beredskap för hybridpåverkan som utnyttjar migration blev klar i början av 2022. De åtgärder som föreslås i utredningen gäller asylförfarandet och upprätthållandet av gränssäkerheten.

Medel ur EU:s asyl-, migrations- och integrationsfond har i betydande grad stött utvecklandet av verksamheten inom förvaltningsområdet bland annat i fråga om asyl- och återvändandearbenden. EU-finansiering har också använts för att stödja omplacering av kvotflyktingar samt integrationsåtgärder. Genomförandet av programmen för EU:s programperiod 2021–2027 har inletts och de projekt som finansieras ur fonderna bidrar till att målen för Finlands invandringspolitik uppnås.

Gränstrafiken ökade jämfört med året innan, trots att trafiken fortfarande var begränsad (5,1 miljoner gränsövergångar 2022, 2,4 miljoner gränsövergångar 2021). Gränsbevakningsväsendet tog emot 5 085 ansökningar om tillfälligt skydd och 807 asylansökningar, vilket var klart fler än året innan. Gränsbevakningsväsendet avvisade eller nekade inresa för 4 193 personer vid de yttre gränserna. Av dem blev 3 466 avvisade eller nekade inresa vid östgränsen, vilket är ovanligt mycket. Orsaken var de restriktioner som införts för ryska medborgares inresa i Finland. Flygtrafiken vid Helsingfors-Vanda och i Lappland började återhämta sig snabbt från tiden under coronapandemin.

Antalet olagliga inresor till Finland ökade vid östgränsen. Vid landgränsen tog sig 26 personer olagligt över gränsen från Ryssland till Finland. De ryska gränsmyndigheterna fortsatte sin effektiva verksamhet vid östgränsen och förhindrade hundratal försök till olaglig inresa på sin sida. Antalet olagliga gränsövergångar vid EU:s yttre gränser uppgick till cirka 330 000 (196 000 år 2021). Antalet var det högsta sedan 2015 och fortsatte att öka. Cirka 900 personer kom olagligt in i landet via de inre gränserna (540 år 2021).

Kompletterande lagstiftning om EU:s in- och utresesystem och det europeiska systemet för reseuppgifter och resetillstånd (ETIAS) antogs i december 2022. EU:s gemensamma mål är att införa systemen under 2023. I EU-samarbetet var det viktigaste i fråga om gräns-säkerheten deltagandet i den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas insatser. Gränsbevakningsväsendets deltagande i internationella Frontex-insatser ökade klart från 6 990 till 10 110 insatsdygn. Användningen av den stående styrkan övades också i Finland.

Effektmål: En välmående personal möjliggör genomförandet av strategin

Måluppfyllelse: God

Fokus har bland annat legat på att effektivisera processen för kompetenshantering samt att definiera och leda kompetensen utifrån koncernstrategin och de mål som ställts upp för ämbetsverket. Kompetensen har utvecklats systematiskt med hjälp av flera olika åtgärder. Exempelvis har man definierat strategiska kompetenser, stärkt kritiska kompetenser och kärnkompetenser och avhjälpt kompetensbrister. Obligatoriska utbildningar som rör gemensamma kärnkompetenser och kritiska kompetenser ordnas för alla. Flera ämbetsverk har dessutom haft separata projekt för utveckling av kompetensen. Enligt personalenkäter har kompetenshanteringen och kompetensutvecklingen i regel förbättrats i och med åtgärderna.

För inrikesministeriets högsta ledning och förvaltningsområdets ämbetsverkschefer har det skrivits in mål för kompetensutveckling i ledningsavtalen. Fokus har legat på kunskapsbaserad ledning, utveckling av arbetssätten med hjälp av digitalisering och ny teknik samt säkerställande av personalens kompetens i en föränderlig omvärld med beaktande av målen i koncernstrategin.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Under 2022 fortsatte inrikesministeriet sitt arbete för att främja hållbar utveckling. I ministeriets åtagande för hållbar utveckling eftersträvas en minskning av klimatavtrycket inom förvaltningsområdet med 75 procent fram till 2035 jämfört med 2018 års nivå, främjande av lika tillgång till larmtjänster samt minskning av återfallsbrottslighet och upprepade offererfarenheter. Minskningen av förvaltningsområdets klimatavtryck har bromsats upp av otillräcklig finansiering för att bygga laddningsinfrastruktur, höjda priser på hybridfordon samt stora anskaffningar för att höja kapaciteten på grund av säkerhetsläget, vilka sannolikt kommer att öka förvaltningsområdets klimatavtryck.

Jämlikheten i fråga om den regionala tillgången till polisens tjänster är totalt sett på en tillfredsställande nivå. Skillnaderna mellan regionerna har som helhet inte försämrats jämfört med året innan, och när det gäller utnyttjandet av e-tjänster inom tillståndsförvaltningen har situationen förbättrats. Polisens patruller har under de senaste åren uppmanats att aktivt hänvisa offer för våld i nära relationer till hjälp- och stödinsatser.

Den multiprofessionella ankarverksamheten för att förebygga brott bland unga och bryta brottsspiralen har etablerats. Mer om ankarverksamheten i avsnittet Uppnående av målen för jämställdhet.

Dessutom utarbetades en utbildning om hållbar utveckling för statsförvaltningens anställda. Utbildningen ökar statsanställdas medvetenhet om hållbar utveckling och bidrar till att var och en tar hänsyn till hållbar utveckling i sitt arbete.

Lika tillgång till nödcentralstjänster främjades bland annat genom att man förbättrade tillgängligheten på webbplatsen 112.fi och i applikationen 112 Suomi och fortsatte tillhandahålla en tjänst för nödmeddelanden på teckenspråk. I detta försök kan den som befinner sig i en nödsituation göra en nödanmälan på finskt teckenspråk via applikationen 112 Suomi.

Uppnående av målen för jämställdhet

Enligt inrikesministeriets resultatavtal för 2022–2026 ska ämbetsverken inom förvaltningsområdet säkerställa och främja likabehandling av personalen och kunderna i alla situationer. En central prioritering är att beakta behoven hos människor i en särskilt utsatt ställning i verksamheten.

I Polisstyrelsens resultatavtal för 2022–2026 beaktas utsatta grupper och våld mot kvinnor. Polisyrkeshögskolan har genomfört ett utrednings- och planeringsprojekt för att bygga upp en funktion för förebyggande övervakning och riskhantering som avser dråp i parrelationer.

År 2021 genomförde Polisstyrelsen projektet MARAK för att förebygga våld i nära relationer och våld mot kvinnor. Utifrån projektet utarbetades en rapport om nuläget för och utvecklingsobjekten i arbetet. På basis av rapporten har polisenheterna vidtagit utvecklingsåtgärder, såsom en webbutbildning om våld i nära relationer och polisens operativa handbok för ingripande i och förebyggande av våld i nära relationer.

I polisens övervaknings- och uttryckningsverksamhet infördes i slutet av 2021 en ny prestationsklass för hänvisning till olika tjänster som gör det möjligt att mäta hur personer i utsatt ställning hänvisas till tjänsterna.

Uppföljningen av genomförandet av polisens strategi för förebyggande arbete stärktes 2022. Ankarverksamheten utvidgades och omfattar nu alla polisinrättningsområden, det finns 47 ankarteams i verksamheten. En del av ankarteamen arbetar med att förebygga våld i nära relationer. Man satsar allt mer på samarbete mellan ankarteamen och skolor och läroanstalter, vilket gör det möjligt att ingripa i barnens eller familjernas utmaningar i ett tidigare skede. Datainsamlingen för extranätet för ankarverksamheten uppdaterades så att den motsvarar aktörernas behov och användningsgraden steg ytterligare. Enligt ett projekt som utredde effekterna av ankarverksamheten löpte de unga som var föremål för ankarverksamheten betydligt mindre risk att bli misstänkta för brott på nytt under det följande året.

År 2021 tillsattes en riksomfattande utredningsgrupp för människohandel som är specialiserad på att avslöja och utreda människohandelsbrott. Arbetsgruppen har anvisats en tilläggsresurs på 20 årsverken. Det totala antalet fall av människohandel och brott med nära anknytning till människohandel som polisen har utrett har ökat betydligt sedan 2020. Applikationen Work Help Finland har utvecklats för att förebygga arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel, men också för att förtydliga arbetstagarens rättigheter och skyldigheter. Inrikesministeriet inrättade 2022 ett projekt för modellering av förundersökning av människohandelsbrott. Modelleringen handlar om att förstå helheten och att utveckla utredningsprocesserna som en del av samarbetet mellan flera myndigheter. De beskrivna processerna säkerställer att förundersökningsåtgärderna är jämförbara och håller en hög kvalitet.

Krishanteringscentret genomför FN:s säkerhetsråds resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet" i all sin verksamhet. Till exempel har jämställdhetsperspektivet inkluderats i kursinnehållet i centrets grund- och specialutbildningar. Krishanteringscentret strävar också efter att aktivt öka andelen kvinnor bland de experter som sänds ut på internationella uppdrag samt att utveckla metoder för att stödja rekryteringen av kvinnor till operativa och ledande uppgifter inom civil krishantering. År 2022 antogs 47 procent kvinnor och 53 procent män till centrets grundkurser.

Gränsbevakningsväsendet tillämpar en jämställdhets- och likabehandlingsplan för 2021–2022 som blev klar i juni 2021. År 2022 fortsatte Gränsbevakningsväsendet sina åtgärder i enlighet med personalstrategin för att öka andelen kvinnor i militära tjänster. I slutet av 2022 var cirka 8,4 procent av dem som tjänstgör i militära tjänster kvinnor. Andelen har ökat något jämfört med året innan.

I Migrationsverkets likabehandlings- och jämställdhetsplaner 2022–2023 ingår bland annat uppföljning av löneskillnaderna mellan kvinnor och män och utvärdering av jämställdheten. I början av 2022 inleddes en kampanj för nolltolerans mot trakasserier i syfte att upprätthålla en öppen diskussion om ämnet och öka personalens medvetenhet om möjligheten att rapportera upplevelser av trakasserier samt om utredningsprocessen.

I mars 2022 utnämndes inom räddningsväsendet en arbetsgrupp för jämställdhet och likabehandling för 2022–2026. I gruppen ingår räddningsbranschens centrala intressentgrupper. Arbetsgruppen följde och främjade genomförandet av åtgärderna i handlingsplanen för jämställdhet och likabehandling inom räddningsbranschen. Under berättelseåret utfärdades anvisningar om ingripande mot trakasserier. Ministeriet har i sin kommunikation fäst större vikt vid att den ska främja likabehandling och jämställdhet. I december 2022 utfärdade ministeriet en rekommendation om könsneutrala tjänstebeteckningar i välfärdsområdena.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Inrikesministeriets bokslut 2022](#)

[Polisstyrelsens bokslut 2022](#)

[Gränsbevakningsväsendets bokslut 2022](#)

[Nödcentralsverkets bokslut 2022 – sammanfattning](#)

[Migrationsverkets bokslut 2022](#)

[Räddningsinstitutets bokslut 2022](#)

[Skyddspolisens årsbok 2022](#)

5 Försvarsministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

• Försvarsministeriets andel **7 082 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 3 822 mn €
- Överföringsutgifter 7 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

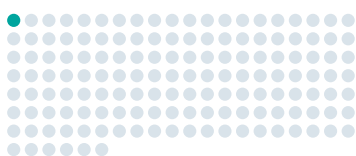
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

• Försvarsministeriet **12 727 årsverken**

Ämbetsverk **1** ST.

• Försvarsmakten

Fonder **0** ST.

• Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

• Inga affärsverk

Bolag **0** ST.

• Inga bolag

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Krigstida styrka

280 000 personer

Andel av den krigstida styrkan som fått repetitionsutbildning

10,6 %

Fartygsdygn

1 254 dygn

Flygtimmar för Hornet-jaktplan

8 944 timmar

5.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning förändrades fundamentalt efter Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022. Säkerhetsläget är mer oroväckande och svårare att förutse än någonsin efter kalla krigets slut. Förändringen bedöms bli långvarig. Efter en säkerhetspolitisk omvärdering ansökte Finland om medlemskap i Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Finland fick observatörstatus i Nato den 5 juli 2022 och blev medlem av Nato den 4 april 2023.

Den militärstrategiska betydelsen av Finlands arktiska närområden och Östersjön har ökat. Vi har beredskap om militära maktmedel används mot vårt land eller om vi ställs inför sådana hot eller utsätts för politisk påtryckning. Finland har också beredskap om ett väpnat angrepp riktas enbart mot Finland. Förändringarna i omvärlden och den säkerhetspolitiska omgivningen förutsätter förmåga att agera, förebygga och försvara sig i alla operativa miljöer. Det blir allt viktigare att övervaka och trygga den territoriella integriteten och upprätthålla beredskapen. Vid utvecklandet av försvaret måste man också förbereda sig på en omfattande, långvarig och mångfasetterad konflikt, såsom det pågående kriget i Ukraina.

Efter Rysslands angrepp på Ukraina lämnade statsrådet en [redogörelse om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön](#) (SRR 1/2022 rd - RSk 23/2022 rd) och en [redogörelse om Finlands anslutning till Nordatlantiska fördragsorganisationen](#) (SRR 3/2022 rd - RSk 23/2022 rd) till riksdagen. I december lämnade regeringen en [proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av nordatlantiska fördraget och avtalet om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen, nationella representanter och organisationens internationella personal](#) (RP 315/2022 rd - RSv 327/2022 rd). Förberedelserna för att integrera Finlands försvar i Natos gemensamma försvar har inletts. Det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet har varit intensivt. Beredningen och verkställandet av Finlands stöd till Ukraina har varit centrala uppgifter inom förvaltningsområdet.

Förändringen i den militära omvärlden har förutsatt att Försvarsmaktens verksamhet och planer preciseras så att de motsvarar det förändrade säkerhetsläget, vilket har påverkat verksamhetens resultat och prioriteringar inom förvaltningsområdet. Den betydande höjningen av verksamhetsnivån samt materialanskaffningarna och stödet till Ukraina fortsätter 2023.

5.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

De största riskerna inom förvaltningsområdet är faktorer som påverkar försvarsberedskapen och avvärjningsförmågan samt faktorer som påverkar pågående strategiska kapacitetsprojekt.

Faktorer som påverkar försvarsberedskapen och avvärjningsförmågan

Rysslands angrepp på Ukraina har en långvarig inverkan på Finlands och Europas omvärld och säkerhetspolitiska omgivning. Säkerhetssituationen är allvarigare än tidigare och svårare att förutse. Vi utsätts för försök där syftet är att försvaga samhällets kriställighet, försvarsberedskapen och upprätthållandet av försvarsförmågan genom bredspektrig påverkan. Finlands försvarsförmåga utvecklas enligt en snabbare tidtabell med de tilläggsresurser som anvisas försvaret. Lägesbilden av omvärlden och den säkerhetspolitiska omgivningen samt upprätthållandet av kapaciteten för tidig förvarning gör det möjligt att inleda åtgärder i rätt tid. Beredskapen för och bekämpningen av bredspektrig påverkan förutsätter en aktuell och heltäckande lägesbild, samarbete mellan myndigheterna samt tydliga lednings- och ansvarsförhållanden. Det väsentliga är att alla aktörer kan ta ansvar för sina uppdrag enligt lagstiftningen och principerna för den övergripande säkerheten.

Faktorer som påverkar strategiska projekt

Med de kapaciteter som byggs upp i de pågående strategiska projekten inom sjö- och luftförsvaret (F-35-projektet och projektet Flottilj 2020) ersätts marinens och flygvapnets utgående kapaciteter fullt ut. Genomförandet av de strategiska projekten och ibruktagandet av nya kapaciteter är av kritisk betydelse för Finlands försvarsförmåga. Riskhanteringen i fråga om de strategiska projekten var aktiv och omfattande på alla organisationsnivåer och stöddes genom extern kvalitetssäkring. För att hantera risken att fartygsbyggena i projektet Flottilj 2020 försenas förhandlade parterna 2022 fram en helhetslösning som främjar genomförandet av projektet och tryggar verksamhetsförutsättningarna för skeppsvarvet Rauma Marine Constructions.

5.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 12. Användning av anslagen för försvarsministeriets förvaltningsområde, miljoner euro

Huvudtitel 27 avdelning	2020	2021	2022
Försvarspolitik och förvaltning ¹⁾	338	339	380
Militärt försvar	2 583	2 451	3 391
Militär krishantering	58	54	58
Totalt	2 979	2 844	3 829

1) Inbegriper förvaltningsområdets mervärdesskatteutgifter.

Förändringen i Finlands omvärld och säkerhetspolitiska omgivning förutsatte omedelbara åtgärder för att stärka Finlands försvarsförmåga, och därför anvisades förvaltningsområdet i den andra tilläggsbudgeten för 2022 tilläggsfinansiering på sammanlagt cirka 669 miljoner euro för att säkerställa Försvarsmaktens verksamhet och beredskap. Av finansieringen riktades 176 miljoner euro till Försvarsmaktens omkostnader och 490 miljoner euro till anskaffningar av försvarsmateriel som inleds snabbt. Statsbidraget till det frivilliga försvaret 2022 ökades med cirka tre miljoner euro.

Höjningen och upprätthållandet av verksamhets- och beredskapsnivån, anskaffningarna av kritisk materiel, ökningen av Försvarsmaktens personal och tryggheten av genomförandet av planerade materielprojekt syntes tydligt som en ökning av den faktiska användningen av anslagen jämfört med 2021. Tilläggsanslagen för försvarsmaktens omkostnader möjliggjorde verksamhet på den nivå som förändringarna i omvärlden och den säkerhetspolitiska omgivningen krävde. Genom finansieringen av anskaffningen av försvarsmateriel kunde man trygga genomförandet av de planerade projekten och genomföra tilläggsanskaffningar av kritisk materiel. Anpassningsåtgärderna till följd av coronaepidemin hade mindre effekter på användningen av anslagen än under tidigare år.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: En försvarspolitik som främjar Finlands intressen

Måluppfyllelse: God

Finland försvarar sitt territorium och sina medborgare i enlighet med principerna för totalförsvaret genom att utnyttja alla samhällsresurser. Försvaret upprätthålls och utvecklas i enlighet med regeringsprogrammet och försvarsredogörelserna så att det motsvarar kraven och möjligheterna i den föränderliga omvärlden och säkerhetspolitiska omgivningen. I utvecklingen av försvaret accentueras behovet av en stark egen försvarsförmåga, förmåga att reagera på bredspektrig påverkan och internationellt försvarssamarbete som stärker försvarsförmågan. Genom tillräckliga resurser för försvarsförvaltningen säkerställs det att en försvarsförmåga som motsvarar utvecklingen i omvärlden och den säkerhetspolitiska omgivningen kan upprätthållas och att det finns förutsättningar att utveckla den.

Finland deltog i Natos försvarsplaneringsprocess, och förberedelserna för att integrera Finlands försvar i Natos gemensamma försvar inleddes. Försvarsplaneringen genomförs under ledning av ministeriet och konsekvenserna av den konkretiseras inom förvaltningsområdet när Nato-medlemskapet träder i kraft. Försvarsmakten har utarbetat en nationell plan för den militära samordningen.

I projektet Flottilj 2020 för ersättande av marinens fartygsmateriel sköts inledningen av byggandet upp på grund av en betydande fördröjning i planeringen av fartygen. I den fjärde tilläggsbudgeten för 2022 godkände riksdagen en tilläggsfinansiering på 104 miljoner euro för 2025–2027 för en helhetslösning som förhandlats fram för att trygga verksamhetsförutsättningarna för skeppsvarvet Rauma Marine Constructions och för att främja genomförandet av projektet Flottilj 2020.

Statsrådet beslutade i december 2021 att flygvapnets Hornet-materiel ska ersättas med Lockheed Martin F-35A Lightning II-multirollflygplan. Upphandlingen omfattar 64 multirollflygplan, tillhörande beväpning samt behövliga utbildnings- och underhållslösningar, andra anslutna system samt drifts- och servicetjänster till utgången av 2030. De första upphandlingsavtalen för F-35-projektet och ett avtal om industriellt samarbete ingicks våren 2022.

Det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet intensifierades i synnerhet med Sverige, Förenta staterna, Norge och Storbritannien. Förhandlingar om ett avtal om försvarssamarbete med Förenta staterna inleddes. Finland deltog aktivt i arbetet inom Europeiska unionen, det nordiska försvarssamarbetet (Nordefco) och olika grupperingar (European Intervention Initiative, Joint Expeditionary Force, Framework Nations Concept). Även det bilaterala och multilaterala försvarsmaterielsamarbetet har varit intensivt och resultatrikt.

Försvarsministeriet har stöttat industrin genom att främja exporten och industrins deltagande i materielsektorns samprojekt. Försvarsmakten deltog aktivt i det internationella övningssamarbetet för att främja den militära samarbetsförmågan. Övningssamarbetet har intensifierats efter Rysslands invasion av Ukraina.

Finland bistod Ukraina med försvarsmateriel och utbildningsstöd under 2022. Försvarsmakten sände sammanlagt elva biståndspaket med försvarsmateriel till Ukraina och cirka 20 utbildare till en utbildningsinsats i Storbritannien som syftade till att utbilda soldater i Ukrainas väpnade styrkor.

Som en fortsättning på [betänkandet](#) av den parlamentariska kommitté som utredde utvecklandet av den allmänna värnplikten och fullgörande av skyldigheten att försvara landet har försvarsministeriet tillsatt en tvärssektoriell arbetsgrupp med uppgift att närmare utreda och planera en utvidgning av uppbåden i enlighet med kommitténs målbild. Arbetsgruppen utreder hur utvecklingen av uppbåden påverkar lagstiftningen samt myndigheternas ansvar, verksamhet och resurser.

Senatfastigheters dotteraffärsverk Försvarsfastigheter, som grundades 2021 för att tillgodose Försvarsmaktens lokalbehov, uppnådde de servicemål som riksdagen och försvarsministeriet ställt upp för 2022. Dessutom lämnade statsrådet en [redogörelse om Senatkoncernen och statens verksamhetslokalförvaltning](#) (SRR 9/2022 rd) till riksdagen. I redogörelsen beskrivs hur personalens ställning utvecklas i den nya koncernen, vilka erfarenheter de ämbetsverk och inrättningar som använder koncernens verksamhetslokal tjänster har av smidigheten i ärendehantering och hur styrningssamarbetet mellan finansministeriet och försvarsministeriet fungerar.

År 2022 lämnade regeringen propositioner till riksdagen om värnplikten (RP 223/2022 rd – RSv 187/2022 rd), tillståndsplikten för fastighetsförvärv (RP 222/2022 rd – RSv 221/2022 rd), militärfordon (RP 221/2022 rd – RSv 253/2022 rd) och det frivilliga försvaret (RP 80/2022 rd – RSv 98/2022 rd). Propositionerna lämnades för att bemöta förändringarna i omvärlden och den säkerhetspolitiska omgivningen. I december lämnade statsrådets en utredning om läget i fråga om skjutbanorna i Finland till riksdagen (EÄ 59/2022 rd). Försvarsministeriet tillsatte också ett projekt för att utreda behovet av ytterligare restriktioner och/eller förbud mot fastighetsaffärer med ryska medborgare och ryska aktörer samt förutsättningarna för att införa restriktioner eller förbud.

En arbetsgrupp vid försvarsministeriet som bedömde behoven av att ändra lagstiftningen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten blev klar med sitt betänkande. Arbetsgruppen föreslog en ny brottsbekämpningsuppgift och nya befogenheter för Försvarsmakten. Dessutom föreslogs en rätt att använda de befintliga befogenheterna mer självständigt.

Effektmål: Förebyggande militär försvarsförmåga och förmåga att avvärja breddspektrig påverkan och användningen av militära maktmedel

Måluppfyllelse: God

Effektmålet förebyggande militär försvarsförmåga och förmåga att avvärja användningen av militära maktmedel anges i regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2022 (RP 146/2021 rd – RSk 48/2021 rd). Utgående från [försvarsredogörelsen 2021](#) (SRR 8/2021 rd – RSk 45/2021 rd) kompletterades målet med en hänvisning till breddspektrig påverkan vid beredningen hösten 2022.

Försvarsmaktens primära uppgift är att skapa en militär förebyggande tröskel och vid behov avvärja angrepp mot vårt land. Försvaret utvecklas långsiktigt och systematiskt som en helhet. Bedömningen bygger på en övergripande uppskattning av hur riktlinjerna och målen i regeringsprogrammet och statsrådets redogörelser har uppfyllts när det gäller utvecklandet av försvarsberedskapen och försvarskapaciteten samt förbättrandet av verksamhetsförutsättningarna. Faktorer som ska beaktas vid bedömningen av försvarsförmågan är utvecklingen av omvärlden och den säkerhetspolitiska omgivningen, förmågan att upprätthålla tillräcklig beredskap, ersättande av utgående kapaciteter som planerat samt balans mellan Försvarsmaktens uppgifter och resurser.

Försvarsberedskapen har blivit bättre, vilket gör det möjligt att stärka förmågan att övervaka och trygga den territoriella integriteten på ett flexibelt sätt. Det här har förutsatt ny kapacitet som snabbt kan tas i bruk. Samverkan med internationella partner kompletterar övervakningen av den territoriella integriteten och bekämpningen av hot mot den.

Förändringen i den militära omvärlden har krävt en precisering av Försvarsmaktens verksamhet och planer. Nivån på verksamheten och beredskapen har höjts och upprätthållits, anskaffningar av kritiskt material har genomförts och förmågan att genomföra planerade materielprojekt har tryggats. Försvarsmaktens personalresurser stärktes. Dessutom planerades och genomfördes Finlands bistånd i form av försvarsmateriel och utbildningsstöd till Ukraina. Åtgärderna möjliggjordes av den tilläggsfinansiering som beviljades Försvarsmakten våren 2022.

Försvarsmakten uppnådde sina viktigaste resultatmål 2022 och kunde uppfylla sina lagstadgade uppgifter. Upprätthållandet av en samlad lägesbild har möjliggjort tillräcklig försvarsberedskap och behövlig reaktionsförmåga. Försvarsmakten har upprätthållit beredskap och förmåga att förebygga och avvärja användning av eller hot om användning av militära maktmedel mot Finland i enlighet med försvarsplanen. Tillräcklig kapacitet för territoriell integritet och övervakning har säkerställts. Försvarsmakten har fortsatt att utveckla sin förmåga att skapa en cyberlägesbild, skydda och övervaka sina egna system samt att planera och genomföra försvarsmässiga cyberoperationer.

Kompetensen och samarbetsförmågan inom Försvarsmakten har förbättrats genom försvarssamarbete och internationella övningar. Förändringarna i Europas säkerhetspolitiska omgivning, Finlands ansökan om Natomedlemskap för att stärka sin säkerhet och erhållandet av observatörsstatus i Nato samt det intensifierade bilaterala samarbetet förändrade det internationella försvarssamarbetet i väsentlig grad jämfört med vad som planerats. Förberedelserna för att ansluta sig till Natos försvarsplaneringsprocess inleddes, och Försvarsmakten inledde den militära anslutningsprocessen för nya medlemsländer i Nato och utarbetade en nationell plan för den militära samordningen. Försvarssamarbetet med i synnerhet Sverige, Norge och Förenta staterna främjades. Den internationella övningsverksamheten utökades med åtta nya och tolv förändrade övningar. Den gemensamma övningsverksamheten med utländska trupper bidrog till att utveckla truppers kompatibilitet och utbildningsarrangemangen och förbättrade Försvarsmaktens beredskap.

Finlands militära försvarsförmåga har utvecklats i enlighet med en långsiktig plan med beaktande av behoven att utveckla försvarsgrenarna och kapaciteterna. Genom utvecklingen tryggas arméns, marinens och flygvapnets funktionsförmåga med beaktande av de krav som omvärlden och den säkerhetspolitiska omgivningen ställer i framtiden. Strategiska kapacitetsprojekt för sjö- och luftförsvaret pågår. De operativa truppers förmåga upprätthålls genom anskaffningar som stöder utvecklingen av arméns beredskap och kapacitet och genom utbildning. Projekten för utveckling av försvarssystemet framskred i huvudsak som planerat. Utmaningar för utbyggnaden av den materiella kapaciteten var begränsad tillgång på material i den förändrade omvärlden och säkerhetspolitiska omgivningen, komponent- och materialbrist samt kraftigt höjda priser på försvarsmateriel.

Finlands försvarsförmåga stärks genom strategiska projekt för luft- och sjöförsvarsförmågan. De första upphandlingsavtalen för F-35-projektet och ett avtal om industriellt samarbete ingicks våren 2022. Projektet Flottilj 2020, som syftar till att ersätta fartyg som tas ur drift, framskred mot byggnadsfasen.

Beväringutbildningen kunde genomföras planenligt och de kvalitativa målen uppnåddes. Coronaepidemin bidrog fortsatt till att många avbröt sin tjänstgöring och påverkade arrangemangen inom beväringutbildningen i början av året. I slutet av året kunde beväringutbildningen genomföras nästan normalt. Antalet utbildade beväringar understeg målet med cirka 1 000 personer. Orsaken var ett större antal avhopp på nationell nivå än normalt. Utbildningen av värnpliktiga har utvecklats bland annat genom att utnyttja möjligheterna med nät- och simuleringssystem och virtuella system. Enligt responsen från slutenkäten för beväringar var beväringarna nöjda med beväringstjänsten och utbildningen. Beväringarnas försvarsvilja låg på den högsta nivån i mät historien.

På grund av förändringarna i den säkerhetspolitiska omgivningen har utbildningen av reserven utökats avsevärt. Målet för antalet utbildade reservister utökades från året innan och överskreds i och med att totalt 29 623 reservister utbildades. Resultaten från responsenkäterna för reservister var goda. Antalet utbildade i försvarsmaktens frivilliga övningar var 8 392 och underskred fortfarande målet på 12 000 utbildade.

Den ändring som trädde i kraft den 8 juli 2022 i lagen om frivilligt försvar (556/2007) gör det möjligt att med vissa begränsningar använda Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets skjutvapen, vapendelar och patroner i Försvarsutbildningsföreningens utbildningsverksamhet som främjar den militära förmågan. Volymerna i Försvarsutbildningsföreningens utbildning som främjar den militära förmågan ökade betydligt och utfallet var 76 128 utbildningsdagar, av vilka 32 820 gällde Försvarsmaktens trupper och totalt 14 860 reservister utbildades. Partnerskapet mellan Försvarsmakten och Försvarsutbildningsföreningen har utvecklats aktivt mot ett djupare operativt partnerskap.

Tabell 13. Utbildning av värnpliktiga

Resultat	2020 utfall	2021 utfall	2022 mål	2022 utfall
Utbildade beväringar, antal	19 911	19 781	20 600	19 558 ¹⁾
Antal terrängdygn för beväringarnas krigsövningar	27	28	28	29
Antal reservister som utbildats i repetitionsövningar	14 386	17 938	19 300	29 623 ²⁾
Reservister som utbildats i repetitionsövningar/antal som placerats i krigstida trupper, procent	5,1	6,4	6,9	10,6
Kvalitetsledning	2020 utfall	2021 utfall	2022 mål	2022 utfall
Antal utbildare/utbildningspluton	2,7	2,8	2,5	2,6
Utbildningens kvalitet ("armétiden" 1–5, slutenkät för beväringar)	4,3	4,2	4,2	4,2
Kvaliteten på utbildningen av reserven (allmänt betyg 1–5, enkät för reservister)	4,1	4,1	4,0	4,4

1) Inbegriper 1 040 kvinnor som fullgjort frivillig militärtjänst.

2) Försvarsmakten ökade målet i budgeten för 2022 (19 300 reservister) till 28 300 reservister på grund av förändringen i den säkerhetspolitiska omgivningen våren 2022.

Tabell 14. Utgifter för det militära försvaret

	2020		2021		2022	
	mn euro	%	mn euro	%	mn euro	%
Utgifter för den materiella kapaciteten	922	37,9	816	34,4	941	35,8
Anskaffning av försvarsmateriel (exklusive HX och Flottilj 2020)	470		411		521	
Utrustande av trupper med omkostnadsanslag (exklusive löner)	40		28		22	
Till omkostnaderna hörande utgifter för materielunderhåll (exklusive löner)	412		377		398	
Fasta personalutgifter	703	28,9	731	30,9	756	28,8
Utgifter för fastigheter	262	10,8	262	11,1	267	10,2
Övriga utgifter för det militära försvaret	548	22,4	558	23,6	660	25,2
Totalt (exklusive F-35 och Flottilj 2020)	2 435	100,0	2 367	100,0	2 624	100,0
Anskaffning av multirollflygplan (F-35)	6		12		702	
Flottilj 2020-anskaffningen	142		72		65	
Totalt	2 583		2 451		3 391	

Vid utgången av 2022 hade Försvarsmakten 12 892 anställda. Ökningen av antalet anställda med cirka 100 under valperioden har genomförts. År 2022 inrättades 15 befattningar i anslutning till detta. Resurserna för Försvarsmaktens personal utökades på grund av förändringarna i omvärlden och den säkerhetspolitiska omgivningen. Förstärkningen av personalresurserna inriktades på upprätthållande av beredskapen, utbildande av värnpliktiga samt de uppgifter som krävs för att upprätthålla och utveckla de nya kapaciteterna. Personalens arbetshälsa och funktionsförmåga stöddes med hjälp av arbetstids- och arbetsmiljöledning och genom att tillämpa flexibla arbetstidsformer.

Försvarsmakten har i samarbete med Försvarsfastigheter tagit fram ett åtgärdsprogram för att dämpa ökningen av lokalkostnaderna. Merparten av åtgärderna i programmet ingår i arbetet med att förnya Försvarsmaktens lokalstrategi, som blir klart under 2023.

Effektmål: Ett tryggt samhälle

Måluppfyllelse: God

Det finländska samhällets beredskap genomförs enligt principen för övergripande säkerhet så att samhällets vitala funktioner tryggas genom samverkan mellan myndigheterna, näringslivet samt organisationerna och medborgarna. [Säkerhetsstrategin för samhället](#), som uppdaterades 2017, förenhetligar de nationella principerna för beredskapen och styr förvaltningsområdenas beredskap.

Försvarsförvaltningen har den beredskap som krävs för att bistå andra myndigheter med sin kapacitet, sina resurser och sin kompetens i enlighet med principerna i säkerhetsstrategin för samhället. Stöd till andra myndigheter omfattar handräckning och medverkan i räddningsinsatser. Försvarsmakten hade 457 uppdrag som jämfördes med handräckning (494 år 2021), av vilka merparten bestod av identifiering eller rövning av militära sprängämnen. Beredningen och beslutsfattandet i fråga om Försvarsmaktens handräckningsuppgifter i samband med hanteringen av coronaepidemin koncentrerades till Huvudstaben för att säkerställa en ändamålsenlig resursanvändning. Antalet handräckningsuppdrag som relaterade till coronaepidemin var fortfarande relativt litet och skötseln av dem krävde inte att resurser bands upp under en längre tid.

Effektmål: Stärkande av den internationella säkerheten

Måluppfyllelse: God

Finland främjar säkerheten i Östersjöregionen och Nordeuropa genom att upprätthålla och stärka sin försvarsförmåga. Den nationella försvarsförmågan och samarbetsförmågan utvecklas genom försvarssamarbetet. Krishantering är ett centralt instrument inom utrikes- och säkerhetspolitiken för att stödja konfliktlösning, stabilisering efter konflikter och uppbyggande av säkra samhällen. Ur försvarsförvaltningens synvinkel kan krishanteringens effekter bedömas utifrån Försvarsmaktens förmåga att genomföra de militära krishanteringsinsatser som statsledningen beslutat om. Mer allmänt sett tjänar Finlands deltagande i krishantering de mål för utrikespolitiken, den inre säkerheten och försvarspolitikerna som Finland har ställt upp. Deltagandet har också en positiv inverkan på det nationella försvaret, krishanteringskompetensen och utvecklandet av kapaciteterna. På insatsnivå är det däremot inte lätt att påvisa effekterna konkret och detaljerat.

Försvarsmakten deltog i sammanlagt tio militära krishanteringsinsatser i Europa, Afrika och Mellanöstern. Försvarsministeriet lämnade en [redogörelse om insatsen i Afghanistan](#). Deltagandet i insatsen i Afghanistan har avsevärt förbättrat Försvarsmaktens beredskap, förmåga och kompatibilitet i multinationella gemensamma insatser. Utvärderingen av krishanteringens effekter har utvecklats tillsammans med andra representanter för statsförvaltningen. Försvarsmakten har beredskap att planera och genomföra deltagandet i en ny krishanteringsinsats samt i utbildnings- och rådgivningsuppdrag och vid behov utvidga Finlands deltagande i nuvarande krishanteringsinsatser.

Tabell 15. Utgifter för militär krishantering (utrikesministeriet och försvarsministeriet), miljoner euro

Användningsändamål	Använt				Disponibelt	Använt
	2018	2019	2020	2021	2022	2022
Krishanteringsinsatsen i Libanon	30	27	27	27	35	27
Utbildningsinsatsen i Irak	28	16	15	13	20	15
Krishanteringsinsatsen i Afghanistan	9	12	13	5	4	2
Övriga krishanteringsutgifter och reservpunkten sammanlagt	37	31	48	49	112	54
Totalt	104	86	103	94	171	98

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Försvarsministeriets redogörelse om Afghanistan

Uppnående av målen för hållbar utveckling

År 2022 fortsatte försvarsministeriets förvaltningsområde att främja hållbar utveckling. Principerna för hållbar utveckling ingår i förvaltningsområdets strategier, program och verksamhet. Försvarsförvaltningens mål är att genomföra förvaltningsområdets uppgifter på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt. Försvarsförvaltningen har i sin verksamhet identifierat fem prioriterade områden för hållbar utveckling och samhällsansvar som dess verksamhet har särskild inverkan på: Stabilitet och säkerhet, Jämställdhet, jämlikhet och välmående hos personalen och dem som genomgår utbildning, Miljöansvar, energi- och klimatansvar samt Livscykelänkande och cirkulär ekonomi.

Försvarsförvaltningen deltog i militära krishanteringsinsatser och utbildade personer för uppdrag inom militär krishantering i syfte att stärka deltagandet i enlighet med rekommendationen i slutrapporten från den parlamentariska kommittén för krishantering. Genomförandet av miljöstrategin fortsatte med en satsning på fyra miljoner euro på hantering av miljörisker och förebyggande av olägenheter. För att stödja statsrådets klimatneutralitetsmål publicerade Försvarsmakten sina mål och åtgärder enligt energi- och klimatprogrammet för 2022–2025. I enlighet med försvarsministeriets energi- och klimatstrategiska styrning utarbetas en färdplan för utsläppsminskningar före utgången av 2023 ([Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelman 2022–2025 tavoitteet ja toimenpiteet](#)). Dessutom bereddes försvarsförvaltningens plan för anpassning till klimatförändringen, som blir klar våren 2023. Försvarsministeriet publicerar från och med 2022 en gemensam hållbarhetsrapport för förvaltningsområdet, där det rapporteras närmare om hur de mål som ställts upp för att främja en hållbar utveckling har uppnåtts.

Uppnående av målen för jämställdhet

Kvinnors möjlighet att söka sig till frivillig militärtjänst och militära uppdrag främjas fortfarande, och informationen om frivillig militärtjänst för kvinnor ökades. Kvinnornas intresse för att fullgöra frivillig militärtjänst ökar. År 2022 inledde 1 211 kvinnor beväringstjänst. Antalet var det högsta hittills. Antalet kvinnor som slutförde sin tjänstgöring var 1 040. Försöket med gemensam inkvartering fortsatte under 2022. Försöket har konstaterats främja bland annat likabehandlingen av beväringar, och erfarenheterna av det har i huvudsak varit positiva. Försöket fortsätter fram till utgången av 2023 genom en förordning av försvarsministeriet, vilket möjliggör en närmare kartläggning av erfarenheterna.

Försvarsförvaltningen iakttar i alla militära krishanteringsinsatser principerna i FN:s säkerhetsråds resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet" och det nationella handlingsprogram som stöder resolutionen. När det gäller försvarsförvaltningen är de huvudsakliga målen att balansera könsfördelningen inom säkerhetssektorn och krishanteringen samt att beakta köns ställning i planeringen, genomförandet och utvärderingen av och

utbildningen inom säkerhetssektorns och krishanteringens verksamhet. Målet är att kvinnornas andel av krishanteringspersonalen ska vara minst 7 procent och att antalet genusrådgivare och genuskontaktpersoner ökas. Försvarsförvaltningen deltar i försvarssamarbetet Nordefco där man utvecklar krishanteringsverksamhet som främjar jämställdhet och likabehandling. Anvisningarna om målen för och utvecklingen av försvarsmaktens jämställdhetsperspektiv förnyas och i dem beaktas [Finlands nationella handlingsplan 2023–2027](#) som utarbetats under ledning av utrikesministeriet. Utbildningen vid Försvarshögskolan och Försvarsmaktens internationella center med anknytning till perspektivet Kvinnor, fred och säkerhet har utvecklats. Planeringen av utbildningen för beväringar inom temat Kvinnor, fred och säkerhet inleddes 2022. Försvarsmakten säkerställer att jämställdhetsperspektivet integreras i Försvarsmaktens utbildning av värnpliktiga, stampersonal och krishanteringspersonal och ser över läroplanerna med avseende på detta.

Den parlamentariska kommitté som utredde utvecklandet av värnplikten och fullgörandet av skyldigheten att försvara landet föreslog i sitt [betänkande](#) att en förpliktande uppbådsdag ordnas för hela åldersklassen. Kommittén bedömde bland annat att en gemensam uppbådsdag skulle ge de unga mer omfattande kunskaper och beredskap att fullgöra skyldigheten att försvara landet. En tvärsektoriell arbetsgrupp tillsatt av försvarsministeriet utreder och planerar utvecklandet av uppbåden i enlighet med kommitténs målbild.

Försvarsmakten har 2022 uppdaterat sin omfattande anvisning om förebyggande och behandling av diskriminering och osakligt beteende samt om hur anvisningens innehåll ska kommuniceras i olika situationer. Anvisningen innehåller konkreta anvisningar för att främja en god verksamhetskultur, förebygga osakligt beteende och hantera problemsituationer.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Försvarsministeriets bokslut 2022](#)

[Försvarsmaktens bokslut 2022](#)

6 Finansministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

- Finansministeriets andel **33 531 mn €**

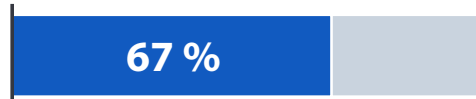

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 6 329 mn €
- Överföringsutgifter 16 017 mn €
- Investeringsutgifter 70 mn €
- Övriga utgifter 63 mn €

Användningsgrad för anslagen

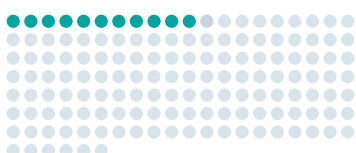
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

- Finansministeriet **12 986 årsverken**

Ämbetsverk 11 ST.

- Skatteförvaltningen
- Tullen
- Statskontoret
- Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning Palkeet
- Statens center för informations- och kommunikationsteknik Valtori
- Statistikcentralen
- Statens ekonomiska forskningscentral VATT
- Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata
- Verket för finansiell stabilitet
- Regionförvaltningsverk 6 st.
- Statens ämbetsverk på Åland

Fonder 2 ST.

- Statens Pensionsfond
- Stabilitetsfonden

Affärsverk 1 ST.

- Senatsfastigheter

Bolag 5 ST.

- DigiFinland Oy
- Fingrid Oy
- Gasgrid Finland Oy
- Hansel Ab
- Haus kehittämisskeskus Ab

Centrala förändringar i förvaltningen

Suomen Kaasuverkko Oy fusionerades 2022 med Gasgrid Finland Oy. | **Maakuntien tilakeskus Oy**, som tidigare ägdes av Senatsfastigheter, övergick från och med den 1 januari 2023 i statens samt välfärdsområdenas, Helsingfors stads och HUS-koncernens ägo. | Staten överlät från och med den 1 januari 2023 majoritetsinnehavet i **DigiFinland Oy** vederlagsfritt till välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-koncernen.

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Finlands folkmängd
(källa: Statistikcentralen)

5 563 970 personer

Nettoutfallet för skatter som Skatteförvaltningen tar ut (källa: Skatteförvaltningen)

81,4 md €

Importens värde
(källa: Tullen)

92,4 md €

Volymen på statens
betalningsrörelse (källa: Palkeet)

63,8 md €

6.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Omvärlden för ministeriets verksamhetsområde påverkades i stor utsträckning av Rysslands angrepp mot Ukraina. De ekonomiska konsekvenserna hänför sig i synnerhet till tillgången och priset på energi och råvaror, men också till satsningar på säkerhet och försörjningsberedskap. Enligt Tullens [utrikeshandelsstatistik](#) minskade varuexportvolymen med 4,9 procent men värdet på exporten ökade med 18,6 procent. Importvolymen ökade däremot med 0,8 procent samtidigt som värdet på importen ökade med hela 26,6 procent. Den höjda inflationen syns tydligt i dessa siffror.

Tiden med mycket låg inflation och exceptionellt låga räntor som pågått i mer än ett decennium verkar vara förbi. Statens ränteutgifter ökade kraftigt från en rekordlåg nivå.

Ekonomins återhämtning från coronapandemin fortsatte, men hushållens försvagade köpkraft, osäkerheten om den framtida investeringsmiljön och avmattningen i den internationella ekonomin ledde till en nedgång i ekonomin i slutet av 2022. Den starka ekonomiska utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen minskade underskottet i de offentliga finanserna. Skatteinkomsterna ökade och utgifterna för skötseln av coronaviruspandemin var mindre än under tidigare år.

Det finns ett betydande underskott i de offentliga finanserna i förhållande till bruttonationalprodukten. Den största orsaken till obalansen i finansieringen är befolkningens stigande medelålder, som redan har ökat pensionsutgifterna och skapar ett betydande tryck på att öka utgifterna för vård och omsorg under de kommande årtiondena. Samtidigt utvecklas finansieringsbasen för de offentliga finanserna svagt i och med att befolkningen i arbetsför ålder förväntas minska. Åldrandet är inte enhetligt fördelat i Finland. De urbana regionerna växer medan befolkningen minskar i glesbygdsområdena.

I Finland stävjas klimatförändringen genom att man eftersträvar ett klimatneutralt och resurssmart Finland. Med hjälp av beskattningen och regleringen av finansmarknaden styrs allmänhetens och företagens val så att de överensstämmer med målen i klimat- och naturpolitiken.

Strukturen för de offentliga samfunden förändrades i början av 2023 när ansvaret för organiseringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet överfördes från kommunerna till välfärdsområdena. Den ökande andelen äldre personer, urbaniseringen och det minskande födelsetalet påverkar kommunernas befolkningsunderlag, ekonomiska bärkraft och förutsättningar att ordna lagstadgade tjänster för invånarna och förändrar förhållandena i kommunerna på olika sätt. Detta brytningsskede förutsätter lösningar för att motarbeta differentieringen och en allt mer långsiktig och enhetlig kommunalpolitik.

Distansarbete, platsneutralitet och gemensamma utrymmen minskar den offentliga förvaltningens behov av lokaler. Statens lokalnätverk ses över bland annat genom en plan för regional närvaro, statens lokalstrategi, fastighetsstrategin och projektet för statens service- och lokalnät. Förändringen i det internationella säkerhetsläget har förutsatt att informations- och cybersäkerheten och beredskapen utvecklas samt att informationssäkerheten och dataskyddet förbättras inom den offentliga förvaltningens kritiska områden.

6.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Den allmänna ekonomiska utvecklingen är svagare än väntat och de offentliga finanserna försvagas avsevärt

På grund av kriserna är den ekonomiska situationen i Europa och länderna i euroområdet fortfarande känslig för störningar. Omvärlden har förändrats och det säkerhetspolitiska läget är exceptionellt instabilt, och samtidigt har många europeiska länder en mycket dålig beredskap för nya ekonomiska chocker. Ministeriet producerar information om utsikterna för de offentliga finanserna för beslutsfattandet. Risker är betydande.

Statsskulden, villkorade åtaganden och en betydande ökning av garantierna

Statens förmåga att bära ekonomiska risker har försämrats, eftersom de finansiella åtagandena har ökat kraftigt och de ekonomiska tillväxtutsikterna förblir måttliga. Statskulden har ökat avsevärt både i euro och i förhållande till ekonomins storlek. Riskerna i borgens- och garantiförbindelserna ökar i och med att de starkt koncentreras till vissa branscher och företag. Finansministeriets [översikt över statens finansiella åtaganden och risker](#) ger information för beslutsfattandet om lägesbilden i fråga om de ekonomiska åtagandena. Risker är betydande.

Störningssituationer på finansmarknaden

Störningar i finansmarknadens infrastruktur och förhindrad användning av kritiska system kan äventyra samhällets vitala funktioner, såsom tryggheten av befolkningens miniförsörjning och kontinuiteten i fråga om utförandet, förmedlingen och mottagandet av betalningar. För att trygga samhällsviktiga betaltjänster fick Verket för finansiell stabilitet sommaren 2022 en ny uppgift som förvaltare av det nationella kontosystemet inom försörjningsberedskapen. Verket för finansiell stabilitet ska dessutom skydda skattebetalarna och samhället mot kostnaderna för och konsekvenserna av bankkriser och på så sätt trygga en hållbar offentlig ekonomi. Verket har i enlighet med sina mål fortsatt att utveckla och förbättra sin funktionsförmåga i fråga om hantering av krissituationer. Risker är betydande.

Hoten i den digitala omvärlden blir allt mer komplexa

Inom finansministeriets förvaltningsområde finns ett stort antal informationssystem som är av kritisk betydelse för statens och hela samhällets verksamhet. Valtori säkerställer under normala förhållanden och undantagsförhållanden att den kommunikation som samarbetet mellan statens högsta ledning och de myndigheter som är viktiga för säkerheten i samhället förutsätter är störningsfri och kontinuerlig. Risker är betydande.

6.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 16. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

	Budgetkapitel	2020	2021	2022
28.01	Förvaltning	196	466	266
28.10	Beskattningen och Tullen	667	665	680
28.20	Tjänster för statssamfundet	40	46	53
28.30	Statistikväsendet, den ekonomiska forskningen och registerförvaltningen	120	111	116
28.40	Statens regional- och lokalförvaltning	71	68	67
28.50	Pensioner och ersättningar	5 142	5 187	5 299
28.60	Gemensamma personalutgifter inom statsförvaltningen	15	12	9
28.70	Utvecklande av statsförvaltningen	152	92	285
28.80	Överföringar till landskapet Åland	239	300	320
28.89	Finansieringen av välfärdsområdena och HUS-sammanslutningen		15	2 063
28.90	Stöd till kommunerna	11 288	10 217	10 747
28.91	Stöd för sysselsättningen och näringslivet	261	232	144
28.92	EU och internationella organisationer	2 319	2 609	2 409
28.99	Separat budgeterade utgifter inom statsförvaltningen	67	37	19
28	FM:s förvaltningsområde sammanlagt	20 577	20 057	22 479
36.01	Ränta på statsskulden	891	776	823
36.09	Övriga utgifter för statsskulden	12	12	18
36	Räntor på statsskulden totalt	903	788	840

År 2022 betalades cirka 203 miljoner euro i understöd för beredningen av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och 25 miljoner euro för IKT-beredningskostnader. Velfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-koncernen beviljades totalt cirka 558 miljoner euro i statsunderstöd för beredningen av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet 2021 och 2022. Den första posten av finansieringen till velfärdsområdena 2023, 1,86 miljarder euro, betalades i december 2022. En närmare redogörelse för velfärdsområdenas ekonomi finns i avsnitt 3.4 i berättelsedelen.

Statsandelen till kommunerna för ordnandet av basservicen uppgick till cirka 8 miljarder euro. En närmare redogörelse för den kommunala ekonomin finns i avsnitt 3.5 i berättelsedelen.

Finansministeriets och ämbetsverkens omkostnader uppgick 2022 till sammanlagt 910 miljoner euro.

I den ordinarie budgeten för 2022 budgeterades 507 miljoner euro för ränteutgifter för statsskulden. På grund av den kraftiga höjningen av räntenivån var utfallet 823 miljoner euro. Pensionsutgifterna i kapitel 28.50 för dem som omfattas av statens pensionsskydd har utvecklats i enlighet med volym- och indexförändringarna. Merparten av anslagen under kapitel 28.92 är EU-medlemsavgifter. Penningflödet mellan EU och Finland behandlas i berättelsedelens avsnitt 3.2.5.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Ekonomiskt hållbara offentliga finanser

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Indikatorer

- Hållbarhetsunderskottet minskar
- Förhållandet mellan statsförvaltningens finansiella nettotillgångar och BNP är stigande
- Det nominella underskottet i den offentliga sektorns finanser understiger 3 procent av BNP
- Det skattemässiga underskottet är lågt.

Finansieringen av den offentliga ekonomin i Finland är på lång sikt i obalans. Den offentliga ekonomin har ett betydande hållbarhetsunderskott, som beräknas vara cirka 3 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Finansministeriets uppskattning av hållbarhetsunderskottet ökade något från hösten 2021 till hösten 2022. Regeringen har

strävat efter att förbättra de offentliga finanserna genom att fortsätta genomförandet av [färdplanen för hållbarhet](#). En redogörelse för uppföljningen av uppnåendet av målen i färdplanen för hållbarhet och åtgärdernas tillräcklighet finns i en [rapport](#) som publicerades hösten 2022.

År 2022 bereddes en lag om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024–2030 (1092/2022). Lagen trädde i kraft den 1 januari 2023 och den syftar till att öka satsningarna på forskning och utveckling i Finland. Genom satsningarna förbättras produktiviteten och konkurrenskraften och därigenom stöds en långsiktig ekonomisk tillväxt och stärks välfärdssamhällets finansieringsbas.

Statsförvaltningens finansiella nettotillgångar i förhållande till bruttonationalprodukten förblev nästan oförändrade och minskade med endast 0,2 procentenheter jämfört med 2021. De finansiella nettotillgångarna var -25,8 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Både tillgångarna och skulderna i förhållande till bruttonationalprodukten minskade. Nettoförmögenheten minskade nominellt med 4,8 miljarder euro.

Underskottet i de offentliga finanserna var 0,8 procent i förhållande till bruttonationalprodukten 2022. Den starka ekonomiska utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen samt de minskade coronarelaterade kostnaderna minskade underskottet i de offentliga finanserna 2022. Underskottet ökar under de kommande åren när den ekonomiska tillväxten och därmed ökningen av skatteinkomsterna avtar och försvars- och beredskapsåtgärderna ökar utgifterna. Välfärdsområdena inledde sin verksamhet med ett underskott på grund av stora investeringar, och underskottet förutspås småningom öka i synnerhet på grund av ökade personalutgifter.

Enligt Skatteförvaltningens kalkyl har den årliga uppskattningen av momsfelet varit cirka 500-600 miljoner euro 2019–2021, vilket motsvarar cirka tre procent av det lagenliga skatteutfallet. Internationellt sett är momsfelet litet i Finland. Till exempel i EU-kommissionens senaste undersökning från 2020 uppskattades momsfelet i Finland vara det lägsta bland medlemsstaterna, det vill säga 1,3 procent, medan EU-genomsnittet var 9 procent. EU-kommissionens och Skatteförvaltningens bedömningar har gjorts med olika metoder. Skatteförvaltningens nettoutgifter 2022 var 427 miljoner euro, eller 0,42 procent i förhållande till bruttoskatteinkomsterna.

De offentliga finanserna, statsfinanserna och beskattningen behandlas mer ingående i avsnitt 2.1 och 3 i berättelsedelen.

Effektmål: Socialt hållbar ekonomisk tillväxt

Måloppfyllelse: Nöjaktig

Indikatorer

- Sysselsättningsnivån stiger
- Inkomstskillnaderna minskar

Enligt [Statistikcentralens arbetskraftsundersökning](#) fanns det i december 2022 10 000 fler sysselsatta än ett år tidigare. Antalet arbetslösa förblev oförändrat. Sysselsättningsgraden 2022 steg till 73,8 procent (72,3 procent 2021). Den snabba förbättringen av sysselsättningen ledde till att arbetslösheten började minska och arbetslöshetsgraden 2022 sjönk till 6,8 procent (7,7 procent 2021).

Sysselsättningen och näringslivet stöddes med energiskattestöd inom finansministeriets förvaltningsområde till ett belopp av 144 miljoner euro. Främjandet av sysselsättningen är i huvudsak en utgift inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde medan utkomstskyddet för arbetslösa är en utgift inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Enligt [Statistikcentralens inkomstfördelningsstatistik](#) ökade inkomstskillnaderna 2021 jämfört med året innan. Realinkomsterna i den lägsta inkomstdecilen förblev oförändrade 2021 jämfört med året innan. Realinkomsterna hos den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna ökade med 8,1 procent från 2020 till 2021. Inkomsterna för medelinkomsttagarna (inkomstdecilerna V-IX) ökade med 1,5 procent från 2020 till 2021. Gini-koefficienten, som beskriver relativa inkomstskillnader, fick år 2021 värdet 29,1 procent, vilket är 1,4 procentenheter högre än 2020. Gini-koefficienten har under 2000-talet varierat mellan 26,8 och 29,5 procent.

Effektmål: Ekologiskt hållbar tillväxt

Måloppfyllelse: Nöjaktig

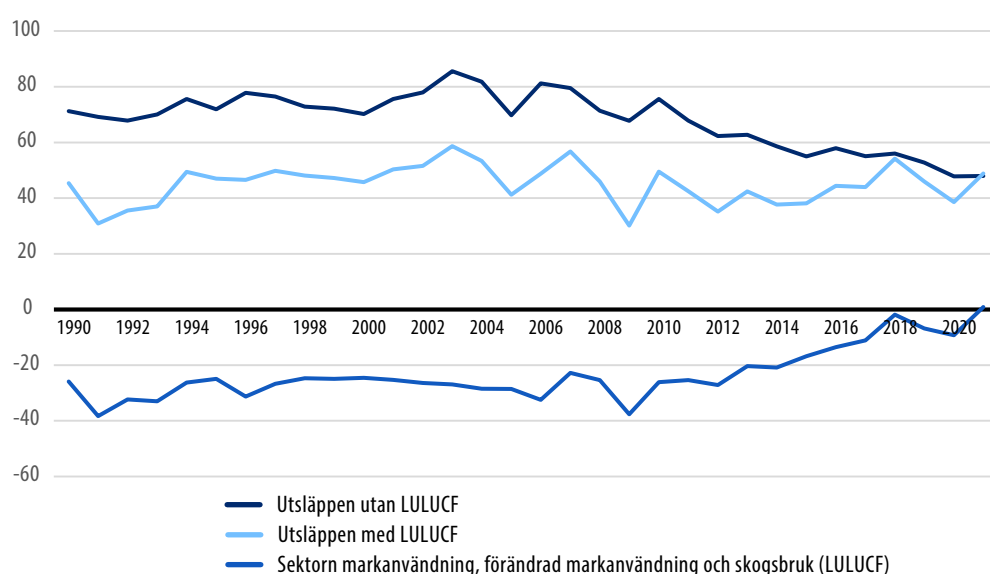
Indikator

- Finlands växthusgasutsläpp minskar

Trenden för växthusgasutsläppen har varit nedåtgående under de senaste åren. Utsläppen var som störst 2003 då de uppgick till nästan 86 miljoner ton koldioxidekvivalenter. År 2021 uppgick utsläppen till 48 miljoner ton. Minskningen av utsläppen förklaras framför allt av att de minskar inom energisektorn. Växthusgasutsläppen i Finland ökade med 0,3 procent 2021 jämfört med 2020.

Klimatneutralitet, vilket eftersträvas med klimatlagen (423/2022) som trädde i kraft 2022, kräver inte bara en minskning av växthusgasutsläppen utan också sänkor. År 2009 var den största årliga kolsänkan på 2000-talet över 37 miljoner ton. År 2021 var markanvändningssektorn (LULUCF) för första gången en utsläppskälla för växthusgaser. Utsläppen uppgick till 0,9 miljoner ton.

Figur 2. Finlands växthusgasutsläpp 1990–2021, miljoner ton koldioxidekvivalenter

* Preliminära uppgifter
Källa: Statistikcentralen

Effektmål: Statsförvaltningen iakttar principerna för god förvaltning

Måluppfyllelse: **God**

Indikatorer

- Statsförvaltningen utgår från medborgarna
- Digitaliseringen av den offentliga förvaltningen och en god informationshantering gör de offentliga tjänsterna effektivare och bättre.

Enligt en [medborgarenkät om tjänstemannaetik och tjänstemannamoralen inom statsförvaltningen](#) som genomfördes 2022 litar 62 procent av finländarna på statsförvaltningen och dess tjänstemän. Det är en ökning på fem procentenheter jämfört med enkäten 2016.

År 2022 kom Finland på tredje plats i [World Justice Projects rättsstatsindex](#), på första plats i [Europeiska kommissionens årliga index för digital ekonomi och digitalt samhälle \(DESI\)](#) och på andra plats i [FN:s jämförelse av e-förvaltningar](#).

År 2022 bereddes allmän lagstiftning om automatiserat beslutsfattande tillsammans med justitieministeriet. Dessutom bereddes kompletterande specialbestämmelser om automatiserat beslutsfattande i beskattnings- och tullärenden. Propositionerna om en reform av personbeteckningssystemet (RP 133/2022 rd) och om digital identitet (RP 133/2022 rd) förföll i riksdagen våren 2023.

En redogörelse om en nationell [digital kompass](#) lämnades till riksdagen och innehåller mål för digitaliseringen och dataekonomin fram till 2030.

[Statsrådets principbeslut om utnyttjande och öppnande av information](#) utfärdades i mars 2022. Det beskriver de strategiska målen för informationspolitiken och innehåller anvisningar och riktlinjer för beredningen av myndighetsåtgärder för utnyttjande och öppnande av information inom statsförvaltningen. Den faktiska budgeten för projektet för utnyttjande och öppnande av information 2020–2022 var 1,2 miljoner euro. Exempel på öppnande av information är den aktuella geografiska information och de kartor som fås via Lantmäteriverkets gränssnittstjänster samt tjänsten för öppna besluts-, statistik-, ekonomi- och serviceuppgifter i huvudstadsregionens städer.

Skatteförvaltningens elektroniska tjänster utnyttjas fortfarande i hög grad, och dessutom får man genom automatisering allt mer uppgifter som behövs för beskattningen direkt i systemen. Exempel på dessa är kopplingarna mellan Skatteförvaltningens system och företagens ekonomiförvaltningsprogram. År 2022 började Skatteförvaltningen få uppgifter om hushållsavdrag från det företag som utfört arbetet.

Handläggningstiderna för de överbelastade tjänsterna för enskilda kunder vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata anpassades i slutet av 2022 nästan helt till målen genom det tilläggsanslag på 1,6 miljoner euro som riksdagen beslutat om (cirka 25 årsverken).

Figur 3. Nyckeltal för Suomi.fi-tjänsterna

De totala kostnaderna för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas Suomi.fi-tjänster var cirka 34 miljoner euro 2022. Enligt [Statens revisionsverks revision av Suomi.fi-tjänsternas nuläge och utveckling](#) har Suomi.fi-tjänsterna främjat digitaliseringen av den offentliga förvaltningen, men i fortsättningen bör man säkerställa att tjänsterna utvecklas för de behov som är väsentliga för kunderna samt förtydliga och göra ibruktagandet av Suomi.fi-tjänsterna smidigare.

Användarnas digitala färdigheter och högklassiga digitala tjänster är en förutsättning för att de offentliga tjänsterna ska kunna effektiviseras genom digitalisering. För detta ändamål har det skapats en verksamhetsmodell där Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata stöder aktörer inom den offentliga, privata och tredje sektorn som tillhandahåller digitalt stöd.

I budgeten och tilläggsbudgetarna för 2022 överfördes 27,8 miljoner euro från anslaget för främjande av statens produktivitet till finansieringen av centrala informationssystemprojekt och andra produktivetsfrämjande projekt vid ministerierna, ämbetsverken och inrättningarna.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålen

- Valperiodsrapport om övervakningen och granskningen av finanspolitiken 2019–2022, statens revisionsverk
- Översikt över den ekonomiska politiken 2022, Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken
- Konsekvensbedömningar av statsminister Sanna Marins regerings klimat- och energipolitiska åtgärder, [Hiilineutraali Suomi 2035 \(HIISI\) – jatkoselvitys](#), VTT Technology
- Klimatårsberättelsen 2022

Uppnående av målen för hållbar utveckling

SDG-mål 8.1 Upprätthålla ekonomisk tillväxt per capita i enlighet med nationella förhållanden

Den starka ekonomiska utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen minskade under skottet i de offentliga finanserna 2022. Skatteinkomsterna ökade kraftigt och utgifterna för skötseln av coronaviruspandemin var mindre än under tidigare år. Den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten har minskat under de senaste två åren tack vare den starka tillväxten i det nominella BNP-värdet.

De utgifter enligt undantagsklausulen i ramen som hänför sig till Rysslands anfallskrig i Ukraina uppgår 2022–2026 till totalt cirka 8 miljarder euro. Av detta kommer uppskattningsvis drygt 0,2 miljarder euro att bli en permanent utgift och resten är tillfälligt.

De stigande energipriserna och den allmänna inflationen har också haft en betydande inverkan på den finanspolitiska beredningen och statsfinanserna. Förberedelserna inför social- och hälsovårdsreformen 2023 orsakade utgiftstryck inom flera sektorer under 2022.

SDG-mål 13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå

Finansministeriets första [klimat- och naturstrategi](#) blev klar i slutet av 2022. Strategin syftar till att söka och föreslå sektorsöverskridande lösningar med hjälp av ett flertal ekonomiska och förvaltningsmässiga styrinstrument. Med hjälp av reglering av beskattningen och finansmarknaden är det möjligt att styra medborgarnas och företagens val i enlighet med målen i klimat- och naturpolitiken.

Ett flertal skatteformer kan anses främja målet om klimatneutralitet. Till dessa hör framför allt energiskatterna, fordonsskatten, bilskatten, punktskatten på vissa dryckesförpackningar samt avfallsskatten. Även om dessa som helhet kan anses vara skatter som är förenliga med koldioxidneutralitetsmålen kan de innefatta enskilda, med målen oförenliga beskattningsstrukturer. I beskattningen fortsatte minskningen av skattestödet för paraffinisk diesel och skatteåterbäringen för energiintensiva företag. Dessutom började vissa värmepumpar och elpannor omfattas av den lägre skattesatsen för elektricitet för att främja utsläppsfri värmeproduktion. Hushållsavdraget för avstående från oljeuppvärmning höjdes temporärt för att stödja ändringarna i uppvärmningssätten.

Genom digitalisering av de statliga tjänsterna och arbetsformerna minskas människors behov att resa på grund av tjänster och arbete och minskas behovet av kontorslokaler. Dessa minskar klimatavtrycket. Digitaliseringen av verksamheten minskar behovet av papper.

SDG-mål 16.4 Avsevärt minska de olagliga finansiella flödena och vapenflödena

Möjligheterna att bekämpa penningtvätt och förhindra finansiering av terrorism förbättrades när lagstiftningen om övervakningssystemet för bank- och betalkonton reviderades i september 2022. Samtidigt utvidgades lagens syfte. Tack vare reformen kan övervakningssystemet för bank- och betalkonton framöver utnyttjas allt effektivare av allt fler myndigheter. Finansministeriet beredde nya anvisningar för att öka medvetenheten om korruption som begrepp och identifiera riskområden och olika former av korruption vid statens ämbetsverk och inrättningar.

Uppnående av målen för jämställdhet

Den progressiva personbeskattningen jämnar i betydande utsträckning ut inkomstskillnaderna och minskar andelen låginkomsttagare bland befolkningen. Förvärvsinkomstbeskattningen jämnar ut skillnaderna mellan könen i fråga om inkomster efter skatt så att kvinnornas inkomstandel av männens inkomster efter skatt i genomsnitt är 4,6 procentenheter högre än före skatt (enligt beskattningen för 2021 som verkställdes 2022). Enligt Statens arbetsmarknadsverks kalkyler var kvinnornas inkomster hos staten i medeltal 98,5 procent av männens inkomster, med beaktande av arbetsuppgiftens svårighetsgrad och sektorernas lönenivåer.

Digitaliseringen av arbetsmetoderna vid staten och möjligheterna till multilokalt arbete stöder till exempel arbete som utförs hemma. Flexibla arbetsformer stöder framför allt småbarnsföräldrars sysselsättning genom att behovet av familjeledigheter minskar. Distansarbetet ökade under coronaåren och fortsatte under 2022.

Genom statsandelarna för basservice finansieras den kommunala servicen inom social- och hälsovården, småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Regionförvaltningsverken främjar tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna genom tillsyn över de offentliga tjänsterna, genom vilken likabehandling och jämlikhet tryggas. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata producerar tjänster som behövs i det digitala samhället och stöder lika villkor för medborgarna i ett allt mer digitaliserat samhälle. Statens ekonomiska forskningscentral bedriver forskning i anslutning till utbildning, social trygghet, inkomstfördelning, beskattning och miljö, och stöder på så sätt beslutsfattarnas möjligheter att främja målen för hållbar utveckling och förverkligandet av jämställdhet mellan könen genom effektiva och välinriktade politikåtgärder.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Finansministeriets bokslut 2022](#)

[Skatteförvaltningens bokslut 2022](#)

[Tullens bokslut 2022](#)

[Statskontorets bokslut 2022](#)

[Bokslut för Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning 2022](#)

[Bokslut för Statens informations- och kommunikationstekniska center 2022](#)

[Statistikcentralens bokslut 2022](#)

[Bokslut för Statens ekonomiska forskningscentral VATT 2022](#)

[Bokslut för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata 2022](#)

[Bokslut för Verket för finansiell stabilitet 2022](#)

[Regionförvaltningsverkens bokslut 2022](#)

[Bokslut för Statens ämbetsverk på Åland 2022](#)

7 Undervisnings- och kulturministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

- Undervisnings- och kulturministeriets andel **8 080 mn €**

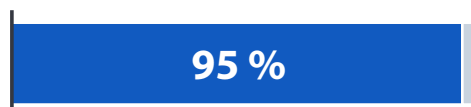

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 647 mn €
- Överföringsutgifter 6 923 mn €
- Investeringsutgifter 75 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

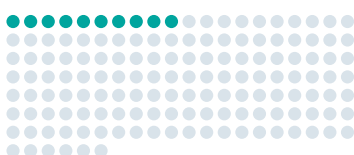
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

- Undervisnings- och kulturministeriet **2 635 årsverken**

Ämbetsverk **10** ST.

- Museiverket
- Riksarkivet
- Centret för konstfrämjande
- Nationella audiovisuella institutet KAVI
- Finlands Akademi
- Institutet för de inhemska språken KOTUS
- Förvaltningsnämnden för Sveaborg
- Celia – Biblioteket för synskadade
- Depåbiblioteket
- Utbildningsstyrelsen

Fonder **0** ST.

- Inga fonder

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **2** ST.

- CSC Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- Hästinstitut Ab

7.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Finland har länge varit en framgångssaga när det gäller att stärka bildningen. Genom att satsa på kompetens, utbildning och kultur har man byggt en grund för ekonomisk framgång och samhörighetskänsla.

Den positiva utvecklingen har dock i flera avseenden vänt nedåt. Humankapitalet har utvecklats svagt, vilket utgör ett allvarligt hot mot ekonomins livskraft och samhällsutvecklingen. Efter en lång period av kraftig tillväxt i satsningarna på utbildning har tillväxtkurvan under de senaste decennierna pekat nedåt. Förändringen i befolkningsstrukturen, den sjunkande nativiteten och migrationen har betydande konsekvenser för verksamhetsförutsättningarna och utsikterna inom ministeriets ansvarsområde. Många indikatorer pekar på att barnen och de unga mår sämre. Lärresultaten har försämrats och visar på en växande ojämlikhet, och den stigande utbildningsnivån bland de unga har vänt nedåt och stagnerat. Unga personer upplever stress i högre grad än de övriga åldersklasserna. Den fysiska funktionsförmågan ligger på en oroväckande nivå både bland de yngre och de äldre befolkningsgrupperna. Utsattheten kumuleras hos dem som redan har en missgynnad ställning. Finland har fortfarande ett rikt konst- och kulturliv, men dess förmåga att förnya samhället och stärka ekonomin har inte utnyttjats i tillräcklig grad. Spåren av coronaepidemin syns fortfarande inom förvaltningsområdet.

Det är viktigt att det finländska samhället värnar om grundvalarna för bildning. Finland måste klara av att på en tillräcklig nivå producera all den kompetens som är nödvändig med tanke på samhällets funktion och utvecklingen inom vetenskap och forskning.

Undervisnings- och kulturministeriets samhälleliga effektmål anses ha uppfyllts väl på grundval av de reformer som genomförts under regeringsperioden och som antas bidra till att vända utvecklingen uppåt.

7.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Målen uppnås inte i kärnfunktionerna på verksamhetsområdet

Kompetensbasen urholkas, utbildningsnivån sjunker och lärresultaten fortsätter att försämrast. Nivån på forskningen riskerar att sjunka. Risken är också att man inte reagerar tillräckligt på förändringar i omvärlden. Utbildningssystemet kan inte möta arbetskraftsbehoven tillräckligt effektivt. Ingen förbättring åstadkoms i fråga om barns och ungas välbefinnande. De långsiktiga konsekvenserna av coronavirusepidemin kan skada verksamheten inom undervisnings- och kulturministeriets verksamhetsområden och bildningstjänsterna. Riskerna är betydande. Riskberedskapen har säkerställts genom satsningar i regeringsprogrammet på att främja kompetens och utbildning och tilläggsfinansiering till barns och ungas välbefinnande samt kultur-, konst- och idrottssektorerna. Vidare har informationsunderlaget och analyskapaciteten stärkts för att man bättre ska kunna förutse förändringar i omvärlden och säkerställa att också styrningselementen riktar rätt.

Den digitala miljön hanteras inte som en helhet

Nivån på den samlade hanteringen av digitaliseringen, informationssystemen och informationstjänsterna är otillräcklig. Insatserna riktas inte nödvändigtvis rätt och leder inte till önskat resultat. Verksamheten förnyas inte nödvändigtvis tillräckligt eller också förnyas endast vissa sektorer. Det kan förekomma överlappningar mellan projekt. Dataintrång och överbelastningsattacker kan förhindra användningen av system, datalager och tjänster som baseras på dessa. Risken är måttlig. Riskberedskapen har säkerställts genom att informationssäkerhetens tillstånd inom förvaltningsområdet och verksamhetsområdena bedömts och föregripande åtgärder vidtagits, effektiva projektledningsmetoder säkerställts och ärenden beretts i samarbete med förvaltningsområdet och intressentgrupperna.

7.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 17. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

UKM	Kapitel i budgeten	2020	2021	2022
29.01	Förvaltning, kyrkliga ärenden och gemensamma utgifter inom ansvarsområdet	290	289	308
29.10	Allmänbildande utbildning och småbarnspedagogisk verksamhet	1 148		
29.10	Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning och fritt bildningsarbete		840	968
29.20	Yrkesutbildning	999	1 227	1 333
29.40	Högskoleundervisning och forskning	3 442	3 359	3 402
29.70	Studiestöd	604	630	686
29.80	Konst och kultur	569	718	690
29.90	Idrottsverksamhet	177	214	170
29.91	Ungdomsarbete	91	82	88
29	UKM:s förvaltningsområde sammanlagt	7 320	7 360	7 646

Anslagen för högskoleundervisning och forskning fördelar sig enligt följande: statlig finansiering av universitetens verksamhet 1 875 miljoner euro, statlig finansiering av yrkeshögskolornas verksamhet 920 miljoner euro samt gemensamma utgifter inom högskoleväsendet och vetenskapens område 29 miljoner euro. Finlands Akademis forskningsanslag uppgår till 371 och dess omkostnader till 12 miljoner euro. Anslaget för strategisk forskningsfinansiering uppgår till 56 miljoner euro och avkastningen av penningsspelverksamheten för främjande av vetenskap till 70 miljoner euro.

Cirka 710 miljoner euro av finansieringen är statsandelar och statsunderstöd till anordnare av förskoleundervisning och grundläggande utbildning, anordnare av fritt bildningsarbete och organisationer. Under denna regeringsperiod har man genom programmet Utbildning för alla satsat 395 miljoner euro på att främja kvaliteten och jämställdheten inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Under 2022 har utvecklingsåtgärder enligt projektet Utbildning för alla främjats med cirka 155 miljoner euro.

Vidare har 58 miljoner euro allokerats för att jämna ut effekterna av det lärunderskott som följde av coronaepidemin och cirka 70 miljoner euro för att täcka de extra utgifter inom undervisningen och småbarnspedagogiken som orsakats av kriget i Ukraina.

Anslagen för konst och kultur i kapitel 29.80 ökade under 2022 i jämförelse med föregående år. De största tilläggen jämfört med 2021 var det strukturstöd för förnyelse av kultursektorn och de kreativa branscherna som ingår i Finlands program för hållbar tillväxt och som ministeriet beviljade i form av statsunderstöd till aktörer inom sektorn till ett belopp av 13,7 miljoner euro, en statlig finansiering av kapital till fonden för att stödja den kreativa sektorn och kulturverksamheten på 7,5 miljoner euro samt ett tilläggsanslag på 8,5 miljoner euro för att revidera statsandelssystemet för scenkonst. År 2022 beviljades ytterligare i tilläggsbudgeterna sammanlagt 152,6 miljoner euro i coronastöd via undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Statsandelen och statsunderstödet för driftskostnaderna för gymnasieutbildningen uppgick till 240,4 miljoner euro. Statsandelen och statsunderstödet för yrkesutbildningen uppgick till 1 008,7 miljoner euro. Under berättelseåret allokerades 70 miljoner euro i statlig finansiering för att utöka antalet lärare och handledare inom yrkesutbildningen. Sammanlagt 57,4 miljoner euro allokerades för utbildning som handleder för examensutbildning (TUVA). För stödåtgärder inom gymnasieutbildningen som behövs på grund av det utdragna coronavirusläget allokerades under berättelseåret 17 miljoner euro i statsunderstöd i syfte att fylla luckorna i elevernas kunskaper och stärka deras välbefinnande. Ett statsunderstöd på cirka 23 miljoner euro allokerades för att främja socialt hållbar yrkesutbildning, tillgången till studiehandledning inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen samt genomförandet av kvalitetsstrategin inom gymnasieutbildningen.

År 2022 uppgick studiestödsutgifterna till 686 miljoner euro, vilket är 56,7 miljoner euro mer än året innan. Totalt 17,5 miljoner euro av utgiftsökningen beror på att utgifterna för statsgarantin för studielån har ökat. I och med studiestödets inriktning på studielån har beloppet av lån som staten som borgensman måste betala, betalningsbefrielserna i fråga om borgensansvarsskuld samt utgifterna för studielånsskompensation ökat. Studiepeningsutgifternas andel av studiestödsutgifterna var 468 miljoner euro (68 procent), vilket innebär en ökning på 11,8 miljoner euro från året innan.

Utgifterna för idrottsverksamhet var 170 miljoner euro år 2022 och fördelade sig enligt följande: Frivilligverksamhet (allmänna statsunderstöd för idrottsorganisationer och förningsstöd) 27 procent, statsunderstöd för kommunernas idrottsverksamhet och idrottsutbildningscentren 22 procent, byggande av idrottsanläggningar 19 procent, elitidrott 7 procent och främjande av en motionsinriktad livsstil 7 procent. Det särskilda anslag som allokerades för genomförandet av den idrottspolitiska redogörelsen täckte 3 procent av utgifterna. Understöd i anslutning till coronapandemin utbetalades till ett belopp av knappt 12 miljoner euro.

Utgifterna för ungdomsarbete uppgick till 88 miljoner euro år 2022. En tredjedel av anslaget allokerades till de riksomfattande ungdomsorganisationerna, kompetenscentren på ungdomsområdet och ungdomscentralerna. Vidare allokerades 9 procent till statsandelen för kommunernas ungdomsarbete, 18 procent till uppsökande ungdomsarbete och 19 procent till verkstadsverksamhet. I anslutning till coronapandemin allokerades 7 miljoner euro till ungdomsarbete som utförs i skolorna och vid läroanstalterna. Hobbyverksamhet för barn och unga finansierades med knappt 14 miljoner euro.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Småbarnspedagogiken, utbildningen, forskningen, konsten, kulturen, idrotten, motionen och ungdomsarbetet förnyar samhället och stärker bildningsgrunden

Måloppfyllelse: God

Det forsknings- och utredningsarbete inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen som har utförts inom ramen för programmet Utbildning för alla har stärkt den samhälleliga förståelsen för att utvecklingen av ojämlikhet i skolorna går hand i hand med den mer omfattande segregationsutvecklingen i samhället. I och med programmet etablerades infördes en jämlikhetspeng i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. OECD har gjort en [utvärdering](#) av utvecklingsprojektet Utbildning för alla. Ett utvecklingsprojekt för digital utvärdering av läroresultat inom den grundläggande utbildningen (DigiOTA) inleddes. Till lagen om elev- och studerandevård fogades bestämmelser om en minimidimensionering av psykologer och kuratorer. Vidare säkerställdes att anordnarna av småbarnspedagogik och grundläggande utbildning har tillräckliga resurser för att tillhandahålla tjänster för barn och unga som flytt från Ukraina på grund av Rysslands anfallskrig.

Läropliktslagen preciserades utifrån de utvecklingsbehov som observerats. Tilläggsfinansieringen för [den nya utbildning som handleder för examensutbildning \(Hux\)](#) säkerställer att denna utbildning kan ordnas i heltäckande skala och bidrar till att arbetskraftsbehoven kan mötas i synnerhet inom omsorgssektorn. Omkring hälften av finansieringen allokeras till stödåtgärder i anslutning till coronaepidemin. Arbetsgruppen för utveckling av utbildningen på andra stadiet lade fram förslag på åtgärder som ska säkerställa tillgången på och kvaliteten hos gymnasie- och yrkesutbildningen i framtiden.

Som en del av [kvalitets- och tillgänglighetsprogrammet för gymnasieutbildningen](#) bereddes en [kvalitetsstrategi för gymnasieutbildningen](#). Totalt 15 miljoner euro har reserverats för genomförandet av kvalitets- och tillgänglighetsprogrammet. För utveckling av studiehandledningen inom gymnasieutbildningen allokerades 3,8 miljoner euro och för genomförandet av kvalitetsstrategin för gymnasieutbildningen 8,4 miljoner euro. Som en del av genomförandet av programmet Rätt att kunna allokerades ett statsunderstöd på cirka 5,4 miljoner euro i syfte att stärka socialt hållbar yrkesutbildning. Som en fortsättning på arbetet med att stärka yrkesutbildningens kvalitet har antalet lärare och handledare utökats, och 70 miljoner euro har beviljats för detta ändamål.

Genom de åtgärder som anges i [riktlinjerna för högskolornas program för hållbar tillväxt reviderades](#) utbildningsansvarssystemet, och målet var att utöka antalet internationella experter och studerande som inleder högskolestudier. I syfte att utveckla det kontinuerliga lärandet utarbetades en [strategi för kontinuerligt lärande vid högskolorna](#). Genom att genomföra åtgärder i [FUI-färdplanen](#) främjade man tillväxten i Finlands FoU-intensitet (FoU-utgifternas andel i förhållande till bnp). Under berättelseåret färdigställdes [Visionen för internationaliseringen av högskoleutbildning och forskning 2035](#). Internationella studerandes inresa och förutsättningar att stanna i Finland främjades i samarbete med arbets- och näringsministeriet genom [lagändringar](#).

Under 2022 började kultursektorn återhämta sig efter coronapandemin. För vissa enskilda personer, särskilt frilansar, var situationen alltför svår. [Antalet arbetslösa i de kreativa branscherna](#) var under det tredje kvartalet av 2022 fortfarande högre än före coronapandemin. Arbetsgruppen för kultursektorns framtid identifierade i sin [rapport](#) de viktigaste återuppbyggnads- och utvecklingsbehoven inom kultursektorn: förbättra uppskattningen av kultur och kulturens ställning i beslutsfattandet, höja finansieringsnivån och bredda finansieringsbasen för kultur samt förbättra ställningen och arbetsförhållandena för dem som utför konstnärligt arbete.

I fråga om elitidrott var 2022 ett framgångsrikt år. En extern utvärdering av elitidrotten ([Elitidrotten i Finland](#)) publicerades och åtgärdsförslagen i utvärderingen började genomföras. Antalet studerande vid idrottsutbildningscentren har efter svackan under coronapandemin kommit upp tillbaka till 2019 års nivå. Verksamheten vid idrottsakademier och träningscenter, eller kombinationer av dessa, understöddes med fyra miljoner euro. Totalt 2,3 miljoner euro beviljades i träningsstipendier för 242 idrottare i sommar- och vintergrenar.

I en proposition med förslag till ändring av idrottslagen föreslogs framför allt att definitionen av elitidrott ska förtydligas samt att vissa mål för elitidrotten och en ny statsbidragsmyndighet, som beviljar idrottsvetenskapliga understöd, ska tas in i lagen: Finlands Akademi.

I genomförandet av det förvaltningsövergripande, lagstadgade riksomfattande programmet för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken ([RUNGPO](#)) 2020–2023, som godkänts av statsrådet, beaktas de ungas varierande utgångspunkter i omfattande skala, och programmet främjar alla ungas lika möjligheter. Med hjälp av åtgärderna i programmet har man kunnat förbättra förutsättningarna för de unga, och för tjänster som riktar sig till unga, att återhämta sig efter coronapandemin. Programmet innehåller förutom regeringens ungdomspolitiska mål även prioriteringar för [kompetenscentren på ungdomsområdet](#). Den halvtidsöversyn som gjordes våren 2022 ger vid handen att centrens verksamhet till största delen har framskridit enligt planerna. Andra faktorer som tidvis har medfört utmaningar, förutom coronapandemin, är den interna och externa kommunikationen vid kompetenscenter som organiserat sig som en sammanslutning.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Slutrapport: Högklassig utbildning på andra stadiet för alla
- Kvalitetsstrategi för gymnasieutbildningen
- Utvärdering av undervisningen i programmering i gymnasieutbildningen (endast på finska)
- Delaktighet skapas tillsammans – studerandena på andra stadiet utvecklas till aktiva och kritiska medborgare
- Coronastöden inom de kreativa branscherna 2020–2021

Effektmål: Jämställdheten, jämlikheten, förtroendet, öppenheten och stabiliteten i samhället ökar

Måluppfyllelse: God

Syftet med de understöd som allokerats för programmet Utbildning för alla, som genomförs inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen, och för att jämna ut konsekvenserna av coronapandemin är att dels stödja lärandet och utvecklingen bland de mest utsatta barnen, dels stödja dem som riskerar att bli marginaliserade och förebygga skolfrånvaro och skolavhopp. Det understöd som beviljas för jämställdhets- och likabehandlingsfrämjande åtgärder etablerades och togs in i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet 2022. Totalt 11,6 miljoner euro allokerades för att stödja utvecklingen av den generellt inriktade elev- och studerandehälsan inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen samt vid läroanstalter för fritt bildningsarbete som anordnar utbildning för läropliktiga.

I och med läropliktsreformen ändrades den gemensamma ansökan 2022 så att ansökan till alla utbildningar efter den grundläggande utbildningen skedde genom en och samma gemensamma ansökningsprocess, som riktar sig till läropliktiga sökande och sökande som saknar en examen. Dessutom kan läroanstalterna anta nya studerande via systemet för kontinuerlig ansökan.

I och med läropliktsreformen har antalet unga som står utanför utbildningssystemet som helhet hållits på en låg nivå. Under berättelseåret saknade 0,6 procent (342 personer) av alla som genomgått den grundläggande utbildningen en examen. En utmaning är dock att ungdomar som har något annat språk än finska eller svenska som modersmål är klart överrepresenterade bland dem som hamnat utanför utbildningssystemet. Genomförandet av läroplikten har följts upp systematiskt. Utifrån denna uppföljning har bestämmelserna i läropliktslagen preciserats. Yrkesutbildningens kvalitet förbättrades genom att den studerandes rätt till närundervisning stärktes. Antalet sådana utbildningsplatser för läropliktiga som är avsedda för ordnande av krävande särskilt stöd utökades till sammanlagt cirka 337 studerandeår.

En [plan för tillgång till högskoleutbildning](#) offentliggjordes i juni 2021, och åtgärder enligt planen genomfördes under 2022. Högskolornas inbördes samarbete när det gäller tillgång till högskoleutbildning stöds genom befintliga nätverk och forum. Undervisnings- och kulturministeriet instruerade högskolorna att utarbeta egna planer för tillgången under 2022.

Under 2021–2022 genomfördes ett mer omfattande utredningsprojekt, [KOTAMO](#), om främjande av jämställdhet och likvärdighet inom forsknings- och utvecklingsverksamheten vid universiteten och yrkeshögskolorna. I utredningen framkom ny information och observationer om bland annat upplevd diskriminering på grund av etnisk bakgrund vid högskolorna. Etniska minoriteter upplever diskriminering nästan dubbelt oftare än etniska finländare. Av utredningen framgår också att forskningsgrupper som leddes av kvinnor var mer könsbalanserade eller mer kvinnodominerade än grupper som leddes av män inom alla vetenskapsområden. Kvinnor observerar också diskriminering vid högskolorna något oftare än män.

Under coronapandemin avstannade den positiva utvecklingen i besökarantalet på olika kulturevenemang. Efter att restriktionerna hävdes våren 2022 blev situationen bättre, men publikens försiktighet fortsatte att återspegla sig i anlitandet av kulturtjänster under resten av året.

Den nya fonden för scenkonst, som grundats av staten och fyra stiftelser, delade ut sina första bidrag till 31 sammanslutningar. Fonden strävar efter att öka publikmängderna genom att förlänga livscykeln för verk och produktioner och göra dem mer kända, samt genom att öka spridningen av dem.

Riksomfattande och regionala utvecklingsuppgifter som ska stödja genomförandet av lagen om kommunernas kulturverksamhet beviljades finansiering till ett belopp av sammanlagt 1,3 miljoner euro. En utvecklingsuppgift som går ut på att stärka kulturaktörernas kunskaper i mångfaldsfrågor i kommunerna är tjänsten Kultur för alla. Deltagande i kulturaktiviteter infördes som en ny indikator som påverkar tilläggsdelen för främjande av välfärd och hälsa i statsandelen för kommunal basservice. Kultur finns också med på den nya checklistan för rådgivning om levnadsvanor, som det är meningen att välfärdsområdena ska ta i användning.

Riksomfattande och regionala idrottsfrämjande organisationer beviljades allmänna bidrag till ett belopp av 42 miljoner euro. Vid prövningen av beloppet fastställs 15 procent av de allmänna bidragen utifrån en bedömning av organisationernas samhällsansvarsåtgärder. Ministeriet publicerade rapporten [Jämställdhet inom idrott och motion i Finland](#) (endast på finska), av vilken det framgår att det behövs regelbunden och systematisk könsspecifik information för det idrottspolitiska beslutsfattandet och för att skapa förutsättningar för idrott och motion. Undervisnings- och kulturministeriets delegation för idrottsetiska frågor fortsatte sitt arbete som ett samarbetsorgan mellan olika aktörer i aktuella idrottsetiska frågor.

Utvecklingsstödet för föreningsverksamhet har förbättrat barns och ungas möjligheter att delta i lågröskelhobbyer i motions- och idrottsföreningar. År 2022 beviljades sammanlagt 4,6 miljoner euro till 376 projekt.

Cirka 80 procent av ungdomarna förhåller sig positiva till sin egen framtid och till Finlands framtid som bostättningsland ([Ungdomsbarometern 2021](#)). Till följd av restriktionsåtgärderna under coronapandemin ökade dock känslan av ensamhet bland de unga. Delaktigheten och det psykiska välbefinnandet försämrades i synnerhet bland ungdomar som upplevde att deras ekonomiska situation eller hälsa var svag och ungdomar som hörde till en sexuell minoritet. Under coronatiden minskade ungdomarnas delaktighet, kontroll över livet och känsla av betydelsefullhet och samhörighet ([En ovanlig ungdom under coronatiden. Årsbok om ungdomarnas levnadsförhållanden 2022; Ungdomsbarometern 2021](#)) (endast på finska). I tilläggsbudgeten allokerades anslag för ungdomsarbetet i skolorna och läroanstalterna med målet att stärka ungdomarnas övergripande välfärd och förebygga marginalisering.

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har under läsåret 2022–2023 utvidgats till att omfatta 267 kommuner. En bestämmelse om Finlandsmodellen för hobbyverksamhet togs in i ungdomslagen.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Uppföljning av den utvidgade läroplikten. Resultatsammandrag från samråd på webben med läropliktiga på andra stadiet. (Endast på finska)
- Den kvantitativa tillgången på tillräcklig studiehandledning inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen: centrala resultat.

Effektmål: Hela befolkningens utbildnings- och kunskapsnivå stiger och främjar sysselsättningen, välfärden och förnyelse av ekonomin

Måloppfyllelse: God

I samband med utvidgningen av läroplikten sammanslogs olika utbildningar i övergångsskedet till en ny utbildning som handleder för examensutbildning (Hux). Målet är att förbättra den läropliktigas förutsättningar att söka in till en examensinriktad utbildning och avlägga examen. Efter att ha genomgått den grundläggande utbildningen är den läropliktiga skyldig att söka in till en utbildning på andra stadiet. En examen på andra stadiet förbättrar personens möjligheter att få arbete och vara delaktig i samhället. Planen för den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande uppdaterades, och beredningen har framskridit till genomförandefasen.

På grund av den förändrade vårdardimensioneringen har man satt upp ett mål på 5 000 nya utbildade närvårdare fram till 2025. För detta syfte har totalt 133 miljoner euro reserverats i tilläggsanslag för 2020–2024. Vidare strävar man efter att under åren 2022–2025 utbilda 2 500 nya vårdbiträden, och 1 000 av dessa ska utbildas genom arbetskraftsutbildning.

Med hjälp av de åtgärdshelheter som ingår i programmet Rätt att kunna inom yrkesutbildningen samt kvalitets- och tillgänglighetsprogrammet för gymnasieutbildningen har man främjat utbildningsanordnarnas möjligheter att ordna högklassig utbildning.

År 2022 har antalet nybörjarplatser vid högskolorna utökats med sammanlagt cirka 4 600 platser med hjälp av särskild finansiering. Högskolornas examensmål har höjts avsevärt för avtalsperioden 2021–2024, och högskolorna har utökat antalet nybörjarplatser avsevärt också genom sin egen basfinansiering. [Högskolorna beviljades nya utbildningsansvar 2022](#). Avsikten är att på så sätt möta många behov i samhället och stärka de ungas utbildningsmöjligheter. Utbildningsansvaren utvidgades vid sex universitet och nio yrkeshögskolor.

Den nationella strategin för kontinuerligt lärande vid högskolorna offentliggjordes i december 2022. Strategin innefattar en vision om att utveckla en öppen högskoleutbildning. I takt med att strategin genomförs blir högskolornas utbud av kontinuerligt lärande mer systematiskt, och avsikten är att det i framtiden ska sammanställas i en digital servicemiljö.

De digitala tjänsterna inom högskoleutbildningen och den digitala pedagogiska kompetensen utvecklas som en del av högskolornas projekt [Digivision 2030](#). Målet är att öppna de nationella datalagren för lärande för individen och samhället. Undervisnings- och kulturministeriet finansierar projektet med ett specialunderstöd på 20 miljoner euro och anvisar till genomförandet av den digitala visionen också 4,4 miljoner euro per år i strategibaserad programfinansiering under avtalsperioden 2021–2024. Med hjälp av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) understöds även ett program som stöder digitaliseringen av den högre utbildningen och ett flexibelt lärande under 2021–2024.

Läroarbetsforumet, som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet, reviderade utvecklingsprogrammet för läroarbetsutbildningen så att det överensstämmer med behoven under 2020-talet. Ett [utvecklingsprogram](#) som forumet har utarbetat i samverkan publicerades i maj 2022, och en plan för genomförandet har beretts. Planen beskriver på vilket sätt läroarbetsutbildningen kommer att utvecklas under 2020-talet på olika nivåer inom utbildningssystemet i syfte att lösa de utmaningar som har observerats inom läroarbetsutbildningen, undervisningen och lärandet. Utvecklingsprogrammet omfattar grundutbildningen och inskolningen för lärare samt lärande under karriären och kontinuerligt lärande.

En remissbehandling genomfördes om beredningen av ett lärarregister våren 2022. Vidare har en närmare precisering av målen för lärarregistret beretts och en bedömning av dess arkitektur gjorts i samarbete med Utbildningsstyrelsen.

Inom studiestödet höjdes inkomstgränserna för den studerandes egna inkomster med 25 procent för 2022. Inkomstgränserna för den studerandes egna inkomster höjdes ytterligare den 1 januari 2023 permanent med 50 procent jämfört med 2021 års nivå (lag 941/2022). Åtgärderna uppskattas få en sysselsättande effekt på 3 500 personer. Villkoren för studielånskompensation gjordes mer flexibla på så sätt att man i fråga om tiden för avläggande av examen som berättigar till studielånskompensation ska beakta om krigstillstånd eller till sin allvarlighetsgrad därmed jämförbara exceptionella omständigheter har rått i studielandet (lag 941/2022). Maximipriset för studentmåltider höjdes mot bakgrund av kostnadsutvecklingen i syfte att garantera högklassiga matjänster. Indexhöjningar enligt studiestödslagen har gjorts i studiepenningarna, inklusive den extra indexhöjning som trädde i kraft den 1 augusti 2022 och som gäller en viss tid (3,5 procent). Under 2022 sammanställdes utredningar om studielånskompensationens genomslag ([Utredning om studielånskompensation/FPA](#) (endast på finska)) och förutsättningarna för regional

studielånskompensation ([SPATIA:s rapport 1/2022](#) (endast på finska). Enligt Folkpensionsanstaltens utredning finns det ett samband mellan studielånskompensation och det att studielån används i allt högre grad, lånebeloppen ökar och genomströmningen inom högskoleutbildningen effektiviseras. Spatias förhandsutredning talade för ett regionalt försök med studielånskompensation bland annat eftersom det är det enda sättet att få reda på hur effektiv åtgärden är och vilken styreffekt den har.

Effektmål: Nivån på forskningen och forskningens genomslag förbättras och förutsättningarna för forsknings-, innovations- och utvecklingsverksamhet stärks

Måluppfyllelse: God

Finlands utgifter för forsknings- och utvecklingsverksamhet steg till 3,0 procent av bruttonationalprodukten 2021, och utgifterna beräknas ligga på 2,9 procent 2022. Den nationella färdplanen för forskning, utveckling och innovationer genomfördes. I linje med målet i regeringsprogrammet att höja forsknings- och utvecklingsutgifternas andel av bnp till 4 procent före 2030 bereddes under 2022 en lag om ökad statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024–2030 samt en utvidgad avdragsrätt för FoU-kostnader, vilka trädde i kraft i början av 2023. Inom ramen för den parlamentariska FoU-arbetsgruppen bereddes en långsiktig plan för FoU-finansiering i enlighet med lagen om FoU-finansiering. [Den parlamentariska FoU-arbetsgruppens rapport](#) offentliggjordes den 1 mars 2023.

Kommittén för forskningsinfrastruktur vid Finlands Akademi genomförde en utlysning för lokala och regionala forskningsinfrastrukturer och beviljade 19 forskningsinfrastrukturer sammanlagt 25 miljoner euro. Finansieringen kommer från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). Den sameuropeiska (EuroHPC) superdatorn LUMI, som CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy står värd för, togs i användning av finländska och europeiska forskare på hösten.

År 2022 anvisades intäkter från penningsspelsverksamheten till förmånstagare inom forskning till ett sammanlagt belopp av 92,9 miljoner euro, inklusive statens kompensation för minskningen av intäkterna från penningsspelsverksamheten.

Effektmål: Konst och kultur skapas, produceras och utnyttjas mångsidigt och kulturarvets mångfald skyddas

Måluppfyllelse: God

Efterfrågan på kulturinnehåll har ökat kraftigt, i synnerhet inom den audiovisuella branschen. Under berättelseåret genomfördes en utredning [om olika genomförandemodeller för och konsekvenser av den skyldighet att investera i audiovisuell produktion som enligt Europeiska unionens AVMS-direktiv kan påföras](#) (direkt investeringsskyldighet eller skyldighet att betala för beställ-tv-tjänster, en kombination av dessa två skyldigheter eller bevarande av nuläget).

Statsrådet godkände på våren ett principbeslut om [en nationell strategi för immateriella rättigheter 2030, som beretts i samarbete med arbets- och näringsministeriet](#), och utfärdade en proposition med förslag till lag om ändring av upphovsrättslagen och lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation, som träder i kraft i april 2023. Genom lagändringarna inkluderas bestämmelserna i EU:s upphovsrättsdirektiv och direktivet om onlinesändningar i Finlands lagstiftning. Genomförandet av direktiven utgör den mest betydande reformen av upphovsrättslagstiftningen på 20 år.

Genomförandet av kommunernas gemensamma e-bibliotek främjades genom att Helsingfors stadsbibliotek beviljades fortsatt finansiering för genomförandet av tjänsten.

Ett förslag till kulturarvsstrategin 2023–2030 färdigställdes [i form av ett principbeslut av statsrådet, som statsrådet godkände i februari 2023](#).

Genomförandet av Finlands arkitekturpolitiska program 2022–2035 inleddes, och den nya Stiftelsen Finlands arkitektur- och designmuseum grundades. [En färdplan för den nationella utvecklingen av kulturturismen färdigställdes](#). En lag om statlig finansiering av nationella konstinstitutioner stiftades (942/2022). Ändringen gör finansieringen av de nationella konstinstitutionerna mer förutsägbar och stabilare.

Effektmål: Det aktiva medborgarskapet och den aktiva livsstilen stärks

Måluppfyllelse: God

Genom ett understöd på 2,2 miljoner euro som allokerades till idrottsföreningarnas sommarverksamhet sysselsattes närmare 3 000 ungdomar i drygt 1 000 föreningars sommarverksamhet, vilket främjade föreningarnas livskraft och de enskilda ungdomarnas välbefinnande under tiden efter coronapandemin. Projekt för byggande av idrottsanläggningar understöddes med sammanlagt 32 miljoner euro.

Under berättelseåret fortsatte det riksomfattande programmet I rörelse, som strävar efter att sprida en motionsinriktad livsstil och öka den fysiska aktiviteten i olika ålders- och befolkningsgrupper (Motionsinriktad livsstil). Sammanlagt 9 miljoner euro allokerades till att främja en motionsinriktad livsstil 2022. En underarbetsgrupp till statsrådets och de idrottsfrämjande organisationernas gemensamma idrottspolitiska samordningsorgan (LIPOKO), "Servicekedjor för motion som en del av livsstilshandledningen i de nya social- och hälsovårdsstrukturerna", publicerade anvisningar till kommunerna om genomförandet av en servicekedja inom idrottsrådgivning på kommunernas kontaktyta. Den arbetsgrupp som tillsatts för utvärdering av effekterna av idrott och motion ([LIVA](#)) gav ut sin rapport.

De riksomfattande Move!-mätningarna av den fysiska funktionsförmågan omfattade 87 procent av alla elever i klass 5 i grundskolorna och 88 procent av alla elever i klass 8. Omkring 40 procent av eleverna uppvisade en funktionsförmåga som kan försvåra vardagen. Resultaten varierar avsevärt mellan olika kommuner och välfärdsområden. Undersökningar visar att 17–38 procent av befolkningen uppfyller motionsrekommendationen, beroende på åldersgrupp (LIITU 2018: 7–15 år, LIITU 2020: gymnasiet, KunnonKartta 2021–2022: vuxna och äldre). De ungas aktivitet och delaktighet främjas inom statsunderstödsverksamheten samt inom den verksamhet som bedrivs av kompetenscentren på ungdomsområdet under perioden 2020–2023. Åtgärder som kan nämnas är bland annat processutbildning för tjänsteinnehavare (tills vidare 2 296 deltagare) och utveckling av kvalitetskriterier och digitala system.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Hållbarhetsmålen i regeringsprogrammet uppfylldes bland annat genom utvecklingsprogrammen Utbildning för alla och Rätt att kunna. Ministeriet fortsatte att genomföra riktlinjerna för hållbar utveckling (2019), bland annat med fokus på att utveckla samarbetet inom förvaltningsområdet. Under berättelseåret sammanställdes ministeriets första ansvarsrapport (gällande 2021). Ministeriet fortsatte att utveckla statsunderstödsverksamheten och kriterierna för statsunderstöd ur perspektivet för hållbar utveckling.

Statens idrottsråd publicerade en utvärdering av hållbar utveckling när det gäller statens idrotts- och motionsfrämjande åtgärder. Aktörerna inom idrottssektorn har varierande utgångspunkter, men hållbar utveckling främjas genom samverkan av många olika faktorer. Statens ungdomsråd och Ungdomsforskningssällskapet publicerade "Ungdomsbarometern 2021", som undersökte de ungas attityder till hållbar utveckling. Ungdomarna var mycket oroliga över miljöns tillstånd men hade ett starkt förtroende för vetenskaperna. Totalt 80 procent av respondenterna förhöll sig positivt till sin framtid.

Utvecklingsprogrammet för hållbar utveckling och en grön omställning inom yrkesutbildningen inleddes. De nya läroplansgrunderna inom gymnasieutbildningen betonar temana för hållbar utveckling, och helheten etik och miljökunskande har lagts till som ett omfattande kompetensområde.

Under 2022 påverkade ministeriet i exceptionellt många FN-konferenser och FN-forum, där man bland annat lyfte fram utbildningens betydelse som en investering i framtiden när det gäller att möta utvecklingsutmaningar samt lärarutbildningens, den digitala utbildningens och jämställdhetens betydelse i tryggandet av en högklassig utbildning. Under världskonferensen om kulturpolitik och hållbar utveckling betonades vikten av att systematiskt beakta kulturen i åtgärderna inom hållbar utveckling.

Den interna arbetsgruppen för hållbar utveckling som verkat till stöd för ministeriet under 2020–2022 utvärderade resultaten av sitt arbete. Ministeriet beslutade att stärka hållbarhetsarbetets genomslag genom att ta in en bestämmelse om en horisontell samarbetsgrupp i ministeriets arbetsordning och i enlighet med den tillsätta en horisontal samarbetsgrupp i början av 2023.

Uppnående av målen för jämställdhet

Åtgärder vidtas för att minska kompetensskillnaderna mellan könen i enlighet med målen i den utbildningspolitiska redogörelsen. I linje med regeringsprogrammet utvidgas skyldigheten att upprätta en jämställdhets- och likabehandlingsplan till att omfatta även småbarnspedagogiken. Både den ändring i diskrimineringslagen (1325/2014) som justitieministeriet har berett (RP 148/2022 rd, 1192/2022) med avseende på planering och främjande av jämlikheten inom småbarnspedagogiken och den ändring i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) som social- och hälsovårdsministeriet har berett med avseende på jämställdhetsplanerna inom småbarnspedagogiken har antagits av riksdagen, och de träder i kraft den 1 augusti 2023.

Under 2022 har fokus också lagts på könsperspektivet i ministeriets praxis för resultatstyrning och statsbidrag. I samarbete med de resultatstyrda ämbetsverken utvärderades de operativa jämställdhets- och likabehandlingsplanernas kvalitet, uppföljningen och utfallet. En projektplan för uppdatering av den operativa jämställdhets- och likabehandlingsplanen för 2024–2027 har beretts vid ministeriet.

I projekten inom ramen för programmet Utbildning för alla bereds lagstiftningen, de permanenta finansieringsarrangemangen samt praxis och verksamhetssätt som stärker jämlikheten. Inom programmet har man gjort utredningar om ojämlikheten i fråga om utbildning och likabehandlingsfrågor med beaktande av jämställdhetsaspekterna. Enligt det förslag som arbetsgruppen för programmet lagt fram etablerades jämställdhetsfinansieringen av utbildningen som en del av lagstiftningen om småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning från och med den 1 januari 2023.

Undervisnings- och kulturministeriet utarbetade ett kvalitets- och tillgänglighetsprogram för gymnasieutbildningen, och sammanlagt 15 miljoner euro reserverades för genomförandet av programmet för 2021–2022. Målet med programmet var bland annat att främja gymnasieelevernas välbefinnande och stärka jämställdheten, likabehandlingen och tillgängligheten inom utbildningen.

Som ett resultat av KOTAMO-projektet har personalen vid högskolorna aktiverats till att komplettera högskolornas egna jämställdhetsprogram.

Ministeriet har som mål att avveckla könsrelaterade strukturer och fenomen i kultur- och konstvärlden med hjälp av styrning och uppföljning. De aktörer inom kultursektorn som får understöd ska främja jämställdhet och jämlikhet i sin verksamhet. berättelseåret sammanställde Fortum Artis, en organisation som representerar konst- och kulturbranschen, på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet etiska anvisningar för konst- och kulturbranschen i samarbete med aktörerna inom branschen.

En utvärdering av hållbar utveckling inom statens motions- och idrottsfrämjande åtgärder visar att social hållbarhet, jämställdhet och likvärdighet har prioriterats i ministeriets styrning. Som exempel kan nämnas att nästan alla grenförbund, ungdomsorganisationer och ungdomscentraler har utarbetat jämställdhets- och likabehandlingsplaner.

Ytterligare uppgifter om resultaten:

[Undervisnings- och kulturministeriets bokslut 2022](#)

[Museiverkets bokslut 2022](#)

[Riksarkivets bokslut 2022](#)

[Utbildningsstyrelsens bokslut 2022](#)

[Finlands Akademiens bokslut 2022](#)

[Förvaltningsnämnden för Sveaborg bokslut 2022](#)

8 Jord- och skogsbruksministeriet

Andel av statsbudgeten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

- Jord- och skogsbruksministeriets andel **3 914 mn €**

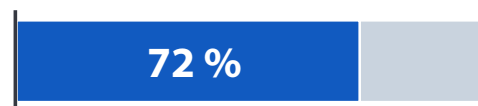

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 352 mn €
- Överföringsutgifter 2 445 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

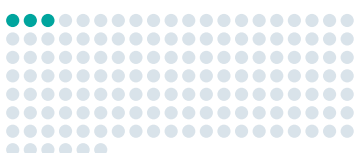
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

- Jord- och skogsbruksministeriet **4 397 årsverken**

Ämbetsverk 3 ST.

- Naturresursinstitutet
- Lantmäteriverket
- Livsmedelsverket

Fonder 2 ST.

- Gårdsbrukets utvecklingsfond Makera
- Interventionsfonden för jordbruket Mira

Affärsverk 1 ST.

- Forststyrelsen

Bolag 0 ST.

- Inga bolag

Nyckeltal för förvaltningsområdet

Bioekonomins andel av nationalekonomin

Avkastning 17 %

Investeringar 11 %

Antalet sysselsatta 11 %

Källa: Naturresursinstitutet (Luke)

Företagarinkomsten inom jordbruket / FWU (euro/år)

2020 utfall	2021 utfall	2022 uppskattning
25 900	29 900	23 100

Källa: Naturresursinstitutet (Luke)

8.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Det ryska anfallskrigets direkta effekter på den finländska marknaden för jordbruksprodukter är relativt små. Konkret syntes de i prisutvecklingen för insatsvaror inom jordbruket och jordbruksprodukter samt i tillgången på insatsvaror. Till följd av det ryska anfallskriget kom det många ukrainska flyktingar till Finland, och liksom i de andra EU-länderna lättade man på införselvillkoren för de sällskapsdjur som de förde med sig.

Bakom det försvårade läget inom primärproduktionen ligger en långvarig svag lönsamhet inom jordbruksproduktionen, den låga skörden under tillväxtperioden 2021 samt den förändrade globala marknaden för livsmedel och insatsvaror. Producentpriserna har inte reagerat lika snabbt på de ökade produktionskostnaderna, vilket har försvagat produktionens lönsamhet och gårdarnas likviditet. De kraftigt höjda energipriserna har förvärrat kostnadskrisen inom primärproduktionen. I synnerhet det höjda priset på el har orsakat svårigheter inom energiintensiva produktionsbranscher, såsom husdjurs- och växthusproduktionen. De höjda åker gödselprisernas inverkan på odlingens lönsamhet, produktionsarealen och skörden väcker oro. De stigande räntorna på finansmarknaden och eurons försämrade värde syntes i produktprissättningen. Den allmänna inflationens försvagande inverkan på konsumenternas köpkraft förändrade efterfrågan på livsmedel, vilket medförde ett tryck på att sänka marknadspriserna på jordbruksprodukter. Det instabila marknadsläget försämrar inte bara lönsamheten utan gör det också betydligt svårare för gårdarna att fatta produktions- och investeringsbeslut.

Förhandlingarna om 55 %-paketet (Fit for 55), som Europeiska kommissionen lade fram 2021 kunde nästan slutföras under 2022. Som ett gemensamt resultat av förhandlingarna höjdes EU:s klimatambition, och för 2030 eftersträvas en nettoutsläppsminskning på 57 procent. Förordning (EU) 2018/841 om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF), som hör till jord- och skogsbruksministeriets beredningsansvar, antogs i november och innebär mycket stränga klimatmål för Finland för perioden 2021–2025. Det ambitiösa utsläppsminskningmålet för ansvarsfördelningssektorn ställer förväntningar på att utsläppen från jordbruket minskas.

Inom skogsbruket har efterfrågan på råvirke varit fortsatt stark. Det ryska anfallskriget har lett till att råvirke från Ryssland inte längre fås, vilket har ökat efterfrågan på inhemskt virke. I kombination med klimatmålen och de risker som klimatförändringen medför har detta ökat behovet av att utreda och vidta åtgärder för att öka skogarnas tillväxt och sörja för skogarnas hälsa.

På grund av Nato-medlemskapsprocessen deltar jord- och skogsbruksministeriet i arbetet i planeringsgruppen för livsmedels- och jordbrukssektorn inom Natos resilienskommitté samt i det nationella tväradministrativa Nato-samarbetet. Natos tidigare kommitté för civil beredskapsplanering ersattes av resilienskommittén våren 2022. Livsmedels- och vattenförsörjningsfrågor behandlas också i Natos försvarsplanering.

8.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Risker som beror på klimatförändringen och den minskade mångfalden

Utarmsningen av den biologiska mångfalden hotar produktionen av ekosystemtjänster. På nationell nivå hänger riskerna samman med att livsmiljöer och arter är hotade. Även förlusten av genetisk mångfald kan med tiden medföra en risk för att arvs massa som är anpassad till att klimatet förändras går förlorad. Medvetenheten om konsekvenserna av extrema väderfenomen och störningar i elddistributionen har ökat. Varningssystemet för översvämningar och torka samt beredskapen för översvämningsrisker och störningar i vattentjänsterna utvecklas vidare i samarbete mellan myndigheterna, kommunerna och andra aktörer. Hanteringen av de risker som klimatförändringen medför och klimatresiliensen inom olika delar av samhället främjas genom nationella planer för anpassning till klimatförändringen.

Risker som äventyrar verksamhetsbetingelserna för ett livsmedelssystem som säkerställer försörjningsberedskap, hållbarhet och konkurrenskraft

Lönsamhetsproblemen inom primärproduktionen, jordbrukarnas arbetshälsa, störningar i livsmedelsindustrin och olika logistikfaser samt beroendet av tillgång på arbetskraft utgör risker för en hållbar livsmedelsproduktion och en fungerande livsmedelskedja. Livsmedelstryggheten och försörjningsberedskapen äventyras om tillgången på och marknaden för insatsvaror störs. Extrema väderfenomen har redan under flera vegetationsperioder försvårat i synnerhet växtodlingen och försämrat dess lönsamhet. Beredskapen och förmågan att hantera olika risker i primärproduktionen förbättras bland annat genom utbildning och informationsförmedling. Genom bekämpning av djursjukdomar och växtskadegörare samt trygghet av utsädesförsörjningen skapas förutsättningar för livsmedelsförsörjningen och ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem.

Politiska risker som hotar en hållbar utveckling.

Synen på hållbar användning och skötsel av förnybara naturresurser har gått isär. Ur näringslivets och intressentgruppernas synvinkel har samordningen av helheterna lett till suboptimering. Beslut fattas utan att beakta samhällets helhetsintresse, vilket försvagar den regionala ekonomin, samhällsekonomin och de offentliga finanserna. Till stöd för beslutsfattandet behövs en transparent konsekvensbedömning som beaktar konsekvenserna av föreslagna policyändringar. Naturresursanvändningens och naturresursförvaltningens roll som grund för ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar välfärd bör lyftas fram starkare. Dessutom bör forskningsdata utnyttjas effektivare vid fastställandet av hållbarhetskriterier till stöd för planeringen och användningen av naturresurser.

Risker som gäller användbarheten i informationsresurser och digitala tjänster.

Hotnivån i cybermiljön har varit förhöjd under hela året, och därför har beredskapen hos de organisationer som har hand om samhällets vitala funktioner fått större betydelse. Mängden utpressningsvirus, riktade nätfiskemeddelanden och dataintrångsförsök har ökat. Riskerna minimeras genom allmän vaksamhet (bl.a. på nätfiskemeddelanden), utbildning och kommunikation, god lösenordspraxis och datasäkerhetskultur samt genom att tillsammans med Valtori och tjänsteleverantörerna säkerställa effektiva förfaranden för hantering av programvaror, tjänster och problemsituationer.

8.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 18. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

JSM	Budgetkapitel	2020	2021	2022
30.01	Förvaltning och forskning	127	134	151
30.10	Utveckling av landsbygden	401	370	376
30.20	Jordbruk och livsmedelsekonomi	1 944	1 790	1 981
30.40	Naturresursekonomi	195	205	223
30.64	Forststyrelsen	14	8	8
30.70	Lantmäteri och datalager	50	46	
30.70	Lantmäteri och registrering av bostadsaktier			58
30	JSM:s förvaltningsområde sammanlagt	2 730	2 552	2 796

I fråga om landsbygdsutveckling (budgetkapitel 30.10) användes anslagen bland annat för företags- och projektfinansiering inom ramen för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 (landsbygdsprogrammet), start- och investeringsbidrag till jordbruket samt ersättningar för djurens välbefinnande. Dessutom användes finansieringen till exempel för helt nationella forsknings- och utvecklingsprojekt samt jordbruksrådgivning. Anslagen för jordbruk och livsmedelsekonomi (kapitel 30.20) användes bland annat för nationella stöd för jordbruket och trädgårdsodlingen, EU-finansierade direktstöd, miljöersättningar, ekologisk produktion, rådgivning och icke-produktiva investeringar samt kompensationsersättningar. EU:s andel av stödfinansieringen beaktades som inkomst i budgeten i kapitel 12.30. I den andra tilläggsbudgeten för 2022 utökades anslagen för försörjningsberedskapspaketet för jordbruket och den gröna omställningen som helhet.

Anslagen för naturresursekonomi (kapitel 30.40) användes för skötseln av de uppgifter som hör till ansvarsområdet för naturresursekonomin. Ansvarsområdet omfattar skogsbruket, fiskerinäringen och vilthushållningen samt vattenhushållningen och allmänna naturresursfrågor. Investeringarnas andel av den interna finansieringen har beaktats som inkomst i budgeten. Användningen av anslaget ökade närmast till följd av åtgärder enligt regeringsprogrammet, såsom klimatåtgärder inom markanvändningssektorn och åtgärder för att återställa vandringsfiskbestånden.

I övrigt användes anslagen för skötseln av förvaltningsområdets uppgifter vid jord- och skogsbruksministeriet, Naturresursinstitutet, Lantmäteriverket och Livsmedelsverket. Vidare svarar Finlands skogscentral och Finlands viltcentral, som beviljas statsbidrag, för vissa offentligrättsliga uppgifter. Vid skötseln av uppgifterna ska också en betydande netobudgeterad andel av den interna finansieringen beaktas.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Bättre konkurrenskraft för ett hållbart och förnyelsebart livsmedelssystem

Måloppfyllelse: God

För att trygga försörjningsberedskapen fattade ministerarbetsgruppen för beredskap på våren beslut om en stödhet som omfattade snabbverkande metoder och långsiktiga åtgärder för en grön omställning för att minska jordbrukets beroende av fossila importinsatser, såsom energi och gödselmedel. Cirka 225 miljoner euro anvisades för åtgärder som förbättrar gårdarnas lönsamhet och likviditet. Dessutom anvisades 63 miljoner euro för åtgärder på längre sikt. På längre sikt främjas bland annat biogasproduktion, återvinning av näringsämnen och självförsörjning samt investeringar i gödselhantering och koldioxidbindning.

Gårdarnas understödda investeringar i produktion av förnybar energi tredubblades jämfört med tidigare år. I synnerhet solenergi ökade i popularitet och intresset för att producera biogas ökade. Investeringarna minskar beroendet av fossil importerad energi och bidrar till att förbättra gårdarnas lönsamhet. Återvinningen av näringsämnen främjades med hjälp av ett försöksprogram för återvinning av näringsämnen och investeringar i biogas- och gödselhantering som hade nära samband med det. Åtgärderna syftar till att främja bearbetningen av biomassa, produktionen och produktutvecklingen av återvinningsgödselpreparat samt utvecklingen av lösningar för logistik och tjänster inom återvinning av näringsämnen. Genom programmet för utveckling av åkrarnas fastighetsstruktur skapades verktyg för genomförande av ägoregleringar och utveckling av stödpolitiken och rådgivningen samt lösningar för ägande och besittning. Programmet gav dessutom mångsidig information om fördelarna och möjligheterna med att förbättra åkerstrukturen.

Europeiska kommissionen godkände Finlands CAP-plan (2023–2027) i augusti 2022, och behövliga lagstiftningsförslag lämnades till riksdagen i form av budgetlagar. De viktigaste medlen i CAP-planen är direkta stöd till jordbruket, åtgärder för att utveckla landsbygden och vissa marknadsåtgärder inom jordbruket. Ur Finlands perspektiv är det särskilt viktigt att aktivt främja livsmedelsproduktionen, trygga försörjningsberedskapen, stärka klimat- och miljöåtgärderna och locka nya jordbrukare till branschen.

På Åland konstaterades ett fall av sjukdomen IHN hos fisk. Sjukdomen utrotades vid den berörda anläggningen, och man förberedde sig också på att inleda ett tvåårigt utrotningsprogram för att påvisa sjukdomsfri status i området. Epidemin av högpatogen aviär influensa fortsatte. I Finland förekom dock inga fall hos fjäderfä, och det förekom färre fall hos vilda fåglar än 2021. Åtgärderna för att förebygga afrikansk svinpest och rabies och utvecklandet av beredskapen för djursjukdomar fortsatte. Merparten av genomförandet av EU:s nya omfattande djurhälsoförfordning skedde 2021–2022.

Tillväxten i livsmedelsexporten fortsatte i takt med prisstegringen, och värdet på exporten var 2,3 miljarder euro (1,8 miljarder euro 2021). Inom ramen för programmet Food from Finland publicerades en internationaliseringsstrategi för livsmedelsindustrin med riktlinjer för exporten och målländerna under de kommande åren. Nya exporttillstånd erhöles för tre länder i Asien, och en överenskommelse om villkoren för regionalisering för djursjukdomar nåddes med två länder i Asien.

Diskussionsforumet Det gemensamma matbordet fokuserade på internationalisering av livsmedelssystemet och presenterade ett åtgärdsprogram för livsmedelsexport. Dessutom inleddes arbetet med att främja matkulturen. Målet med [skolmatsprogrammet](#), som publicerades i december, är bland annat att öka deltagandet i skolbispisningen och införa ett mellanmål som en del av skolmaten i alla skolor. Jord- och skogsbruksministeriet har medverkat i den internationella FN-koalitionen för skolmat som leds av Finland och Frankrike.

[Planen för genomförande](#) av programmet Luomu 2.0 blev klar i slutet av året. Redan under berättelseåret inleddes bland annat en utredning om nuläget för utbildningen inom ekologisk produktion och ett projekt för att öka andelen ekologiska matvaror inom offentliga måltidstjänster. Nätverket Agri-Hub för främjande av jordbrukets lönsamhet och hållbarhet och Landsbygdsnätverket har etablerat en gemensam nätverksplattform som skapar en möjlighet till möten och exempelvis effektivare användning av datakällor och datalager.

Effektmål: En förnybar och hållbar naturresursekonomi ökar välbefinnandet och ersätter icke förnybara råvaror och energi

Måluppfyllelse: God

Under berättelseåret färdigställdes flera strategier som styr en hållbar användning och förvaltning av naturresurser. Strategierna bereddes i inkluderande processer och i samarbete med intressentgrupper.

Skogarnas tillväxtförmåga och hälsa och samordningen av olika användningsformer sköts på ett långsiktigt och hållbart sätt genom [Den nationella skogsstrategin](#). Den nya strategin sträcker sig till 2035 och beaktar på ett aktuellt sätt en övergripande hållbar utveckling och skogarnas betydelse för stävjandet av och anpassningen till klimatförändringen. Enligt förhandsuppgifter avverkades 75 miljoner kubikmeter stamved i de finländska skogarna 2022, det vill säga två procent mindre än året innan. Skogsägarna uppmuntrades att vårda ungskog genom höjda stödnivåer och lindrade stödvillkor i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk. Ändringarna syftar till att öka vården av ungskog och hopsamlingen av klenträd i samband med den.

Ett klimatsäkert och mångsidigt skogsbruk främjades som en del av Finlands program för hållbar tillväxt. År 2022 fattades finansieringsbeslut på basis av den första finansieringsutlysningen. Finansieringsbesluten på basis av den andra utlysningen fattas 2023. Sammanlagt 8,5 miljoner euro står till förfogande för utvecklings- och utbildningsprojekt.

Arbetsgruppen som utredde utvecklingen av Evois strövområde blev klar med sitt arbete. Arbetsgruppen föreslår att Evois ska utvecklas till ett exemplariskt statligt strövområde där såväl den biologiska mångfalden som rekreations- och landskapsvärden främjas. Arbetsgruppens förslag kommer att utnyttjas i arbetet med att utveckla befintliga och eventuellt också nya strövområden.

Naturresursinstitutet gjorde en [utredning](#) om orsakerna till den minskade skogstillväxten och vilken inverkan de senaste resultaten från växthusgasinventeringen har på uppnåendet av referensnivån för Finlands skogar under perioden 2021–2025. Enligt den berodde minskningen i skogarnas nettosänka till stor del på den avtagande skogstillväxten, avverkningsvolymen och det nya sättet att bedöma markutsläppen. Man måste ägna större uppmärksamhet än tidigare åt att minska och verifiera markutsläppen samtidigt som man ser till skogarnas tillväxtförmåga och livskraft.

Genomförandet av klimatåtgärder inom markanvändningssektorn fortsatte. I juli 2022 lämnades klimatplanen för markanvändningssektorn i form av statsrådets redogörelse till riksdagen (SRR 7/2022 rd). Under året inleddes flera utredningsprojekt för att stödja genomförandet och en konsekvensbedömning av utvecklingsprojektet som helhet. Dessutom tillsattes en tjänstemannaarbetsgrupp för att bereda en avgift för ändrad markanvändning. I projektutlysningar för forsknings- och innovationsprojekt och utvecklingsprojekt beviljades finansiering till 24 projekt. Projekten ger ny kunskap för att minska koldioxidutsläppen och öka kolsänkorna och kollagren. Utvecklingsprojekten syftar till att stödja aktörerna vid införandet av nya klimathållbara arbetssätt.

Statsrådet godkände och lämnade en redogörelse till riksdagen om den nationella planen för anpassning till klimatförändringar till 2030 (SRR 15/2022 rd). Planen bidrar till att främja Finlands beredskap för och anpassning till klimatförändringens effekter och konsekvenser i enlighet med klimatlagen. Målet att anpassa sig till klimatförändringen, förebygga risker samt främja katastrofberedskap och katastrofåterhämtning blev en del av temat Ett klimatneutralt Finland. Målet finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Det har anvisats cirka 38 miljoner euro i finansiering för målet.

I enlighet med regeringsprogrammet fortsatte genomförandet av programmet för effektiviserat vattenskydd och metoderna för skydd mot översvämningar och vattenhanteringen på åkrar förbättrades. En nationell arbetsgrupp tillsattes för att främja hanteringen av översvämningar och torka. Genomförandet av åtagandet för vattenansvar främjades för att förbättra hanteringen av vattenrelaterade risker, företagens ansvar och konkurrenskraften.

Jord- och skogsbruksministeriet publicerade en ny [strategi för vattenhushållning](#) som utgör utgångspunkten för verksamheten och ekonomin samt resultatstyrningen när det gäller uppgifter som relaterar till vattenhushållningen fram till 2030. Planen för genomförande av reformprogrammet godkändes i den nationella vattentjänstreformen. Det gjordes förutredningar om de identifierade ändringsbehoven, såsom genomförandet av medborgarinitiativet Vattnet är Vårt. Under den första utlysningen för programmet för tillväxt och internationalisering av vattenkompetens beviljades finansiering för tio projekt. Med finansieringen stöds projekt som främjar partnerskap, internationalisering och affärsverksamhet inom vattenkompetens. Åtgärderna i programmet är en del av Finlands program för hållbar tillväxt.

Statusen för laxbestånden i Tana älv har inte förbättrats och det finns inga lovande tecken på att laxens uppvandring skulle ha ökat. Man var därför tvungen att förlänga fiskeförbudet för lax i Tana älvs vattendrag under fiskesäsongen 2022. Dessutom lämnade regeringen en proposition om förbud mot laxfiske även under fiskesäsongen 2023. Lagen om tidsbegränsat förbud mot laxfiske i Tana älvs vattendrag träder i kraft den 1 maj 2023.

Programmet Nousu syftar till att förbättra levnadsförhållandena för vandringsfisk. Genomförandet av programmet fortsatte, och med hjälp av det undanröjdes vandringshinder i strömmande vatten och iståndsattes fortplantningsområden vid flera objekt.

Naturresursinstitutet publicerade tjänsten [Omakala](#) där fritidsfiskare kan rapportera sin fångst. Syftet med tjänsten är både att underlätta fritidsfiskarnas fångstrapportering och att få bättre information om fisket och fiskbeståndens tillstånd.

Genomförandet av Finlands program för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden 2021–2027 inleddes. Genomförandet av programmet för att öka konsumtionen av inhemsk fisk fortsatte bland annat genom initierandet av nätverket Kalakumous påverkansarbete.

I synnerhet åtgärderna i programmen [Helmi](#) och [Sotka](#) för att förbättra livsmiljöerna för sjöfågelpopulationer på tillbakagång fortsatte i samarbete med markägare och intressentgrupper. Ett förslag till en strategi för ansvarsfull sjöfågeljakt och viltfågeluppfödning bereddes i en bred arbetsgrupp.

Bland förvaltningsplanerna för viltstammarna uppdaterades förvaltningsplanen för björnstammen. Besvärprocesserna för de dispenser som beviljades för stamvårdande jakt på stora rovdjur förhindrade utnyttjandet av alla tillstånd för vargjakt och största delen av tillstånden för björnjakt. Debatten om förvaltningen av stammarna av stora rovdjur, skadeutvecklingen och samexistensen med människan var fortsatt livlig.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- [Utvärdering](#) av den nationella skogsstrategin 2025 (på finska)
- [Fullgörandet av Finlands åtagande för LULUCF-sektorn 2021–2025](#)

Effektmål: En diversifierad företagsverksamhet, blomstrande landsbygd, multilokalitet och nätverk stärker samhället

Måluppfyllelse: God

Landsbygdsprogrammets sista finansieringsbeslut fattades 2022. Vid utgången av året var 99,5 procent av finansieringen från programmet uppbunden. Genomförandet av landsbygdsprogrammet fortsätter till utgången av 2025. I början av 2023 förefaller det som om de kvantitativa målen för landsbygdsprogrammet kommer att uppnås med relativt god marginal. [Landsbygdsprogrammet](#) har haft en positiv inverkan på sysselsättningen och den regionala ekonomin.

Syftet med åtgärderna för utveckling av landsbygden enligt Finlands CAP-plan (2023–2027), som godkändes av Europeiska kommissionen i augusti 2022, är att diversifiera näringsstrukturen på landsbygden, bygga snabba bredbandsförbindelser och förbättra landsbygdsinvånarnas välfärd. Dessa mål kan uppnås med hjälp av finansiering av landsbygdsföretag, investeringar, stärkande av kompetensen, ökat samarbete och Leader-verksamhet. De lagstiftningsförslag som gällde CAP-planen lämnades till riksdagen på hösten i form av budgetlagar.

Livsmedelsverket beviljade stöd till 174 bybutiker och fyra butiksbilar för perioden 1.1.2022–30.6.2023. Syftet med understödet är att trygga och främja tillgången till dagligvaruhandelstjänster på landsbygden genom att upprätthålla och öka tjänsternas mångsidighet. Bybutikerna erbjuder dessutom till exempel kontantuttags-, post-, bränsle-distributions- och apotekstjänster.

Den [parlamentariska arbetsgruppen för glesbygden \(HAMA\)](#), som är tillsatt av statsrådet, vidtog åtgärder i enlighet med sin handlingsplan. Under 2022 utlystes bidrag för [natur-, mat-, fiske- och jaktturism](#) samt [kulturutvecklingsprojekt](#) i glesbygden som finansierades av arbetsgruppen.

[Skärgårdsdelegationens](#) verksamhet utgick från riktlinjerna i det nationella skärgårdsprogrammet Människornas Skärgård. Fokus låg särskilt på barn och unga, skärgårdskulturen och utvecklingen av skärgårdstrafiken. I den första [skärgårdsklassificeringen](#) delades skärgårdsområdena i Finlands havs- och insjöområden in i fyra olika klasser: yttre skärgård, mellanskärgård, inre skärgård och skärgård på fastlandet. En utredning om behovet att revidera skärgårdslagen utarbetades genom att involvera aktörer i skärgården på bred front. Enligt utredningen och utlåtandena om den behöver skärgårdslagen uppdateras både av lagtekniska och innehållsmässiga skäl. [Landsbygdspolitiska rådets](#) verksamhet baserar sig förutom på målen i beslutet om tillsättande också på det [landsbygdspolitiska helhetsprogrammet Landsbygd som förnyas i tiden 2021–2027](#). År 2022 låg fokus på prioriteringen ett gott liv.

Av de två anvisningar som behandlar bedömning av landsbygdskonsekvenser som blev klara 2022 är den allmänna en del av [anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning](#) som utarbetades under ledning av justitieministeriet. Jord- och skogsbruksministeriets mer detaljerade [anvisning](#) ger mer ingående vägledning om bedömningen och verktyg för en bredare bedömning. Bedömning av landsbygdskonsekvenserna förbättrar kvaliteten på beslutsfattandet och bidrar till att identifiera vilka samhällsliga konsekvenser som uppstår i landsbygdsområdena.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Förhandsbedömning av Finlands CAP-strategiplan:JSM:s publikationer 2022:4.

Effektmål: Tillförlitlig geografisk information samt information om fastigheter och lägenheter som kan användas brett skapar ny företagsverksamhet och säkrar ägarskap

Måloppfyllelse: God

År 2022 minskade efterfrågan på tjänster inom lantmäterisektorn jämfört med tidigare år. Exempelvis minskade användningen av olika informationstjänster. Cirka 800 nya företag tog dock i bruk informationstjänster för fastighetsuppgifter. Förändringen i den säkerhetspolitiska omgivningen i början av 2022 tvingade fram ett större fokus på säkerhetsaspekter, och satsningarna på detta ökade. Programmet för förbättring av fastighetsdatasystemet förbättrade kvaliteten på uppgifterna i systemet.

Förberedelserna inför genomförandet av det riksomfattande adressregistersystemet fortsatte som en åtgärd i statsrådets redogörelse om politiken för geografisk information (SRR 2/2018 rd – RSk 30/2018 rd). I enlighet med den förvaltningsövergripande styrgruppens riktlinjer bereddes också ny lagstiftning som ändringen kräver. Kommunerna fick stöd av Lantmäteriverket för att åtgärda kvalitetsbrister i adressuppgifterna. Vad gäller grundläggande geografisk information avancerade arbetet med att förnya produktionssystemet för terrängdata, kartprodukter och tjänster.

Bostadsaktiebolagens övergång till bostadsdatasystemet pågår. Den fortsatta utvecklingen av bostadsdatasystemet har skett i enlighet med EU:s återhämtningsplan.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Internationell utvärdering av Geodatacentralen (FGI)

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Vid genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling främjar jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde livsmedelstryggheten, en hållbar användning av förnybara naturresurser samt en ansvarsfull och totalt sett hållbar bioekonomi och cirkulär ekonomi. Enligt [förvaltningsområdets strategi](#), som innehåller målen för hållbar utveckling, ska en hållbar bioekonomi och cirkulär ekonomi vara en central del av Finlands konkurrenskraft och välfärd före 2030. Ministeriet ansvarar inom sin sektor också för stävjandet av och anpassningen till klimatförändringen samt hejdandet av förlusten av biologisk mångfald.

Utnyttjandet av potentialen i de finländska landsbygds- och skärgårdsområdena för att främja en hållbar utveckling förutsätter en fungerande infrastruktur (vägar, vattenförsörjning och dataförbindelser) och tillgängliga tjänster. På landsbygden och i skärgården finns det gott om globalt knappa resurser: förnybara naturresurser, vatten, jordmån och miljöer som stödjer hälsa och välmående. De erbjuder en möjlighet till ett gott liv, innovation, företagsamhet och hållbar utveckling.

För att förbättra hållbarheten i det finländska jordbruket har man genom åtgärder inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik strävat efter att minska utsläppen av näringsämnen i miljön, upprätthålla den biologiska mångfalden, förbättra luftkvaliteten, lindra klimatförändringen och främja anpassningen till den samt upprätthålla en god jordmån. Den stora utmaningen när det gäller jordbrukets hållbarhet är den låga lönsamheten. En mer bestående lösning kan hittas endast med hjälp av förbättrad produktivitet inom jordbruket, högre marknadspriser och en måttfull kostnadsutveckling.

År 2021 publicerades en [färdplan](#) för att halvera matsvinnet fram till 2030. För att främja en hållbar kost har det gjorts en utredning och ett pilotförsök med att utvidga övervakningen av och rådgivningen om livsmedelssäkerhet till att gälla matens näringsinnehåll och uppföljningen av livsmedelsavfall på serveringsställena. Genomförandet av utvecklingsprogrammet för ansvarsfulla måltidstjänster fortsatte. Dessutom färdigställdes en [utredning om livsmedelsupphandling och biologisk mångfald](#). Det pågår ett projekt för att harmonisera och utveckla metoderna för livscykelbedömning för livsmedel och livsmedelssystem i syfte att få mer tillförlitliga och jämförbara beräkningsresultat till exempel för beräkning av koldioxidavtryck. Jord- och skogsbruksministeriet finansierar också ett projekt som ska ta fram ett verktyg för restaurangbranschen för uppskattning av klimatpåverkan på verksamhetens alla nivåer: på restaurang-, meny-, recept-, måltids- och portionsnivå.

Jord- och skogsbruksministeriet deltog i uppdateringen av den bioekonomiska strategin, där utgångspunkten för utnyttjandet av förnybara naturresurser är att öka mervärdet, skapa innovativa lösningar på globala problem och skapa välfärd för hela Finland. Målet med den uppdaterade strategin är att säkerställa ekologisk hållbarhet, social rättvisa och förnyelseförmågan hos förnybara naturresurser samt stärka den breda kompetensen inom

bioekonomi. Skogarnas tillväxtförmåga och hälsa och samordningen av olika användningsformer värnas på ett långsiktigt och hållbart sätt genom Den nationella skogsstrategin. Den nya strategin beaktar en övergripande hållbar utveckling och skogarnas betydelse för stävjandet av och anpassningen till klimatförändringen.

Strategin för vattenhushållning 2030 bereddes under ledning av jord- och skogsbruksministeriet. Strategin innehåller fyra mål: 1. Målen för vattenanvändningen, god status och naturens mångfald samordnas i avrinningsområden och olika vattendrag. 2. Samhället anpassar sig till förändrade klimat- och vattenförhållanden, och bekämpningen av klimatförändringen främjas genom olika metoder inom vattenhushållning. 3. Tjänsterna inom vattenhushållning skapar välfärd och mångsidig ekonomisk verksamhet och 4. Finland främjar en hållbar värld med en tryggad vattenförsörjning.

Genomförandet av handlingsplanen för biologisk mångfald i skogarna i södra Finland 2014–2025 (METSO) fortsatte för att hejda förlusten av biologisk mångfald i ekonomiskogarna. Målet med handlingsplanen är att stoppa tillbakagången hos naturtyper med skog och skogsarter och stabilisera en gynnsam utveckling av den biologiska mångfalden. Programmet genomförs med frivilliga, ekologiskt effektiva metoder.

Genomförandet av programmen Nousu och Sotka fortsatte för att hejda förlusten av biologisk mångfald i fiskbestånden och vattennaturen. Ökad produktion och förädling av inhemsk fisk främjades genom strategisk investeringsfinansiering.

Den nationella planen för anpassning till klimatförändringen 2030 och klimatplanen för markanvändningssektorn bidrar också till uppnåendet av målen för hållbar utveckling.

Uppnående av målen för jämställdhet

Jord- och skogsbruksministeriet har i sin verksamhet beaktat främjandet av likabehandling och integreringen av regeringens jämställdhetsperspektiv i lagberedningen, i styrningen av verksamheten och ekonomin samt i andra funktioner som är väsentliga med tanke på jämställdheten. Ungefär 90 procent av utgifterna under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel är överföringsutgifter. Stödets inverkan på jämställdheten är i regel inte en grund för beviljande av stöd. Målet i genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitik, landsbygdsutvecklingen och naturresursekonomin är dock att beakta olika befolkningsgruppers behov. I projekten för utveckling av landsbygden följer man bland annat köns- och åldersfördelningen till exempel i antalet deltagare i aktiveringsevenemang, deltagare i utbildning och antalet arbetstillfällen som projekten gett upphov till samt antalet sysselsatta under projektet.

Ytterligare uppgifter om resultaten

Jord- och skogsbruksministeriets bokslut 2022

Naturresursinstitutets bokslut 2022

Lantmäteriverkets bokslut 2022

Livsmedelsverkets bokslut 2022

9 Kommunikationsministeriet

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

• Kommunikationsministeriets andel **5 030 mn €**

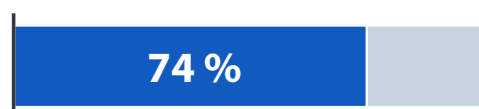

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 2 197 mn €
- Överföringsutgifter 919 mn €
- Investeringsutgifter 585 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

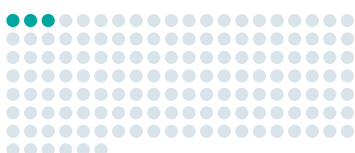
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

• Kommunikationsministeriet **2 291 årsverken**

Ämbetsverk **3** ST.

- Meteorologiska institutet
- Transport- och kommunikationsverket
- Trafikledsverket

Fonder **1** ST.

- Statens televisions- och radiofond

Affärsverk **0** ST.

- Inga affärsverk

Bolag **6** ST.

- Cinia Ab
- Östbanan Ab
- Trafikstyrningsbolag Fintraffic Ab
- Finlandsbanan Ab
- Entimmeståget till Åbo Ab
- Rundradion Ab

Centrala förändringar i förvaltningen

Östbanan Ab grundades i april 2022 och registrerades i handelsregistret den 20 april 2022. | **Nordiska Järnvägar Ab** försattes i likvidation genom ägarens beslut från och med den 1 januari 2022 och bolagets upplösning registrerades den 8 augusti 2022.

Nyckeltal för förvaltningsområdet

It-säkerhetsincidenter som krävt utredning och stöd

18 410 st.

Automatiskt behandlade personuppgiftsincidenter

188 561 st.

Registreringar av fordon

5 573 141 st.

Landsvägar på statens ansvar

77 935 km

Meteorologiska institutets väderstationer, antal

506 st.

9.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Den gröna omställningen och digitaliseringen orsakar de största omvälvningarna i kommunikationssektorn. Omställningen till fossilfria transporter har krävt och kräver betydande åtgärder. Utvecklingen har gått åt rätt håll, men omställningen behöver ytterligare effektiviseras. Digitala lösningar medför betydande möjligheter att uppnå klimatmålen. Digitaliseringen har tagit fart, vilket har accentuerat vikten av datasäkerhet i utbudet av samhällstjänster. Informationshanteringen och en allt bättre service för allmänheten, sammanlutningar och företag har stått i centrum för digitaliseringsutvecklingen.

Rysslands anfall mot Ukraina har väsentligt försämrat Finlands internationella tillgänglighet och logistiska position. Finlands mål att positionera sig som en knutpunkt mellan Europa och Asien står inte längre på en hållbar grund. I och med att Rysslands luftrum inte längre kan användas har EU:s sanktioner och motsanktioner försämrat verksamhetsförutsättningarna för finländska flygbolag och flygtrafiktjänster. Konsekvenserna drabbar också sjöfarten. Trafiken i Saima kanal har upphört nästan helt trots att kanalen är öppen.

Beredskap och försörjningsberedskap har fått större vikt i utvecklingen av digitala förbindelser, transport och kommunikation. Hotnivån inom cybersäkerheten är högre än någonsin tidigare. Transport- och kommunikationssystemets funktion och resiliens förutsätter att marknaden fungerar och att den kritiska infrastrukturen skyddas under alla omständigheter. Allt större uppmärksamhet har ägnats åt samarbete och ömsesidiga beroendeförhållanden mellan olika sektorer.

En särskild utmaning var inflationen och den stigande kostnadsnivån, som försvagade trafikledsfinansieringens köpkraft. Trafiknätets framkomlighet, i synnerhet på de viktigaste trafiklederna, förblev ändå god.

9.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Risker som äventyrar den gröna transportomställningens framgång

Det finns risker som äventyrar den gröna transportomställningens framgång och, om de realiserar, innebär att utsläppen av växthusgaser inte minskar enligt målen. Klimatförändringarna sliter på trafikledsinfrastrukturen, ökar underhållsbehovet och trafikeringskostnaderna och försämrar tillgängligheten. Riskberedskapen upprätthålls bland annat genom att man vidtar de åtgärder som anges i [färdplanen för fossilfria transporter](#) och den tolvåriga riksomfattande trafiksystemplanen ([Trafik 12 SRR 2/2021 rd](#)) samt förbättrar anpassningen till klimatförändringarna. I framsynsarbetet inom förvaltningsområdet behandlas större förändringar som har att göra med samhällsstrukturen och människornas beteende.

Risker som äventyrar trafik- och kommunikationsförbindelsernas driftsäkerhet och tillgänglighet, framför allt vid störningar

Samhället kräver fungerande och cybersäkra trafik- och kommunikationsförbindelser. Driftsäkerheten och tillgängligheten måste säkerställas också vid störningar. För att hantera riskerna utvecklar förvaltningsområdet lagstiftningen och nya handlingsmodeller, uppdaterar förvaltningsområdets beredskapsplaner och upprätthåller beredskapen inför kriser och undantagsförhållanden. Väderprognoser produceras för beredskapen inför exceptionella väder- och naturfenomen, för att minimera olägenheterna till följd av dem och för att påskynda återhämtningen efter sådana händelser.

Risker som äventyrar möjligheterna med den tekniska omvälvningen

Den digitala omställningen är förenad med risker. Om riskerna realiserar kommer den serviceproduktion som drar nytta av digitaliseringen inom transport och kommunikation inte att hänga med i utvecklingen och konkurrenskraften kommer att försvagas. Detta försämrar samtidigt säkerheten och kristaligheten. Genom att lagstiftningen kontinuerligt utvärderas och utvecklas och informationsunderlag tas fram säkerställs en omvärld där samhällets behov beaktas och nya lösningar är möjliga.

9.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 19. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

KM	Budgetkapitel	2020	2021	2022
31.01	Förvaltning och verksamhetsområdets gemensamma utgifter	642	670	731
31.10	Trafik- och kommunikationsnäten	2 050	1 996	2 144
31.20	Tjänster inom trafik, transport och kommunikation	826	919	825
31.30	Stöd till trafiken och köp av tjänster	45	3	
31.40	Kommunikationstjänster och kommunikationsnät samt stöd för kommunikation	1		
31.50	Väder-, havs- och klimattjänster	5		
31	KM:s förvaltningsområde totalt	3 571	3 587	3 700

För att uppnå förvaltningsområdets samhälleliga effektmål genomfördes färdplanen för fossilfria transporter och planen Trafik 12 och digitaliseringen påskyndades. Åtgärderna inom förvaltningsområdet har planerats för att uppnå ett så stort samlat genomslag som möjligt och så att de bidrar till att uppfylla alla förvaltningsområdets mål.

För att minska utsläppen från transportsektorn genomfördes åtgärder som främjar en genomgripande omställning till en mer hållbar mobilitet och frigörelse från fossila bränslen. I utvecklingen av trafiklederna betonades spårprojekt som inklusive tilläggsbudgetanslagen anvisades 306 miljoner euro. För städernas spårtrafikprojekt reserverades dessutom cirka 40 miljoner euro.

Till stöd för den offentliga persontrafiken anvisades 201 miljoner euro, varav 20 miljoner euro var klimatbaserad finansiering. I en utredning om stöden (i detta sammanhang bedömdes varken köp av tåg- och flygtrafik eller stöd för mobilitetsstyrning) konstaterades det att den statliga finansieringen stöder målen i Trafik 12-planen och tryggheten av kollektivtrafikens basservicenivå utanför stadsregionerna. Den statliga finansieringen stödde också ökningen av andelen hållbara färd sätt i synnerhet i de största stadsregionerna, med vilka staten ingår MBT-avtal om markanvändning, boende och trafik.

Till följd av coronapandemin anvisades mer finansiering än enligt Trafik 12-planen till kollektivtrafiken. Den klimatbaserade finansieringen säkerställde och påskyndade införandet av rena fordon och drivkrafter i myndighetsupphandlad busstrafik och stödde en effektivare användning av den befintliga kapaciteten inom kollektivtrafiken. För anskaffning av elfordon och utsläppssnåla fordon samt konvertering av fordon till alternativa drivkrafter reserverades 23 miljoner euro. För att främja gång och cykling samt kommunala kollektivtrafikprojekt reserverades anslag på 33,8 miljoner euro. Målet med åtgärderna för mer gång och cykling är förutom att minska utsläppen också att minska de hälsoproblem som orsakas av bristande fysisk aktivitet.

Verksamheten enligt Trafik 12-planen har etablerats och planens mål styr verksamheten inom förvaltningsområdet. Den statliga finansieringen för utvecklingen av transportsystemet påverkar på ett centralt sätt planens utfall. Utvecklingen av trafikledsnätet har inte anvisats den finansiering som krävs för att uppnå målen. Den genomgripande förändringen i världsläget och de ökade kostnaderna påverkar också väsentligt genomförandet av Trafik 12-planen. Finansieringen av bastrafikledshållningen är på den nivå som planen förutsätter, men när köpkraften minskat har man varit tvungen att ge avkall på bland annat förbättringar, och finansieringen har styrts till dagligt underhåll och användning. På grund av den knappa finansieringen ökade det eftersatta underhållet av landsvägar och banor med cirka 60 miljoner euro och var i slutet av året cirka 2,9 miljarder euro (på kostnadsnivån för 2015).

I projektet [Den digitala järnvägen](#) ersätts trafikstyrningssystemet för tåg, som är på väg att föråldras, och digitaliseringens potential tillvaratas i högre grad för att främja effektiviteten och säkerheten i hela spårtrafiksystemet. Fullmakten för projektets utvecklings- och verifieringsfas är totalt 130 miljoner euro, varav 85 miljoner euro finansieras ur planen för återhämtning och resiliens och resten nationellt. År 2022 finansierades utvecklings- och verifieringsfasen med åtta miljoner euro, varav hälften ur faciliteten för återhämtning. Som en del av planen beviljades också anslag för utveckling av kommunikationsnätets kvalitet och tillgänglighet. För cybersäkerheten anvisades 18 miljoner euro extra finansiering.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Finland är en föregångare på vägen mot koldioxidfri trafik och kommunikation

Måloppfyllelse: God

Genomförandet av statsrådets principbeslut om minskning av växthusgasutsläppen från trafiken i Finland, det vill säga färdplanen för fossilfria transporter, fortsatte. Målet för färdplanen är att halvera utsläppen av växthusgaser från transporter 2030 jämfört med 2005, och att eliminera utsläppen helt senast 2045. Enligt det mål som skrivits in i klimatlagen ska Finland vara klimatneutralt 2035. Målen för utsläppsminskningarna i transportsektorn ska vara i linje med detta mål. Målet hör till de striktaste i EU-länderna. Utsläppen från transporter har under de senaste 10 åren minskat i Finland, i motsats till situationen i många andra EU-länder. Utvecklingen går åt rätt håll även om den behöver påskyndas.

[Statistikcentralens](#) senaste uppgifter visar att utsläppen av växthusgaser från inrikes transporter med undantag av luftfarten var cirka 10 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2021. Utsläppen minskade med 4,5 procent eller 0,46 miljoner ton jämfört med 2020. Målet för 2030 kan uppnås om utsläppen minskar med 0,42 miljoner ton per år i genomsnitt.

Det kan antas att trafikarbetet har ökat efter att trafikrestriktionerna i samband med coronapandemin avvecklades, men ökningen har sannolikt dämpats av energikrisen på grund av kriget i Ukraina och den avsevärda prisökningen för drivmedel. [Vätrafikvolymerna](#) och överlåtningen av bränslen till konsumtion enligt Skatteförvaltningens [punktskattestatistik](#) har minskat.

Enligt [Transport- och kommunikationsverket](#) ökade andelen personbilar med alternativa drivkrafter såsom el, väte eller gas av alla första registreringar till 38 procent (32 procent 2021). I synnerhet elbilarnas andel har ökat rentav snabbare än väntat. För att minska utsläppen från transportsektorn antog riksdagen i februari 2023 ett lagpaket med ändringar i fordonslagen (RP 291/2022 rd), som tillåter att konverteringar till andra drivkrafter utförs mer flexibelt än tidigare och som förtydligar förbudet mot utsläppsmanipulation.

Arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser har avancerat inom den internationella sjöfartsorganisationen IMO och den internationella civilflygfartsorganisationen ICAO. Inom sjöfarten preciserades hur utsläppen ska minskas på kort sikt och inom luftfarten fastställdes det långsiktiga målet att uppnå koldioxidneutralitet 2050. I EU uppnåddes en preliminär överenskommelse om utsläppshandel för vägtransporter och byggnader, sjötransporter och luftfart samt gränser för koldioxidutsläppen från person- och skåpbilar, som ingår i EU:s klimatpaket.

Med finansieringen av kollektivtrafiken tryggades centrala förbindelser i sektorn, som drabbats hårt av coronapandemin och stigande kostnader. Servicenivån som är viktig inom pendlingstrafiken och turismen upprätthölls med ett avtal om upphandling av tågtrafik.

Effektmål: Nätverk och tjänster underlättar vardagen och främjar näringsidkandet

Måluppfyllelse: God

Genomförandet av planen Trafik 12 fortsatte, och måluppfyllelsen följs som en del av Transport- och kommunikationsverkets [transportsystemanalys](#). I utvecklingen av trafiknätet har man beaktat MBT-avtalen om markanvändning, boende och trafik som ingått mellan staten och de största stadsregionerna samt näringslivets förändrade transportbehov och investeringsplaner. Enligt [utvärderingen av lagen om transportservice](#) (på finska, sammandrag på svenska) svarade lagen väl mot de behov som uppstått till följd av förändringarna i transportsektorn, men det är ännu inte möjligt att bedöma alla konsekvenser. De ändringar som gällde taximarknaden följdes upp med utredningar och tillsynsåtgärder.

Från programmet för ett sammanlänkat Europa (Connecting Europe Facility, CEF) beviljades över 100 miljoner euro i stöd för bannätsprojekt, projekt för militär rörlighet, utveckling av hamnarna och uppbyggnad av elladdningsinfrastruktur. Dessutom beviljades cirka 20 miljoner euro i stöd ur den digitala delen av CEF-finansieringsinstrumentet för planering av digitala stamnät som förbinder Europa och dess strategiska partner samt förbättring av 5G-förbindelserna till trafiklederna i Nordeuropa.

Eftersom de konventionella brevförsändelserna kontinuerligt minskar lämnade regeringen en proposition till riksdagen om en reform av postlagen och statsunderstöd för tidningsutdelning (RP 58/2022 rd). Ändringen, som träder i kraft i oktober 2023, tryggar en rättvis tillgång till posttjänster och förutsättningar för tidningsutdelning fem dagar i veckan i hela landet. På nätet säkerställer [EU:s förordning om digitala tjänster](#) (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065) användarnas grundläggande rättigheter och skyddar dem mot olagligt innehåll. I rättsakten beaktades också användarnas valfrihet och teknik- och tjänsteneutraliteten, som var viktiga frågor för Finland.

För att trygga en tillförlitlig informationsförmedling publicerade ministeriet en [utredning](#) (på finska, sammandrag på svenska) om modeller för mediestöd och deras genomslag. Ett mångsidigt utbud av medieinnehåll och en effektiv användning av frekvenser främjades genom att koncessioner beviljades för 43 frekvenser i olika delar av Finland i den kompletterande ansökningsomgången för programkoncessioner för radio. Även helt nya lokalradioaktörer beviljades frekvenser.

Effektiviteten i förvaltningsområdets verksamhet har bedömts utifrån trafik- och kommunikationsnätets omfattning och täckning samt prisutvecklingen för tjänsterna. [Statistiken om trafiknätets täckning](#) (på finska) visar hur stor del av befolkningen som har tillgång till olika trafikformer enligt vissa kriterier. År 2021 förblev täckningen oförändrad. Uppgifterna för 2022 publiceras våren 2023.

Enligt Transport- och kommunikationsverkets senaste [statistik](#) från 2021 hade 71 procent av hushållen tillgång till en fast bredbandsuppkoppling med en hastighet på minst 100 megabit per sekund (65 procent 2020), och 49 procent hade möjlighet att ansluta sig till ett fast fiberoptiskt nät (40 procent 2020). Stödprogrammet för fast bredband har enligt en [utvärdering](#) (på finska) haft en positiv inverkan på utbyggnaden av nät i glest bebodda områden. Enligt [Transport- och kommunikationsverkets statistik](#) hade 86 procent av hushållen i september 2022 tillgång till snabbt mobilt 5G-bredband med en hastighet på 100 megabit per sekund.

Enligt [Statistikcentralen](#) har realpriserna för både kommunikationstjänster och transporter stigit 2022. Realpriserna för kommunikationstjänster är dock cirka 10 procent lägre än 2010. Priset för kollektivtrafik har som helhet stigit med 16 procent och priset för användning av egen bil med cirka 25 procent sedan 2010 reellt sett. Under 2022 steg priset för användning av egen bil med 14,2 procent jämfört med året innan bland annat på grund av bränsleprisutvecklingen.

Effektmål: De nya verksamhetsmodellerna och innovationerna ökar välfärden och konkurrenskraften

Måluppfyllelse: God

Finlands digitala kompass (SRR 10/2022 rd) är en nationell, strategisk färdplan som sträcker sig till 2030. Målet är att digitaliseringen och dataekonomin allt bättre ska tjäna allmänheten, sammanslutningarna och företagen. Finland var den första EU-medlemsstaten som utarbetade en digital kompass, och bidrog på det sättet till EU:s digitaliseringsmål. EU:s datastrategi innehåller lagstiftningsinitiativ som syftar till att främja utnyttjandet av data och människors möjligheter att kontrollera hur uppgifter om dem används samt förbättra förutsättningarna för rättvis konkurrens. Förhandlingarna om initiativen framskred i enlighet med Finlands ståndpunkter. Ambitionen är att förbättra utbytet av data för att öka företagets konkurrenskraft genom utveckling av dataområdena. I samband med detta utarbetades i Finland bland annat [en regelbok för trafikdataekosystemet](#).

Enligt utvärderingen av lagen om transportservice har stora framsteg gjorts inom de digitala tjänsterna och utnyttjandet av data i hela transportsektorn. På trafiksystemnivå har lagen öppnat data och gränssnitt och gjort det möjligt för nya aktörer att ta sig in på marknaden. När det gäller digitaliseringen av logistiken var det viktigt att bestämmelserna om eFTI (electronic freight transport information) för digitalisering av fraktinformation och EMSW (European Maritime Single Window) om en rapporteringstjänst för sjöfarten genomfördes. EU-lagstiftningen och arbetet med att utveckla trafikdataekosystemet ledde bland annat till nya tjänster för prognostisering av hamntrafik. Ett samarbetsavtal ingicks med Estland om att utveckla digitaliseringen inom logistiken i den baltiska korridoren.

Automatiseringsutvecklingen inom transportsektorn pådrivs hållbart, säkert och effektivt. Lagpaketet om ändring av fordonslagen underlättar bland annat försök med automatisering i vägtrafiken. I projektet [Den digitala järnvägen](#) byggde man i utvecklings- och verifieringsfasen ett testlaboratorium, inledde bygget av en testbana och testade de offentliga 4G- och 5G-nätens funktion i tågtrafikstyrningen i hela bannätet. Förberedelserna inför det första kommersiella banavsnittet inleddes.

Regeringen lämnade en proposition som kompletterade lagstiftningen om cybersäkerhet (RP 243/2022 rd) för att förbättra myndigheternas verksamhetsförutsättningar vid allvarliga kränkningar av informationssäkerheten. Den föreslagna lagändringen syftade till att effektivisera myndigheternas informationsutbyte vid sådana kränkningar av informationssäkerheten som är betydande med tanke på samhällets vitala funktioner och vid hot om sådana kränkningar. Riksdagen hann inte behandla propositionen före valperiodens slut och den förföll.

Nya energivärdertjänster för väderberoende elproduktion och elkonsumtion infördes som svar på efterfrågan i samhället. Tjänsterna inkluderar också rymdvärdet, som har effekter som eldistributörerna behöver beakta i sina prognoser.

I Näringslivets forskningsinstitut Etlas [Digitalbarometer](#) kom Finland igen på andra plats. I Europeiska kommissionens mätning [European Innovation Scoreboard 2022](#) placerade sig Finland också som tvåa. Finland toppade på nytt [DESI-indexet](#) som mäter den digitala handlingsförmågan i Europa.

Nya persontransporttjänster som statistikförs är antalet bilpoolsbilar, stadscyklar och elsparkcyklar. Enligt de senaste uppgifterna från 2021 ökade antalet [bilpoolsbilar](#) med 45 procent och antalet [stadscyklar](#) med 37 procent. [Elsparkcyklarnas](#) antal trefaldigades.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Samhällsansvaret och Agenda2030-målen för hållbar utveckling genomsyrar ministeriets mål och verksamhet inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde. Minskningen av utsläppen från transportsektorn, i synnerhet från vägtrafiken, spelar en central roll i arbetet för att stärka den ekologiska hållbarheten och bromsa klimatförändringarna. Åtgärderna handlar om att ersätta fossila bränslen, förnya bilparken och effektivisera trafiksystemet, vilket bland annat innebär en ökning av andelen hållbara färdvägar och bättre utnyttjande av data till exempel för att effektivisera logistiken. Ur den ekonomiska hållbarhetens perspektiv är transport- och kommunikationssystemet av central betydelse för näringslivets konkurrenskraft och förnyelse och därigenom för hela Finlands livskraft och välfärd. Resultaten i det avseendet och den statistiska utvecklingen beskrivs ovan i samband med rapporteringen om förvaltningsområdets samhälleliga effektmål.

För den sociala hållbarheten är transport- och kommunikationssystemet viktigt när människornas grundläggande behov ska tillgodoses. Där ingår också främjandet av trafiksäkerheten och tillgängligheten i transporttjänsterna och de digitala tjänsterna. En [utredning](#) som gjordes om tillgängligheten i och tillgången till resekedjor och relaterade digitala applikationer gav en bild av tjänsternas tillgänglighet i praktiken och identifierade utvecklingsåtgärder. I undersökningen testade personer med nedsatt rörlighet, syn eller hörsel tillgängligheten i praktiska situationer.

[Trafiksäkerhetsstrategin](#) (2022–2026) som gäller alla transportsätt lämnades den 24 mars 2022 som statsrådets principbeslut. Strategins syfte är att på ett övergripande sätt styra trafiksäkerhetsarbetet enligt en nollvision. Säkerheten i vägtrafiken utvecklades enligt olycksstatistiken i en positiv riktning under 2022 och antalet döda var enligt preliminära uppgifter mindre än på årtionden. Nivån på järnvägssäkerheten var god och har klart förbättrats på lång sikt. I sjötrafiken låg antalet olyckor i genomsnitt kvar på samma nivå som tidigare år. I den kommersiella luftfarten var 2022 ett tryggt år, och inga olyckor inträffade. Antalet olyckor med allmän- och fritidsflyg var mindre än hälften av medeltalet för 2013–2021. Regeringen lämnade en proposition (RP 70/2022 rd) om ändring av körkortslagen för att förbättra trafiksäkerheten bland unga och göra det möjligt för dem att färdas självständigt. Riksdagen hann inte behandla propositionen före valperiodens slut och den förföll.

Uppnående av målen för jämställdhet

I ministeriets och förvaltningsområdets jämställdhets- och likabehandlingsarbete låg tyngdpunkten på utarbetandet av den nya operativa planen för jämställdhet och likabehandling 2023–2025. Målet var att kontinuerligt förbättra jämställdheten och likabehandlingen och att säkerställa kontinuiteten i det operativa jämställdhets- och likabehandlingsarbetet. Vid ministeriet ordnades utbildning till stöd för den operativa jämställdheten och likabehandlingen (bedömning av konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna i lagstiftningsprojekt och hörande av unga i lagberedningen). I ministeriets lagberedning bedömdes regelmässigt lagstiftningens konsekvenser för jämställdheten och likabehandlingen.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Kommunikationsministeriets bokslut för 2022](#)

[Transport- och kommunikationsverkets bokslut för 2022](#)

[Trafikledsverkets bokslut för 2022](#)

[Meteorologiska institutets bokslut för 2022](#)

10 Arbets- och näringsministeriet

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

- Arbets- och näringsministeriets andel **4 702 mn €**

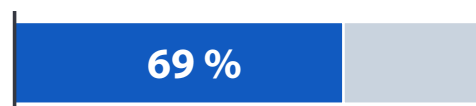

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 802 mn €
- Överföringsutgifter 1 875 mn €
- Investeringsutgifter 553 mn €
- Övriga utgifter 6 mn €

Användningsgrad för anslagen

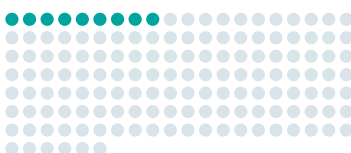
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

- Arbets- och näringsministeriet **9 866 årsverken**

Ämbetsverk 9 ST.

- Geologiska forskningscentralen
- Patent- och registerstyrelsen
- Säkerhets- och kemikalieverket
- Försörjningsberedskapcentralen
- Innovationsfinansieringscentret Business Finland
- Energimyndigheten
- Konkurrens- och konsumentverket
- NTM-centralernas och TE-byråernas utvecklings- och förvaltningscenter
- NTM-centraler 15 st. och deras underlydande TE-byråer

Fonder 3 ST.

- Statsgarantifonden
- Försörjningsberedskapsfonden
- Kärnavfallshanteringsfonden

Affärsverk 0 ST.

- Inga affärsverk

Bolag 6 ST.

- Finnvera Abp
- Finlands Industriinvestering Ab
- Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- Business Finland Oy
- Jobbkanalen Ab
- Klimatfonden Ab

10.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Statsrådets första parlamentariska redogörelse om försörjningsberedskapen lämnades till riksdagen den 15 september 2022. De riktlinjer för utvecklingen som tas upp i redogörelsen gäller tryggheten av försörjningsberedskapens ekonomiska resurser, uppdaterad lagstiftning, sektorspecifik beredskap, säkerställande av kompetensen, utveckling av samarbetet och nätverksmodellen samt utveckling av samhällsdialogen.

Omställningen till ett klimatneutralt samhälle är ett ledande tema inom energi- och näringspolitiken. Den nationella klimat- och energistrategin från 2022 innehåller Finlands åtgärder för att uppnå klimatneutralitet 2035. Rena investeringar öppnar upp marknader också för finländskt kunnande. Arbets- och näringsministeriet spelar en nyckelroll i genomförandet av den gröna omställning som klimatneutraliteten förutsätter, eftersom ministeriet har ett centralt ansvar för energiomställningen och koldioxidsnålheten inom industrin. Ministeriet har kraftigt främjat ibruktagandet av ren energi genom både stöd och reglering. Rekordstor ny kraftverkskapacitet togs i bruk 2022. Elförbrukningen i Finland är redan till 90 procent utsläppsfri, och även inom värmeproduktionen pågår en konsekvent omställning från fossila bränslen.

Till följd av Rysslands anfallskrig genomfördes en snabb omställning utan like från rysk energi till andra energikällor. Energikrisen har förutsatt flera åtgärder för att trygga leveranssäkerheten och försörjningsberedskapen och minska inverkan på priserna. Energi- och marknadens störningsfria funktion och tillgången på energi har tryggats i de utmanande omständigheterna.

Under 2022 har arbetsmarknaden utvecklats positivt trots arbetskraftsbrist i vissa branscher, rekryteringsproblem i företagen och den ekonomiska osäkerheten till följd av Rysslands anfallskrig. Sysselsättningsgraden (73,8 procent) översteg nivån 2021 och arbetslöshetsgraden sjönk till 6,8 procent. Antalet arbetsplatser som anmälades till Arbets- och näringsbyråerna slog rekordet från 2021 (+16 procent). Antalet arbetslösa arbetssökande minskade till 250 000 personer (2021: 299 000). Både antalet arbetslösa och antalet permitterade minskade. Antalet långtidsarbetslösa minskade och var i genomsnitt cirka 94 700 personer 2022 (2021: 107 100). Arbetslösheten minskade i alla åldersklasser.

Arbetsgivarnas rekryteringsproblem tilltog 2022. Under de tre första kvartalen 2022 hade 53 procent av alla verksamhetsställen som sökte arbetskraft rekryteringsproblem (46 procent under de tre första kvartalen 2021).

Sysselsättningen bland partiellt arbetsföra höjdes med hjälp av offentliga upphandlingar, stöd till verksamheten i kompetenscenternätverket för sociala företag och genom att Jobbkanalen Ab:s verksamhet inleddes.

10.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Under den granskade perioden har förändringarna i arbets- och näringsministeriets omvärld fortsatt och den framtida utvecklingen blivit allt mer osäker. Det anfallskrig som Ryssland startade i februari försämrade det internationella säkerhetsläget och orsakade dessutom osäkerhet i Finlands ekonomi, energisituationen och försörjningsberedskapen. En del av dessa konsekvenser har höjt risknivån antingen direkt eller indirekt även inom ministeriets ansvarsområden. Rysslands anfallskrig har under 2022 medfört risker relaterade till energisystemet (prisstabilitet, tillgång, hybridhot), invandring, företagsfinansiering, regionalt samarbete, internationellt inflytande, datasäkerhet och personal. Man har bedömt hur förändringarna i den aktuella säkerhetspolitiska omgivningen påverkar de viktigaste strategiska uppgifterna i säkerhetsstrategin för samhället.

Nedan följer fyra relevanta helheter som kan lyftas upp för 2022 bland de centrala strategiska riskområden i ministeriets mål och verksamhet som har bevakats under regeringsperioden.

Risker förknippade med reformerna av arbetskraftstjänsterna

Dessa risker har bedömts gälla uppnåendet av målen för den nationella arbetskraftspolitiken samt den nationella informationsresursen och kommunernas förutsättningar att producera arbetskraftstjänster.

Risker förknippade med marknadens funktion

Risker som bedömts som höga i denna helhet gäller EU:s konkurrenspolitik, beredningen av den och inflytandet över den, marknadskonsekvenserna av Rysslands anfallskrig samt försörjningsberedskapen.

Risker förknippade med den gröna omställningen och koldioxidsnålheten

Dessa risker gäller förvaltningsprocessuella faktorer och företagens osäkra investeringsutsikter.

Risker förknippade med exportfinansiering

Risknivån inom exportfinansieringen har minskat endast en aning då situationen förblivit utmanande och svårförutsägbar.

10.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 20. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

ANM	Budgetkapitel	2020	2021	2022
32.01	Förvaltning	746	837	928
32.20	Förnyelse och låga koldioxidutsläpp	1 657	890	806
32.30	Sysselsättning och företagsamhet	1 256	799	777
32.40	Specialfinansiering för företag	376	1 336	578
32.50	Integration*	170		
32.50	Integration och internationell kompetens		153	147
32.60	Energipolitik	5	1	
32.70	Integration	1		
32	ANM:s förvaltningsområde totalt	4 212	4 015	3 236

* Integrationen förekommer på två rader i tabellen på grund av att budgetstrukturen ändrades 2021

De viktigaste anslagen i samband med effektmålen finns i kapitlen sysselsättning och företagsamhet samt förnyelse och låga koldioxidutsläpp.

Sysselsättning och företagsamhet

Sammanlagt användes cirka 287,8 miljoner euro för offentliga arbetskrafts- och företagstjänster. Under 2022 omfattades cirka 42 300 personer av de tjänster som finansieras under momentet. Det är cirka 4 500 fler än 2021. Dessutom finansierades lönesubvention och startpeng med cirka 171,2 miljoner euro från momenten för utkomstskydd för arbetslösa under social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel.

Den offentliga finansieringen för Finlands strukturfondsprogram "Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020" programperioden 2014–2020 är cirka 2,8 miljarder euro, varav EU står för hälften. Genomförandet av programmet har framskridit som planerat. I slutet av 2022 var 98 procent av den tillgängliga EU- och statsfinansieringen bunden. Drygt 11 000 projekt inleddes under programperioden. Vid utgången av 2022 hade 2,4 miljarder euro betalats ut till projekten (offentlig finansiering totalt).

De projekt som Europeiska socialfonden delfinansierade gällde bland annat ungdomsgarantin, hanteringen av långtidsarbetslöshet, sysselsättningen bland äldre och integrationen av invandrare. De projekt som Europeiska regionala utvecklingsfonden finansierade handlade primärt om stöd för små och medelstora företags tillväxt och internationalisering samt forskning, utveckling och innovation. Ett av programmets mål var 10 500 nya arbetstillfällen och 600 nya företag. Vid utgången av 2022 hade 12 610 nya arbetstillfällen och 584 nya företag uppstått.

Europeiska socialfondens och den regionala utvecklingsfondens åtgärder samt åtgärderna i fonden för en rättvis omställning programperioden 2021–2027 finns sammanställda i Finlands region- och strukturpolitiska program "Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027". Den sammanlagda offentliga finansieringen för programmet är cirka 3,1 miljarder euro, varav EU-finansieringen uppgår till cirka 1,9 miljarder euro och den nationella offentliga medfinansieringen till cirka 1,2 miljarder euro. Programperioden inleddes våren 2022.

Investeringarna och reformerna inom ramen för EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) fortsatte 2022. RRF-satsningarna främjar särskilt den gröna och digitala omställningen, sysselsättningen och kompetensutvecklingen. De totala RRF-satsningarna i Finlands plan för återhämtning och resiliens enligt Finlands maximala utdelning, som bekräftades i juni 2022, är 1,8 miljarder euro 2021–2026. Av detta belopp anvisas 1,0 miljarder euro till åtgärder under arbets- och näringsministeriets budgetmoment.

Förnyelse och låga koldioxidutsläpp

År 2022 beviljades 95,3 miljoner euro i energistöd. Av den beviljade fullmakten användes 51,7 miljoner euro för stora demonstrationsprojekt (inbegripet väteprojekt).

Sammanlagt 72,1 miljoner euro beviljades för investeringar i förnybar energi. Det största antalet projekt inom förnybar energi gällde solelektricitet. Sammanlagt cirka 21,8 miljoner euro beviljades för investeringar i energieffektivitet. För utredningar och besiktningar beviljades sammanlagt 1,4 miljoner euro.

År 2022 infördes ett nytt RRF-stöd för energiinvesteringar, som är kopplat till planen för återhämtning och resiliens. För detta ändamål reserverades totalt 453,2 miljoner euro under momentet för energistöd. Vid utgången av året hade 24 projekt beviljats stöd till ett sammanlagt belopp av 288,2 miljoner euro. Två av projekten gällde väte, sju ny energiteknik, sex elektrifiering av industrin och sju energiinfrastrukturen.

År 2022 beviljade Business Finland understöd för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet till ett sammanlagt belopp av cirka 557 miljoner euro. Företagen understöddes med 190 miljoner euro, och 156 miljoner euro var finansiering för tillämpad offentlig forskning. Sammanlagt 211 miljoner euro beviljades i understöd från Europeiska unionens facilitet för återhämtning och resiliens via Business Finland i enlighet med Finlands program för hållbar tillväxt.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Innovationsverksamheten stärks

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Utgifterna för forskning och utveckling var enligt Statistikcentralen 7,5 miljarder euro 2021. Utgifterna steg med nästan 560 miljoner euro, vilket innebär en ökning med hela 8,1 procent. Forsknings- och utvecklingsutgifterna har ökat snabbare endast tre gånger under detta årtusende. Den största tillväxten skedde i företagen, som ökade sina utgifter för forskning och utveckling med 11 procent. Ökningen var betydligt anspråkslösare i den offentliga sektorn (+3,7 procent) och vid högskolorna (+1,7 procent). Forsknings- och utvecklingsintensiteten uppnådde 3,0 procent 2021 (året innan var den 2,9 procent). Senast var intensiteten minst 3 procent 2014, och som lägst var den 2,7 procent 2016–2017.

Hos de företag som är Business Finlands kunder och får FoUI-finansiering ökade forsknings- och utvecklingsutgifterna med 17 procent 2021 jämfört med året innan. Tillväxten var kraftigare än den genomsnittliga ökningen av företagens forsknings- och utvecklingsutgifter, som var 11 procent. År 2022 startades 10 nya ekosysteminitiativ som finansieras av Business Finland. Målet är att skapa affärsverksamhet för mer än en miljard euro (5 initiativ 2021). Den uppskattade sysselsättningseffekten av Business Finlands FoUI-finansiering ökade mer (30 procent) jämfört med året innan än beloppet av FoUI-finansieringen ökade (25 procent). Förväntningarna på lokomotivprojektens sysselsättningseffekter var större än genomsnittet och bidrog till ökningen. Även FoUI-finansieringskundernas exportförväntningar ökade. I genomsnitt uppgick kundföretagens exportförväntningar till 41 miljoner euro för varje miljon euro i FoUI-finansiering 36 miljoner 2020).

Tabell 21. Numerisk målluppfyllelse för stärkningen av innovationsverksamheten

Innovationsverksamheten stärks	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Forsknings- och utvecklingsutgifter/BNP	2,91	2,98	2,93	> 3,1

Enligt preliminära uppgifter ökade Business Finlands små och medelstora kundföretag sin export med 730 miljoner euro 2022 jämfört med 2021 (14 procent). Business Finlands små och medelstora kunder som söker tillväxt genom internationalisering minskade till antalet med fem procent 2022 jämfört med 2021.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Rapporten Innovaatioista kilpailukykyä ja kestävää kasvua 2/2022
- Business Finland and Sustainable Growth Programme for Finland – Design Evaluation
- Rapport från forskningssektionen för företagsstöd 2/2022 (på finska, sammandrag på svenska)
- Översikten Innovaatiosetelin arviointi – vaikuttavuuskatsaus

Effektmål: Sysselsättningsgraden stiger

Målluppfyllelse: Utmärkt

År 2022 sjönk arbetslöshetsgraden till 6,8 procent, då målet var 7,2 procent, och sysselsättningsgraden steg till 73,8 procent, då målet var 72,6 procent. Antalet arbetslösa arbetssökande sjönk från 298 600 personer i medeltal 2021 till 249 700 personer i medeltal 2022. Antalet arbetslösa sjönk avsevärt nästan till nivån före coronapandemin 2019. Antalet lediga jobb och bristen på kompetent arbetskraft fortsatte öka 2022.

Tabell 22. Numerisk måluppfyllelse för ökningen av sysselsättningsgraden

Sysselsättningsgraden stiger	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Arbetslöshetsgrad (%)	7,8	7,7	6,8	7,2
Sysselsättningsgrad (%)	71,6	72,3	73,8	72,6

Antalet deltagare i de tjänster som räknas in i aktiveringsgraden låg 2022 kvar på nästan samma nivå som året innan. Med aktiveringsgrad avses den procentuella andelen personer som omfattas av arbetskraftspolitiska tjänster av det totala antalet arbetslösa arbetsökande och personer som omfattas av tjänster. Tjänster som räknas in i aktiveringsgraden är till exempel lönesubventionerat arbete, arbetskraftsutbildning, självständiga studier och arbets- och utbildningsförsök. Antalet arbetslösa minskade snabbt och aktiveringsgraden steg från 27,0 procent till 30,6 procent. Arbetslösheten efter deltagandet i tjänster sjönk, och var den lägsta på tio år för alla tjänster som arbets- och näringsministeriet följer upp.

Matchningsproblemen på arbetsmarknaden tilltog när antalet lediga jobb ökade kraftigt samtidigt som de genomsnittliga arbetslöshetsperioderna bland arbetslösa arbetssökande blev längre. Målen för den genomsnittliga längden på de oavbrutna arbetslöshetsperioderna och andelen arbetslöshetsperioder som pågått minst tre månader uppnåddes inte. Bakgrunden är att arbetslöshetsperioderna blir utdragna för dem som inte lyckas hitta ett arbete. Arbetsmarknaden är alltså uppdelad i personer som lätt hittar arbete och personer som är arbetslösa länge.

Regeringen har beslutat om flera åtgärder för att höja sysselsättningsgraden, och lämnade under 2022 propositioner om lagstiftning för att höja sysselsättningsgraden bland personer som fyllt 55 år (RP 62/2022 rd), en reform av lönesubventionsbestämmelserna (RP 175/2022 rd), lagstiftning om arbetslösas studier och rätt till utkomstskydd för arbetslösa (RP 176/2022 rd) och lagstiftning om en omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen (RP 207/2022 rd). De åtgärder som föreslås i propositionerna uppskattas sysselsätta sammanlagt 18 900–22 400 personer. Dessutom har sysselsättningen främjats med åtminstone programmet för påskyndande av offentlig upphandling, programmet för arbetsförmåga och åtgärdsprogrammet för god psykisk hälsa i arbetslivet.

Utvärderingar av den statliga verksamheten och finansieringen som hänför sig till effektmålet

- Evaluering av kommunförsök med sysselsättningen: I delrapport (på finska, sammandrag på svenska)
- Om hur den yrkesinriktade arbetskraftsutbildningen fungerar och bedömning av dess effekter (på finska, sammandrag på svenska)
- Utvärdering av hur verksamhetsmodellen för åtgärder vid plötslig strukturomvandling fungerar 2022 (på finska, sammandrag på svenska)
- Förebyggande av marginalisering och stöd för sysselsättning: undersökning om sysselsättningspolitiska understöd (på finska, sammandrag på svenska)

Effektmål: Klimatmålen nås

Måluppfyllelse: God

Enligt EU:s mål för Finland skulle användningen av förnybar energi utökas till 38 procent av den slutliga energiförbrukningen senast 2020. Alla medlemsstater skulle också höja andelen förnybar energi i transportsektorn till minst 10 procent under samma tidsperiod. Finland uppnådde 38-procentsmålet i förtid. År 2020 var andelen förnybar energi av slutförbrukningen cirka 44 procent. År 2021 var andelen förnybar energi av slutförbrukningen enligt preliminär statistik cirka 43 procent. I verkligheten ökade emellertid andelen förnybar energi jämfört med året innan och är cirka fyra procentenheter högre. Skillnaden beror delvis på nya beräkningsregler och särskilt på osäkerheter som gäller påvisandet av hållbarheten hos vissa biomassa-bränslen.

Tabell 23. Numerisk måluppfyllelse för klimatmålen

Klimatmålen nås	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Andel förnybar energi av slutförbrukningen (%)	44	47	Tillgänglig i slutet av 2023	46

Nu bereds politiska åtgärder för att uppnå målet om klimatneutralitet 2035 och målen för 2030. Målet är att öka användningen av förnybar energi så att andelen stiger till 51 procent 2030.

Skyldigheten att distribuera biodrivmedel ökade stegvis från sex procent 2011 till 20 procent 2020. År 2021 var andelen biodrivmedel enligt preliminär statistik cirka 20,5 procent av energiinnehållet i alla trafikbränslen. Regeringen beslutade att sänka distributions-skyldigheten under 2021 och 2022 med 7,5 procentenheter i syfte att sänka priserna på drivmedel. Distributionsskyldigheten är därför 13,5 procent 2022. Distributionsskyldig-heten höjs till 34 procent 2030. Det finns ännu inga uppgifter tillgängliga om utfallet 2022.

Finlands åtgärder för att främja energieffektiviteten är kostnadseffektiva och ger resultat. Den höga energieffektiviteten bygger på långvarigt och planmässigt arbete som utförts i samarbete mellan staten, branschförbunden, företagen och kommunerna. Finland har uppnått alla mål för 2020 enligt EU:s energieffektivitetsdirektiv.

Den viktigaste nationella politiska åtgärden är det omfattande, marknadsbaserade och kostnadseffektiva systemet med energieffektivitetsavtal för företag och kommuner som inrättades 1997. Det omfattar nästan 60 procent av energiförbrukningen i Finland och genererar största delen av de bindande energibesparingarna enligt energieffektivitetsdi- rektivet. Enligt den rapporterade energibesparing som energieffektivitetsavtalen gene- rerade 2017–2021 effektiviserades energiförbrukningen i Finland med över 10 TWh per år. Företagen och kommunerna vidtog sammanlagt nästan 19 000 energieffektivitetsåtgärder. Arbets- och näringsministeriet stödde 2017–2021 med sammanlagt 77,6 miljoner euro investeringar i energieffektivitet i de företag och sammanslutningar som anslutit sig till näringslivets, kommunsektorns och fastighetssektorns avtal. Den pågående avtalspe- rioden löper ut 2025 och förhandlingarna om den nya avtalsperioden 2026–2035 inleds hösten 2023 med branschförbunden och kommunerna.

Energieffektiviteten främjas också i ett omfattande nätverk för energirådgivning, som spe- lade en avgörande roll i den lyckade energisparkampanjen Snäppet svalare under 2022.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Arbets- och näringsministeriet rapporterade i sin [hållbarhetsrapport](#) (på finska, samman- drag på svenska) om Agenda2030-målen (SDG-målen) hållbar energi (SDG7), anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (SDG8), hållbar industri, innovationer och infrastruktur (SDG9) samt bekämpningen av klimatförändringarna (SDG13). Ministeriet har utarbetat [riktlinjer för hållbar utveckling](#) (på finska, sammandrag på svenska), där särskilda priorite- ringar är övergång till klimatrezilient ekonomi, hållbar användning av naturresurser, främ- jande av människovärdigt arbete och en rättvis arbetsmarknad, hållbar utveckling genom innovationer, regionutveckling och invånarnas delaktighet. Ministeriets olika finansie- ringsinstrument medverkar till genomförandet av dessa.

Ministeriet har främjat det sjunde SDG-målet ”hållbar energi för alla” med hjälp av en väl fungerande energimarknad och reglering som säkerställer konsumenternas ställning. Statsrådet beredde under 2022 flera förslag för att stödja konsumenterna i den svåra ekonomiska situationen som de exceptionellt höga elpriserna orsakade och för att stödja konsumenternas och de andra elförsäljningskundernas förmåga att betala sina elräkningar. Investeringar i ny teknik för förnybar energi har främjats med energistödsåtgärder. Energisparandet har aktivt uppmuntrats, vilket har lett till energibesparingar och flexibel konsumtion.

Ministeriet främjar Finlands mål att vara klimatneutralt 2035 och uppvisa negativa koldioxidutsläpp kort därefter, och därmed uppfyllandet av det trettonde SDG-målet ”bekämpa klimatförändringarna”. [Klimat- och energistrategin](#) färdigställdes 2022 under ministeriets ledning. Den omfattar samhällets alla växthusgasutsläpp och alla reduktioner som sänks åstadkommer. Strategin utgör ett genomgripande åtgärdsprogram för att avancera mot ett klimatneutralt och senare koldioxidnegativt samhälle.

Den sociala och regionala rättvisan beaktas när politiken genomförs (SDG8). Ministeriet skyddar en kompetent arbetskraft på den föränderliga arbetsmarknaden, främjar mångfalden och icke-diskrimineringen i arbetslivet, förebygger diskriminering vid rekryteringar och stärker arbetet mot grå ekonomi.

Inom ramen för åtgärdsprogrammet enligt strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet genomfördes under 2022 flera utvecklingsprojekt som berör många olika förvaltningsområden, såsom införandet av ett förfarande med skattenummer för varv, bekämpningen av identitetsmissbruk, modellen för uppföljning av myndigheternas resurser, utvecklingen av flermyndighetsverksamheten, projekten för att främja bekämpningen av arbetsrelaterat utnyttjande och människohandel samt andra projekt kring informationsutbyte (fullgöranderapporter) som främjar myndigheternas tillsynsarbete. Under programtiden gjordes också flera lagändringar som förbättrar myndigheternas informationsutbyte, och regeringen lämnade en proposition om att utvidga arbetarskyddsmyndighetens befogenheter inom tillsynen i fråga om underavlöning (RP 303/2022 rd).

Det globala ansvaret för att främja anständiga arbetsvillkor har fullgjorts genom Internationella arbetsorganisationen ILO. Arbetskonferensen 2022 fattade beslut om att erkänna en säker och hälsosam arbetsmiljö som den femte grundläggande principen och rättigheten i arbetslivet. Beslutet torde påverka bland annat innehållet i kommande handelsavtal och andra samarbetsavtal, om de parter som ingår avtalen beslutar att i avtalsklausulerna om hållbar utveckling förutsätta att ILO:s grundläggande principer följs.

I oktober 2022 lämnade regeringen en proposition med förslag till en totalreform av integrationslagen till riksdagen i syfte att förnya de sysselsättnings- och integrationsfrämjande tjänsterna för invandrare. År 2022 lämnade regeringen en proposition om ändring av 5 kap. i utlänningslagen till riksdagen (tillstånd som beviljas på grund av arbete och företagande). Enligt propositionen ska myndigheterna kunna fatta beslut om att inte bevilja uppehållstillstånd om det framkommit allvarliga brister i arbetsgivarens verksamhet. Dessutom avskaffas de arbetsgivarspecifika uppehållstillstånden. År 2022 utarbetade ministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet och Europeiska institutet för kriminalpolitik rekommendationer för social- och hälsovårdssektorn om ansvarsfull internationell rekrytering. Statsrådets strategi för att förebygga och bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande bereddes 2022 och godkändes som statsrådets principbeslut i mars 2023.

I fråga om hållbar industri och innovationer (SDG9) främjar ministeriet hållbara innovationer som gagnar miljön och välfärden samt nya och internationellt intressanta lösningar för cirkulär ekonomi, bioekonomi och utsläppssnålhet, och stöder grön omställning och hållbar industri inom olika sektorer. Ministeriet utarbetade 2022 tillsammans med förvaltningsområdets företagsfinansiärer (Business Finland, Finnvera, Finlands industriinvestering och Klimatfonden) promemorian [Finansiering av grön omställning som en del av tillväxtpolitiken](#) (på finska, sammandrag på svenska). Där bedöms utvecklingen av den internationella och nationella finansieringen av grön omställning och analyseras den gröna finansieringens betydelse för förnyelsen av det finländska näringslivet. Ministeriet genomför utvecklingsprogrammet för en hållbar marinindustri 2022–2023, som syftar till att minska sjöfartens klimatkonsekvenser. [Den bioekonomiska strategin](#) blev klar 2022. Den syftar till att fördubbla mervärdet inom branschen på ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt.

Ministeriet strävar efter att öka de offentliga och privata forsknings- och utvecklingssatsningarna så att deras andel av bruttonationalprodukten (forsknings- och utvecklingsintensiteten) stiger till 4 procent 2030. Forsknings- och utvecklingsintensiteten var 2,98 procent 2021. Innovationer för hållbar utveckling stöds genom innovationsprogram (Business Finland och VTT), forskning (Geologiska forskningscentralen) samt investeringar och finansiering (Finnvera, Finlands industriinvestering och Klimatfonden). De här åtgärderna främjar den digitala gröna omställningen och skapar förutsättningar för hållbara investeringar i Finland. Hållbar industri och koldioxidsnålhet, hållbar digital teknik, klimatneutrala städer samt hälsa och välfärd var några av programmens teman 2022. Tillämpningen av de ovannämnda lösningarna i internationell skala främjas, och på det sättet bidrar man till ett positivt klimathandavtryck på global nivå.

I början av 2023 utfärdades ett [principbeslut om väte](#). Vätet väntas bidra till industrins förnyelse och tillväxten inom exportverksamheten med högt förädlingsvärde samt öka investeringarna i Finland. Ministeriet stöder företag som deltar i sameuropeiska projekt för produktion och industriell användning av grönt väte.

Vid utgången av 2022 hade hållbar utveckling angetts som det centrala utvecklingsmålet i mer än vart fjärde ERUF- och ESF-projekt i Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020. Statsrådet satte upp som nationellt mål för ERUF-projekten att 25 procent av finansieringen ska riktas till åtgärder som främjar koldioxidsnålhet, då EU:s allmänna minimikrav var 20 procent. I det nya programmet för EU:s region- och strukturpolitik "Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027" riktas 30 procent av ERUF-finansieringen till EU:s politiska mål "Ett grönare och koldioxidsnålare Europa". Dessutom bör 35 procent av programmets hela ERUF-finansiering riktas till klimatåtgärder, vilket innebär att målet är fem procentenheter mer ambitiöst än EU:s miniminivå. Dessutom betraktas alla projekt som finansieras med medel ur fonden för en rättvis omställning (JTF) i enlighet med kommissionens riktlinjer till fullo som klimatåtgärder.

Uppnående av målen för jämställdhet

Cirka 57 procent av de arbetslösa arbetssökande 2022 var män och cirka 43 procent kvinnor. Andelen män var densamma som året innan, och något högre än tidigare (57 procent 2021 och 55 procent 2020). I de tjänster som räknas in i aktiveringsgraden var andelen kvinnor cirka 52 procent och andelen män cirka 48 procent. Fördelningen har varit densamma sedan 2014. Lönesubventionerat arbete omfattar fler män än kvinnor, men andelen kvinnor som får startpeng och som deltar i utbildning är större än andelen män. Skillnaderna är fortsatt ungefär desamma, men 2022 ökade andelen män i lönesubventionerat arbete och andelen kvinnor som deltar i utbildningar. Skillnaderna i könsfördelningen ökade alltså inom tjänsterna. Cirka 54 procent av de arbetslösa och arbetssökande som anlitar tjänsterna var män och cirka 46 procent kvinnor. Fördelningen har varit densamma sedan 2019. Inga sådana reformer av arbetskraftstjänsterna som kan bedömas ha en avsevärd effekt på jämställdheten genomfördes eller trädde i kraft 2022.

Jämställdhetsperspektivet hade integrerats i mer än vart fjärde ERUF- och ESF-projekt som inletts inom ramen för Finlands strukturfondsprogram Hållbar tillväxt och jobb 2014–2020 vid utgången av 2022. Dessutom bedömer de aktörer som genomför projekten att cirka fem procent av båda fondernas projekt förbättrar särskilt kvinnors eller mäns ställning eller annars främjar jämställdheten. Dessa projekt har fått i genomsnitt cirka 14,3 miljoner euro offentlig finansiering per år.

I programmet följer man separat hur många nya arbetstillfällen, FoUI-arbetstillfällen och företag projekten ger upphov till och hur könsfördelningen ser ut för dem. Vid utgången av 2022 hade programåtgärderna gett upphov till 584 nya företag, varav 202 (35 procent) grundats av kvinnor, 12 610 nya arbetstillfällen, varav 4 124 (33 procent) för kvinnor, och 1 091 nya FoUI-arbetstillfällen, varav 378 (35 procent) för kvinnor.

I samband med beredningen av regeringens [klimat- och energistrategi](#) (SRR 6/2022 rd) gjordes en [könskonsekvensbedömning](#) i enlighet med regeringens jämställdhetsprogram (på finska, sammandrag på svenska). För arbets- och näringsministeriet var klimat- och energistrategins könskonsekvensbedömning ett pilotprojekt i jämställdhetsprogrammet. I bedömningsrapporten analyserades de föreslagna politiska åtgärderna i klimat- och miljöstrategin med tanke på deras konsekvenser för människor och hur könsrelaterade dessa konsekvenser är. Slutsatser och rekommendationer baserade på analysen inkluderades i strategin. Ett avsnitt om grundläggande och mänskliga rättigheter inkluderades också i strategin. Bedömningen av klimat- och energistrategins könskonsekvenser visar att beaktandet av könskonsekvenser i planeringen av åtgärder är av betydelse för både jämställdheten och klimatåtgärdernas godtagbarhet och effektivitet. Det är en vanlig föreställning att klimatpolitiken är könsneutral, men politiska åtgärder för att minska utsläppen har vittgående konsekvenser för den ekonomiska aktiviteten och sysselsättningen inom olika sektorer.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Arbets- och näringsministeriets bokslut 2022](#)

[Innovationsfinansieringscentret Business Finlands bokslut 2022](#)

[Konkurrens- och konsumentverkets bokslut 2022](#)

[Geologiska forskningscentralens bokslut 2022](#)

[Säkerhets- och kemikalieverkets bokslut 2022](#)

[Energimyndighetens bokslut 2022](#)

[Patent- och registerstyrelsens bokslut 2022](#)

[Bokslut för närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter 2022](#)

11 Social- och hälsovårdsministeriet

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

- Social- och hälsovårdsministeriets andel **17 705 mn €**

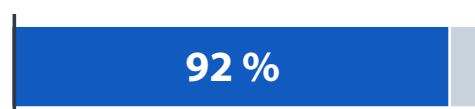

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 541 mn €
- Överföringsutgifter 15 784 mn €
- Investeringsutgifter 7 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

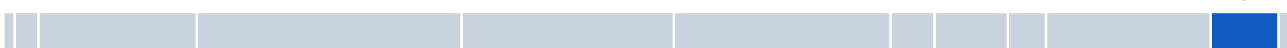
Användningsgrad för anslagen

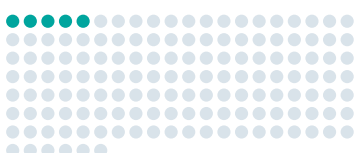
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

- Social- och hälsovårdsministeriet **4 064 årsverken**

Ämbetsverk 5 ST.

- Strålsäkerhetscentralen STUK
- Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira
- Besvärnämnden för social trygghet SAMU
- Institutet för hälsa och välfärd

Fonder 0 ST.

- Inga fonder

Affärsverk 0 ST.

- Inga affärsverk

Bolag 4 ST.

- Alko Ab
- FinnHEMS Ab
- STUK International Ab
- Vaccinforskningscentralen Finvac

11.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

De största riskerna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde 2022 var förknippade med den ökande socioekonomiska ojämlikheten i befolkningen, den utdragna coronapandemin, den allmänna ökningen av levnadskostnaderna, bristande tillgång på social- och hälsovårdspersonal samt förändringarna i den säkerhetspolitiska omvärlden. Kostnadsstegringen påverkar direkt såväl kostnaderna för att producera social- och hälsovårdstjänster som klienternas och patienternas personliga ekonomiska situation och stödbehov.

Pandemins indirekta skadliga konsekvenser för hälsan, välfärden och funktionsförmågan har dels berott på problem med tillgången till vård, dels på restriktionernas negativa effekter. Smittspridningen ökade behovet av social- och hälsovårdstjänster och minskade samtidigt tjänsteproduktionen på grund av social- och hälsovårdspersonalens sjukfrånvaro, vilket ledde till en ansenlig vård-, service- och rehabiliteringsskuld.

Största delen av befolkningen mår bra, men alla har inte fått ta del av den positiva utvecklingen. Ojämlikheten i det finländska samhället syns i form av en ojämn fördelning av hälsan, välbefinnandet, inkomsterna, förmögenheten, kompetensen, sysselsättningen och utvecklingen i bostadsområdena, skillnader i olika befolkningsgruppers deltagande i samhället samt differentieringen och polariseringen av värderingar och attityder. De kulturella och språkliga skillnaderna inom landet ökar. Fattigdom och marginalisering är ofta nedärvda och starkt förknippade med flera samtidiga problem. Den höga inflationen och de stigande energipriserna försämrar i synnerhet låginkomsttagarnas ställning. Särskilt unga vuxna, ensamboende och personer över 75 år riskerar fattigdom och marginalisering på grund av låga inkomster. Fattigdomen bland barnfamiljer ökar, särskilt i hushåll med en förälder och i invandrarhushåll.

Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos kommer antalet personer som fyllt 85 år att fördubblas före 2035. Detta ökar behovet av social- och hälsovårdstjänster, och samtidigt personalbehovet. Servicebehovet inom social- och hälsovården har uppskattats öka med cirka en procentenhet varje år under 2020-talet. Detta är en stor utgiftspost med tanke på hela den offentliga ekonomin, när man beaktar att social- och hälsovårdsutgifterna uppgår till över 20 miljarder euro per år. Samtidigt som utgiftstrycket ökar minskar befolkningen i arbetsför ålder, vilket innebär att försörjningskvoten försämras och det blir svårare att finansiera den sociala tryggheten.

11.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Risikfaktorer som leder till ojämlikhet och marginalisering

Det förekommer betydande socioekonomiska skillnader i tillgången till tjänster och tjänsternas kvalitet. Det viktigaste målet är att flytta fokus i verksamheten till förebyggande och förebyggande arbete och se till att tjänsterna är sektorsövergripande och samordnade. Arbetslivsprogrammen genererar konkreta lösningar för arbetslivet och servicesystemet, vilket ökar sysselsättningen, produktiviteten och välbefinnandet. Risken bedöms vara betydande.

Den nuvarande nivån på tjänster och förmåner kan inte upprätthållas när arbets- och befolkningsstrukturen förändras

Social och ekonomisk hållbarhet i samhället förutsätter att sysselsättningsgraden är hög, befolkningens hälsa, arbetsförmåga och funktionsförmåga är god och företagen är konkurrenskraftiga. Målet med reformen av den sociala tryggheten är att utveckla den sociala trygghetens struktur och funktion på lång sikt. Kommittén för social trygghet beredde sin mellanrapport 2022 och publicerade den i början av 2023. Arbetet med att reformera den sociala tryggheten bör fortsätta under nästa regeringsperiod. Risken bedöms vara kritisk.

Omställningsrisken under de första åren efter överföringen av organiseringsansvaret för social- och hälsovården

Risken är att verksamheten förnyas för långsamt, så att de mål som satts upp för reformen inte uppfylls eller uppfylls med lång fördröjning. Risken accentueras av att resurserna för närvarande är knappa, vilket kan leda till kortsiktiga sparbeslut som inte stöder den långsiktiga utvecklingen av verksamheten. Riskerna bedöms vara betydande.

Social- och hälsovårdsministeriet misslyckas med att trygga säkerheten och välfärden i samhället

Med tanke på den övergripande säkerheten är det väsentligt att servicesystemets funktion tryggas under alla omständigheter och att systemet har tillräcklig beredskap inför kriser i samhället, för att man i framtiden allt bättre ska kunna reagera på hot mot befolkningens hälsa, välfärd och försörjning. Genom att samla de viktigaste lärdomarna från coronapandemin och vidta nödvändiga utvecklingsåtgärder kan man säkerställa en bättre förmåga att på riksnivå reagera på kommande kriser. Risken bedöms vara kritisk.

11.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 24. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

SHM	Budgetkapitel	2020	2021	2022
33.01	Förvaltning	111	124	155
33.02	Tillsyn	69	73	83
33.03	Forskning och utveckling	108	117	148
33.10	Utgjämning av familje- och boendekostnader, grundläggande utkomststöd samt vissa tjänster	4 462	4 406	4 481
33.20	Utkomstskydd för arbetslösa	3 036	2 544	2 093
33.30	Sjukförsäkring	1 981	2 128	2 165
33.40	Pensioner	4 912	4 871	4 914
33.50	Stöd till veteraner	324	240	199
33.60	Av kommunerna anordnad social- och hälsovård	301	1 054	1 363
33.70	Hälsa och funktionsförmåga främjas	242	342	237
33.80	Avbytarverksamhet för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare	134	132	131
33.90	Understöd för främjande av hälsa och social välfärd	385	362	362
33	SHM:s förvaltningsområde totalt	16 065	16 394	16 331

Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde minskade användningen av anslagen med 65 miljoner euro eller cirka 0,4 procent jämfört med 2021. Användningen var därmed som helhet nästan på samma nivå som 2021. De största förändringarna gällde utkomstskyddet för arbetslösa, där användningen av anslagen minskade med 450 miljoner euro (17,7 procent), och den av kommunerna ordnade social- och hälsovården, där användningen ökade med 309 miljoner euro (29 procent). Antalet förmånstagare som fick utkomstskydd för arbetslösa minskade 2022 klart snabbare än arbetslöshetsgraden enligt arbetskraftsundersökningen. Den ökade användningen av anslag inom social- och hälsovårdstjänsterna berodde på genomförandet av Finlands plan för återhämtning och resiliens, på att tyngdpunkten i projekten i regeringsprogrammet låg på slutet av regeringsperioden och på de ökade kostnaderna för den riksomfattande beredskapen inom social- och hälsovården. Kostnadseffektiviteten kan inte mekaniskt mätas för social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel eftersom över 90 procent av anslagen allokeras till lagstadgade sociala förmåner.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: Skillnaderna i välfärd och hälsa har minskat

Måluppfyllelse: Försvarlig

Allmänt taget har befolkningens välfärd och hälsa utvecklats positivt under de senaste decennierna. Trots den positiva folkhälsoutvecklingen har skillnaderna i hälsotillstånd, välfärd, mortalitet och bakomliggande faktorer i olika befolkningsgrupper inte minskat under de senaste åren. Sjuklighetsindexet avslöjar betydande regionala skillnader i den totala sjukligheten. I norra och östra Finland är sjukligheten fortfarande högre än i västra och södra Finland. Det är vanligt att hälso- och välfärdsproblemen koncentreras till samma befolkningsgrupper, vilket förvärrar den negativa spiralen och ytterligare försvagar samhällsställningen för människor med mindre privilegierad socioekonomisk bakgrund.

Den positiva utvecklingen i befolkningens hälsotillstånd återspeglas i synnerhet i uppföljningsindikatorn förlorade levnadsår. Antalet förlorade levnadsår i åldern 0–80 år har stadigt minskat sedan 2012. Indikatorns positiva utveckling även under coronatiden kan delvis förklaras med den låga coronarelaterade dödligheten bland befolkningen under 80 år. Trots den positiva utvecklingen har skillnaden mellan könen inte minskat under årens lopp. Antalet förlorade levnadsår är fortfarande nästan dubbelt så stort bland män som bland kvinnor. Den allmänna välfärden och hälsan är allt ojämnare fördelad i befolkningen. Detta återspeglas till exempel i inkomstskillnaderna, hälsotillståndet och risken för marginalisering.

Utvecklingen bland unga är särskilt oroande. Allt fler upplever att deras hälsa är medelmåttig eller dålig. Den negativa utvecklingen har pågått länge, men förvärrades klart 2021 då över 25 procent av de unga upplevde sin hälsa som medelmåttig eller dålig. Den negativa utvecklingen inom referensgruppen är också viktig att beakta. Hela 34 procent av flickorna mår inte bra. Andelen är mer än dubbelt så stor som bland pojkarna i samma referensgrupp.

Tabell 25. Uppföljningsindikatorer för effektmålet skillnaderna i välfärd och hälsa har minskat.

	Utfall 2012	Utfall 2017	Utfall 2019	Utfall 2021	Utfall 2022
Förlorade levnadsår (PYLL) i åldrarna 0–80 per 100 000 invånare					
Totalt	6 923	5 903	5 771	5 685	5 750*
Män	9 265	7 769	7 496	7 420	7 500*
Kvinnor	4 543	3 981	3 983	3 880	3 900*
Andel (%) 20–64-åringar som upplever att deras hälsa är medelmåttig eller sämre					
Totalt	32,2	28,2	27,0*	32,2	..**
Män	32,6	29,0	27,0*	33,3	..**
Kvinnor	31,9	27,4	26,0*	32,2	..**
Andel elever i årskurs 8 och 9 (%) som upplever att deras hälsotillstånd är medelmåttigt eller dåligt					
Totalt	16,4	18,8	20,9	25,7	26,0*
Pojkar	13,3	13,9	14,7	16,5	17,0*
Flickor	19,5	23,4	26,8	34,3	34,0*
Andel 20–64-åringar (%) som upplever att deras livskvalitet är god (EuroHIS-8)					
Totalt	..**	57,4	64,0	56,5*	..**
Män	..**	54,5	62,0	56,7*	..**
Kvinnor	..**	60,5	67,0	56,6*	..**

Källa: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet

*Uppskattning.

** Inga tillgängliga data. Indikatorn publiceras i maj–juni 2023 i THL:s webbtjänst Sotkanet. Till skillnad från tidigare år ersätter enkäten Hälsosamma Finland enkäten FinSote som informationskälla.

Effektmål: Funktions- och arbetsförmågan har förbättrats

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Under de senaste tio åren har befolkningens pensioneringstidpunkt skjutits allt längre fram. Trots den positiva utvecklingen slutar finländarna arbeta tidigare än i de andra nordiska länderna. Den långvariga nedåtgående trenden i antalet sjuk- och invalidpensioneringar fortsätter och på tio år har antalet sjuk- och invalidpensioneringar minskat med över en tredjedel.

Under berättelseåret var de vanligaste **orsakerna** till sjuk- och invalidpensionering sjukdomar i rörelseorganen (34 procent) samt psykisk ohälsa och beteendestörningar (32 procent). Antalet sjuk- eller invalidpensionerade i tabellen för 2022 är preliminära uppgifter om invalidpensioneringar inom arbetspensionssystemet, där de sjukpensioner som beviljats via FPA fattas. Det slutliga antalet sjuk- eller invalidpensionerade bekräftas senare under våren.

Tabell 26. Uppföljningsindikatorer för effektmålet funktions- och arbetsförmågan har förbättrats.

	Utfall 2012	Utfall 2017	Utfall 2019	Utfall 2021	Utfall 2022
Antal personer som gått i sjuk- eller invalidpension					
Totalt	22 863	22 672	22 603	19 531	18 303
Full	16 156	15 145	14 665	12 076	12 320
Partiell	4 824	5 594	5 683	5 317	5 430
Under 25 år	1 883	1 933	2 255	2 135	..**
Andel som tror att de sannolikt inte orkar arbeta ända till åldern för ålderspension (%), 20–64-åringar.					
Totalt	..**	24,8	23,2	24,6	..**
Män	..**	26,2	24,5	23,8	..**
Kvinnor	..**	23,4	21,9	25,4	..**
Andel 75-åringar eller äldre (%) som upplever sig ha åtminstone stora svårigheter att ta hand om sig själva					
Totalt	..**	12,2	11,1	10,4	..**
Män	..**	12,3	10,5	10,4	..**
Kvinnor	..**	12,2	11,5	10,4	..**

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Pensionsskyddscentralen, FPA.

*Uppskattning.

** Inga tillgängliga data. Indikatorn publiceras i maj-juni 2023 i THL:s webbtjänst Sotkanet. Till skillnad från tidigare år ersätter enkäten Hälsosamma Finland enkäten FinSote som informationskälla.

Effektmål: Livs- och arbetsmiljön har blivit sundare och tryggare

Måloppfyllelse: Nöjaktig

inga betydande förbättringar har skett i uppföljningsindikatorerna för målet under de senaste fem åren. De vattenburna epidemierna och olycksfallsdödligheten har dock minskat avsevärt på lång sikt. **Olycksfall** är den fjärde vanligaste dödsorsaken bland finländarna, och den vanligaste typen av sådana olycksfall i alla åldersgrupper är fallolyckor. I Finland är förekomsten av familjevåld och våld i nära relationer fortfarande hög i europeisk jämförelse, och i de fall som kommit till polisens kännedom är andelen kvinnliga offer mycket hög, över 70 procent. Under berättelseåret publicerades en **undersökning** (på finska, sammandrag på svenska) som visar att cirka 42 000 kvinnor i åldern 16–74 år upplever fysiskt våld i sin parrelation varje år. Ingen förbättring har skett i denna indikator.

Tabell 27. Uppföljningsindikatorer för effektmålet livs- och arbetsmiljön har blivit sundare och tryggare.

	Utfall 2017	Utfall 2019	Utfall 2021	Utfall 2022
Antal döda i olyckor i hemmet och på fritiden/ 100 000 invånare	42	39,9	39,4	39,0
Fall av våld i familjen eller nära relationer som kommit till polisens kännedom				
Totalt, antal	9 546	10 926	10 800	..**
Män som offer, %	30	30	30	..**
Kvinnor som offer, %	70	70	70	..**
Arbetsolycksfallsfrekvens	29,0	28,7	25,8	26,0
Antal vattenburna epidemier	1	4	2	0

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Statistikcentralen/Brott och tvångsmedel och Olycksfallsförsäkringscentralen.

*Uppskattning.

** Inga tillgängliga data. Definitionen av parrelation och nära relation samt tidpunkten för uppgifter som plockas ur registren har ändrats.

Effektmål: Den sociala tryggheten uppmuntrar till att arbeta

Måloppfyllelse: Nöjaktig

Sysselsättningsgradens trend under berättelseåret var 74,5 procent, vilket är 1,2 procentenheter högre än i december året innan. Sysselsättningsgraden var högre än någonsin i Finland, och coronakrisens konsekvenser för den totala sysselsättningen blev till slut relativt små och kortvariga. Trots att sysselsättningen ökar igen har den utvecklats ojämnt i olika befolkningsgrupper. År 2022 utvecklades sysselsättningsgraden positivt i nästan alla åldersklasser. I åldern 15–64 år var [sysselsättningsgraden](#) bland kvinnor hela 72,7 och bland män 71,9 procent, vilket även i internationell jämförelse är en exceptionellt hög andel.

När man analyserar huruvida den sociala tryggheten uppmuntrar till att arbeta är ett fundamentalt problem att alternativen som analyseras i kalkylerna är antingen heltidssysselsättning under hela året eller heltidsarbetslöshet under hela året. När anställningarna är kortvariga visstidsanställningar förekommer det fortfarande i samordningen av förvärvsinkomster och sociala förmåner att byråkrati- och informationsfällor i systemet för utkomstskydd för arbetslösa minskar viljan att ta emot tillfälligt arbete eller deltidsarbete under jobbsökningsprocessen, särskilt om personen har rätt till flera olika förmåner.

I fråga om den allmänna ekonomiska utvecklingen bör det också noteras att den höga inflationen under 2022 kan påverka incitamenten att arbeta, eftersom köpkraften för indexbundna förmåner kan öka mer än löneinkomsternas köpkraft. [Sammanfattningsvis](#) kan man konstatera att incitamenten att arbeta, som är förknippade med samordningen av förvärvsinkomster och social trygghet, är sämre än genomsnittet för barnfamiljer och hushåll som får inkomstrelaterad arbetslöshetsförmån, bostadsbidrag eller utkomststöd.

Tabell 28. Uppföljningsindikatorer för effektmålet den sociala tryggheten uppmuntrar till att arbeta.

	Utfall 2017	Utfall 2019	Utfall 2021	Utfall 2022
Sysselsättningsgrad				
20–29 år	66,0	68,5	67,0*	67,0*
20–69 år	67,6	70,6	70,4	72,4*
55–64 år	62,5	66,8	68,3	71,8*
Långtidsarbetslösa, % av arbetskraften	4,0	2,4	4,1	3,6
Den förväntade pensioneringsåldern för en 25-åring	61,2	61,5	62,4	62,2

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, Statistikcentralen (Arbetskraftsundersökning), Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik och Pensionsskyddscentralen.

*Uppskattning.

Statistikcentralens arbetskraftsundersökning förnyades från ingången av 2021 så att den överensstämmer med den nya EU-lagstiftningen, och samtidigt gjordes nationella reformer av datainsamlingen. Därför är sysselsättningsciffrorna för 2022 inte helt jämförbara med uppgifterna från tidigare år i tidsserien.

Effektmål: Fattigdomen och antalet marginaliserade har minskat

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Det förefaller inte ha skett några betydande förändringar i antalet låginkomsttagare under berättelseåret jämfört med året innan, då det fanns cirka 720 000 [låginkomsttagare](#) i Finland, vilket var cirka 13,2 procent av bostadsbefolkningen. I internationell jämförelse är antalet låginkomsttagare litet i Finland mätt med både relativa och absoluta indikatorer, och ligger under medeltalet i EU27-länderna. När man analyserar hur antalet låginkomsttagare utvecklas gäller det att ta hänsyn till att gränsen i euro varierar från år till år, eftersom antalet låginkomsttagare påverkas av inkomstutvecklingen för bostadshushåll med låga inkomster, utvecklingen av befolkningens medianinkomst och Eurostats rekommendationer. Därför finns ännu inga uppgifter för statistikåret 2022 om låginkomsttagarnas andel av befolkningen, men för 2021 kan man se att andelen ökat något under de senaste åren. Av låginkomsttagarna hade cirka 422 000 personer 2021 haft låga inkomster en längre tid.

För största delen av dem som får utkomststöd kompletterar stödet andra förmåner som utkomstskyddet för arbetslösa och bostadsbidraget, när de inte räcker till för hushållets nödvändiga utgifter. Trots att utkomststödet är avsett som en tillfällig förmån utgör det grundläggande utkomststödet för en del av befolkningen ett långvarigt sätt att trygga försörjningen. Långa perioder med utkomststöd är problematiska både för systemets funktion och för individen. När man granskar antalet personer som riskerar marginalisering och antalet hushåll utan inkomster kan man säga att ingen betydande utveckling har skett under de senaste åren i det avseendet. Sysselsättningen bland personer med utländsk bakgrund och invandrarkvinnornas sysselsättningsgrad är fortfarande lägre i Finland än i de andra nordiska länderna.

Tabell 29. Uppföljningsindikatorer för effektmålet fattigdomen och antalet marginaliserade har minskat.

	Utfall 2017	Utfall 2019	Utfall 2021	Utfall 2022
Låginkomsttagarnas andel, %				
Hela befolkningen	12,1	12,3	13,2	..**
Under 18 år	11,1	11,6	11,9	..**
Löntagare	1,7	2,0	..**	..**
65+	7,3	10,2	..**	..**
18–24-åringar som riskerar att bli marginaliserade, % av befolkningen i motsvarande ålder	16,9	16,1	16,0	16,0*
25–64-åringar som fått utkomststöd en längre tid, % av befolkningen i motsvarande ålder	2,8	2,7	2,7	2,7*
Antal privathushåll utan inkomst	36 358	34 951	35 341	35 826
Utländska arbetslösa arbetssökande, % av den utländska arbetskraften	22,7	18,9	21,2	22,6

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, FPA och Statistikcentralen.

*Uppskattning.

** Inga tillgängliga data. För statistikåret 2022 publiceras uppgifter 12/2023 då det material som beskriver inkomsterna är klart.

Med risk för marginalisering avses att personen inte arbetar, inte studerar och inte fullgör beväringstjänst.

Med hushåll utan inkomst avses i detta sammanhang att hushållet helt saknar inkomster eller endast har skattefria inkomster (förutom utkomststöd eventuellt bostadsbidrag, barnbidrag, underhållsbidrag eller underhållsstöd).

Effektmål: Verkningsfulla tjänster och utkomstskyddet bildar en fungerande helhet

Måluppfyllelse: Nöjaktig

Samordningen av utkomstskydd och tjänster har förbättrats i viss mån under de senaste åren. Allt färre unga hamnar utanför utbildning och allt färre äldre behöver skära ner på mat eller vård på grund av brist på pengar. Andelen utanför utbildning har minskat på grund av utvidgningen av läroplikten, som trädde i kraft 2021 och innebär att läroplikten upphör först när en ung fyller 18 år eller före det avlägger en examen på andra stadiet (studentexamen eller yrkesexamen).

Generellt har social- och hälsovårdstjänsterna och förmånerna i stor utsträckning utvecklats separat och därför motsvarar de inte alltid människornas behov. Människorna får eller söker sig inte heller alltid till de tjänster eller förmåner som de behöver. Systemet är också delvis komplicerat, till följd av ambitionen att bemöta olika problem på flera olika sätt.

Tabell 30. Uppföljningsindikatorer för effektmålet verkningsfulla tjänster och utkomstskyddet.

	Utfall 2017	Utfall 2019	Utfall 2021	Utfall 2022
0–17-åringar placerade utom hemmet, % av befolkningen i motsvarande ålder	1,5	1,6	1,6	1,6*
Andel som fått otillräckliga tjänster för barnfamiljer, % av dem som behövt tjänster	..**	36,5*	35,0*	..**
17–24-åringar utanför utbildning, % av befolkningen i motsvarande ålder				
Män	9,4	8,8	9,0*	9,0*
Kvinnor	6,7	6,2	6,5*	6,5*
Personer som får partiell sjukdagpenning, % av alla som får sjukdagpenning				
Män	4,2	4,9	6,1	6,3
Kvinnor	8,2	9,4	13,3	13,0
65 år fyllda (%) som på grund av penningbrist varit tvungna att skära ner på mat, mediciner eller läkarbesök				
Män	7,9	9,0*	8,2*	..**
Kvinnor	10,7	12,0*	9,5*	..**
Andel 65-åringar och äldre (%) som upplever att deras livskvalitet är god (EuroHIS-8)				
Män	57,3	52,0*	54,8*	..**
Kvinnor	54,9	53,0*	56,0*	..**
75-åringar och äldre som bor hemma, % av befolkningen i motsvarande ålder				
Män	93,6	94,1	94,0*	..**
Kvinnor	89,5	90,2	90,0*	..**

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet, FPA.

*Uppskattning.

** Inga tillgängliga data. Indikatorn publiceras i maj–juni 2023 i THL:s webbtjänst Sotkanet. Till skillnad från tidigare år ersätter enkäten Hälsosamma Finland enkäten FinSote som informationskälla.

Effektmål: Tillförlitliga tjänster i rätt tid motsvarar kundernas behov

Måluppfyllelse: Försvärlig

I det här sammanhanget granskas tillgången till vård från bedömningen av vårdbehovet till mottagningsbesöket i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. Under de senaste åren har väntetiderna inom vården blivit längre, och den negativa utvecklingen förstärktes ytterligare av coronapandemin. I slutet av berättelseåret fick 56 procent av kunderna en icke-brådskande läkartid inom den öppna sjukvården inom en vecka från bedömningen av vårdbehovet. Inom den specialiserade sjukvården försämrades läget i viss mån jämfört med året innan, och i slutet av augusti 2022 hade cirka 11 300 fler patienter än ett år tidigare köat i över sex månader.

Antalet personer som omfattas av företagshälsovård har ökat under de senaste årtiondena. År 2020 omfattades 1,9 miljoner personer av företagshälsovården, och av dem hade 94 procent tillgång till företagshälsovårdens sjukvårdstjänster. Företagshälsovårdens omfattning, tillgänglighet och fördelning styrs av avtal mellan arbetsgivaren och producenten av företagshälsovårdstjänster och av FPA:s ersättningspraxis. De avtalsenliga sjukvårdstjänsterna varierar avsevärt beroende på avtalet.

Det gäller också att ta hänsyn till att coronapandemin störde de långsiktiga lineära trenderna för flera indikatorer för hälsa, välfärd och tillgång till vård och att man ännu inte vet om läget 2022 har återgått till nivån före coronapandemin eller inte. Tolkningarna av läget inom hälso- och sjukvården försvåras i synnerhet på grund av situationer där icke-brådskande vård har flyttats till distanstjänster och den sannolika dolda efterfrågan i befolkningen inte direkt kan verifieras. Den allvarliga resursbristen inom social- och hälsovården försvårar också tillgången till vård och ordnandet av vård i olika regioner.

Tabell 31. Uppföljningsindikatorer för effektmålet tillförlitliga tjänster i rätt tid.

	Utfall 2017	Utfall 2019	Utfall 2021	Utfall 2022
Väntetid på över 7 dygn för icke-brådskande besök hos läkare i den öppna sjukvården inom primärvården, % av genomförda besök				
Totalt	51,8	57,8	36,6	42,4
Män	50,9	57,1	34,9	42,6
Kvinnor	52,5	58,2	37,8	42,3
Andel som fått otillräckliga läkarmottagningstjänster, % av dem som behövt dem				
Totalt	..**	15,0*	20,0*	..**
Män	..**	14,0*	19,0*	..**
Kvinnor	..**	17,0*	21,0*	..**
Specialiserad sjukvård, antal som väntat längre än 6 månader 31.12/10 000 invånare				
	2,4	5,1	9,0	13,7*
Bedömningar av servicebehovet inom barnskyddet som gjorts inom den lagstadgade tiden på 3 månader under perioden 1.10–31.3, %				
	93,6	94,3	95,5	91,7

Källor: Institutet för hälsa och välfärd/Sotkanet.

*Uppskattning.

** Inga tillgängliga data. Indikatorn publiceras i maj–juni 2023 i THL:s webbtjänst Sotkanet. Till skillnad från tidigare år ersätter enkäten Hälsosamma Finland enkäten FinSote som informationskälla.

Effektmål: Må bra-branschen skapar affärsmöjligheter och export

Måluppfyllelse: God

Hälsoteknik är en kraftigt växande högteknologisk exportbransch som aktivt utnyttjar ny teknik som digitala tjänster, sakernas internet (IoT), artificiell intelligens och robotteknik. En ny landvinning i branschen är utnyttjandet av genomdata. I Finlands utrikeshandel har **branschen** under drygt 20 år genererat ett överskott på nästan 15 miljarder euro, som använts för att skapa välfärd, arbetstillfällen och investeringar i Finland. I Finland finns 300–400 företag i hälsoteknikbranschen och de sysselsätter redan över 15 000 personer. Även internationella företag investerar i enheter i Finland, vilket bidrar till den nationella tillväxten i branschen.

Hälsobranschens [tillväxtstrategi](#) som sträckt sig över flera regeringsperioder har intensifierat samarbetet inom hälsobranschen och bidragit till dess tillväxt. Genomförandet av strategin har genererat ny kompetens och nya innovationer i Finland för såväl hälso- och sjukvårdens som forskningens behov. Exporten av hälsotekniska produkter har ökat med 3–10 procent varje år. Allt som allt följer tillväxttakten i den finländska hälsotekniken de globala tillväxtprognoserna.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

I enlighet med social- och hälsovårdsministeriets strategi [”Ett samhälle med sammanhållning och hållbar välfärd”](#) har ministeriet som mål att säkerställa människors funktionsförmåga, utkomst och tjänster för att vi ska kunna leva i ett jämlikt, hållbart och stabilt samhälle. Målen överensstämmer med målen för hållbar utveckling. I uppföljningen av ministeriets effektmål 2020–2023 mäts de uppnådda resultaten och åtgärdernas genomslag även med avseende på hållbar utveckling.

Under ministeriets ledning utarbetades 2022 en [förvaltningsövergripande handlingsplan fram till 2030 för att minska fattigdom och utslagning](#) (på finska, sammandrag på svenska). Ministeriet inledde den strategiska planeringen av reformen av hälso- och sjukvårdslagen och utvecklingen av den nationella och regionala beredskapen med hänsyn till de nya social- och hälsovårdsstrukturerna. För att trygga tillräckliga social- och hälsovårdstjänster utarbetades ett program för social- och hälsovårdspersonalens tillräcklighet och tillgänglighet. För att främja välfärdsekonomin bereddes ett nationellt handlingsprogram för 2023–2025 och ansatsen integrerades i statsrådets hållbarhetsarbete för att stärka den sociala dimensionen i hållbarhetstänkandet.

Under 2022 fortsatte man [främja välfärden, hälsan och säkerheten i enlighet med statsrådets principbeslut som sträcker sig till 2030](#). Beredningen av reformen av den sociala tryggheten och genomförandet av den [nationella barnstrategin](#) fortsatte. I programmet för arbetsförmåga utvecklades stödtjänsterna för partiellt arbetsföras arbetsförmåga inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. För att stödja genomförandet av [strategin för psykisk hälsa](#) bereddes statsrådets principbeslut om strategin. Arbetet med att genomföra regeringens förvaltningsövergripande nationella åldersprogram, programmet för psykisk hälsa i arbetslivet och samarbetsprogrammet för halvering av bostadslöshet fortsatte. I alla dessa program ingår åtgärder som genomgående beaktar målen för hållbar utveckling och som syftar till att stärka delaktighet och likabehandling och befolkningens förutsättningar för hälsa och välfärd samt förebygga våld, marginalisering och fattigdom.

Uppnående av målen för jämställdhet

Ett av effektmålen i social- och hälsovårdsministeriets strategi är att främja jämställdhet och likabehandling. Social- och hälsovårdsministeriet samordnar planmässigt regeringens jämställdhetspolitik, främjar jämställdheten och integreringen av jämställdhetsperspektivet i all beredning och allt beslutsfattande vid statsrådet. Dessa mål främjades i jämställdhets- och likalönsprogrammet och i reformerna enligt regeringsprogrammet. Familjeledighetsreformen, som stärker jämställdheten, trädde i kraft den 1 augusti 2022. Den nya genomförandeplanen för Istanbulkonventionen (för åren 2022–2025) publicerades i mars 2022. När åtgärderna i genomförandeplanen utarbetades, och även i övrigt i Kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet NAPE:s verksamhet 2022, satsade man särskilt på att stärka det förvaltningsövergripande samarbetet. NAPE stödde också fortsättningsvis arbetet för att förstärkt utveckla våldsförebyggandet och servicestrukturerna och förankra dem i välfärdsområdena och kommunerna. Under 2022 öppnades många nya platser på skyddshemmen och dessutom fortsatte arbetet för att göra skyddshemmen tillgängligare för personer med funktionsnedsättning. Handlingsprogrammet för att motverka könsstymning av flickor och kvinnor främjades bland annat genom mer utbildning och anvisningar för yrkesutbildade. Tjänsterna för mammor med missbruk har understötts nationellt med utvecklingsarbete och statsunderstöd till serviceproducenterna och samarbetsområdena för social- och hälsovården. I alla de fem universitetscentralsjukhusens områden inleddes ett utvecklingsprojekt där man går igenom de regionala servicekedjorna och stöder ordnandet av tjänster efter social- och hälsovårdsreformen.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Social- och hälsovårdsministeriets bokslut och verksamhetsberättelse 2022](#)

[Strålsäkerhetscentralen STUK:s bokslut och verksamhetsberättelse 2022](#)

[Bokslut för Institutet för hälsa och välfärd THL 2022](#)

[Bokslut och verksamhetsberättelse för Säkerhets och utvecklingscentret för läkemedelsområdet 2022](#)

[Bokslut och verksamhetsberättelse för Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården 2022](#)

[Bokslut och verksamhetsberättelse för Besvärsnämnden för social trygghet 2022](#)

[Arbetshälsoinstitutets bokslut 2022](#)

12 Miljöministeriet

Andel av statsbudgeteten

Alla förvaltningsområden har haft tillgång till totalt **87 800 mn €**

● Miljöministeriets andel **687 mn €**

Användning av anslag

- Konsumtionsutgifter 130 mn €
- Överföringsutgifter 228 mn €
- Investeringsutgifter 0 mn €
- Övriga utgifter 0 mn €

Användningsgrad för anslagen

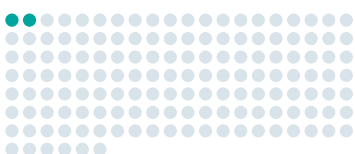
Årsverken

Vid alla förvaltningsområdens ämbetsverk totalt **77 450 årsverken**

● Miljöministeriet **1 026 årsverken**

Ämbetsverk **2** st.

- Finlands miljöcentral
- Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet

Fonder **2** st.

- Statens bostadsfond
- Oljeskyddsfonden

Affärsverk **0** st.

- Inga affärsverk

Bolag **1** st.

- A-kruunu Oy

12.1 Översikt över förändringarna i omvärlden och på verksamhetsområdet

Rysslands angrepp mot Ukraina och den relaterade åtstramade energitillgången i Europa ledde till att boende och byggnade blev avsevärt dyrare, och enligt uppskattningar steg inflationen till över sju procent. Prisstegringen var den största på 40 år och ledde till att hushållens reella inkomster sjönk kraftigt. Många hushåll fick problem på grund av att räkorna steg och uppvärmningsenergin och maten blev dyrare. Det höga energipriset ökade vikten av energieffektiva och energisparande byggnader. Möjligheten att anpassa byggnadens energiförbrukning enligt den varierande produktionen av förnybar energi blev viktig med tanke på konsumenternas elräkningar. Om sådan anpassning tillämpas i stor skala i byggnadsbeståndet är det av betydelse också för marknadspriset på el. Vikten av utfasning av fossil energi för uppvärmning av byggnader och ambitionerna att förbättra byggnadernas energieffektivitet återspeglades i en stor efterfrågan på understöd för sådana projekt.

Till följd av Rysslands anfallskrig blev också tillgången på många råvaror kritisk, och betydelsen av cirkulär ekonomi för ökad självförsörjning blev uppenbar. Detta ökade i synnerhet vikten av att tillvarata och återvinna näringsämnen i kommunala avfallsflöden och biflöden som en aspekt av försörjningsberedskapen. Tillgången på råvaror som är beroende av import från Ryssland orsakade osäkerhet bland annat på gödselmarknaden och höjde priserna på mineralgödselmedel. Detta förbättrade de organiska återvunna näringsämnenas relativa konkurrenskraft och efterfrågan på dem. Utnyttjandet av energipotentialen i avloppsvatten och andra kommunala spillvärmeflöden samt förbättringen av energieffektiviteten blev också viktiga faktorer för försörjningsberedskapen.

Det digitala språnget som påskyndades av coronapandemin har stärkt platsoberoendet och ökat multilokaliteten. När distansarbete på deltid blivit vanligare har stadsregionernas influensområden utvidgats, och växelverkan mellan städerna och landsbygden har stärkts. Multilokaliteten ökar utbudet på kunnig arbetskraft, minskar rusningstopparna i trafiksystemet och motverkar den långvariga differentieringen av regionstrukturen i växande och krympande regioner. Multilokaliteten främjar utnyttjandet av den befintliga samhällsstrukturen men förutsätter att olika funktioner anpassas till den nya situationen.

Finländarnas ökade medvetenhet om och växande oro för förlusten av biologisk mångfald och den ekologiska krisen tog en dominerande plats i den offentliga debatten jämsides med klimatförändringarna.

12.2 Risker som äventyrar uppnåendet av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål och resultat

Ojämlighet i boendet

Differentieringen av regionstrukturen väntas fortsätta de kommande 20 åren. Befolkningstillväxten i hela landet väntas sakta av kännbart, och 94 procent av tillväxten sker i de sex största stadsregionerna om den rådande trenden fortsätter. Urbaniseringen, befolkningens åldrande och segregationen ökar differentieringen mellan regioner och bostadsområden samt ojämlikheten i boendet. Det finns en betydande risk för att servicen i regioner med krympande befolkning minskar och skillnaderna i ekonomiska resurser i städerna hotar den sociala balansen mellan bostadsområdena i framtiden. För att upprätthålla livskraften måste man kontrollera de växande stadsregionernas tillväxt på ett hållbart sätt och hantera anpassningen i regioner där befolkningen minskar. Beredskapen inför dessa risker har säkerställts och säkerställs genom att systemet för planering av områdesanvändningen och särskilt tväradministrativa styrmedel utvecklas, och genom informationsstyrning så att information och Lösningssmodeller tas fram i stor skala för olika intressentgrupper.

De stigande priserna försvårar byggprojekt och renoveringar

De stigande priserna och den allt högre räntenivån gör det svårare att genomföra projekt inom byggbranschen och finansiera nya investeringar. Byggandet ökade med cirka tre procent 2022 till följd av den positiva utvecklingen i början av året, men särskilt bostadsbyggandet har börjat minska. Den kraftiga ökningen av konsumentpriserna och i synnerhet de stigande energi-, el- och bränslepriserna minskar också hushållens möjligheter att göra nödvändiga eller behövliga underhållsreparationer och renoveringar i byggnader trots de understöd som staten erbjuder. Energisjälvförsörjningen bör förbättras så att variationer i elproduktionen och energipriserna inte fortsätter belasta konsumenternas köpkraft. De stigande bränslepriserna har gjort det dyrare att röra sig och minskat trafikarbetet. Detta tar sig uttryck i att arbetskraftens rörlighet har minskat.

Överkonsumtionen av naturresurser trappar upp förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringarna

Att bekämpa klimatkrisen och stoppa förlusten av biologisk mångfald hör till de största globala utmaningarna i vår tid. Klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald förstärker dessutom varandra. Samhällets olika intressen krockar till exempel när det gäller energiproduktion, användning av naturresurser, markanvändning samt konsumtion. Skogsbruket och det effektiviserade jordbruket är de största orsakerna till förlusten av biologisk mångfald i Finland. När olika mål ställs mot varandra uppstår tryck på beslutsfattandet, och en betydande risk är att inga politiska beslut fattas. Om överkonsumtionen av

naturresurser inte fås under kontroll påskyndar den förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringarna samt äventyrar tillgången på viktiga naturresurser. Risken är betydande och innebär bland annat en märkbar ökning av koldioxidutsläppen i samband med materialhantering och samtidigt en minskad tillgång på råvaror som till exempel behövs för högteknologi. För att stoppa förlusten av biologisk mångfald och motverka klimatförändringarna försöker man öka engagemanget i klimat- och naturarbetet på bred front i hela samhället och ta mer hänsyn till konsekvenserna för klimatet och naturen i allt beslutsfattande. För att undvika risken stärks också arbetet för att främja en hållbar och trygg cirkulär ekonomi nationellt, inom EU och internationellt. Nationella mål sätts upp i programmet för främjande av cirkulär ekonomi, och de styrmedel som behövs för att uppnå målen tas i bruk.

12.3 Förvaltningsområdets resultatutveckling

Användning av förvaltningsområdets anslag

Tabell 32. Användning av förvaltningsområdets anslag, miljoner euro

MM	Budgetkapitel	2020	2021	2022
35.01	Miljöförvaltningens omkostnader	63	70	73
35.10	Miljö- och naturvård	174	189	210
35.20	Samhällen, byggande och boende	20	48	75
35	MM:s förvaltningsområde totalt	258	307	358

Utgifterna inom miljöministeriets förvaltningsområde 2022 var 357,6 miljoner euro. Av dessa hänförde sig 72,5 miljoner euro till miljöförvaltningens omkostnader, 209,7 miljoner euro till miljö- och naturvård och 75,4 miljoner euro till samhällen, byggande och boende. Till miljöministeriets förvaltningsområde hör förutom anslagen i statens budgetekonomi även statens bostadsfond och oljeskyddsfonden.

Nästan 60 procent av utgifterna under huvudtiteln hänförde sig till miljö- och naturvård. Anslagen för naturvård riktades framför allt till programmen Metso och Helmi. Utgifterna för samhällen, byggande och boende ökade med nästan 30 miljoner euro jämfört med året innan, vilket särskilt beror på de understöd som hushållen beviljades för att frångå oljeuppvärmning och för renoveringar som förbättrar energieffektiviteten i bostadsbyggnader.

Uppnående av förvaltningsområdets samhälleliga effektmål

Effektmål: En god miljö och biologisk mångfald

Måluppfyllelse: God

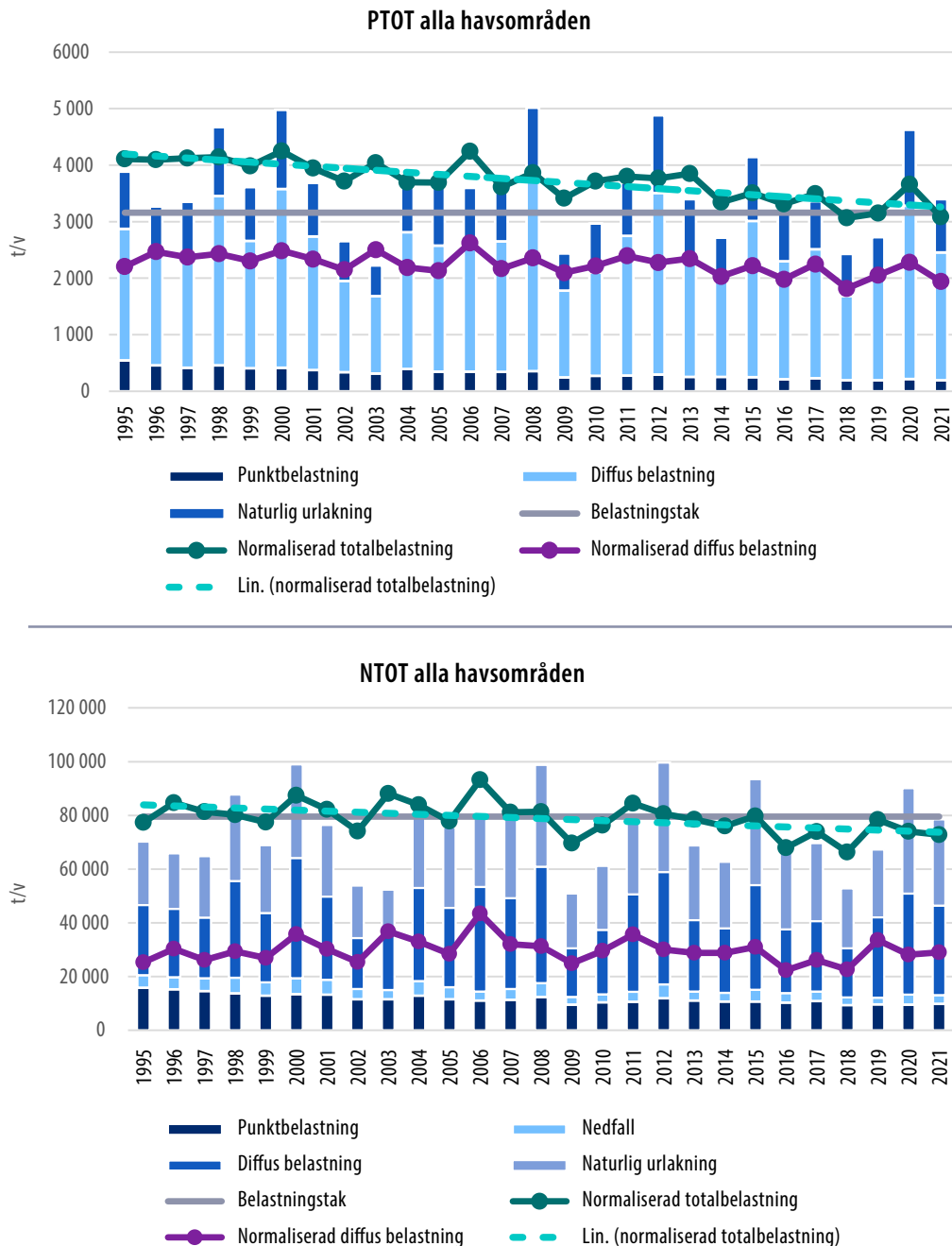
Betyget för uppfyllelsen av effektmålet baseras på att miljöministeriets åtgärder för att uppnå effektmålet allt som allt har avancerat bra och som planerat under berättelseåret. Målet har dock inte uppnåtts helt.

De uppdaterade vatten- och havsförvaltningsplaner som statsrådet godkände den 16 december 2021 började genomföras. Målet är att uppnå god miljöstatus i vattendragen och den marina miljön senast 2027.

Programmet för effektiviserat vattenskydd (2019–2023) var en tilläggssatsning som aktiverade regionala aktörer i vattenskyddsarbetet. Över 600 aktörer deltog i åtgärder i vattendragen och deras avrinningsområden. Samtidigt testades nya vattenskyddsmetoder och satsningar gjordes på de regionala aktörernas samarbetsförutsättningar och verksamhetssätt. Den gipsspridning som inleddes 2020 i Skärgårdshavets avrinningsområde kunde utvidgas till alla lämpliga kustområden med finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Hösten 2022 spreds gips över sammanlagt 21 500 hektar åker, då spridningen det föregående året sträckte sig över 8 000 hektar i Skärgårdshavets avrinningsområde.

Den färdplan som utarbetats i Skärgårdshavsprogrammet ([Färdplan för vattenskydd inom jordbruket – Skärgårdshavets hot spot-vägartprojekt – NTM-centralen](#)) för att minska näringsbelastningen från jordbruket styr åtgärderna för att senast 2027 avlägsna området från Östersjökommissionens (HELCOM) hot spot-lista över de största belastningskällorna. De årliga kostnaderna för genomförandet av färdplanen uppskattas uppgå till minst 18 miljoner euro.

En [utredning](#) (på finska) som beställdes av Programmet för effektiviserat vattenskydd och Kommunförbundet visade att dagvattnet från städerna var smutsigare än uppskattat, och mängden dagvatten ökar när klimatförändringarna gör regnigt väder vanligare. Med hjälp av understöd som utlystes 2022 utvecklas samarbetsmodeller för vattentjänsterna och kommunens övriga verksamhetsområden så att hanteringen av avloppsvatten och dagvatten beaktas redan i planläggningen och planeringen av områdesanvändningen i städerna.

Figur 4. Utvecklingen av Finlands totala fosfor- och kvävebelastning på Östersjön (t) 1995–2021.

Finlands näringsbelastning på Östersjön i fråga om fosfor (PTOT) och kväve (NTOT) under perioden 1995–2021 fortsätter minska i en statistiskt signifikant takt, särskilt tack vare den minskade punktbelastningen. Den diffusa belastningen, särskilt från jordbruket, har däremot inte minskat i fråga om någotdera av näringsämnena, och näringsbelastningen på Finska viken är långt större än målen.

Samarbetet inom Östersjökommissionen HELCOM har officiellt varit avbrutet sedan februari 2022 till följd av Rysslands anfallskrig. I praktiken har kommissionens övriga parter fortsatt sitt ömsesidiga samarbete inofficiellt men fullt ut, och inlett genomförandet av det åtgärdsprogram för skyddet av Östersjön som godkändes i oktober 2021.

I markanvändnings- och bygglagen infördes bestämmelser om havsplanering 2016 och den första havsplanen blev klar i slutet av 2020. Havsplanen har utnyttjats som bakgrundsinformation i landskapsplaneringen och utsågs tillsammans med landskapsplanen till utgångspunkt för Forststyrelsens konkurrensutsättningsmodell för territorialvattnen. Aktörerna inom havsbaserad vindkraft har utnyttjat havsplanen när de ansökt om forskningstillstånd för att utveckla havsbaserad vindkraft inom den ekonomiska zonen. Havsplanen, det samarbete och den samordning i hela havsområdet som inletts med hjälp av den förväntas öka den hållbara användningen av havsområdet och främja bevarandet av den biologiska mångfalden och uppnåendet av god status i havsmiljön.

Miljöministeriets och Finlands miljöcentrals projekt Ryhti främjar digitaliseringen av den byggda miljön genom att aktuell information om samhällsviktig områdesanvändning och byggnation görs tillgänglig i ett enhetligt format i ett datasystem för den byggda miljön. Avsikten är att datasystemet ska tas i bruk stegvis från och med 2024. Planeringen av förändringen och genomförandet fortsatte i samarbete med de viktigaste intressentgrupperna, vilket förbättrade de centrala aktörernas beredskap att ta datasystemet i bruk när det är klart. Förändringen inleddes i kommunerna och landskapsförbunden. Åtgärdsprogram utarbetades för kommunerna, som kan utnyttja dem för att förbereda sig för de nya digitala och enhetliga rutinerna och införandet av datasystemet.

Totalreformen av markanvändnings- och bygglagen avancerade då regeringen lämnade en proposition till riksdagen med förslag till bygglag (RP 139/2022 rd) som främjar kvaliteten på byggandet, utvecklingen av koldioxidsnålt byggande och anpassningen av byggnadsbeståndet till klimatförändringarna. Riksdagen godkände förslaget i ändrad form i början av 2023.

De långsiktiga åtgärderna i programmet Sunda lokaler 2028 fortsatte 2022. I programmet utvecklades handlingsmodeller, producerades utbildning och utarbetades handböcker, bland annat en handbok för beställare om förbättring av byggnaders lufttätethet.

En utvärdering av skyddade byggnaders egenskaper och användbarhet visade att processerna för renovering av skyddade byggnader huvudsakligen fungerar bra. Projektet stöder också anpassningen av byggnadsbeståndet till klimatförändringarna.

En utvärdering av hur de riksomfattande målen för områdesanvändningen fungerar visar att målen behövs och huvudsakligen är ett fungerande verktyg. I utredningen ingick också rekommendationer för att utveckla målen under de kommande åren. Enligt utvärderingen har målen väsentligt påverkat landskapsplanläggningen och kommunernas omfattande generalplaner så att planläggningen styrts i en hållbar riktning och inriktats på viktiga aspekter. Målen har också fungerat som ett verktyg för förutseende myndighetssamarbete inom planläggningen. Behoven av justeringar handlar enligt utredningen om förändringarna i omvärlden, konkretisering och samordning för en smidigare funktion.

En hållbar vård och användning av kulturmiljön har främjats genom understöd för vård av byggnadsarvet, projekt och kommunikation. Inom den riksomfattande samordningen av byggnadsskyddet har man utvecklat myndighetssamarbetet och beslutens kvalitet med hjälp av utbildningar, verkstäder, expertnätverk och digitaliseringsfrämjande projekt för interoperabilitet. Erfarenheterna och [resultaten](#) av kulturmiljöstrategin har utnyttjats i den kulturarvsstrategi som beretts under ledning av undervisnings- och kulturministeriet och i förarbetena inför utarbetandet av ett landskapspolitiskt program.

[Funktions- och effektivitetsbedömningen av miljöskyddslagen](#) (på finska, sammandrag på svenska) blev klar i april 2022. I bedömningen ingick utvecklingsförslag även om det allmänt konstaterades att inga betydande problem förekommer och att målen med lagreformen i princip har uppnåtts. Lagförslaget om miljöskadefonden (RP 183/2022 rd) godkändes av riksdagen i december 2022 och lagen träder i kraft vid ingången av 2025. Det är en viktig reform, och syftet är att verksamhetsutövarnas miljöskyldigheter i fortsättningen ska skötas utan att staten behöver ingripa. De närmare undersökningarna och istandsättningarna av deponier för utvinningsfall som stängts eller övergivits och som medför allvarlig förorening av miljön eller eventuell fara för miljön eller hälsan fortsatte också enligt prioriteringsordningen.

[Det nationella luftvårdsprogrammet](#) genomfördes och en uppdatering av programmet inleddes. Trots att luftkvaliteten i Finland i regel är god förutsätter den nya EU-lagstiftningen att utsläppen av små partiklar och sot, särskilt från småskalig förbränning, minskas ytterligare.

Ett nytt [nationellt kemikalieprogram](#) blev klart. Målet är att kemikalier inte ska skada människors hälsa och inte försämra miljöns goda status. Nya tyngdpunkter i programmet är riskhantering och kemikaliesäkerhet i den cirkulära ekonomin, nya kemikalier som inger betänkligheter samt kombinationseffekter av kemikalier.

Under 2022 vidtogs omfattande åtgärder på internationell nivå, EU-nivå och nationell nivå för att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden. Vid den 15:e partskonferensen för FN:s konvention om biologisk mångfald uppnåddes en överenskommelse om ett nytt ambitiöst och globalt ramverk för biologisk mångfald. I juni 2022 antog EU-kommissionen ett förslag till förordning om förbättring av naturens tillstånd (förordningen om restaurering av natur). Finland påverkade under miljöministeriets ledning konsekvent beredningen av förordningen i de olika faserna av behandlingen.

Under berättelseåret arbetade man med de nationella åtaganden som förutsätts i förordningen för att målen i EU:s strategi för biologisk mångfald ska kunna uppnås senast 2030. Beredningen av åtagandena fortsätter också efter att EU:s ursprungliga tidsfrist (31.12.2022) löpt ut.

Den 13 december 2022 antog riksdagen den nya naturvårdslagen (9/2023), som är ett viktigt framsteg för att trygga den biologiska mångfalden i Finland. I naturvårdslagen finns nya bestämmelser om till exempel starkare skydd för strikt skyddade naturtyper, frivillig ekologisk kompensation och Finlands naturpanels roll. Även anpassningen till klimatförändringen finns inskriven som ett syfte.

I livsmiljöprogrammet Helmi och i skyddet och restaureringen av myrar överträffade resultaten förväntningarna. Sammanlagt skyddades drygt 5 500 hektar värdefulla myrar, och restaureringsarbeten utfördes på nästan 5 200 hektar myrmark. Lundar, skogsdungar med ädla träd samt skogar med vitryggig hackspett vårdades i sammanlagt 120 naturskyddsområden, vårdbiotoper sköttes på nästan 1 000 hektar, över 60 småvatten och stränder restaurerades och arbeten med att restaurera 26 fågelvattenområden inleddes. Dessutom utfördes intensifierad fångst av främmande rovdjur på 73 områden.

Sammanlagt skyddades över 46 000 hektar skog inom ramen för Metsoprogrammet och knappt 100 hektar fredades för 20 år. Över 2 100 hektar skyddades genom lagstadgade skyddsprogram och cirka 3 150 hektar skog i norra Finland skyddades frivilligt. Nätverket av skyddsområden kompletterades under året med markområden med en sammanlagd areal på över 17 000 hektar. Cirka 5 000 hektar vattenområden skyddades också. Som resultat av kampanjen Min naturgåva, som avslutades vid utgången av 2022, skyddades 3 375 hektar, och staten fördubblar den arealen genom att skydda ett lika stort statsägt område.

Nätverket av landskapsvårdsområden enligt naturvårdslagen utökades 2022 med två nya områden som inrättades i Tana älvdal i Utsjoki och i Ylikemijoki bylandskap i Rovaniemi.

Effektmål: Ett klimatneutralt kretsloppssamhälle

Måloppfyllelse: God

Betyget för uppfyllelsen av effektmålet baseras på att miljöministeriets åtgärder för att uppnå effektmålet allt som allt har avancerat bra och som planerat under berättelseåret. Målet har dock inte uppnåtts helt.

Finland har minskat sina utsläpp av växthusgaser väsentligt jämfört med nivån i början av 1990-talet. Enligt [Statistikcentralens preliminära uppgifter](#) var de totala växthusgasutsläppen utan markanvändningssektorn 48,0 miljoner ton koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv.) 2021. Detta var 23,2 miljoner ton (en tredjedel) mindre än under jämförelseåret 1990. Finlands totala utsläpp av växthusgaser 2021 med undantag för markanvändningssektorn förblev på så gott som samma nivå som året innan. Utsläppen i ansvarsfördelningssektorn minskade med 2 procent och ökade i utsläppshandelssektorn med 4 procent under 2021 jämfört med året innan. Markanvändningssektorn (LULUCF) var 2021 för första gången en nettoutsläppskälla (0,9 miljoner ton CO₂-ekv.).

I [Klimatårsberättelsen 2022](#) (B 24/2022 rd), som det föreskrivs om i klimatlagen, bedöms klimatåtgärdernas tillräcklighet på 15 års sikt. Enligt den är de planerade åtgärderna inom utsläppshandeln och ansvarsfördelningssektorn tillräckliga för att målen för utsläppsminskningen ska kunna uppnås, även om vissa faktorer är osäkra. Däremot är utvecklingen av utsläppen och sänkorna inom markanvändningssektorn oroväckande och kräver ytterligare åtgärder i ljuset av de senaste uppgifterna. Långsammare skogstillväxt och stora avverkningsmängder bedöms vara orsaken till att sänkan förvandlats till en utsläppskälla.

Den nya klimatlagen (423/2022) som stärker den långsiktiga klimatpolitiken trädde i kraft den 1 juli 2022. Lagens syfte är att stärka regleringens styrande effekt och säkerställa att Finland uppnår klimatneutralitet senast 2035. Riksdagen godkände den andra fasen av reformen av klimatlagen, och den trädde i kraft den 1 mars 2023. Reformen gäller kommunernas skyldighet att utarbeta en klimatplan samt ändringssökande enligt klimatlagen. Under 2022 bereddes den klimatpolitiska planen på medellång sikt (SRR 4/2022 rd) som behandlar ansvarsfördelningssektorn och som förutsätts enligt klimatlagen. Samtidigt har EU:s klimatlagstiftning genomgått stora förändringar i och med det så kallade 55 %-paketet. Genomförandet av klimatpolitiken har också främjats bland annat genom bistånd till kommunala och regionala projekt.

Vindkraftsproduktionen har ökat kraftigt. År 2022 täckte vindkraften 14,1 procent av elförbrukningen. Vindkraftskapaciteten ökade med 75 procent jämfört med året innan och vindkraftsproduktionen med 41 procent. Vindkraftens tillväxt spelar en viktig roll för Finlands klimatmål.

År 2022 beviljades sammanlagt nio miljoner euro i understöd för laddningsinfrastruktur för eldriven transport vid bostadsfastigheter. Med det beviljade beloppet understöddes installationen av cirka 13 400 laddningspunkter eller beredskap för sådana vid bostadsfastigheter. Ett understöd för laddningsinfrastruktur för eldriven transport vid arbetsplatsfastigheter infördes 2022. Understöd beviljades för installation av knappt 700 laddningspunkter, till ett belopp av sammanlagt 506 000 euro. Efterfrågan på understöd har varit fortsatt hög. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) var tvungen att under 2022 rikta handläggningsresurser till beviljandet av energiunderstöd, och därför uppskötts beviljandet av understöd för laddningsinfrastruktur delvis till 2023.

Användningen av trä som byggmaterial främjades genom att man stödde utvecklingen av efterfrågerelaterad kompetens, särskilt inom det offentliga byggandet, och den företagsdrivna utvecklingen av industriella lösningar för att svara på den ökande efterfrågan. Fokus låg kommunikationsåtgärder för att se till att resultaten av de understödda projekten utnyttjas.

Energicertifikatet har fått konsumenterna att fästa vikt vid byggnaders energieffektivitet. ARA:s register över energicertifikat innehåller cirka 200 000 certifikat (173 700 år 2021), varav 68 procent har upprättats i enlighet med de nya bestämmelser om energicertifikat som trädde i kraft 2018.

Under 2020–2022 beviljades sammanlagt 145 miljoner euro i energiunderstöd för bostadshus. Över 4 200 ansökningar lämnades in. Största delen av understöden beviljades till husbolag och ARA-sammanslutningar. Effekten av energiunderstödet för bostadshus bedömdes för renoveringar som gjorts före utgången av juli 2021. Enligt bedömningen minskade 60 procent av renoveringarna byggnadernas primärenergianvändning med 30–60 procent, och 40 procent av renoveringarna minskade den med över 60 procent. I projekt där man förutom att förbättra konstruktionerna också avstod från fastighetsspecifik oljeuppvärmning minskade utsläppen med 90 procent i småhus och 85 procent i flervåningshus. Understödens hävstångseffekt var 4,8 miljoner euro, det vill säga att ett understöd på en miljon euro åstadkom energirenoveringar till ett värde av 4,8 miljoner euro och 56 årsverken arbete. Dessutom förbrukas under 25 år sammanlagt 235 gigawatt-timmar mindre uppvärmningsenergi, och klimatutsläppen minskar med 80 kiloton. Understödet utvidgades 2022 så att det också beviljas för byte av fjärrvärmeanläggningar i bostadshus till lågtemperaturfjärrvärme.

Det understödssystem för småhusägare för att avstå från fossil oljeuppvärmning som inrättades i september 2020 fortsatte 2022 och utvidgades till att gälla också gasuppvärmda småhus. Innan understödssystemet infördes fanns det cirka 133 000 oljeuppvärmda småhus och cirka 4 000 gasuppvärmda småhus. Under 2022 avstod man i 12 000 småhus från fossil olje- eller gasuppvärmning med hjälp av understöd som uppgick till 48

miljoner euro. Koldioxidutsläppen minskar med cirka 69 kiloton per år inom ansvarsfördelningssektorn när investeringarna har genomförts. Under 2022 fortsatte också understödssystemet för slopande av oljeuppvärmning i kommunalt ägda byggnader, och det utvidgades till att gälla gasuppvärmning. Dessutom utvidgades understödssystemet till att gälla även byggnader som ägs av församlingar och föreningar. Understöd beviljades till ett belopp av cirka 7,2 miljoner euro 2022 för avstående från fossil olje- eller gasuppvärmning i 114 byggnader.

Färdplanen för koldioxidsnålt byggande avancerade 2022 som en del av reformen av bygglagen. Författningsstyrningen utvecklades. Arbetet för att ta i bruk utredningar av rivningsmaterial och byggavfall fortsatte. Ett riksomfattande it-projekt för rapportering och lagring av utredningarna inleddes.

EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RFF) finansierar Programmet för en koldioxidsnål byggd miljö, som genomförs tillsammans med Business Finland. Miljöministeriet beviljade 2022 statsunderstöd för cirka 30 projekt som ska påskynda minskningen av utsläppen från den byggda miljön, förbättra de finländska företagens konkurrenskraft utifrån hållbara lösningar och utveckla anpassningen till klimatförändringarna.

Den cirkulära ekonomin främjas långsiktigt genom det strategiska programmet för cirkulär ekonomi, den riksomfattande avfallsplanen och den nationella färdplanen för plast. Under de senaste åren har också en mängd ny EU-lagstiftning inom avfallssektorn beretts och genomförts (bland annat ett stort avfallslagpaket och lagstiftning om engångsprodukter av plast), avfallsskatten har justerats och avfalls- och produktinformationssystemet samt lagstiftningen om avfallsregister utvecklats. Beredningen av de 18 centrala åtgärderna i programmet för cirkulär ekonomi och projekten i den uppdaterade färdplanen för plast (bland annat EU Plast-Life) har avancerat effektivt. Under året inleddes beredningen av ett omfattande strategiskt frivilligt åtagande (Green Deal-avtal) för cirkulär ekonomi, träningsprogrammet Circular Design för företagsledning och produktformgivare samt kompetens- och kunskapsnavet och nätverket Cirkulär Ekonomi Finland. Också beredningen av ett globalt plastavtal inleddes. Den riksomfattande avfallsplan som godkändes 2022 har åtta prioriterade områden: avfalls- och produktinformationens riktighet och digitalisering, förebyggande av uppkomsten av avfall, kommunalt avfall, förpackningsavfall, minskning av plastprodukter för engångsbruk, biologiskt nedbrytbart avfall, elektriskt och elektroniskt avfall samt byggavfall. I enlighet med planen har man bland annat tagit fram anvisningar om avfallslagstiftningen. Den första fasen i projektet för ett avfalls- och produktinformationssystem slutfördes huvudsakligen i enlighet med projektplanen. Åtgärdernas konsekvenser framträder under de kommande åren.

Den totala mängden kommunalt avfall har ökat flera år i följd. Enligt [Statistikcentralen](#) var mängden avfall 2021 cirka 3,4 miljoner ton, och låg på nästan samma nivå som året innan, då avfallsmängderna före det hade ökat under flera år i följd. Energiåtervinning har sedan 2012 varit det viktigaste sättet att behandla kommunalt avfall. Andelen energiåtervinning ökade 2021 och uppgick till 62 procent. Materialåtervinningens andel minskade väsentligt till 37 procent. Ändringar i statistikföringen och beräkningsreglerna påverkar materialåtervinningstalens jämförbarhet. Endast en liten andel av det kommunala avfallet deponeras på avstjälningsplatser.

I programmet för återvinning av näringsämnen fortsatte man tillvarata och återvinna näringsämnen från kommunala avfallsflöden och biflöden och understödja projekt som främjar energieffektiv rening av avloppsvatten. Finlands plan för återhämtning och resiliens och det åtgärds paket som ministerarbetsgruppen för beredskap fattade beslut om för att öka försörjningsberedskapen i fråga om näringsämnen samt energisjälvförsörjningen innebar betydande tilläggs satsningar på verksamheten. Aktörerna är dock fortfarande försiktiga med att inleda betydande investeringar, delvis eftersom det är osäkert om finansieringen är tillräckligt långsiktig i förhållande till de förberedelser och tillståndsp processer som investeringarna kräver.

Effektmål: Hållbar stadsutveckling

Måloppfyllelse: God

Betyget för uppfyllelsen av effektmålet baseras på att miljöministeriets åtgärder för att uppnå effektmålet allt som allt har avancerat bra och som planerat under berättelseåret. Målet har dock inte uppnåtts helt.

Genomförandet av de konkreta åtgärderna i avtalen för 2021–2030 om markanvändning, boende och trafik (MBT) mellan staten och kommunerna i Helsingfors, Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Jyväskylä, Kuopio och Lahtis stadsregioner har framskridit planenligt. Genomförandet av trafikprojekten enligt avtalen framskred väl i alla regioner, och bostadsproduktionen och planläggningen inriktas på områden med goda förutsättningar för hållbar mobilitet. Utarbetandet, utvecklingen och förankringen av planerna för hela stadsregionen framskrider i alla regioner.

MBT-förfarandet har konstaterats intensifiera samarbetet mellan parterna och rikta resurserna till förbättringar av funktionen och den ekologiska effektiviteten i samhällsstrukturen och trafiksystemet samt till förbättringar av den sociala och ekonomiska hållbarheten. Förfarandet stärker en hållbar tillväxt i regionerna och ett långsiktigt grepp för att uppnå klimatneutralitetsmålen.

[Programmet Hållbar stad](#) (2019–2023) har stärkt partnerskapet mellan staten och städerna och utgjort ett stöd för städernas eget arbete med hållbar utveckling. I städernas partnerskapsgrupper löstes aktuella utmaningar inom temaområdena välmående samhällen i en socialt hållbar stad, grön stadsmiljö i en allt mer tätbebyggd stad samt stadsplanering som beaktar hållbarhetsmålen. Nya praktiska lösningar för ett interaktivt och involverande hållbarhetsarbete i kommunerna utvecklades i försöksprojekt. Under de fyra första åren har sammanlagt cirka 90 kommuner och 70 andra aktörer deltagit i programmet.

Miljöministeriet svarar tillsammans med andra aktörer för att främja utvecklingsåtgärderna i den nationella stadsstrategin, som ska förbättra städernas förutsättningar att erbjuda invånarna och gemenskaperna bästa möjliga livsmiljö och omvärld. Den stadspolitiska dialogen och partnerskapet med städerna fördjupades och samarbetet intensifierades under berättelseåret bland annat genom att städernas och kommunernas åtgärder inom klimatarbete och cirkulär ekonomi påskyndades för att stärka Finlands förutsättningar för klimatneutralitet 2035. Dessutom inrättades en gemensam expertgrupp för staten och städerna. Gruppen har fördjupat den gemensamma förståelsen av bekämpningen av segregation och lyft fram utvecklingsbehov som bland annat gäller långsiktig uppföljning på nationell nivå. Regionstadsprogrammet uppdaterades och genomfördes.

Enligt riktlinjerna i regeringsprogrammet intensifieras samarbetet och samordningen av politiken mellan staten och metropolområdet genom metropolpolitiken. De tre centrala åtgärderna i metropolpolitiken (sysselsättning, förebyggande av marginalisering bland invandrare och klimatneutralitet) fortsatte 2022 såväl i arbetsgruppernas arbete som i de stora strukturella förändringsprocesser som anknyter till dessa teman. Åtgärderna har främjat dialogen och den gemensamma utvecklingen mellan de statliga aktörerna och metropolområdet samt mellan aktörerna i metropolområdet.

Utvecklandet av förorterna i Finlands största städer fortsatte i enlighet med regeringsprogrammet inom ramen för Förortsprogrammet, som genomfördes 2020–2022. Programåtgärderna har främjat förorternas livskraft och invånarnas välfärd bland annat genom att förorterna gjorts mer trivsamma och funktionella och invånarnas delaktighet i städernas förortsutvecklingsprojekt har utvecklats.

Åtgärder som ingick i regeringsprogrammet och statsrådets redogörelse om bostadspolitik (SRR 12/2021) genomfördes. Förbättringar av energieffektiviteten och självförsörjning inom energiproduktionen främjades med energiunderstöd. Den nya lagen om bostadsrättsbostäder (393/2021) som trädde i kraft vid ingången av 2022 stärker transparensen i bostadsrättssystemet och en skälig prisnivå, ökar invånarnas möjligheter att påverka och förenklar valet av boende. Reformen av modellen med långfristigt räntestöd fortsatte med att regeringen lämnade ett lagförslag (RP 248/2022) till riksdagen. Riksdagen godkände

lagförslaget i februari 2023. I räntestödsmodellen ökas stödbeloppet så att bassjälvriskräntan på lån sänks permanent och stödet för ombyggnadslån höjs. Reformen ökar stödbeloppet, stärker systemets transparens och förbättrar de boendes ställning.

I åtgärdsprogrammet för äldres boende utvecklades nya boendelösningar, såsom kollektiva boendeformer, och byggandet av kollektiva boenden inleddes. Tillgänglighets- och hissunderstöden har förbättrat tillgängligheten i bostäderna, vilket gagnar äldre men också många andra befolkningsgrupper. Bostadssparpremiesystemet (BSP) reformerades så att det motsvarar dagens behov och olika livssituationer, till exempel genom att de maximala lånebeloppen höjdes för två bostadssparare som tillsammans skaffar en bostad. Ett av de viktigaste bostadspolitiska målen har varit att tillräckligt många bostäder ska byggas. Räntestödsfullmakten har varit rekordhög och bostadsbyggandet livligt under regeringsperioden. Den statsstödda bostadsproduktionen ökade fram till 2022, då konjunkturläget vände på byggmarknaden. De höga produktionsvolymerna under flera års tid har dämpat trycket på att höja bostadspriserna och hyresnivån. Arbetet mot bostadslöshet fortsatte inom ramen för samarbetsprogrammet för att halvera bostadslösheten. Antalet bostadslösa har fortsatt sjunka och arbetet för att utveckla statistikföringen fortsatte för att det i framtiden ska finnas mer heltäckande uppgifter om bostadslöshet.

Under berättelseåret utfördes förberedande arbete inom flera forsknings- och utvecklingsprojekt som genererar informationsunderlag som styrmedel för att främja platsberoende och multilokalt boende och arbete. En omfattande [forskningsrapport](#) (på finska, sammandrag på svenska) om hållbar multilokalitet färdigställdes. Resultaten av projektet utnyttjades exempelvis vid utarbetandet av den lagstadgade planen för statens regionala närvaro och beredningen av statsrådets principbeslut om främjande av multilokalitet. Därtill inleddes genomförandet av regionstadsprogrammet, och lägesbilden för regionstäderna uppdaterades. Behoven i samband med utvecklingen av regioner där befolkningen minskar utreddes i [forskningsprojektet Vad är smart anpassning?](#) I projektet utredde man med hjälp av en internationell jämförelse hur kommunerna i Finland har försökt och lyckats anpassa sig till en minskande, åldrande befolkning, och politiska rekommendationer utarbetades för att stödja livskraften i avfolkningsregioner.

[Den nationella strategin för friluftsliv 2030](#) utfärdades som statsrådets principbeslut den 19 maj 2022. Till målen i strategin, som är den första i sitt slag, hör att naturen i närområdet ska vara tillgänglig, att hälsa och välbefinnande ska främjas och att hållbarheten ska värnas i friluftslivet. Besparingar kan uppnås i kostnaderna för hälsa och välfärd. Bristande fysisk aktivitet kostar samhället uppskattningsvis minst 3,2 miljarder euro årligen. Man vet också att finländarnas viktigaste motionsmiljöer är den närliggande naturen, friluftsområdena och gång- och cykelvägarna. Andra positiva resultat som eftersträvas är minskad ojämlikhet, bevarade natur- och kulturvärden och boendetrivsel.

Uppnående av målen för hållbar utveckling

Med sin verksamhet strävar miljöministeriet efter att trygga en bättre livsmiljö för kommande generationer. Miljöns villkor och människan står i centrum för det samhälleliga beslutsfattandet och ministeriets verksamhet jämsides med ekonomin. Främjandet och genomförandet av principerna för hållbar utveckling genomsyrar verksamheten även 2022, och detta beskrivs ingående ovan i samband med verksamhetens resultatutveckling.

En av de viktigaste åtgärderna för att uppnå målen för hållbar utveckling var att riksdagen antog den nya naturvårdslagen. Naturvårdslagen är ett av de viktigaste medlen för att trygga mångfalden i Finlands natur. Dessutom avancerade livsmiljöprogrammet Helmi framgångsrikt 2022, då ett rekordhøgt antal värdefulla myrar skyddades och restaurerades. I vattenskyddsarbetet restaurerades vatten- och strandhabitat, avrinningen av näringsämnen från jordbruket minskades effektivt genom gipsbehandling av åkrar, planeringen av grundvattenskyddet fick stöd och hanteringen av stadsvatten samt återvinningen av näringsämnen i kommunala avfallsflöden och biflöden utvecklades. Genomförandet av åtgärdsprogrammet för skyddet av Östersjön inleddes i internationellt samarbete med att en nationell genomförandeplan utarbetades. Arbetet för att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden och skydda vattnen och Östersjön beskrivs närmare i avsnittet om effektmålet "En god miljö och biologisk mångfald".

En annan åtgärd inom miljöministeriets ansvarsområde som genomfördes 2022, och som är central för målen om hållbar utveckling, är den tvådelade reformen av klimatlagen (närmare i avsnittet om effektmålet "Ett klimatneutralt kretsloppssamhälle"). Reformen har stärkt klimatlagens styrande effekt och långsiktigheten i klimatpolitiken bland annat genom tydliga utsläppsminskings- och klimatneutralitetsmål på lagnivå.

För att främja principerna för hållbar utveckling och respekten för urfolkens rättigheter i aktiviteterna i den arktiska regionen beställde miljöministeriet i samarbete med Sameetinget utredningen "[Samernas rättigheter som urfolk och bedömning av konsekvenserna för samekulturen i ett förfarande enligt MKB-lagen](#)" (på finska, sammandrag på svenska). I utredningen konstateras det att bristen på insikt i samekulturens särdrag, värderingar och traditionella kunskap leder till att konsekvenserna för samekulturen inte uppfattas som en helhet och att de därmed inte beaktas tillräckligt. Som korrigerande åtgärder föreslås att samernas rättigheter och konsekvenserna för samekulturen tas in i MKB-lagstiftningen, att en handbok för konsekvensbedömning utarbetas och att utbildning ordnas för myndigheter, projektansvariga och konsulter.

Det långsiktiga arbetet för social hållbarhet fortsatte under berättelseåret i syfte att garantera alla möjligheten till ett gott liv och ett hem som motsvarar det aktuella bostadsbehovet. Stödsystemet för bostäder som byggs med statligt stöd reformerades i syfte att säkerställa skäliga boendekostnader för de boende. Fullmakten att bevilja understöd för bostäder som byggs med statligt stöd har bibehållits på en hög nivå, och de senaste åren har ett stort antal nya bostäder byggts. Detta har minskat trycket på att höja hyrorna och bostadspriserna i synnerhet i tillväxtregionerna. Tillgänglighetsanpassningar i bostäder understöddes, vilket gagnar både äldre och många andra befolkningsgrupper. Långsiktigt arbete har också bedrivits för att minska antalet bostadslösa, och under berättelseåret fortsatte antalet att minska.

Miljöministeriet rapporterar mer ingående om sin verksamhet ur ett hållbarhetsperspektiv i hållbarhetsrapporten, där Agenda2030-målen för hållbar utveckling används som referensram. I rapporten granskas de åtgärder som vidtagits under året och deras effekt när det gäller de Agenda2030-mål som är viktigast för miljöministeriet (6. Rent vatten och sanitet för alla, 11. Hållbara städer och samhällen, 12. Hållbar konsumtion och produktion, 13. Bekämpa klimatförändringarna, 14. Hav och marina resurser samt 15. Ekosystem och biologisk mångfald). I rapporten behandlas också det ekologiska och sociala fotavtrycket av miljöministeriets verksamhet. Rapporten för 2022 publiceras våren 2023.

Uppnående av målen för jämställdhet

Förutom att miljökonsekvenserna beaktas främjas också jämställdheten och jämlikheten i ministeriets verksamhet, med hänsyn till såväl skyldigheterna enligt Finlands lagstiftning som en hållbar utveckling. Ministeriet har en operativ arbetsgrupp för jämställdhet och likabehandling som består av personer från olika avdelningar. Gruppen planerar och bidrar till att jämställdhet och likabehandling beaktas i ministeriets olika uppgifter, till exempel i lagberedningen, kommunikationen, verksamhets- och ekonomiplaneringen och den internationella verksamheten. De största utmaningarna inom miljöministeriets politikområde gäller jämlikhet i en bredare bemärkelse snarare än jämställdheten mellan könen.

Ytterligare uppgifter om resultaten

[Miljöministeriets bokslut 2022](#)

[Verksamhetsberättelse och bokslutskalkyler för Finlands miljöcentral 2022](#)

[Bokslut för Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA 2022](#)

13 Statens affärsverk samt statliga fonder utanför budgeten

13.1 Statens affärsverk

Forststyrelsen

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk med affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter i anslutning till statens land- och vattenområden.

Förvaltningsområde

Jord- och skogsbruksministeriet

Uppgift

På ett hållbart sätt vårda, använda och skydda statsägda land- och vattenområden i dess besittning så att de på bästa möjliga sätt gagnar det finländska samhället.

Styrelse 2022

Päivi Huotari (ordf.), Sanna Paanukoski (vice ordf.), Tanja Joonas, Keijo Kallunki, Jussi Saukkonen, Tuija Suur-Hamari, Ismo Tiainen, Roope Uusitalo

Verkställande direktör

Juha S. Niemelä

I Forststyrelsens omsättning och resultat för 2022 ingår de första avtalsinkomsterna från vindkraftsparker till havs.

Forststyrelsen förvaltar över 12 miljoner hektar statsägda land- och vattenområden. Forststyrelsen betalar för sin affärsverksamhet intäktsföring av vinst till staten på basis av ersättningar för nyttjanderätt och utdelningar. År 2022 intäktsfördes 110 miljoner euro i statsbudgeten. De offentliga förvaltningsuppgifterna finansieras med budgetmedel och tillståndsinkomster.

Koncernen Forststyrelsen består av affärsverket Forststyrelsens affärsverksamhet och offentliga förvaltningsuppgifter samt deras dotterbolag, som är Forststyrelsen Skogsbruk Ab, MH-Kivi Ab, Siemen-Forelia Ab samt Nouxcentret Ab.

Affärsverkets ekonomiska nyckeltal		2021	2022
Omsättning	mn €	129,9	166,5
Ändring i omsättningen	%	2,9	31,9
Rörelsevinst/-förlust	mn €	112,8	142,4
Räkenskapsperiodens resultat	mn €	115,0	144,6
Intäktsföring i statsbudgeten	mn €	120,0	110,0
Avkastning på sysselsatt kapital	%	4,8	6,0
Soliditet	%	98	97,8
Balansomslutning	mn €	4 103,0	4 147,8
Ansvarsförbindelser	mn €	9,5	12,5
Personal	årsv.	854	852

Koncernens ekonomiska nyckeltal		2021	2022
Omsättning	mn €	367,4	423,3
Ändring i omsättningen	%	7,9	15,2
Rörelsevinst/-förlust	mn €	134,1	165,8
Räkenskapsperiodens resultat	mn €	119,9	150,9
Intäktsföring i statsbudgeten	mn €	120,0	110,0
Avkastning på sysselsatt kapital	%	4,8	6,0
Soliditet	%	98	96,5
Balansomslutning	mn €	4 167	4 220,0
Ansvarsförbindelser	mn €	12,1	16,1
Personal	årsv.	1 282	1 166

År 2022 förändrades situationen i Europa dramatiskt på grund av Rysslands anfalls- krig. Problem med tillgången på material och tjänster samt inflationen påverkade också Forststyrelsens verksamhet.

Forststyrelsens ägarpolitiska riktlinjer för 2020–2024 baserar sig på förändringarna i omvärlden samt på regeringsprogram- mets centrala mål om klimatneutralitet före 2035, att främja förnybar energiproduk- tion i statens områden och hejda förlus- ten av biologisk mångfald samt bedriva ett hållbart skogsbruk. De gällande riktlinjerna samordnar allt bättre de olika formerna av markanvändning och målen om ett håll- bart skogsbruk, tillgången till virke, den biologiska mångfalden, rekreationsanvänd- ningen och klimatpolitiken.

Affärsverksamhet

Inom skogsbruket inleddes året i osäkra tecken, men arbetskonflikterna inom skogsindustrin påverkade leveranserna mindre än väntat. År 2022 skördades 5,8 miljoner kubikmeter gagnvirke från statens skogar.

Inom fastighetsutvecklingen var efterfrå- gan på marknaden fortsatt god när det gäl- ler fastighets- och tomtaffärer. I fråga om vindkraft till havs beviljade statsrådet till- stånd för utbyggnad av vindkraftsparken utanför Tahkoluoto i Björneborg och för utveckling av en vindkraftspark utanför Korsnäs.

Offentliga förvaltningsuppgifter

Forststyrelsens offentliga förvaltningsupp- gifter är bland annat anskaffning, vård och användning av naturskyddsområden (inbe- räknat nationalparker), uppgifter i anslut- ning till skyddet av naturtyper och arter, tillhandahållande av natur- och frilufts- tjänster i anslutning till användning av naturen för rekreation samt värnande om kulturegendom, beviljande av tillstånd för jakt och fiske samt jakt- och fiskeövervak- ning i statens områden.

År 2022 var den inhemska turismen fort- satt livlig. Antalet besökare i nationalparker och andra rekreationsområden minskade något, men stannade ändå på en högre nivå än före coronapandemin. Tillstånds- försäljningen för jakt- och fisketjänster och antalet jakt- och fiskedagar förblev på en hög nivå.

Bruttoutgifterna för de offentliga förvaltningsuppgifterna uppgiftsvis		2021	2022
Gemensamma uppgifter	mn €	11,2	14,2
Skydd av naturen och kulturarvet	mn €	25,0	27,8
Turist- och rekreationsanvändning av naturen	mn €	46,6	48,5
Förvaltning av områden	mn €	5,5	5,1
Jakt- och fiskefrågor	mn €	11,7	12,3
Fröförsörjning	mn €	0,6	0,2
Totalt	mn €	100,6	108,1

Centrala nyckeltal för de offentliga förvaltnings- uppgifterna		2021	2022
Antal besök: nationalparker, statens strövområden, naturrum, historiska objekt m.fl.	1 000 pers.	9 460	8 490
Kundnöjdheten med naturrum, service i naturen och tillståndskunder	(1–5)	4,4	4,4
Jakttillstånd	st.	84 537	86 369
Fisketillstånd	st.	109 870	266 703
Fiske- och jaktövervakningar	st.	10 845	8 532

Senatfastigheter

Senatfastigheter är ett affärsverk och statens expert inom arbetsmiljö- och lokalfrågor.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Uppgift

På ett kostnadseffektivt sätt producera effektiva arbetsmiljöer för statsförvaltningen som stöder dess verksamhet med samtidigt beaktande av den samlade nyttan för staten och principerna för hållbar utveckling

Styrelse 2022

Hannele Pokka (ordf.), Jukka Aalto (vice ordf.), Ari Ahonen, Ulla Hiekkänen-Mäkelä, Markus Siltanen, Risse Koponen (personalrepresentant med Satu Koskela som ersättare)

Verkställande direktör

Jari Sarjo

Nyckeltal		2021	2022
Omsättning	mn €	542	558
Ändring i omsättningen	%	-14	2,9
Rörelsevinst/-förlust	mn €	41	73
Räkenskapsperiodens resultat	mn €	38	68
Intäktsföring i statsbudgeten	mn €	35	35
Avkastning på sysselsatt kapital, %	%	1,1	1,7
Soliditet	%	63	60
Balansomslutning	mn €	4 752	5 049
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	34	22
Personal	årsv.	490	525

Senatfastigheters tillgångar ägs av finska staten och ägarförvaltningen sköts av affärsverket. Senatkoncernen består av moderaffärsverket Senatfastigheter och dotteraffärsverket Försvarsfastigheter, och den allmänna styrningen av dem hör till finansministeriet. Till affärsverkskoncernen hör dessutom 13 dotteraktiebolag.

Senatkoncernens nyckeltal, mn €		2021	2022
Affärsverks-	omsättning	801	861
koncernen	räkenskaps-	46	65
totalt	periodens resultat		
Senat-	omsättning	542	558
fastigheter	resultat	38	68
Försvars-	omsättning	272	316
fastigheter	resultat	2,7	4,3
Senatstation-	omsättning	5,2	4,5
fastigheter Ab	resultat	-1,6	1,3
Maakuntien	omsättning	7,2	3,1
tilakeskus Oy	resultat	0,4	-5,9
Övriga	omsättning	-25	-21
totalt och	resultat	5,8	0,2
elimineringar			

Senatfastigheter tog över kommunernas lokalinformationstjänster från Maakuntien tilakeskus Oy i oktober 2022. Landskapens lokalcentral Maakuntien tilakeskus överfördes från koncernen till välfärdsområdenas och statens ägo den 1 januari 2023.

Senatkoncernen sköts enligt företagsekonomiska principer. Affärsverken har varken offentliga förvaltningsuppgifter eller myndighetsuppgifter. I sin verksamhet följer koncernen lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). På serviceavtal mellan Senatkoncernens affärsverk och deras kunder enligt affärsverkslagen tillämpas förvaltningsavtal.

Riksdagen beslutade i samband med budgeten 2022 om en investeringsfullmakt för Senatkoncernen på sammanlagt 700 miljoner euro. Beloppet av de investeringar som räknas med i investeringsfullmakten 2022 var 483 miljoner euro, varav Senatfastigheters andel uppgick till 386 miljoner euro.

Senatfastigheter uppnådde i huvudsak de resultat- och servicemål som finansministeriet hade ställt upp. Målen för fastighetsförsäljningen och uthyrningen till andra än statliga kunder överträffades. Resultatet av fastighetsförsäljningen var 46,1 miljoner euro, vilket överträffade det budgeterade med 28,6 miljoner euro. Flera lyckade fastighetsförsäljningar i slutet av året bidrog till resultatet.

Under 2022 avtalade man om genomförandet av totalt 261 projekt som handlar om lokallösningar. Av dessa medförde 109 projekt årliga besparingar på sammanlagt 10,3 miljoner euro för koncernens kunder, varav Senatfastigheters andel var 8,9 miljoner euro. Dessutom uppnåddes besparingar på 1,5 miljoner euro genom försäljning av förlustbringande objekt. Totalt uppnåddes avtalade besparingar på 11,8 miljoner euro 2022. Målet, sju miljoner euro, överträffades klart.

Arbetet med att bygga upp ett nät av gemensamma kontorslokaler för statens ämbetsverk inleddes med avtal om gemensamma miljöer i bland annat Joensuu, Lahti och Villmanstrand och om de första faserna av projekten i Kouvolan, Jyväskylä och Åbo. Genomförandet av klimatneutralitetsprogrammet och programmet för nolltolerans i inomhusförhållanden framskred planenligt.

Enligt en kundnöjdhetsundersökning var 76 procent av koncernens kunder mycket eller ganska nöjda (75 % 2021).

Rysslands anfall mot Ukraina ledde till att beredskapen fick högsta prioritet. Senatkoncernen höjde sin beredskapsnivå för säkerheten, inledde tillsammans med kunderna intensifierade åtgärder för att förbättra beredskapen i anslutning till lokalerna och startade ett omfattande energisparprogram för statens fastigheter. De kraftigt stigande energipriserna märktes i koncernen i synnerhet i och med att elkostnaderna steg med en tredjedel jämfört med nivån 2021. Elkostnaderna var cirka 50 miljoner euro 2022.

I oktober lämnade statsrådet en redogörelse till riksdagen om Senatkoncernen och statens verksamhetslokalförvaltning (SRR 9/2022 rd). Förvarsutskottet, ekonomiutskottet och revisionsutskottet gav utlåtanden om redogörelsen. Förvaltningsutskottet hann däremot inte ge något utlåtande om redogörelsen, som därför förföll.

Försvarsfastigheter

Affärsverket Försvarsfastigheter är Senatfastigheters dotteraffärsverk och tillhandahåller fastighets- och lokal-tjänster för Försvarsmakten och dess partner under normala förhållanden och undantagsförhållanden.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Uppgift

I alla säkerhetssituationer ansvara för fastigheter som ägs av Försvarsmakten och av partner som Försvarsmakten fastställt, samt för fastighetsunderhållet och ordnandet av tjänster i anslutning till dem.

Styrelse 2022

Teemu Penttilä (ordf.), Tomi Hytönen (vice ordf.), Janne Jaakkola, Pirjo Pöyhä, Sanna Sianoja, Juha Tiuraniemi, Osmo Huopainen (personalrepresentant)

Verkställande direktör

Mattias Warsta

Nyckeltal		2021	2022
Omsättning	mn €	272,0	316,2
Förändring i omsättningen*)	%	-	16,2
Rörelsevinst/-förlust	mn €	6,4	8,0
Räkenskapsperiodens resultat	mn €	2,7	4,3
Intäktsföring i statsbudgeten	mn €	0	0
Avkastning på sysselsatt kapital	%	0,6	0,7
Soliditet	%	64,4	58,9
Balansomslutning	mn €	1 057,2	1 365,6
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	-	-
Personal	årsv.	657	667

*) Inget jämförelsematerial under det första verksamhetsåret

Affärsverket inledde sin verksamhet i början av 2021 och sköts enligt företagsekonomiska principer. Affärsverket har varken offentliga förvaltningsuppgifter eller myndighetsuppgifter. I sin verksamhet följer affärsverket lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Senatfastigheters tillgångar ägs av finska staten och ägarförvaltningen sköts av affärsverket.

Finansministeriet sätter årligen upp ekonomiska mål för Senatfastigheter och försvarsministeriet sätter upp de operativa målen. Försvarsministeriet styr affärsverket när det tillhandahåller tjänster till Försvarsmakten och de partner som Försvarsmakten anger. Finansministeriet beslutar om Senatkongcernens resultatmål och intäktsföringsmål. År 2022 uppnådde affärsverket resultat- och servicemålen. Enligt enkäten har personalens belåtenhet förbättrats jämfört med året innan. Även kundnöjdheten har förbättrats något och ligger överlag på en god nivå.

Försvarsfastigheter har inlett arbetet med att utveckla en verksamhetsmodell för tjänsteproduktionen. I den beredskapsorienterade servicemodellen för underhåll av lokaler i den högsta säkerhetsklassen produceras fastighetsskötseljänster med egen personal och övriga tjänster produceras genom partnerskap eller som utkontrakterade tjänster, om säkerhetskraven tillåter det. Försvarsfastigheter utvecklar också styrsystemet för partnerskapet mellan Försvarsmakten och Försvarsfastigheter. Dessutom har Försvarsfastigheter utvecklat och organiserat sin verksamhet för att kunna

producera lokaltjänster i anslutning till Försvarmaktens militära krishanteringsuppdrag, mottagande av utländskt bistånd och internationella övningar som ordnas i hemlandet.

Försvarsfastigheters andel av de investeringar som räknas med i Senatkongressens investeringsfullmakt 2022 var ungefär 93,9 miljoner euro. Cirka 42,3 miljoner euro användes till underhåll, vilket översteg 2021 års nivå med mer än 9,2 miljoner euro.

Fokus i den strategiska utvecklingen låg på projekt för utveckling av Försvarmaktens prestationsförmåga, med beaktande av effektiv användning av specialfastigheter, nya arbetssätt och föränderliga lokalbehov samt förbättring av inomhusluften. Försvarsfastigheters största slutförda projekt var lagren och säkerhetskonstruktionerna i Parkano (19 miljoner euro), den andra fasen i Kyrksläotts sjöbevakningscentral (9 miljoner euro) och kasern 18 i Obbnäs (7 miljoner euro).

I och med att antalet investeringar ökar betydligt fram till 2026 har Försvarsfastigheters personalresurser stärkts. Behovet av yrkesfolk inom byggbranschen ökar under de närmaste åren. Genom att effektivisera verksamheten har ökningen i det totala antalet anställda hållits på en måttlig nivå.

I enlighet med klimatneutralitetsprogrammet använde Försvarsfastigheter år 2022 cirka 10 miljoner euro för åtgärder som förbättrar energieffektiviteten. Affärsverket fortsatte att stödja Försvarmakten vid hanteringen av coronaepidemin genom

att ta fram behövliga utredningar om tilläggslokaler och tillfälliga lokallösningar. Försvarsfastigheter satte tillsammans med Försvarmakten som mål att uppnå besparingar på åtta miljoner euro under fyra års tid. Besparingarna ska uppnås genom effektivisering av tjänsteproduktionen och kundernas användning av lokaler samt förbättring av energieffektiviteten. År 2022 uppnådde Försvarsfastigheter besparingar på 1,4 miljoner euro för kundernas lokaler. Försvarsfastigheter kartlade vilken kostnadsbesparingspotential som kan uppnås genom att avstå från onödiga lokaler och identifierade sammanlagt cirka 1 100 objekt. År 2022 avlägsnades och revs cirka 260 byggnader eller konstruktioner som ingick i Försvarsfastigheters lokalbestånd.

Underutnyttjandet av försvarsfastigheters lokaler låg på 4,0 procent vid utgången av året.

Affärsverket Försvarsfastigheters resultatutveckling påverkades av det omfattande åtgärdsprogram för beredskap inför undantagsförhållanden och störningssituationer under normala förhållanden som på grund av den förändrade säkerhetssituationen inleddes i februari 2022. Även prisutvecklingen på energi försvårade budgeteringen och orsakade ett tryck på hyreshöjningar, vilket bidrar till att försvaga sparprogrammets effekt.

13.2 Statliga fonder utanför budgeten

Försörjningsberedskapsfonden

Syftet med försörjningsberedskapsfonden är att säkerställa finansieringen av den nationella försörjningsberedskapen.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Lag om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992)

Tillförsel av medel

Försörjningsberedskapsavgifter

Medlens användning

Utgifterna för Försörjningsberedskapscentralens och Försörjningsberedskapsrådets verksamhet (bland annat statens säkerhetsupplag och säkerställande av kritisk infrastruktur)

Styrelse 1.7.2020–30.6.2023

Ilona Lundström (ordf.), Sirpa Ojala (vice ordf. till 10.2.2022), Tero Kiviniemi (vice ordf. från 10.2.2022), Raimo Jyväsjärvi, Minna-Mari Kaila, Pasi Pohjola, Juha Sarkio, Ilkka Tykkyläinen, Antti Viitanen, Laura Vilkkonen, Mervi Airaksinen (från 10.2.2022)

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn €	330	323
Kostnader	mn €	-70	371
Balansomslutning	mn €	2 327	2 304
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	8,0	9,4
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Genom en programbaserad verksamhet svarar Försörjningsberedskapscentralen på de snabba förändringarna i omvärlden. Med programkoncepten (Energia 2030,

Digitaalinen turvallisuus 2030, Alue 2030, Logistiikka 2030) genomfördes statsrådets beslut om målen med försörjningsberedskapen (1048/2018). Cirka hälften av intäkterna till försörjningsberedskapsfonden anvisas till programmen.

Försörjningsberedskapsfondens likviditet sattes på prov till följd av Rysslands anfallskrig. Med fondens hjälp genomfördes många specialprojekt, såsom reservarrangemang för tillgången på flytande naturgas (LNG), säkerhetsupplagring av torv och extra anskaffning av proteingrödor i primärproduktionen. Även Försörjningsberedskapscentralen var tvungen att påskynda olika projekt i sitt programarbete. Den militära försörjningsberedskapen tryggades med ökad säkerhetsupplagring. Upplagringskostnaderna för pandemiåtgärderna påverkade fortfarande fondens likviditet under 2022.

Resultatet för räkenskapsperioden utan nedskrivningen på omsättningstillgångarna var 80,5 miljoner euro. På grund av nedskrivningarna sjönk värdet på lagren och kostnaderna i resultaträkningen ökade betydligt. Efter bokslutsnoteringarna uppvisade helhetsresultatet en förlust på 46,8 miljoner euro.

Intäkten från försörjningsberedskapsavgiften var 40,3 miljoner euro. Grunden för bestämmande av avgiften har varit oförändrad sedan 1997 och dess realvärde har sjunkit. Förbrukningen av fossila bränslen minskar, vilket minskar intäkten från

avgiften. Fondens övriga inkomstkällor, varav de viktigaste är andelarna i Fingrid Abp och den strategiska oljeflottan, är nödvändiga för fondens ekonomi. Försörjningsberedskapscentralen har kunnat avstå från att i statsbudgeten intäktsföra Fingrid Ab:s utdelning för 2021.

Minskningen i balansräkningen med 22,1 miljoner euro berodde huvudsakligen på nedskrivningarna av lagrens bokföringsvärde. Borgensansvaren för skyddsupplagslån uppgick till 9,4 miljoner euro och ansvaren för långfristiga avtal till cirka 89,3 miljoner euro.

Försörjningsberedskapsavgiften, som kan betraktas som medborgarens försäkringsavgift för försörjningsberedskap, är cirka 7,25 euro per medborgare och år. Försörjningsberedskapsförsäkringen har avsevärda effekter genom det omfattande företagssamarbetet. Förvaltningsområdena har organiserats så att de upprätthåller försörjningsberedskapen inom respektive behörighetsområde. Som helhet kan systemet bedömas vara kostnadseffektivt i ett internationellt perspektiv. Som en del av den övergripande säkerheten i samhället bidrar försörjningsberedskapen till att upprätthålla stabiliteten i samhället.

Interventionsfonden för jordbruket (Mira)

Ur interventionsfonden för jordbruket betalas utgifter för interventionslagring, interventionsköp och interventionsförsäljning enligt EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Förvaltningsområde

Jord- och skogsbruksministeriet

Författningsgrund

Lag om interventionsfonden för jordbruket (1206/1994)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten, lån

Medlens användning

Interventionsköp och interventionslagring

Direktion 1.1.2022–31.12.2024

Juha Karjalainen (ordf.), Taina Vesanto, Jyri Inha, Marja Husu, Mika Arola

Ur interventionsfonden för jordbruket betalas utgifter för interventionslagring, interventionsköp och interventionsförsäljning inom ramen för EU-marknadens stabiliseringssystem. De kostnadsersättningar som EU betalar för dessa åtgärder intäktas på motsvarande sätt i fonden.

Interventionsköp av jordbruksprodukter som omfattas av interventionslagring har inte gjorts 2020–2022, eftersom marknadspriserna på dem i allmänhet har hållits över interventionspriset.

Nyckeltal		2021	2022
Interventionsköp	mn €	0,00	0,00
Interventionsförsäljning	mn €	0,00	0,00
Totalkostnader för interventionslagring	mn €	0,00	0,00
EU-ersättning (-) för interventionslagring	mn €	0,00	0,00
Intäkter	mn €	0,00	0,00
Kostnader	mn €	0,02	0,01
Kostnader som fonden ska svara för, totalt	mn €	0,02	0,01
Medel 31.12	mn €	3,53	3,91
Lånekapital 31.12	mn €	0,00	0,00
Eget kapital 31.12	mn €	3,53	3,91
Balansomslutning	mn €	3,53	3,91
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0,00	0,00
Överföring från statsbudgeten	mn €	0,40	0,40
Lånekapital i genomsnitt	mn €	0,00	0,00
Lånets medelränta	%	0,00	0,00

Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera)

Syftet med gårdsbrukets utvecklingsfond är att förbättra gårdsbrukets struktur, främja landsbygdsnäringsarna samt förbättra levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna på landsbygden.

Förvaltningsområde

Jord- och skogsbruksministeriet

Författningsgrund

Lag om gårdsbrukets utvecklingsfond (657/1966)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten, räntor och amorteringar på lån

Medlens användning

Investeringsunderstöd och övriga understöd, statsgarantier

Direktion 1.1.2020–31.12.2022

Minna-Mari Kaila (ordf.), Sari Forsman-Hugg (till 1.6.2021), Ilkka P. Laurila (från 1.6.2021), Jyri Inha, Sanna Koivumäki, Marjatta Koskinen, Juha Lappalainen, Jonas Laxåback, Esko Leinonen, Mika Saari (till 20.10.2021)

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn €	4,2	2,2
Kostnader	mn €	69,8	36,7
Disponibla medel	mn €	127,5	146,4
- räntor och amorteringar på lån	mn €	6,4	5,2
- överföring från budgeten	mn €	0,0	43,7
- obundna medel från föregående år	mn €	117,1	95,4
- övriga inkomster	mn €	1,4	1,4
Balansomslutning	mn €	344,1	353,9
- varav långfristiga lånefordringar	mn €	14,7	12,6
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	134,4	123,3
Bundna medel	mn €	29,7	17,6
- varav understöd	mn €	18,3	14,9
Beslut om investeringsunderstöd	st.	1 115	167

År 2022 beviljades ur gårdsbrukets utvecklingsfond investeringar som i sin helhet finansieras nationellt. Största delen av strukturstöden till jordbruket beviljades med delfinansiering från EU och dessutom har investeringar stötts med hjälp av EU:s återhämtningsinstrument under moment 30.10.40 (Start- och investeringsbidrag till jordbruket). Statsborgen enligt lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007) beviljades till ett belopp av cirka 10,7 miljoner euro. På grund av det plötsligt försämrade lönsamhets- och likviditetsläget inom jordbruket i slutet av 2021 bereddes ibruktagandet av statsborgen enligt lagen om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter (232/2019). Utlysningen öppnades i februari 2022. Målet var att trygga jordbrukets verksamhetsförutsättningar och förbättra gårdarnas likviditet i en situation där förändringar i jordbrukets omvärld eller exceptionella väderförhållanden hade lett till tillfälliga ekonomiska problem för jordbruksföretagen.

Under verksamhetsåret avsattes sammanlagt 17,6 miljoner euro från gårdsbrukets utvecklingsfond. Fondens inkomstkällor utgjordes närmast av amorteringar och räntor på lånefordringar. För att förbereda sig på fondens borgensförluster anvisade regeringen i statens första tilläggsbudget för 2022 åtta miljoner euro för att täcka borgensansvaren för likviditetslån. I den andra tilläggsbudgeten för 2022 anvisades ett anslag på 35,7 miljoner euro till fonden. Av detta anslag hänför sig 35,0 miljoner euro till den helhet som stöder försörjningsberedskapen och den gröna omställningen, varav 28,0 miljoner euro var avsedda för gårdarnas energiproduktion och energiförbrukning samt för andra

investeringar som gäller försörjningsberedskapen, och 7,0 miljoner euro för att kunna använda bevillningsfullmakten för likviditetslån enligt gällande lagstiftning fullt ut. Av tillägget är 0,7 miljoner euro en intern överföring inom förvaltningsområdet från moment 30.20.48 (Utveckling av åkerstrukturen) till genomförandet av ett pilotprojekt med åkerbanker i samband med markköp inom ramen för ägoregleringsverksamheten som finansieras ur gårdsbrukets utvecklingsfond.

Arbetet med att reformera utvecklingsfondens verksamhet har fortsatt under 2022 i enlighet med regeringsprogrammet. I samband med att Finlands CAP-plan godkändes i december 2021 fastställdes att helt nationellt finansierade bidrag enligt lagen om strukturstöd och stödet för grundtorrläggning i huvudsak ska bli ett EU-delfinansierat stöd som finansieras med medel ur statsbudgeten från och med 2023.

Brandskyddsfonden

Syftet med brandskyddsfonden är att förebygga eldsvådor och främja räddningsverksamheten.

Förvaltningsområde

Inrikesministeriet

Författningsgrund

Lag om brandskyddsfonden (306/2003)

Tillförsel av medel

Brandskyddsavgift som betalas för brandförsäkrad fast och lös egendom i Finland

Medlens användning

Allmänt understöd och specialunderstöd till organisationer inom räddningsbranschen och andra motsvarande sammanslutningar, specialunderstöd till kommuner, räddningsområden och avtalsbrandkårer, specialunderstöd till andra aktörer för de ändamål som föreskrivs i 14 § 3 momentet i lagen om brandskyddsfonden.

Styrelse 1.1.2021–31.12.2022

Päivi Nerg (ordf.), Mika Kättö, Vesa-Pekka Tervo, Petri Mero, Paula Werning, Mari Rantanen, Jaakko Pukkinen, Brita Somerkoski

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn€	11,7	12,4
Kostnader	mn€	11,2	11,1
Balansomslutning	mn€	23,0	24,9
Åtaganden utanför balansräkningen	mn€		
Budgetöverföringar	mn€	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden
- överföringar från fonden till budgeten,

Brandskyddsfondens viktigaste understödsobjekt är utbildnings- och upplysningsverksamhet för räddningsbranschens organisationer, forskningsprojekt som stöder branschen samt anskaffning av materiel och byggande av brandstationer.

Fonden eftersträvar bästa möjliga effekt för varje beviljat understöd. Vid inriktningen av understöden beaktas tryggheten av räddningsväsendets tjänster samt tillgången till personal och personalens arbetsförmåga i hela landet. Med hjälp av forsknings- och utvecklingsprojekt kan fonden påverka och bidra till en ökad mängd forskningsdata om räddningsväsendet, förebyggandet av olyckor samt god praxis inom räddningsväsendet. Stärkandet av avtalsbrandkårsystemets verksamhetsförutsättningar och livskraft har redan i flera år varit föremål för särskilt stöd från Brandskyddsfonden. Genom mindre understöd till avtalsbrandkårer stöds effektiviseringen av utryckningsberedskapen samt materielprojekt som förbättrar arbetssäkerheten. Understöden främjar avtalsbrandkårsverksamhetens kontinuitet och verksamhetsförutsättningar på riksnivå.

År 2022 beviljades ur brandskyddsfonden 0,5 miljoner euro i mindre understöd, 3,9 miljoner euro i allmänna understöd, 2,0 miljoner euro i specialunderstöd för byggprojekt och 2,3 miljoner euro för materielanskaffningar. För forsknings- och utvecklingsprojekt inom räddningsbranschen beviljades ur fonden 3,5 miljoner euro i understöd.

Stabilitetsfonden

Stabilitetsfonden är sammansatt av en insättningsgarantifond och en resolutionsfond. Insättningsgarantifondens uppgift är att trygga insättarnas tillgodohavanden i inlåningsbankerna. Syftet med resolutionsfonden är att täcka kostnaderna för eventuella resolutionsåtgärder som avser inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området som är belägna i Finland.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Författningsgrund

Lag om myndigheten för finansiell stabilitet (1195/2014)

Tillförsel av medel

Insättningsgarantiavgifter (insättningsgarantifonden) och stabilitetsavgifter (resolutionsfonden)

Medlens användning

Insättningsgarantifonden: utbetalning av ersättningar till insättare, resolutionsfinansiering för inlåningsbanker, finansiering av arrangemang i anslutning till överföring av insättningar

Resolutionsfonden: täckande av kostnaderna för resolutionsåtgärder som avser inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området som är belägna i Finland

Styrelse 2022

Mikko Spolander (ordf.), Sami Napari, Satu Vartiainen, Markku Pehkonen, Kati Jussila

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn €	397	460
Kostnader	mn €	270	320
Balansomslutning	mn €	779	920
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0	0
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden
– överföringar från fonden till budgeten

De insättningsgarantiavgifter som tas ut hos inlåningsbankerna till insättningsgarantifonden fastställs utgående från de garanterade insättningarna samt risknivån i respektive bank. Den inhemska resolutionsfonden finansieras med stabilitetsavgifter som tas ut hos inhemska värdepappersföretag och filialer till kreditinstitut från länder utanför EES-området belägna i Finland. De stabilitetsavgifter som tas ut hos inhemska kreditinstitut överförs i sin tur årligen till bankunionens gemensamma resolutionsfond.

Stabilitetsfonden utövar samhälleligt inflytande genom att förebygga bankkriser, minimera kostnaderna för eventuella bankkriser och trygga insättarnas tillgodohavanden i inlåningsbankerna.

År 2022 ökades de två fonderna i enlighet med på förhand fastställda processer. Ingendera fonden behövde utnyttjas för krishantering eller skydd för insättarna och det fanns inget behov att skaffa tilläggsfinansiering för fonderna. Stabilitetsfondens styrelse fattade i december 2022 beslutet att under 2023 inleda placeringen av fondens medel i enlighet med placeringsplanen.

Insättningsgarantifondens målnivå har i lag knutits till det sammanlagda beloppet av de garanterade insättningarna i banker verksamma i Finland. Fondens tillgångar ska före juli 2024 uppgå till ett belopp som motsvarar 0,8 procent av de garanterade insättningar som omfattas av insättningsgarantin. Denna nivå är enligt uppgifterna för beräkning av avgifterna för 2022 cirka 1,2 miljarder euro. I slutet av 2022 var fondens storlek cirka 920 miljoner euro.

Krishanteringsfondens målnivå beräknas som en andel av den sammanlagda målnivå som fastställts för värdepappersföretag och kreditinstitut, det vill säga en procent av de garanterade insättningarna. Fonden ska uppnå målnivån senast den 31 december 2024. Denna målnivå var enligt uppgifterna för beräkning av avgifterna för 2022 cirka 143 000 euro. I slutet av 2022 var fondens storlek cirka 118 000 euro.

Statens bostadsfond

Syftet med statens bostadsfond är att stödja bostadsproduktion och ombyggnad och förbättra förutsättningarna för bostadsproduktion.

Förvaltningsområde

Miljöministeriet

Författningsgrund

Lag om statens bostadsfond (1144/1989)

Tillförsel av medel

Amorteringar och räntebetalningar på lån som beviljats ur fondens medel

Medlens användning

Beviljande av lån, räntestöd och annat stöd för bostadsfinansiering, överföring till statsbudgeten

Direktion 1.11.2022–31.10.2026

Sanna Pälsi (ordf.), Mira Riipinen, Markku Hedman, Eveliina Pöyhönen, Timo Aro, Seppo Junnila, Lauri Lehtoruusu, Anni Kyröläinen, Anne Viita

Nyckeltal

		2021	2022
Finansiella intäkter	mn €	24,7	14,6
Finansiella kostnader	mn €	4,6	5,8
Balansomslutning	mn €	5 788	5 606
Totalt garantibelopp	mn €	17 532	18 432
Budgetöverföringar	mn €	-2,5	-1,0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Statens bostadsfond stöder bostadsproduktion och ombyggnad och förbättrar förutsättningarna för bostadsproduktion genom att bevilja bidrag till kommunal teknik. År 2022 betalades ur fondens medel sammanlagt 181,3 miljoner euro (158 miljoner euro 2021) i olika bidrag och räntestöd. Fondmedel på 1,0 miljoner euro (2,5 miljoner euro 2021) överfördes till statsbudgeten.

År 2022 var statens bostadsfond skuldfri. Fondens samlingskontofordran uppgick vid slutet av 2022 till 3 178 miljoner euro. Fondens inkomster kommer huvudsakligen från gamla aravalånefordringar. Dessa inkomster minskar stadigt och upphör när lånen har återbetalats inom en period på 15–20 år. Samtidigt har statens åtaganden i form av fyllnadsborgen för lån till sammanlutningar ökat i och med att man vid stödet av bostadsproduktion har övergått från direkt lånefinansiering till räntestöd.

Statens pensionsfond

Statens pensionsfond skapar beredskap för utbetalning av de framtida pensioner och med dem jämförbara övriga förmåner som grundar sig på statlig anställning som omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) eller på annan anställning som omfattas av finansieringen av statens pensionsskydd, och jämnar ut statens utgifter för dem över tid.

Förvaltningsområde

Finansministeriet

Författningsgrund

Lag om statens pensionsfond (1297/2006)

Tillförsel av medel

Pensionsavgifter från statens ämbetsverk och inrättningar, affärsverk och andra sammanslutningar, pensionsavgifter från arbetstagare och avkastningen på fondens medel

Medlens användning

Överföring till statsbudgeten som allmän finansiering ökar gradvis från 40 procent till 45 procent av statens årliga pensionsutgifter fram till 2028

Styrelse 2022

Vesa Vihriälä (ordf.), Anu Sammallahhti, Keijo Karhumaa, Annika Klimenko, Jone Rinne, Markku Puumalainen, Jani Salenius

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn €	3 262	2 597
Kostnader	mn €	303	513
Balansomslutning	mn €	16 869	17 093
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	1 877	1 928
Budgetöverföringar	mn €	-1 941	-1 982

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Pensionsavgifter betalas av de arbetsgivare och arbetstagare som omfattas av statens pensionssystem. Staten ansvarar för

pensionerna och de betalas ur anslag i statsbudgeten. Statens pensionsfond har inga uppdrag i anslutning till verkställandet av pensionsskyddet. Eftersom fonden inte har något pensionsansvar, saknar fonden också bestämmelser om solvens. Fondens huvudsakliga uppgift är att placera de medel som anförtratts av fonden på ett lönsamt och betryggande sätt. Från fonden överförs som allmän finansiering till statsbudgeten årligen ett belopp motsvarande 40 procent av statens årliga pensionsutgift. Budgetöverföringen kommer att öka gradvis till 45 procent 2028.

Enligt lagen om statens pensionsfond (1297/2006) har Statens pensionsfond vuxit till sitt fulla belopp när de fonderade medlen utgör 25 procent av statens pensionsansvar. I slutet av 2022 var fonderingsgraden 22,4 procent. Den nya lagen om Statens pensionsfond trädde i kraft i april 2022 och i den föreskrivs det om ökning av budgetöverföringen när den i lagen föreskrivna fonderingsgraden på 25 procent har uppnåtts.

År 2022 var avkastningen på fondens placeringar till verkligt värde -6,8 procent. Den svaga avkastningen förklaras av det allmänna läget på placeringsmarknaden, där avkastningarna 2022 drabbades av såväl den geopolitiska situationen som inflationsutvecklingen och de förändringar den förorsakade i centralbankspolitiken. Fondens genomsnittliga avkastning under de senaste tio åren har varit 5,3 procent. Marknadsvärdet på pensionsfondens placeringstillgångar uppgick vid slutet av 2022 till 21,6 miljarder euro. Av placeringarna var

39,5 procent ränteplaceringar, 47,3 procent aktieplaceringar och 13,1 procent övriga placeringar inklusive derivatverksamhet.

Enligt det avkastningsmål som finansministeriet bestämt ska avkastningen på fondens placeringar på lång sikt överstiga avkastningen på ett ur statens synvinkel riskfritt placeringsalternativ, det vill säga reduceringen av statens skuld. Under de senaste tio åren har avkastningen på fondens placeringar till marknadsvärde i genomsnitt varit 4,1 procentenheter större än medelkostnaden för statsskulden.

Nyckeltal		2021	2022
Placeringar sammanlagt	mn €	23 595	21 604
Placeringarnas avkastning	%	14,6	-6,8
Kostnader för verksamheten	%	0,03	0,04
Pensionsansvar	mn €	93 300	97 000
Fonderingsgrad	%	25,4	22,4

Statens televisions- och radiofond

Syftet med statens televisions- och radiofond är att ordna finansieringen av Rundradion Ab:s verksamhet och främja televisions- och radioverksamheten.

Förvaltningsområde

Kommunikationsministeriet

Författningsgrund

Lag om statens televisions- och radiofond (745/1998)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten

Medlens användning

Täckande av kostnaderna för den allmännyttiga verksamhet som föreskrivs i 7 § i lagen om Rundradion Ab (1380/1993), täckande av kostnaderna för förhandsprövningar enligt 6 § i lagen samt i övrigt främjande av televisions- och radioverksamheten

Direktion eller styrelse

Ingen direktion eller styrelse

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn €	0,0	0,0
Kostnader	mn €	544	557,3
Balansomslutning	mn €	7,7	7,3
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0,0	0,0
Budgetöverföringar	mn €	+543,3	+556,9

+ överföringar från budgeten till fonden
– överföringar från fonden till budgeten

Genom statens televisions- och radiofond ordnas finansieringen av Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet. Fonden har ingen egen organisation, utan Transport- och kommunikationsverket svarar för dess förvaltning.

För täckande av kostnaderna för Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet överfördes cirka 556,9 miljoner euro från statsbudgeten till statens televisions- och radiofond. Beloppet intäktsfördes i sin helhet på Rundradion Ab under 2022. Övriga kostnader enligt fondens dispositionsplan var cirka 0,4 miljoner euro. Vid slutet av året var saldot på fondens samlingskonto cirka 7,3 miljoner euro.

Kommunikationsministeriet har inte angett några operativa resultatmål för statens televisions- och radiofond. Fondens mål i euro ingår i den dispositionsplan som statsrådet har fastställt och som inte överskreds.

Statsgarantifonden

Syftet med Statsgarantifonden är att säkerställa att de exportgarantier, specialborgen och andra i lagen om statsgarantifonden (444/1998) avsedda förbindelser som getts av Finnvera Abp uppfylls.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Lag om statsgarantifonden (444/1998)

Tillförsel av medel

Överföring av anslag från statsbudgeten, medel som specialfinansieringsbolaget överför till fonden och avgifter som betalas för fondlån samt garantiavgifter och fordringar som återkrävs och som hänför sig till ansvarsförbindelser

Medlens användning

Om det separata resultatet av exportgaranti- och specialborgensverksamheten visar förlust, används i första hand Finnvera Abp:s buffertfond för exportgaranti- och specialborgensverksamhet, i andra hand medel ur Statsgarantifonden och i sista hand moment 32.40.60.

Direktion 1.1.2022–31.12.2022

Elise Pekkala (ordf.), Paula Kirppu, Juha Savolainen, Kari Virtanen

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn €	3,7	5,7
Kostnader	mn €	349	0,1
Balansomslutning	mn €	1 114,2	1 117,9
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0	0
Budgetöverföringar	mn €	400	0

+ överföringar från budgeten till fonden
– överföringar från fonden till budgeten

Statsgarantifonden täcker i enlighet med 5 § i lagen om statsgarantifonden Finnvera Abp:s förluster från exportgaranti- och specialborgensverksamheten (fondavgift). Fonden utgör en buffert för bolagets ansvarsstock i den händelse att det separata resultatet för exportgarantier som beviljas av bolaget och annan specialborgen som avses i fondlagen uppvisar förlust.

Statsgarantifondens kassamedel uppgick till cirka 1 100 miljoner euro vid utgången av 2022 (1 096 miljoner euro 31.12.2021). Ökningen berodde på återbetalningar (kapital och räntor) av konsoliderade fordringar i fondens återkravsfordringar.

Förlustresultatet av Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialborgensverksamhet 2020 var 1,17 miljarder euro, och 349 miljoner euro av det beloppet täcktes ur statsgarantifonden på beslut av direktionen. Den 31 december 2022 hade den ovannämnda fondavgiften på 349 miljoner euro inte betalats ur fonden till bolaget, utan ingår i fondens bokslut som skuld till bolaget. Skulden betalas om förlustreserveringarna enligt bolagets bokslut för 2020 realiseras. Med beaktande av denna fondavgiftsskuld uppgick fondens likvida medel den 31 december 2022 till 751 miljoner euro.

Resultatet av Finnvera Abp:s exportgaranti- och specialborgensverksamhet 2022 var ett överskott på 56 miljoner euro.

Statsgarantifondens fordringar består av återkravsfordringar som uppkommit på grund av garantiersättningar som Finnvera Abp:s föregångare Statsgaranticentralen betalat. I fråga om dessa utsträcker sig betalningsavtalen gällande konsoliderade fordringar som längst till 2038. Övriga fordringar är i allmänhet oreglerade.

Utvecklingen av fondens återkravsfordringar*		2021	2022
Återkravsfordringar	mn €	188	191
- konsoliderade fordringar	mn €	138	141
- övriga fordringar med politisk risk	mn €	49	49
- fordringar med kommersiell risk	mn €	0,6	0,6

*Statsgaranticentralens återkravsfordringar som överfördes till fonden 1.1.1999 när Finnvera Abp bildades.

Kärnavfallshanteringsfonden

Kärnavfallshanteringsfonden har till uppgift att förvara och på ett betryggande sätt placera de medel som fonden samlat in hos avfallshanteringskyldiga och som i framtiden behövs för att sörja för kärnavfallet om de som är ansvariga för kärnavfall inte uppfyller sina skyldigheter.

Förvaltningsområde

Arbets- och näringsministeriet

Författningsgrund

Kärnenergilag (990/1987)

Tillförsel av medel

Avgifter som tas ut hos de kärnavfallshanteringsskyldiga och fondens intäkter

Medlens användning

Täckande av kostnaderna för att sörja för kärnavfallet, om de avfallshanteringsskyldiga inte uppfyller sina skyldigheter beträffande kärnavfallshanteringen

Styrelse 1.2.2022–31.12.2022

Eva Liljebloom (ordf.), Sami Yläoutinen, Anu Sammallahhti, Mika Niemelä och Jaana Avolahti (från 1.9.2021)

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn €	47	19
Kostnader	mn €	10	8
Balansomslutning	mn €	2 679	2 570
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	0	0
Budgetöverföringar	mn €	0	0

+ överföringar från budgeten till fonden

– överföringar från fonden till budgeten

Utöver den huvudfond som används för den ekonomiska beredskapen för kärnavfallshantering omfattar kärnavfallshanteringsfonden som särskilda förmögenheter två så kallade forskningsfonder. Deras syfte är att årligen samla in medel hos innehavarna av atomanläggningar för utdelning till forskning i kärnsäkerhet och kärnavfallshantering.

De avfallshanteringsskyldiga är med stöd av kärnenergilagen berättigade att mot säkerheter låna 60 procent av sin fondandel i kärnavfallsfonden. Minst 20 procent kan placeras i förbindelser som finska staten har emitterat. Därtill kan minst 20 procent av fondens tillgångar placeras i annan placeringsverksamhet på ränte- och aktiemarknaden. Härvid ska placeringarna göras på ett betryggande sätt, med ändamålsenlig spridning samt så att de ger avkastning och kan realiseras. På grund av fondens natur är dess primära mål inte att generera ekonomisk vinst utan att trygga fondens tillgångar för framtiden.

Kärnavfallshanteringsfondens kalkylerade förlust var 97 miljoner euro (47,0 miljoner euro 2021) och balansräkningen vid årets slut cirka 2,570 miljarder euro (cirka 2,7 miljarder euro 2021). Fonden delade sammanlagt ut cirka 8,0 miljoner euro i forskningsmedel. Fondens medel täcker de uppskattade kostnaderna för kärnavfallshanteringen. Riskerna i fonden ansluter sig till bedömningen av säkerheterna i ovan nämnda utlåningsverksamhet och till placeringsverksamheten. Direkta konsekvenser för statens och fondens ekonomi föreligger inte.

Oljeskyddsfonden

Oljeskyddsfondens uppgift är att fungera som sekundär ersättare av skador till följd av oljeutsläpp och kostnaderna för bekämpningen av dem samt att stödja upprätthållandet av beredskapen för bekämpning av oljeskador.

Förvaltningsområde

Miljöministeriet

Författningsgrund

Lag om oljeskyddsfonden (1406/2004)

Tillförsel av medel

Oljeskyddsavgifter och överföring av anslag från statsbudgeten

Medlens användning

Ersättning av oljeskador och kostnaderna för bekämpning av dem, ersättning av kostnader för oljebekämpning och upprätthållande av bekämpningsberedskapen

Styrelse 1.11.2021–31.10.2024

Frey Nybergh (ordf.), Pasi Rynnänen, Johanna Korpi, Minna Mättö (till 4.4.2022), Marko Nurmikolu (från 5.4.2022) Hannu Klemola, Satu Mattila, Lauri Taro

Nyckeltal		2021	2022
Intäkter	mn €	0,0	0,0
Kostnader	mn €	11,6	8,8
Balansomslutning	mn €	14,1	9,2
Åtaganden utanför balansräkningen	mn €	10,2	5,6
Budgetöverföringar	mn €	4,0	4,0

+ överföringar från budgeten till fonden
– överföringar från fonden till budgeten

Oljeskyddsfonden ersätter i vissa fall oljeskador på land och till sjöss och kostnaderna för bekämpning av dem. Fonden ersätter de lokala räddningsverken och staten för olika kostnader i anslutning till oljebekämpning och upprätthållande av beredskapen. Vidare kan fonden bevilja ersättningar för kostnader för att sanera mark och grundvatten som har förorenats av olja.

Oljeskyddsfonden har fått sina medel i huvudsak från intäkterna från oljeskyddsavgiften. Åren 2010–2015 togs oljeskyddsavgiften ut till tredubbelt belopp i syfte att förbättra oljebekämpningsberedskapen framför allt på Finska viken. Fondens kapitalgränser höjdes fram till utgången av 2019. Under 2022 överfördes 4,0 miljoner euro från budgeten till fonden för att täcka de regionala räddningsverkens kostnader, som ska ersättas i efterhand.

De planerade gemensamma fartygsprojekten mellan de statliga myndigheterna och räddningsverken har inte gått framåt. Också det lokala räddningsväsendets anskaffningar för att förbättra beredskapen för bekämpning av oljeskador genomförs långsammare än väntat. Därför är fondens eget kapital fortfarande ovanligt stort och uppgår till 9,2 miljoner euro. Ingen oljeskyddsavgift togs ut från och med den 1 mars 2020, då oljeskyddsfondens medel översteg den övre kapitalgränsen på 10 miljoner euro. Bestämmelserna om uppbörd av oljeskyddsavgiften upphävdes och avgiften slopades helt från och med den 1 januari 2023, då lagen om en miljöskadefond utanför statsbudgeten (1262/2022) stadfästes.

År 2022 utbetalades sammanlagt 7,75 miljoner euro i ersättningar ur oljeskyddsfonden. Till det lokala räddningsväsendet utbetalades ersättning för kostnader för bekämpning av oljeskador till ett belopp av 0,2 miljoner euro. Skadorna var små och skadevållarna okända. Av det lokala räddningsväsendets anskaffnings- och underhållskostnader för bekämpning av oljeskador ersattes sammanlagt 6,56 miljoner euro, statens behovsprövade ersättningar uppgick till 0,08 miljoner euro. För

kostnaderna för undersökning och sanering av mark- och grundvattenområden som förorenats av olja användes 1,11 miljoner euro.

Förbindelserna enligt oljeskyddsfondens förhandsbeslut uppgår till sammanlagt 5,62 miljoner euro. Merparten av besluten gäller anskaffning eller ombyggnad av oljebekämpningsfartyg och annan uppsamlingsutrustning för räddningsväsendet. Genom besluten har 1,05 miljoner euro avsatts för kostnader för sanering av oljeförorenade objekt.

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-383-822-2 PDF
ISBN: 978-952-383-806-2 tryckt
ISSN: 2490-0966 PDF
ISSN: 2490-0613 tryckt